

27 ΜΑΡΤ. 1960

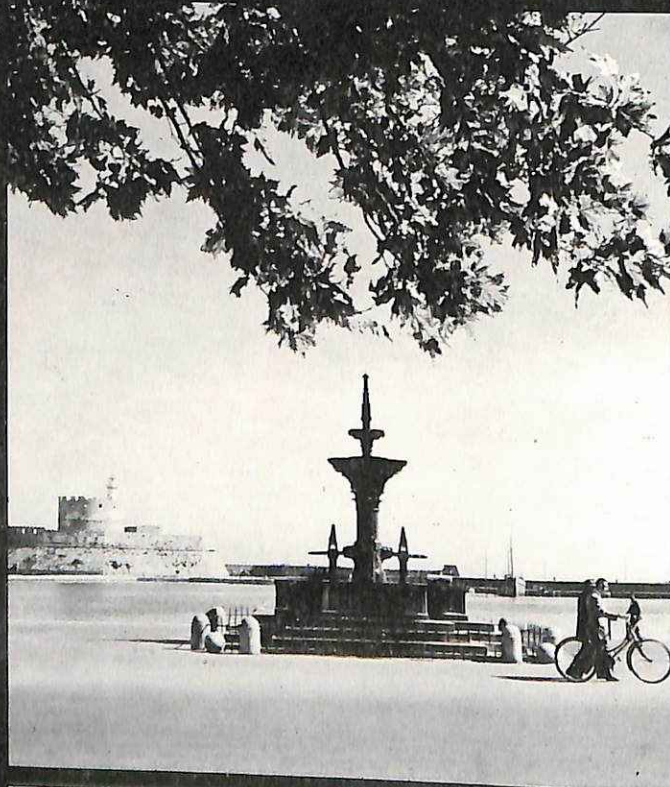
ΤΙΜΗ ΔΡΧ. 8

Ἑκταρχή

Πού θέλετε νά πάτε;

Where do you want to go?

ΑΘΗΝΑΙ: Γιάν Σμάτς 4, Τηλ. 30-078, 27-541, 26-998

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ: Μέγαρον Βάτη, Τηλ. 471-690, 471-763

ATHENS: 4, Jan Smuts Str. Phones 30-078, 27-541, 26-998

PIRAEUS: Vafy's Building Phones 471-690, 471-763

“Ολυμπος”
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΑΞΕΙΔΙΩΝ

“Olympos”
TRAVEL AND TOURIST BUREAU

Θά σās μεταφέρη
άνετα καὶ ἀσφαλῶς!
Will get you there!

ἑκδογή

Τόμος ΙΣΤ'

Τεύχος 177

27 ΜΑΡΤΙΟΥ 1960

Ἀρθρα

17 ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
Bertrand Russel

19 Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΩΝ 299
ΗΜΕΡΩΝ
Robert Christophe

29 Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΨΥΧΑ-
ΝΑΛΥΣΗ
H. Euseuck

31 ΣΟΦΙΑ, ΘΑΝΑΤΟΣ ΚΑΙ ΓΗ-
ΡΑΤΕΙΑ (Β')
Κ. Ι. Δεδόπουλος

34 ΤΟ ΥΠΟΒΡΥΧΙΟ ΠΟΥ ΕΧΑΣΕ
ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ
Bill Wharton

43 Ο ΜΟΝΟΘΕΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ
ΣΥΜΒΟΛΑ ΤΟΥ
M. Παρασκευαΐδης

Διηγήματα

26 ΕΡΗΜΙΑ

Gilbert Sesbrun

37 ΟΙ «ΠΡΟΤΤ»

Margaret St Clair

50 ΠΕΘΑΝΕ ΣΑΝ ΚΥΡΙΑ
Carter Dickson

Αστυνομικό μυθιστόρημα (συνέχεια)

Ποιήματα

31 ΩΔΗ Σ' ΕΝΑΝ ΠΙΘΗΚΟ

Γ. Δαλακούρας

34 ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ

Στέλιος Ἀρτεμάνης

38 ΜΙΑ ΜΥΓΔΑΛΙΑ

Νικηφόρος Βρεττάκος

Κριτική

5 ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ

59 «ΓΛΥΚΟ ΠΟΥΛΙ ΤΗΣ ΝΙΟΤΗΣ»

Στ. Ἀλεξάνδρου

62 ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ ΚΑΙ ΡΕΣΙΤΑΛ

Sagittarius

Διάφορα

2 ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

10 Ο «ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ»

13 ΜΙΚΡΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Σταυρόλεξο 6, Ἀλληλογραφία 11, Ση-

μετα και Τέρατα 55, Λύσεις 60,

Διαγωνισμός 61, Σκάκι 64,

Το ξάφισμα «Ὁψη τοῦ Πειραιᾶ» τὸ ζωγρά-
φισε γιὰ τὴν «ἑκδογή» ὁ Ὁρ. Κανέλλης.

ΔΕΝ ΤΣΑΛΑΚΩΝΟΥΝ

ΧΡΩΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΟΒΟΥΝ

ΛΕΡΩΝΟΥΝ ΔΥΣΚΟΛΑ

ΔΙΑΤΗΡΟΥΝ ΤΗ ΓΥΑΛΑΔΑ ΤΟΥΣ

ΔΕΝ ΜΠΑΙΝΟΥΝ ΣΤΟ ΠΛΥΣΙΜΟ

Βεβαιωθείτε ότι αγοράζετε
γνήσιον
ΕΒΕΡΓΚΛΕΙΣ
Ζητήστε τη μολυβένια
αυτή σφραγίδα.
Κρέμεται από κάθε τόπι.

Everglaze

ΣΗΜΑ ΚΑΤΑΤΕΘΕΝ

ΕΒΕΡΓΚΛΕΙΣ

Προνόμιον ἐπεξεργασίας:

ΠΕΙΡΑΪΚΗ-ΠΑΤΡΑΪΚΗ

Ἡ ἐπεξεργασία ΕΒΕΡΓΚΛΕΙΣ προσδίδει στὸ ἐντελὺς
ἰδιαίτερα πλεονεκτήματα τῶν βαμβακερῶν ὑφασμάτων
πέντε νέες θαυμαστὲς ιδιότητες!
Διατηροῦν τὴ γυαλάδα τους, ὅσο κι ἂν ταλαιπωρηθοῦν
Μένουν ἀτσαλάκωτα, ὅσο κι ἂν κακοπάθουν.
Τὰ χρώματά τους διατηροῦνται στὸ πλῆσιμο καὶ δὲν
κόβουν στὸν ἥλιο.
Ἀπ' ὅλα τὰ βαμβακερά, λερώνουν λιγώτερο
Στεγνώνουν καὶ σιδερώνονται εὐκολώτερα

Μὲ δ,τι θάζει ὁ νοῦς σὲ βαμβακερά ὑφάσματα, ἡ

ΠΕΙΡΑΪΚΗ-ΠΑΤΡΑΪΚΗ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΒΑΜΒΑΚΟΣ Α.Ε.

ντύνει, στολίζει, νοιουσoureύει!

ΑΘΗΝΑΪΚΟ

ΘΕΑΤΡΑ

ΤΑ ΛΑΘΗ ΜΙΑΣ ΝΥΧΤΑΣ — του Όλιβερ Γκολν-
τμύ. Μετάφραση και σκηνοθεσία Άλξή
Σοϊμού. Σκηνικά Κλ. Κλώνη, κοστούμια
Αντ. Φωκά. Πρωταγωνιστούν η Αντιγόνη
Βαλάκου, η Έλεν Χαλκούση, ο Λυκ. Καλ-
λέρης, ο Ν. Τζόγιας, ο Δημ. Παπαμιχαήλ,
ο Άρης Μαλιμαρής και η Πόπη Παπαδάκη.
(Από 15 Μαρτίου στο «Εθνικό Θέατρο»,
Αγίου Κωνσταντίνου 22. Τηλ. 523.242. Άπογ.
5.30 μ.μ., βραδ. 8.30 μ.μ.).

ΤΑ ΔΕΝΤΡΑ ΠΕΘΑΙΝΟΥΝ ΟΡΘΙΑ — του Άλεξ. Κα-
σόν. Μετάφραση Ιουλίας Ίατρίδη σκηνοθεσία
Βασίλ. Διαμαντόπουλου. Σκηνογραφίες Βαγ-
γέλι Όλυμπιού. Πρωταγωνιστούν ο Β. Δι-
μαντόπουλος και η Μαρία Άλκαίου. (Παίζεται
από 10 Δεκ. 1959. «Νέο Θέατρο», Στουρνάρα
53. Τηλ. 527-497. Άπογ. 6.30 μ.μ., βραδ.
9.30 μ.μ.).

ΤΟ ΔΙΛΗΜΜΑ ΤΟΥ κ.ΡΟΝΤΣ — του Γκράχαμ Γκρήν.
Σκηνοθεσία Γ. Θεοδοσιάδη και σκηνογραφίες
Γ. Άνεμογιάννη. Πρωταγωνιστούν η Έλσα
Βεργή, ο Τζ. Καρούσος και ο Άνδρεας Ζησι-
μιάτος. (Παίζεται από 18 Φεβρ. Θέατρο
«Έλσα Βεργή». Βουκουρεστίου 1. Τηλ. 35-
235. Άπογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ — του Έμλιν Ουόλλιαμς.
Μετάφραση Ν. Ζουμπούλακη, σκηνοθεσία Δ.
Μυράτ και σκηνογραφίες Γ. Άνεμογιάννη.
Πρωταγωνιστούν ο Δημήτρης Μυράτ, η Βού-
λα Ζουμπούλακη, η Άλκη Γεωργούλη, η
Άννα Πατατζή, ο Άλγιος Άλεξανδράκης και
ο Γιάννης Αργύρης. (Παίζεται από 3 Μαρ-
τίου, «Αδριαν», Ίπποκράτους 7. Τηλ. 616-903.
Άπογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΓΛΥΚΟ ΠΟΥΛΙ ΤΗΣ ΝΙΟΤΗΣ — του Τενεσσή
Ουόλλιαμς, σε μετάφραση Μ. Π'ωσώτη, σκη-
νοθεσία Κ. Κόνιν, σκηνικά Γ. Στεφανίλη και
μουσική Μ. Χατζηδάκη. Πρωταγωνιστούν η
Μελίνα Μερκούρη και ο Γ. Φέρτης. (Παίζεται
από 15 Μαρτίου «Θέατρο Τέχνης», υπόγειο
«Ορφείας», Τηλ. 28-706. Άπογ. 6.30 μ.μ.,
βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΑΤΜΟΠΛΟΙΟΝ ΤΖΟΑΝ ΝΤΑΝΒΕΡΣ — του Φράνκ
Στέιτον. Σκηνοθεσία Τ. Μουζενίδη, σκηνογρα-
φίες Γ. Βακαλό, από το «Ελληνικό Λαϊκό
Θέατρο». Πρωταγωνιστούν ο Μάος Κατρά-
κης, ο Θεόδωρος Μορίδης και ο Ζώρας Τσά-
πελης. (Θέατρο «Φωτοπούλου», Πατησίων-
Στουρνάρα, Τηλ. 526-888. Άπογ. 6.30 μ.μ.,
βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΤΟ ΚΟΡΟΪΔΑΚΙ ΤΗΣ ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΟΣ — των Ν. Τσι-
φύρου και Π. Βασιλειάδη. Σκηνογραφίες Ν.
Γκαλιτση. Πρωταγωνιστεί ο Ντίνος Ήλιό-
πουλος, η Τζένυ Καρέζη και ο Δ. Παπαγιαννό-
πουλος. (Παίζεται από 8 Οκτ. 1959, «Κοτο-
πούλη», Πανεπιστημίου 41. Τηλ. 614-592.
Άπογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΤΟΠΟ ΣΤΑ ΝΕΙΑΤΑ — του Α. Φοντόρ. Μετάφραση
Μ. Κουντουμζόγλου, σκηνοθεσία Κ. Μου-
σοπούλη, σκηνικά Μ. Αγγελόπουλου. Πρωταγο-
νιστούν ο Κώστας Μουσούρης και η Άλκη
Βουγιουκλάκη. (Παίζεται από 13 Οκτ. 1959,
«Μουσούρη», Πλατεία Καρότυς, Τηλ. 27-248,
Άπογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	

9. Το Λαζάρου
10. Των Βαίων.
14. Μεγάλη Πέμπτη (έναρξεις σχολικής
άρχιας)
15. Μεγάλη Πενήντη (ήμιαρχια)

Έκταξη

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, ΜΟΥΡΟΥΖΗ 1

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΚΡΑΤΟΥΣ 57 - ΤΗΛ. 527.081

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ: ΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ Ι. ΜΑΚΡΗΣ
ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ 44

ΔΙΝΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ: Ν. ΚΟΝΤΟΡΟΣ, Μ.ΑΣΙΑΣ 1

Γενικώς τὰ Ἀθηναῖα θέατρα ἀρκοῦν τὴ Δευ-
τέρα ὅλη τὴν ἡμέραν καὶ τὴν Πενήντη τὸ ἀ-
πόγευμα. ἐνὶ τῇ βραδυνῇ τῆς ἰδίας ἡμέρας (8
μ.μ.) εἶναι κλεισμένη σὰ περισσότερα θέατρα
ἀπὸ τὴν «Εὐρατική Ἑστία». Κατὰ τὴν Μεγά-
λῃ Ἑβδομάδι ἅλα τὰ θέατρα θὰ εἶναι κλειστά.
Ἐπίσης, ἐπειδὴ εἶναι ἐδεχόμενον ὁρισμένα προ-
γράμματα νὰ ἀλλάξουν ἀφαιρῶντες, καλὸ εἶναι τὸ
κοινὸ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὸν ἀνωτέρω πίνακα πα-
ρακολουθῶντας τὸν ἡμερήσιον τύπον.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΑΜΟΥ — του Α. Στήβενς. Σκηνοθεσία
Δημήτρης Χόρν και σκηνογραφίες Μ. Αγγελό-
πουλου. Πρωταγωνιστούν ο Δ. Χόρν, η Β.
Ζαβιτσιάνου, η Μ. Κόντου και ο Μ. Χρηστίδης.
(«Κεντρικόν», Πλατεία Κολοκοτρώνη, Τηλ.
21-559. Άπογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΤΑ ΦΩΤΑ ΤΟΥ ΦΩΤΗ — των Άλ. Σακελλάριου και
Χρ. Γιαννακόπουλου. Σκηνογραφίες Μ. Αγγε-
λόπουλου. Πρωταγωνιστούν ο Κώστας Χατζη-
χρήστος και η Ρίνα Διαλυνά. (Παίζεται από
16 Ιαν., «Διονύσιον», Αμερικῆς 10, Τηλ.
22-612. Άπογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Η ΔΙΑΒΟΛΕΜΕΝΗ ΜΥΛΩΝΟΥ — του Άλεξάνδρου
Κασόν. Μετάφραση Ιουλίας Ίατρίδου, σκη-
νοθεσία Μ. Αραβαντινού, μουσική επιμέλεια
Νικ. Σκιαδαρέση. Πρωταγωνιστούν η Μαρί-
να Αρώνη, ο Άνδρεας Φιλιππίδης και ο Άν-
δρεας Μπαρκουλής. (Παίζεται από 25 Φεβρου-
αρίου «Αντροπία», Ίπποκράτους 9, Τηλ.
614-481. Άπογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΠΙΝΕΝΤΑ — του Φρεντερίκου Γκαρ-
θ α Λόρκα. Μετάφραση Τ. Δραγώνα, σκηνο-
θεσία Κατερίνας και σκηνογραφίες Γ. Άνε-
μογιάννη. Παρουσιάζεται μαζί με τὸ μονόπρακ-
το «ΗΛΙΟΛΟΥΣΤΟ ΠΡΩΙΝΟ» τὸν ἀδελφὸν Κω-
νσταντίνου ἡ Κατερίνα, ἡ Ἄννα
Λώρη ὁ Χρήστος Τσαγανέας καὶ ἡ Μαρίνα
Ἄννουσάκη. (Παίζεται ἀπὸ 2 Μαρτίου «Τη-
τεάλη». Πανεπιστημίου 46, Τηλ. 614-596. Ἀ-
πογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

Η ΝΤΟΡΑ ΤΑ ΜΠΕΡΔΕΦΕ — των Αμπεροπούλου-
Μπρωγώρη. Σκηνοθεσία Πέλου Κατσέλη. Παί-
ζει η Βίλμα Κύρου και ο Θάσος Της. («Δημοτικό
Θέατρο» Πειραιώς, Τηλ. 41-351. Άπογ. 6 μ.μ.,
βραδ. 9 μ.μ.).

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΤΙΜΙΟΣ — των Ν. Τσιφύρου και
Π. Βασιλειάδη. Πρωταγωνιστούν Χρήστος
Ευθυμίου και η Τία Λιβυκού. (Θέατρο «Αδρι-
ανών», Βουκουρεστίου 10, Τηλ. 35-524. Άπογ.
6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

Επιθεωρήσεις

ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΟΥ 60 — των Άλ. Σακελλάριου και
Χρ. Γιαννακόπουλου. Μουσική Ζάκη Ιωαννίδη
και σκηνικά Β. Περικακή. Πρωταγωνιστούν
η Άννα και η Μαρία Καλουτά, ο Νίκος Ρίζος
και ο Γιάννης Γιωανάκης και χορεύουν οι
Σειληνός-Προκοπίου. (Παίζεται από 5 Ιαν.,
«Κυβέλης», Πλατεία Συντάγματος, Τηλ. 34-491.
Άπογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΜΙΑ ΒΟΛΤΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ — των Άσπιακοπούλου-
Συμπούλου - Παπαδοῦκα. Μουσική Μ. Θεο-
φάνη, χορογραφίες Μ. Καστανίου και σκηνο-
θεσία Γ. Άνεμογιάννη. Πρωταγωνιστούν ο Καστα-
νίος Μακρής, η Ρένα Ντόρ, ο Βασίλης Αδάμαν-
της και ο Κούλης Στολίδης. Χορεύουν οι Καστα-
νός-Ζώκα. (Παίζεται από 5 Φεβρ., «Μπουκου-
λάκη», Πατησίων 27, Τηλ. 525-262. Άπογ.
6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

Παιδικό θέατρο

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ — μουσική κομωδία του
Β. Λυκαρδούπουλου με τὸν Γιάννη Καλατζό-
πουλο καὶ τὴ Μίρκα Καλατζόπουλου στὸν
πρώτον ρόλον. (Κάθε Κυριακὴ 11 π.μ.,
Θέατρο «Κυβέλης», Πλατεία Συντάγματος,
Τηλ. 34-491).

ΣΤΕΡΝΗ ΜΟΥ ΓΝΩΣΗ καὶ **Η ΧΙΟΝΑΤΗ ΜΕ**
ΤΟΥΣ 7 ΝΑΝΟΥΣ — τῆς Σούλας Περικα-
πούλου καὶ τῆς Σούλας Περικαπούλου. (Κάθε
Κυριακὴ 11 π.μ., Θέατρο «Αθηνών», Βουκου-
ρεστίου 10, Τηλ. 35-524).

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ — ἀπὸ τὸν Εὐγένιο Σπαθάρ.
(Κάθε Κυριακὴ 4 μ.μ. γιὰ μικροὺς καὶ γιὰ
Δευτέρα 9.30 μ.μ. γιὰ μεγάλους. «Νέο Θέα-
τρο», Στουρνάρα 53, Τηλ. 527-497).

Ο ΧΑΖΟΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΒΑΤΡΑΚΩΝ —
τῆς Κυβέλης Μυράτ. Παίζουν μικροὶ ἡθοῖες
καὶ χορεύει τὸ παιδικὸ μπαλέτο τῆς Σχολῆς
Χαλκιοπούλου. (Κάθε Κυριακὴ 4 μ.μ.,
Θέατρο «Τητεάλη», Πανεπιστημίου 46, Τηλ.
614-596).

ΑΘΗΝΑΪΚΟ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΜΠΑΡΜΠΑ - ΜΥΤΟΥΣΗΣ — διασκευές ἀπὸ μῦθους
τοῦ Αἰσώπου. Ἐνα παραμῦθι καὶ μία κομωδία
μετὰ τὸν Κλοῦβιο καὶ τὴ Σουβλίτσα. (Κάθε Κυ-
ριακὴ 11 π.μ., 12 μ. καὶ 4 μ.μ., ΧΕΝ, Ἀμερι-
κῆς 11).

ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΒΕΛΟΣ — μετὰ τὸν παιδικὸ θίασον τῆς
Βίλλας Κύρου. (Κάθε Κυριακὴ 11 π.μ., «Δη-
μοτικὸ Θέατρο» Πειραιῶς, Τηλ. 41.351).

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ — (Ἀκαδημίας 61, Τηλ. 612-461.
Ἐναρξεις τῶν παραστάσεων 8.30 μ.μ.).
1. 6 καὶ 10 Ἀπριλ. «ΡΙΓΟΛΕΤΤΟΣ» τοῦ Βέρντι.
2 καὶ 9 Ἀπριλ. «ΜΠΟΡΙΣ ΓΚΟΝΤΟΥΝΦ» τοῦ
Βέρντι. 7 Ἀπριλ. «ΠΑΡΑΠΗΓΜΑΤΑ» τοῦ Σακελ-
λάκη (πρώτη). 8 Ἀπριλ. «ΤΡΟΒΑΤΟΡΕ»
τοῦ Βέρντι (Εὐρατική Ἑστία). 12 Ἀπριλ.
«ΚΑΖΙΣΙΑΝΗ» τοῦ Σιλιάβου.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ — («Ρέξ», Τηλ.
614-591. Ἐναρξεις 8.30 μ.μ.).
4 Ἀπριλ. Διευθυντὴς ὀρχήστρας ὁ Carl Ruehl.
σολίστ ἡ Ρένα Κυριακού. Ἔργα: Βάγκνερ: Ἀρ-
μινιόβιτς τῆς Νυρεμβέργης (εἰσαγωγή).
Μεντελσον: Κοντσέρτο γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα
σε δύο ελασσόν. Μπετόβεν: Συμφωνία Νο 5.
14 Ἀπριλ. Διευθυντὴς ὀρχήστρας ὁ Θεόδωρος
Βασιλιάνης, σολίστ ἡ Tara Bernette. Ἔργα:
Βάγκνερ: Ἡ γιορτή τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς.
Σαβάν: Συμφωνία σε σι Β καὶ Μπράμς: Κον-
τσέρτο γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα Νο 2.

ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΩΔΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ — συναυλία ὑπὸ
τὴν διεύθυνση τῆς κ. Νούσιας. (3 Ἀπριλ.,
6.30 μ.μ., «Παρνασσός»).

ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΣΧΟΛΗΣ Δ. ΦΑΜΠΑ — συναυλία καθά-
ρως ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ Γιάννου Ἰωάννου.
σολίστ ἡ Αἰλσα Ζώη καὶ ὁ Ε. Ἀσημακόπουλος.
(3 Ἀπριλ. 10.45 π.μ., «Παρνασσός»).

ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ — Συναυλία
μετὰ τὸν Εὐγενίον Μουσικῆς, ὑπὸ τὴν διεύθυνση
τοῦ Γ. Ελληνικῆς Μουσικῆς, ὑπὸ τὴν διεύθυνση
τοῦ Γ. Χαλαμπίδη. Συμμετέχει ἡ μικτὴ
Πλατεία Πανεπιστημίου. («Παρνασσός»,
12 Ἀπριλ. 7.30 μ.μ., «Παρνασσός»).

ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΕΘΝΙΚΟΥ ΩΔΕΙΟΥ — συναυλία μετὰ
τὸν Εὐγενίον Μουσικῆς, ὑπὸ τὴν διεύθυνση
τοῦ Γ. Χαλαμπίδη. Συμμετέχει ἡ μικτὴ
Πλατεία Πανεπιστημίου. («Παρνασσός»,
12 Ἀπριλ. 7.30 μ.μ., «Παρνασσός»).

ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ — κοντσέρτο
μετὰ τὸν Εὐγενίον Μουσικῆς καὶ τραγῳδία ἀπὸ ὕπερος.
(11 Ἀπριλ., 6 μ.μ., «Παρνασσός»).

ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ — κοντσέρτο
μετὰ τὸν Εὐγενίον Μουσικῆς καὶ τραγῳδία ἀπὸ ὕπερος.
(12 Ἀπριλ., 7.30 μ.μ., Σίνα 29. Εἴσοδος μετὰ
προσλήψεως).

Ρεσιτάλ

ΤΙΤΟ ΜΑΡΤΙΝΙ — ρεσιτάλ τραγουδιοῦ, μετὰ
τὸν Εὐγενίον Μουσικῆς, Σακελλάκη, Καστανί, Λότι, Μα-
ρτί, Βιζάντι, Μόσαρτ, Γκλ.β.β. Φράνκ, Ντο-
βνί, Ρομάνοβιτς. Στὸ πιάνο ὁ Κ. Κυδωνιά-
της. (1 Ἀπριλ., 7 μ.μ., Θέατρο «Αθηνών»).

ΤΣΕΡΑΝΤ ΛΙΜΠΟΒΕΝ — ρεσιτάλ βιολιού. (4 Ἀ-
πριλ., 7 μ.μ., Θέατρο «Αθηνών»).

ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ — ρεσιτάλ τραγουδιοῦ μετὰ
τὸν Εὐγενίον Μουσικῆς καὶ τραγῳδία ἀπὸ ὕπερος.
(7 Ἀπριλ., 9 μ.μ., «Παρνασσός»).

ΒΑΤΙΚΙΩΤΗ — ρεσιτάλ πιάνου, μετὰ Μπάχ,
Μπετόβεν, Χίντεμπελ, Ντεμπουσσύ.
(8 Ἀπριλ., 9 μ.μ., «Παρνασσός»).

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ — κλασικὰ καὶ μοντέρνα τραγού-
δια. Στὸ πιάνο ὁ Κ. Κυδωνιάτης. (8 Ἀπριλ.,
9 μ.μ., Θέατρο «Αθηνών»).

ΚΩΣΤΑ — τραγῳδία. Στὸ πιάνο ὁ Κ. Κυ-
δωνιάτης. (10 Ἀπριλ., 9.15 μ.μ., «Παρνασσός»).

Ἀπὸ τὸ

1881

ἕως σήμερα, πάντα καὶ σπαντοῦ

ΚΟΥΦΕΤΑ ΓΩΦΟΥ

Καταστήματα Γύφου, Καλαμιώτου 12

Τηλ. 24-965

ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Μουσική από δίσκους

ΕΡΓΑ ΣΥΝΘΕΤΩΝ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΟΣ — από δίσκους με πρόλογο και ανάλυση. (Γκαλερί «Σαρλάν», Κολοκοτρώνη 9, τηλ. 32-136, κάθε Παρασκευή 8 μ.μ., είσοδος ελεύθερα).

ΚΟΝΤΣΕΡΤΑ ΑΠΟ ΔΙΣΚΟΥΣ — 6 και 13 'Απριλ. 7-8.30 μ.μ. (Αμερικανική Βιβλιοθήκη, Σταδίου 29, είσοδος ελεύθερα).

ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΖΑΖ — και ταινίες μαγνητοφώνου («Ελληνοαμερικανική Ένωση», Πρώτου 'Αττίκου 25, τηλ. 71-620, κάθε Τρίτη 8.30-10 μ.μ., είσοδος ελεύθερα).

ΚΛΑΣΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ — από δίσκους με σχετική εισήγηση (XEN, 'Αμερικής 11, τηλ. 20-065, κάθε Τετάρτη 7.30 μ.μ., είσοδος ελεύθερα).

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

(Αίθουσα «Παρνασσού» όπου συνήθως ή είσοδος είναι ελεύθερα).

ΣΑΛΒΑΤΟΡΕ ΚΟΥΖΙΜΟΝΤΟ — (Βραβείον Νομπέλ, Πόλης 1959). «Ο ποιητής και η πολιτεία». Προσεκλιμένους της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ποιητών, Δοκίμογράφων και Διηγηματογράφων του Τμήματος 'Ελλάδος (5 'Απριλ., 7 μ.μ. «Παρνασσός»).

Φ. ΒΕΓΛΕΡΗΣ — «Η διανοητική δικαιοσύνη» (7 'Απριλ., 7.45 μ.μ.).

Ε. ΠΑΠΑΕΜΜΑΝΟΥΗΛ — «Πώς βλέπουν οι άρμόδιοι τα προβλήματα της νόσου του Χάνσεν» (9 'Απριλ., 7.30 μ.μ.).

Γ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ — «Η Πάρος». (10 'Απριλ., 11 π.μ.).

ΜΟΡΙΣ ΛΑΚΟΜ — «Από τους γιατρούς του Μολιέρου έως τους σημερινούς γιατρούς» (12 'Απριλ., 7 μ.μ.).

(Μορφωτικός Σύλλογος «Αθήναιον», β' περίοδος μαθημάτων, Αίθουσα XEN, 'Αμερικής 11).

Γ. ΚΟΥΡΝΟΥΤΟΣ — «Αφανείς της νεοελληνικής ιστορίας» (κάθε Δευτέρα, 6.30-7.30 μ.μ.).

Γ. ΑΜΠΟΤ — «Ο άνθρωπος και η γνώση του διαστήματος» (κάθε Δευτέρα, 7.30-8.30 μ.μ.).

Ι. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ — «Πρόσωπα και κείμενα της νεοελληνικής πεζογραφίας» (κάθε Τρίτη, 6.30-7.30 μ.μ.).

Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ — «Χαρακτηριολογία» (κάθε Τρίτη, 7.30-8.30 μ.μ.).

Κ. ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΣ — «Θέματα Κοινωνιολογίας και 'Ηθικής» (κάθε Πέμπτη, 7-8 μ.μ.).

Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ — «Φρεϊντιέρος Σοπέν» (κάθε Πέμπτη, 8-9 μ.μ.).

(Αθηναϊκό Τεχνολογικό 'Ινστιτούτο, Στρατιωτικού Συνδέσμου 24, τέταρτο όδου Δημοκρίτου).

Α. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ — «Οικοδομικό σχέδιο 'Αθηνών». (28 Μαρτ., 7 μ.μ.).

Ι. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ — «Οι Παριζιάνοι και οι μοντέρνοι Έλληνες μουσικοί», με μουσικά παραδείγματα. (30 Μαρτ., 7 μ.μ.).

(Πειραιϊκός Σύνδεσμος, Καραϊσκού 104, Πειραιεύς).

Κ. ΧΑΣΑΠΗΣ — «Αρχή, ήλικά και τέλος του Σύμπαντος» (28 Μαρτ., 7.45 μ.μ.).

ΕΠΑΡΓΥΡΩΝΕΤΕ - ΦΡΕΣΚΑΡΕΤΕ
Τα έκκλησιαστικά είδη, μαχαιροπήρουνα, δάζα, κλπ.
ΜΕ ΝΙΟΥ ΧΡΩΜ ΣΙΑΛΒΕΡ ΠΛΕΪΤ
ΑΦΟΙ ΦΡΑΓΚΑΚΗ
ΑΙΟΛΟΥ 34

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΚΟΥΛΑΣ ΠΡΑΤΣΙΚΑ

Το πρόγραμμα έχει τον γενικό τίτλο «Ελληνικό τρίπτυχο», με τὰ εξής μέρη:

1) Αρχαϊκός κύκλος (Μινωική επίκληση στη Μάνα Γη, 'Επιτύμβιο, Ταναγραία). Μουσική Μ. Παλάντιου, χορογραφίες Ζουζούς Γαζή, κοστούμια Γ. Τσαρούχη, στο πιάνο Δ. Μαρής.

2) Σύνθεση από τὰ Ακριτικά τραγούδια της «Ηλιογέννητης». Μουσική Μ. Παλάντιου, χορογραφίες Α. Ζουμπούρα, κοστούμια Ν. Καραχάλιου. Στο πιάνο Δ. Μαρής. 'Απαγγέλλει ο Μάνος Κατράκης και χορεύουν η Α. Ζουμπούρα ('Ηλιογέννητη), ο Τ. Αξιώτης (Κωνσταντής), η Μ. Χόρς (Μάγισσα), η Ζ. Γαζή (Μάνα), η Κ. Τσιλιμγκρα (Δούλη).

3) Σύνθεση επάνω στην παράδοση από τις φωτιές τ' «Αη-Γιαννίου με τὸ ἀμύλητο νερό και τὸν Κλήδονα. Μουσική Μ. Παλάντιου, χορογραφίες Μ. Χόρς, κοστούμια Ν. Καραχάλιου. Στο πιάνο Δ. Μαρής.

4) «Μήδεια», χορογραφική τραγωδία σε μουσική Βάλτερ Νουτσγκρόμπερ. Χορογραφία, σκηνοθεσία, κοστούμια Ροζαλίας Χλάντεκ.

Χορεύουν η Χλάντεκ (στο βασικό ρόλο της «Μήδειας»), η Μ. Μπουρνάου (η «Μήδεια» νέα), ο Τ. Αξιώτης (Ιάσων), ο Σ. Νομικός (ἀδελφός της Μήδειας), η Ζ. Γαζή (Γλαύκη), η Δάφνη Παπαθανασίου και η Τατιάνα Αβέρωφ (τὰ δύο παιδάκια).

(«Ρέε», 1 'Απριλ., 9.30 μ.μ. και 3 'Απριλ., 11 π.μ., τηλ. 614-591).

(Σωματείο 'Ελλήνων 'Ηθοποιών, Θέατρο «Κ. Μουσουρή», Πλατ. Καρότσι, «Κύκλος διαλέξεων με θέμα τὸ Θέατρο» Είσοδος δρχ. 5).

Μ. ΠΛΩΡΙΤΗΣ — «Ο Μεταφραστής». (28 Μαρτ., 7.15 μ.μ.).

Α. ΦΩΚΑΣ — «Ο 'Ενδυμολόγος». (28 Μαρτ., 8 μ.μ.).

Ν. ΧΑΤΖΙΑΚΙΣ — «Ο Μουσουργός». (28 Μαρτ., 8.30 μ.μ.).

Δ. ΜΥΡΑΤ — «Ο 'Ηθοποιός». (4 'Απριλ., 7.15 μ.μ.).

Κ. ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ — «Τὰ θεατρικά παρσκήνια» (11 'Απριλ., 7.15 μ.μ.).

(Γαλλικό 'Ινστιτούτο, Σίνα 29)

Ν. ΜΑΡΑΓΚΟΣ — «Ο Καρυωτάκης». 'Απαγγέλλει ποιημάτων από τὸς ἡθοποιούς Κ. Παναγιώτου, Δ. Παπαγιάννη και Θ. Καλλιγά. (4 'Απριλ., 7.30 μ.μ.).

(«Εταιρεία τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ», Εὐριπίδου 12).

Π. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ — «Τὸ βαρύτερον νόημα τοῦ 'Ακαθίστου». Συμμετέχει ἡ βυζαντινὴ χορωδία ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ Γ. Μαλαφῆ. (2 'Απριλ., 7.30 μ.μ.).

Γ. ΔΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ — «Πόρευτοι και 'Αστρονομία». Φωτεινὲς προβολές (5 'Απριλ., 7.30 μ.μ.).

Τ. ΓΡΥΣΟΠΟΥΛΟΣ — «Η ὑπὸ τῆς Βυζαντινῆς Τέχνης αἰσθητοποίησης τοῦ 'Ακαθίστου 'Τιμῶν». (7 'Απριλ., 7.30 μ.μ.).

Γ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ — «Νικόλαος Μαραβέλλης». (8 'Απριλ., 7.30 μ.μ.).

(Ξενοδοχείον Μ. Βρεταννίας, Πανεπιστημίου 1).

ΖΕΡΑΡ ΜΠΛΙΤΖ — «Η ἐλέλις τῆς Μεσογειακῆς Λέσχης» (31 Μαρτ., 7 μ.μ.). Είσοδος με προσκλήσεις.

(XEN, 'Αμερικής 11, «Ομιλίες και Συζητήσεις» στο σπίτι).

Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ — «Η γυναίκα κάθε Δευτέρα 7 μ.μ.).

Γ. ΧΑΡΒΑΤΗ — «Ψυχολογικά προβλήματα» (κάθε Τρίτη, 7.30 μ.μ.).

Χ. ΜΟΣΚΗ — «ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ» — «Διηγητική 'Υγιεινή Αισθητική» (κάθε Πέμπτη, 7.30 μ.μ.).

Σ. ΠΟΡΦΥΡΟΠΟΥΛΟΥ — «Πρώτες βοήθειες» (κάθε Παρασκευή, 6.30 μ.μ.).

(Αίθουσα «Διηγητικού Συλλόγου 'Αθηνών», 'Ακαδημίας 60)

Κ. ΒΑΪΚΟΥΣΗΣ — «Νομικά ζητήματα τοῦ Διαστήματος» (30 Μαρτ., 7 μ.μ.).

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Ατομικὲς

ΚΛΩΤ ΜΑΡΕ — Έργα ἀφρημένης τέχνης (Γκαλερί «Σαρλάν», Κολοκοτρώνη 9, 1-15 'Απριλ., 10 π.μ. - 1.30 μ.μ. και 5.30 - 9.30 μ.μ. Κυριακή κλειστά).

Ν. ΓΡ ΣΠΟΣ — Ζωγραφική («Παρνασσός», Πλατ. Καρότσι, 1-15 'Απριλ., 9 π.μ. - 1 μ.μ. 5-8 μ.μ. και 5-8 μ.μ.).

Κ. ΠΑΣΣΑΣ — Ζωγραφική («Παρνασσός», 1-15 'Απριλ., 9 π.μ. - 1 μ.μ. και 5-8 μ.μ.).

Γ. ΣΙΚΕΛΙΩΤΗΣ — Τέμπες και πλαστικά έργα. (Γκαλερί «Ζυγός», Βουκουρεστίου 1, 1-20 'Απριλ., 10 π.μ. - 1 μ.μ. 5-9 μ.μ. Κυριακή ἀπόγευμα κλειστά).

Α. ΤΕΚΤΟΝΙΔΟΥ — Ζωγραφική («Παρνασσός», 1-4 'Απριλ., 9 π.μ. - 1 μ.μ. και 5-8 μ.μ.).

Ζ. ΑΦΕΡΗΜ — Γλυπτική. (Γκαλερί «Τέχνη», Νίκης 2, 1-14 'Απριλ., 9.30 π.μ. - 1 μ.μ. και 5-9 μ.μ. Κυριακή κλειστά).

ΕΚΘΕΣΙΣ ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ (Ιταλικό 'Ινστιτούτο, Πατησίων 47, 1-30 'Απριλ., 9 π.μ. - 1 μ.μ. και 5-8 μ.μ.).

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΟΙ ὅρες λειτουργίας τῶν 'Αθηναϊκῶν καταστημάτων ὡς τὴν 14η Μαΐου εἶναι οἱ εξής:

ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: Ἀνοικτὰ καὶ ἀπὸ μερυνῶς, 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ. καὶ 4-7.30 π.μ. Σάββατο μόνο τὸ πρωὶ 8.30 π.μ. καὶ 5-9 μ.μ. Τὴν Τετάρτη ἀνοικτὰ μόνον τὸ πρωὶ 8 π.μ. - 2.30 μ.μ. **ΚΟΥΡΕΙΑ:** Πέμπτη, 8 π.μ. - 1.30 μ.μ. καὶ 4-8 μ.μ. Σάββατο 8 π.μ. - 2 μ.μ. καὶ Τετάρτη μόνον τὸ πρωὶ 8 π.μ. - 2.30 μ.μ. **ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ:** 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ. καὶ 4.30-8.30 μ.μ. Σάββατο μόνον τὸ πρωὶ 8-2.30 μ.μ.

ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ

Σ' ἓνα προηγούμενο σημείωμά μας εἶχαμε χαρακτηρίσει σὰν «πείραμα» τὴν πρόθεση τοῦ Ε.Ι.Ρ., νὰ μεταδίδῃ ὁλόκληρα θεατρικὰ ἔργα, χωρὶς περικοπὲς καὶ διασκευές. Τὸ «πείραμα» ἄρχισε, παρακολουθήσαμε ὡς ἀρμόδιοι ἀπὸ τὶς ἐκπομπές αὐτοῦ τοῦ εἴδους, μὰ ἡ προσωπικὴ μας γνώμη παραμένει ἡ ἴδια: Πρόκειται γιὰ ἓνα ἀδίκημα τὸ ραδιόφωνο καὶ συνεκδοχικὰ τὴν ραδιοφωνικὴ τέχνη. Τὸ πείραμα τοῦ εἴδους αὐτοῦ νὰ ζητᾶμε ἀπὸ τὸν κινηματογράφο νὰ μᾶς παρουσιάσῃ φιλμ-οιότητες αὐτοῦσια θεατρικὰ ἔργα. Τέτοιες προθέσεις γιὰ τὸν κινηματογράφο ἔχουν πρῶτολειες καὶ κάθε ἐπανάληψή τους, μὰ οἰκτρὴ «κινηματογραφικὴ» ἔκπομπά...

σφαιρα καὶ τὸ δίδαξε μὲ τὴν πνευματικὴ κατανόηση ποὺ διακρίνει συνήθως τὴ δουλειά του στὸ ραδιόφωνο. Οἱ ἤχοι μὲ τὶς καραβάνες ἦταν ἓνα καλὸ ἐφέ καὶ οἱ φωνές τοῦ πλήθους τῶν προσφύγων ἦταν πειστικές, σωστές. Μόνο τὰ μικροφωνικὰ πλάνα φάνηκαν πολλὲς φορὲς ἀπρόσεχτα καὶ ἡ φωνὴ τοῦ σπηκερ (μέσα στὸ ἔργο) ὑπερβολικὰ ψεύτικη. Ἴσως ἀκόμα ἓνας ραδιοφωνικὸς τρόπος νὰ ἦταν χρήσιμος γιὰ νὰ ξεχωρίσῃ τὶς σκηνές τοῦ ὄνειρου ἀπὸ τὶς σκηνές τῆς πραγματικῆς ζωῆς.

Ὁ τεχνικὸς τῆς ἡχογράφησης κ. Ἀνδρέας Λάμπρου φαίνεται πὺς ἔχει ἐκείνη τὴν εὐαισθησία ποὺ ἀπαιτεῖ τὸ εἶδος τῆς δουλειᾶς του, γιὰτὶ μᾶς ἔδωσε μιὰ ταινία «καθαρή», μὲ ἡχητικὴ στάθμη φροντισμένη, χωρὶς ξαφνικὰ ἀνεβάσματα, πτώσεις καὶ κοψίματα. Ἐπίσης ἡ κ. Ἀργυρῶ Μεταξά διάλεξε

τὴ μουσικὴ μὲ γούστο καὶ γνώση. Τὰ ἐμβλήματα καὶ τὰ τύμπανα ἦταν ἓνα εὐρημα.

Ἀπὸ τοὺς ἡθοποιούς ποὺ ἔλαβαν μέρος στὴν ἐκπομπή, ἀναφέρουμε τὴν Ἀντιγόνη Βαλάκου στὸ ρόλο τῆς Σιμόν, τὸν Δάνη στὸ ρόλο τοῦ κ. Σουπῶ καὶ τὸν Ἀνδρέα Φιλίππιδη (ποὺ τὸν διακρίνει πάντα μιὰ ραδιοφωνικὴ ἀντίληψη) στὸ ρόλο τοῦ δημάρχου Φιλίπ καὶ τοῦ Καρόλου. Ἀκόμα καὶ τὴν κ. Δέσπω Διαμαντίδου ποὺ μετέφρασε τὸ ἔργο πολὺ ὁμορφα καὶ κράτησε τὸ ρόλο τῆς κ. Σουπῶ.

Στὴν «Ὡρα τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς», ἀκούσαμε πάλι ἀπὸ τὸ ἔθνη Πρόγραμμα, τὴν κωμῶδια τοῦ Δημήτρη Γιαννουκάκη «Μετὰ τὴν πα-

ρακαλῶ». Πρόκειται γιὰ μιὰ προσωπικὴ θεατρικὴ ἐπιτυχία τοῦ Λογοθετίδου ποὺ ὁ ρόλος του στὸ ραδιόφωνο δόθηκε στὸν Χρήστο Εὐθυμίου. Δὲν νομίζω πὺς ἔχουμε τίποτα καλὸ νὰ ποῦμε γιὰ τὴν ἐκπομπή αὐτή. Μιὰ κοινὴ, κοινότατη φάρσα ποὺ ἂν στὸ θέατρο ἦταν ὁ Λογοθετίδης μὲ τὴν ἀκτινοβολία του νὰ τὴν προικίσῃ μὲ μιὰ κάποια γοητεία, στὸ ραδιόφωνο καμιά δύναμη δὲν κατάφερε νὰ τὴν σώσῃ. Ἡ σκηνοθεσία σχεδὸν ἐνύπαρκτη (ὅμως ἀπὸ τὸν κ. Κώστα Κροντηρᾶ ἔχουμε ἀκούσει ἄλλοτε ραδιοφωνικὲς σκηνές σκηνοθετημένες μὲ ἀληθινὴ ἐμπνευση), οἱ ἡθοποιοὶ σὰν ἀπειροὶ ἀπὸ τὶς μικροφωνικὲς ἀπαιτήσεις (καλύτερα ἀπ' ὅλους ἀκούστηκε ὁ Θανάσης Κεδράκας) δὲν τήρησαν κανέναν ἀπὸ τοὺς κανόνες τῆς ραδιοφωνικῆς ἐρμηνείας καὶ οἱ ἐλάχιστες μουσικὲς συνδέσεις ἦταν κι αὐτὲς ἀνάρμοστες. Ἐν τούτοις, ἔχει ἓνα καλὸ ἢ ἐκπομπή αὐτή. Μᾶς θύμισε πὺς δ, τ, ι εἶναι ἓνα μόνο θέατρο, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ραδιόφωνο.

Ἐξ ἄλλου, «Τὸ θέατρο τῆς Τετάρτης», μᾶς πρόσφερε τελευταίως τὴ χαριτωμένη κομεντί τοῦ Λέσλι Στήβενς «Τὸ στροβίλισμα τοῦ γάμου», ποὺ στὸ Μπροντγουάϊ παρουσίασαν μὲ μιὰ θριαμβευτικὴ ἐπιτυχία ἡ Κλωντὲρ Κολμπέρ καὶ ὁ Σαρλ Μπουαγιέ. Τοὺς ρόλους τοὺς κράτησαν στὸ ραδιόφωνο, ἡ Μαίρη Ἀρώνη καὶ ὁ Τίτος Βανδής. Ὁ Στήβενς δὲν εἶναι βέβαια οὔτε ἀπὸ τοὺς γνωστότερους, οὔτε ἀπὸ ἐκείνους τοὺς συγγραφεῖς ποὺ ἔχουν κάτι σημαντικό νὰ ποῦν. Τὸ ἔργο του ὅμως ἔχει αὐτὴ τὴν ἐκλεπτισμένη ἐλαφρότητα ποὺ ἀναζητᾶ καμιά φορά κανεὶς σὰν ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ ξεκούραση. «Τὸ στροβίλισμα τοῦ γάμου» εἶναι ἓνα ἔργο ποὺ προσφερόταν γιὰ τὸ ραδιόφωνο ἑκατὸ τοῖς ἑκατὸ. Θὰ νόμιζε μάλιστα κανένας πὺς γράφτηκε κυρίως γιὰ τὸ μικρόφωνο, ὅχι γιὰ τὴ σκηνή. Ἐτσι, δὲν εἶχε καὶ πολλὴ δουλειὰ νὰ κάνει ἡ κ. Μαρία Καραπαναγιώτου στὴ ραδιοφωνικὴ τῆς διασκευή...

Ἐν τούτοις, περισσότερα πράγματα θὰ μπορούσε νὰ προσέξῃ ἀπὸ τὴ σκηνοθετικὴ πλευρὰ ὁ κ. Γιώργος Θεοδοσιάδης, ὅπως, βασικά, θὰ ἔπρεπε νὰ δώσῃ τὴν αἴσθησιν τοῦ χώρου τῶν «διαλέξεων» καὶ νὰ κινήσῃ τὶς φωνές τῶν ἡθοποιῶν του στὴν εὐθεία τῶν ἀποστάσεων.

Ἀπὸ τοὺς ἡθοποιούς, ἂν θέλαμε νὰ ξεχωρίσουμε κάποιον, αὐτὸς θὰ ἦταν ὁ κ. Βανδής. Ἡ κ. Ἀρώνη εἶχε πολλὲς καλὲς στιγμές. Σημειώνουμε τέλος τὴν δεσποινίδα Σοφία Μιχαλίτση ποὺ ἐξυπηρετήσε, μὲ τοὺς δίσκους ποὺ διάλεξε, τὸ πνεῦμα τοῦ ἔργου.

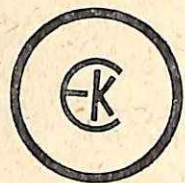
Καὶ μιὰ ὑποσημείωση: Σὲ παρόμοια ἔργα ἐπιβάλλεται ἡ προεκφώνηση «ἀκατάλληλον δι' ἀνηλικούς».

—Ο ΑΚΡΟΑΤΗΣ

«ΜΕΤΡΟ» — (Υπόγειος στοά Όμοιοις)..
 «ΠΡΕΣΤΟ» — (Πιπλήσιον 14)... «ΔΑΥΜΠΙΑ»
 (Πλατεια Όμοιοις)... «ΓΑΛΛΙΑ» (Στ-
 δίου 61)... «ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ» (Πλ. Κολωννακίου)..
 «ΕΡΜΗΣ» — (Πιπλίου 90)... «ΚΑΝΑΡΙΑ» — (Λεωφ
 Αλεξάνδρας 227)...

1870-1871

Ο "ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ"

ΔΙΑΛΟΓΟΣ Α'

Για τον
συνδρομητή που
έλαβε αυτό
το δελτίο και
άπορεί...

No 00000

ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΟΥ

Ο κ. "Αλφα Βήτα

Οδός Ωμέγα 1

Αθήναι

ΙΣΧΥΕΙ ΜΕΧΡΙ 31 ΔΕΚ. 1960

ΓΙΑ ΤΗΝ "ΕΚΛΟΓΗ"

Το Δελτίο αυτό είναι αυστηρώς προσωπικό. Κατά τον έλεγχο
δ κάτοχός του παρακαλείται να επιδείξει την ταυτότητά του

(Δείγμα του Δελτίου)

ΔΙΑΛΟΓΟΣ Β'

Για τον
αγοραστή που
διερωτάται
περί τίνος πρό-
κειται...

Ερ.— Τί είναι αυτό;
Απ.— Ένα δελτίο συνδρομητού και μέλους του «Κύκλου» της «Εκλογής».
Ερ.— Δηλαδή;
Απ.— Έχει ιδρυθεί μία μικρή «Λέσχη τών Φίλων της «Εκλογής». Απαραίτητος όρος συμμετοχής: Νά είσθε συνδρομητής.
Ερ.— Και αν θέλω νά είμαι συνδρομητής χωρίς νά είμαι μέλος της Λέσχης;
Απ.— Πετάντε το χαρτονάκι που λάβατε και ξεχνάτε την ύπαρξη της Λέσχης ή του «Κύκλου» όπως τον έχουν τελικά ονομάσει οι φίλοι του. Δεν πρόκειται νά σας ζητήση τίποτε. Αντίθετα, νά σας προσφέρει.
Ερ.— Νά μου προσφέρει... σάν τι;
Απ.— Διάφορα. Εκπτώσεις, πρώτα σέ έκλεκτα καταστήματα της πρωτεύουσας που έχουν έρθει σέ συνεννόηση με τον «Κύκλο της «Εκλογής». Από καιρό βιβλιοπωλεία και καταστήματα πωλήσεως δίσκων είχαν συνδεθεί με τους φανατικούς βιβλιόφιλους αναγνώστες της «Εκλογής». Μόλις έγινε γνωστή ή διεύρυνση του «Κύκλου» προστέθηκαν και άλλα. Ο συνδρομητής της «Εκλογής» θεωρείται κατ' αρχήν σοβαρός και καλός πελάτης.
Ερ.— Ποιά καταστήματα;
Απ.— Δημοσιεύουμε πλάι τον πρώτο κατάλογο.
Ερ.— Καλά ό «Κύκλος της «Εκλογής» θά ασχοληται μόνο με αγορές; Δεν θά έχη άλλες εκδηλώσεις;
Απ.— Πολλές. Θά σας κρατάμε ενημέρους για όσα οργανώνονται, τακτοποιούνται, ετοιμάζονται. Λίγη ύπομονη.

Ερ.— Τί είναι αυτό;
Απ.— Ένα δελτίο που λαμβάνουν οι συνδρομητές της «Εκλογής».
Ερ.— Για νά έχω τέτοιο δελτίο πρέπει νά γίνω συνδρομητής;
Απ.— Ναί.
Ερ.— Προτιμώ νά αγοράζω τό περιοδικό μονάχος μου. Σας φαίνεται περίεργο;
Απ.— Όχι, διόλου.
Ερ.— Γιατί λοιπόν θέλετε νά με παρασύρετε νά γίνω συνδρομητής;
Απ.— Ένας τακτικός συνδρομητής είναι πάντα πιο συνδεδεμένος με τό περιοδικό. Απόδειξη ή ίδρυση του «Κύκλου».
Ερ.— Και τί θά κερδίσω με τό νά γίνω συνδρομητής;
Απ.— Θά παίρνετε τό τεύχος καθαρό, σέ φάκελο στο σπίτι σας μία μέρα πριν απ' ό τι κυκλοφορεί στα περίπτερα...
Ερ.— Με τό ταχυδρομείο; άμφιβάλλω.
Απ.— Με τη δική μας υπηρεσία διανομής. Επίσης ένώ θά πληρώσετε 192 δρχ. (τήν άξία 24 τευχών), θά λάβετε τά 26 που θά έκδοθούν μέσα στο χρόνο, δηλαδή δύο τεύχη δωρεάν. Επίσης θά γίνετε και μέλος του «Κύκλου της «Εκλογής». Θά συνδεθήτε με μία συντροφιά άόρατη με την γήϊνη. Θά ενδιαφέρεστε και ενδιαφέροντα, και θά έχετε όποια μοιράζεσθε γνώσεις και ενδιαφέροντα, και θά είστε στα χέρια σας αυτό τό μικρό δελτίο που δεν είναι τίποτ' άσήμαντο. Πάντως δεν χρειάζεται τίποτε παραπάνω από 192 δρχ. της άπλης έτήσιας συνδρομής. Σκεφθήτε τό

Ανδρικά Υφάσματα

Ι. ΑΗΔΟΝΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.

Αιόλου 46

Δίσκοι - Ραδιόφωνα - Πικ-απ

"DISCORHILE"

Αμερικής 15

Αποθήκη Υφασμάτων

"ΕΡΙΟΜΑΡ Α.Ε."

Ντέκα 5

Φωτογραφικά Είδη

ΦΩΤΟ - ΣΤΟΥΝΤΙΟ
Γ. Μωσσε

Σταδίου 3

Βιβλία - Δίσκοι

"ΙΚΑΡΟΣ"

Βουλής 4

Ελληνικά Βιβλία

"ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ"

Σταδίου 14

Γυναικεία Είδη

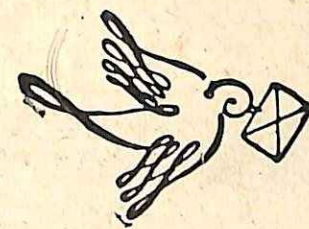
"ΤΡΙΚΟΖΑ"

Ερμού 6
(έντός της Στοάς)

Νεωτερισμοί

"ΧΡΥΣΙΚΟΠΟΥΛΟΣ, Α.Ε."

Σταδίου 35

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αγαπητή «Εκλογή»,

Τά διηγήματα σέ κάθε τεύχος σου νομίζω πώς είναι πάρα πολλά. Ίσως περισσότερα επιστημονικά θέματα, λατρικά, χημικά, του διαστήματος π. χ. θά ήσαν καλλίτερα. Επίσης ένα άθλητικό σημείωμα κάθε μύνα θά ήταν εύπρόσδεκτο.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
Κάτω Πετράλωνα, Αθήναι

● Εύχαριστούμε. Όλα όσα μās λέτε... τά προσέχουμε.

Αγαπητή «Εκλογή»,

Εκπληκτικός ό πλούτος του «Αθηναϊκού Ημερολογίου». Όποιος τό συνηθίση χάθηκε. Δεν θά μporή νά κάνει βήμα στην Αθήνα χωρίς «Εκλογή». Και μιά άπορία: Γιατί τόση ξένη ύλη, ξένα άρθρα, ξένα διηγήματα, ξένα μυθιστορήματα;

Δ. ΨΑΡΡΑΣ
Εκάλη

● Γιατί; Για τον ίδιο λόγο που προβάλλονται τόσα ξένα φίλμ, παίζονται τόσα ξένα έργα, μεταφράζονται και διαβάζονται τόσα ξένα βιβλία... γιατί ή ξένη παραγωγή είναι πλούσια ενώ ή ελληνική είναι περιορισμένη.

Αγαπητή «Εκλογή»,

... Ζητώ αλληλογραφία με νέες άπ' όλο τον κόσμο, ιδίως με όσες ασχολούνται με λογοτεχνία, θέατρο, κινηματογράφο, μουσική.

ΧΡΗΣΤΟΣ Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Δ. Ράλλη 58, Πειραιώς

Αγαπητή «Εκλογή»,

Είμαι χαρά μεγάλη για τον αναγνώστη νά απολαμάνη εκτός της ύλης και την καλή σου έκδοση και μάλιστα σέ ποιότητα χαρτιού τόσο... άσυνήθιστη για τό περιοδικά μās!

Στό πρώτο τεύχος του Μαρτίου, σ' ένα γράμμα του, ένας αναγνώστης σου σέ κατηγορεί για... άισχροκέρδεια. Γιατί δεν παίρνει ένα παρόμοιο έντυπο με 4 ή 3

ή και 2 ακόμη δραχμές, νά συγκρίνη τό περιεχόμενό του και μόνον με τό δικό σου και νά βγάλη μετά τούς... άγορανομικούς του φετβάδες; Τό παλαιό σου σχήμα «θεωρητικώς» πρακτικώτερο, τό τωρινό «πρακτικώς» πρακτικώτερο.

Μ. Κ. ΓΑΡΔΙΚΙΩΤΗ - ΓΡΙΒΑ
Στησιόχου 15, Αθήναι

Αγαπητή μου «Εκλογή»,

Χρόνια τώρα είμαι άθόρυβα θερμός σου φίλος. Έδω και μέρες, λογάριζα νά σου στείλω τά θερμά μου συγχαρητήρια για την καινούργια μορφή της έκδοσής σου...

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ
Ρωμανού 36, Θεσσαλονίκη

Αγαπητή «Εκλογή»,

Είμαι τακτικός αναγνώστης σου και παρακολουθώ τις προσπάθειές σου από την ήμερα ίσως που πρωτοεμφανίστηκες στο αναγνωστικό κοινό. Με ικανοποίησε είδα την νέα σου μορφή που σέ τοποθέτησε πλέον στα περιοδικά που έχουν εύρύ χαρακτήρα και που είναι τά πιο εύπρόσδεκτα σήμερα.

ΑΠ. Κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ
Βούλγαρη 18, Καρδίτσα

Αγαπητή «Εκλογή»,

Αισθάνομαι την ανάγκη νά σ' εύχαριστήσω και νά σέ συγχαρώ συγχρόνως για την επιμελημένη εμφάνιση, την άριστην ποιότητα του χαρτιού και την εξαιρετικά διαλεγμένη ύλη που καλύτερα από κάθε άλλο περιοδικό μορφώνει, πληροφορεί, διασκεδάει και ξεκουράζει τον αναγνώστη. Θά επιθυμούσα εάν ήτο δυνατόν νά περιέχη περισσότερα επιστημονικά θέματα.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΡΑΣΤΑΘΗΣ
Χαλάνδρι

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Τό ποίημα «Πορφύρα ήττα» που δημοσιεύτηκε στο τεύχος 176, στή σ. 35, δεν είναι του κ. Ντίνου Τερζόπουλου αλλά του κ. Γιάννη Τζιώτη και άνήκει στη συλλογή «Βασιλικές Αισθήσεις» που κυκλοφόρησε τον Αύγουστο του 1959.

Έκλογη

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού	Ετησία : δρχ. 192	Εξωτερικού	Ετησία : \$ 9
	Εξάμηνη : δρχ. 96		£ 3.4.0.

(*Αεροπορικές συνδρομές κατόπιν συνεννοήσεως)

Στέλνοντας στά Γραφεία μας τό χαρτονάκι που δά βρήτε στή σελ. 57
γίνεσθε συνδρομητής της «Εκλογής» και μέλος του Κύκλου.

μιά γυναίκα μίλησε, ή γυναίκα του 'Ανατόλ: «ΉΑχ τί τρομερό! Άλήθεια αὐτὸ τὸ καῦμένο τὸ κοριτσάκι δὲν ἔχει δεῖ ποτὲ τὴ θάλασσα; Χρυσὲ μου 'Ανατόλ, πρέπει νὰ πὴν πᾶς στὸν μικρὸ μας πύργο, πλάτϊ στὸν ὠκεανό. Δὲν θὰ μπορέσω νὰ σᾶς συνοδεύσω γιατί ἀλλὰζω τὴν διακόσμηση τοῦ διαμερίσματός μου στὸ Παρίσι, ἀλλὰ ὑπάρχει μπόλικο φαί στὸ ψυγείο καὶ ἡ Μονίκ θὰ βλέπῃ τὴ θάλασσα ἐπὶ τὸ παράθυρο τῆς κρεβατοκάμαρας. Νά τὰ κλειδιά.» Πολὺ συμπαθητικὴ γυναίκα...

«Εἴμαστε στὸ ἀνοιχτὸ αὐτοκίνητο τοῦ Ἀνατὸλ. Ἀπὸ πάνω ὁ οὐρανὸς ἦ-
ταν μαζὺς σὰν μελανιά σὲ μπράτσο. Ἡ
φωνὴ τοῦ Ἀνατὸλ φαινόταν νὰ ἔρ-
χεται ἀπὸ μεγάλη ἀπόσταση: «Βαρυ-
έσαι μικρὴ μου;» Ἔστριψα τὸ κεφάλι
πρὸς τὸ μέρος του: «Φυσικά. Κ' ἐσύ;»
Τὸ χαμόγελο του ἦταν ἡ καλύτερη ἀ-
πάντησι. Βαρυόταν.

»Και τώρα ανεβαίναμε τρεχάτοι τις σκάλες του πύργου πιασμένοι χέρι-χέρι σαν ευτυχισμένα παιδιά, σταματώντας μόνον για να πάρη αναπνοή ο 'Ανατόλ. «'Αγάπη μου», είπε. «'Ελπίζω να σου δείξα καθαρά ότι για μένα είσαι μόνον μιὰ περαστική ιδιοτροπία.» «Φυσικά», ψιθύρισα. Πόσο ώριμος ήταν και πόσο αφάνταστα καθαρός. Ήταν περνούσαν οι χρυσές μέρες. Ποιός θά μπορούσε να περιγράψη εκείνες τις νύχτες; Ποτέ, κατά τη διάρκεια των σχέσεών μου με τὸν Μπανάλ δὲν εἶχα αἰσθανθῇ τίποτε τὸ σχετικό. Καὶ τί ἱκανοποίηση ἡ ὠριμότης του. Πρῶτα ἀπ' ὅλα μὲ γοήτευε καθὼς πηδούσε

ξαφνικά από τὸ κρεβάτι τὴ νύχτα καὶ χοροπηδοῦσε στὸ πάτωμα γιὰ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν κυκλοφορία του.

»Η τελευταία μέρα ανέλυε κρύα και λαμπερή σαν άστρο. Ο Άνατόλ με περίμενε στο αυτοκίνητο. Μάζεψα τὰ λίγα ρούχα μου, πέρασα μιὰ λίμα των νυχιών στὰ σγουρά μου μαλλιά γιὰ νὰ τὰ ξεμπλέξω λίγο και κατέβηκα τρέχοντας.

»Τί νὰ πῶ γιὰ τὸν πόνο τῆς ἐπιστροφῆς στὸ Παρίσι;

Τὸ αὐτοκίνητο σταμάτησε στὴν ἐξώπορτα καὶ ὁ Ἀνατὸλ μοῦ εἶπε:

»Μονί, μικρή μου! Όμολογώ ότι βαρέθηκα μαζί σου. Αυτό κανείς δεν μπορεί να μάς το στερήσει. Ή αλήθεια όμως είναι πώς με τη γυναίκα μου βαρύνεται ακόμη περισσότερο. Γι' αυτό όμως θα γυρίσω στη γυναίκα μου.»

»Ἐφυγε. Ἦμουν μόνη. Μόνη, μόνη, μόνη. Ἦμουν μιὰ γυναίκα ποὺ εἶχε ἀγαπήσει ἓναν ἄντρα. Ἦταν μιὰ ἀπλήλιστα, ἴσως καὶ πεζή. Καὶ ὁ μὲν ἔξερτα πῶς θὰ μπορούσα νὰ θυάλω κι ἀπ' αὐτὴν ἓνα μυθιστόρημα.»

⁹ Απίστευτο

ΤΑ «KANONIA τοῦ Ναβαρόνε» ἀρχισαν νὰ ἤχουν στὴ Ρόδο. Μὲ τὴν ἀφίξη ἐκεῖ τοῦ Ἀντονου Κουὴν συμπληρώθηκε τὸ καλλιτεχνικὸ ἐπιτελεῖο τῆς ταινίας καὶ ἄρχισε ἐπιτέλους τὸ γύρισμα. Τὸ πέρασμα τοῦ Κουὴν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ἦταν ἀστραπιαῖο. Κανεὶς σχεδὸν δὲν τὸν πῆρε εἰδηση καὶ (δοθησοῦσης καὶ τῆς ἀπεργίας) ὁ ἄσχημος γόης» τοῦ Χόλλυγουντ γλύτωσε τὶς συνεντεύξεις. Ἀπὸ τὸ «Νταίηλυ Μαϊήλ» τοῦ Λονδίνου οὗτοῦ ὁ Κουὴν στάθηκε δύο - τρεῖς ἡμέρες ἐρχόμενος στὴν Ἑλλάδα μαθαίνουμε πάντως ὅτι εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς πλουσιώτερους ἡθοποιούς τοῦ Χόλλυγουντ, ἀντιπαθεῖ τὴν κοσμικὴ ζωὴ, δὲν ἔχει στὴ βίλλα του πισίνα ἢ γήπεδο τοῦ τένις, βρίσκει ὅτι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἡθοποιοῦ παρουσιάζει ὁμοιότητες μὲ τὸ ρόλο ἐνδὸς ἱεροκήρυκα, πηγαίνει κάθε πρωτὶ τὸν γιό του στὸ σχολεῖο τὴν «Μερσεντές» του καὶ λατρεύει τὴ γυναῖκα του ποὺ εἶναι κόρη τοῦ Σεσίλ ντὲ Μίλλ. Τὴν ἴδια δήλωση περὶ συζυγικῆς λατρείας εἶχε κάνει ὅπως θὰ θυμούνται ἴσως οἱ ἀναγνώστες τῆς «Ἐκλογῆς» καὶ ὁ Γκρέγκορ Πέκ κατὰ τὴν τελευταία «πρένς κόνφερενς» στὴν Ἀθήνα. Πάντως γιὰ λόγους δικαιοσύνης πρέπει νὰ ὑπενθυμιθῇ ὅτι ὁ Γκρέγκορ Πέκ εἶναι παντρεμένος μόνο δυὸ χρόνια ἐνῶ ὁ Ἀντονου Κουὴν εἰκοσιδύο - μὲ τὴν ἴδια πάντα γυναῖκα.

Χάος

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ έργο του Σαλβαντόρ Νταλί τιτλοφορείται «Χάος και Δημιουργία». Αυτή τη φορά ο διάσημος σουρρεαλιστής χρησιμοποίησε ένα πολύπλοκο μηχανισμό που όπως βεβαιώνει ο ίδιος απέδωσε θαυμάσια αποτελέσματα. «Μεταχειρίσθηκα, είπε, ένα μανεκέν, μία μοτοσυκλέτα με άναμμένη τη μηχανή και ένα χοίρο, στην ούρα του οποίου είχα δέσει μερικά πινέλλα ζωγραφικής.»

Αὐτὰ ἦταν τὰ δεδομένα τοῦ Χάους.
Ἀκολούθησε ἡ Δημιουργία. Τὰ θύματα
ώδηγήθησαν σὲ ἓνα πελώριο μπάνιο ποῦ
περιεῖχε δέκα γαλλόνια σαντιγύ, σιρόπι
σοκολάτας, ψάρια, «ποπ - κὸρν» καὶ

... σκουληκία. Πρώτο πήδησε μέσα τὸ
μανεκέν. Μετὰ ἔρριξαν τὸ γουρουνάκι
ποὺ τσίριζε ἀπελπισμένα ἀρνούμενο νὰ
ἀντιληφθῇ τὴς εὐθύνες τοῦ ἀνέναντί της.
Τέχνης καὶ τέλος τὴ μοτοσυκλέτα. Τὸ
ἔγινε μέσα στὸ μπάνιο κατόπιν δὲν βιά
τὸ μάθουσε ποτὲ γιατί διάσθηκαν
τὸ σκεπάσουν ἀμέσως μὲ ἕνα τερσάσιον
μουσαμᾶ, ὁ ὁποῖος ἐξελίχθηκε σὲ πίνακα
κα ζωγραφικῆς. Φαίνεται ὅτι συνέδραμον
καταπληκτικὰ πράγματα ἀν κρίνῃ κα-
νεὶς ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα. Τὸ μαν-
κεν λιποθύμησε, ὁ χοῖρος παρεφρόνη-
σε καὶ ἡ μοτοσυκλέτα ἐχρηστεύθηκε. Ἀλ-
λὰ ὁ Νταλί ἔμεινε ἱκανοποιημένος. Κοί-
ταξε τὸν μουσαμᾶ καὶ κούνησε τὸ κε-
φάλι του.

«Εἶναι αὐτὸ
τὸν ὑπέγραφε.

Φιλότεχνοι ποντικοὶ

ΜΙΑ ΣΕΙΡΑ ΚΛΟΠΩΝ
της
της ἀναστάτωσε τελευταία
Καναδά. Τὸ τελευταῖο ἀπὸ τὰ κρο-
σμάτα αὐτὰ εἶχε στόχο νὰ ἐξετέθησαν
Ἑλλήνων ζωγράφων πού ἐξετέθησαν
στὴν Πινακοθήκη τοῦ Βανκούβερ. Ὁ
φίλος δημοσιογράφος κ. Ἰων Βορράς
πού μᾶς μεταδίδει τὴν πληροφορία ἀν οἱ πιν-
τὸν Καναδὰ δὲν διευκρινίζει ἀν οἱ πιν-
κες αὐτοὶ στάλθηκαν ἀπὸ τὴν Ἀθή-
ναια πού εἶχε ἀποστείλει σὲ φίλους
γιὰ τὴν ἔκθεση ἢ ἀνῆκαν σὲ γε-
χνους ὁμογενεῖς τοῦ Καναδὰ. Τὸ γε-
νὸς εἶναι ὅτι ἡ ἔκθεση εἶχε μεγάλη ἐπι-
τυχία καὶ ὅλα πῆγαιναν πολὺ καλά
ὥσπου μιὰ Κυριακὴ βράδυ ἐνῶ ἐκεί-
σαν οἱ πόρτες, κάποιος ἐξέχασε νὰ ἐκ-
με τοὺς ἄλλους ἐπισκέπτες. Ἐμείνε-
σα, περιμένε νὰ σθῆσουν τὰ φῶτα καὶ
ἔφυγε ἀπὸ τὸ παράθυρο παίρνοντας με-
ζὶ του καὶ τοὺς πίνακες ἐδῶς στὰς Πι-
φεραν. Αὐτὴ τὴν ἐξήγηση ἔδωκε τῆς
δημοσιογράφου ὁ διευθυντὴς τῆς
νακοθήκης δρ Οὐίλλιαμ Ντέηλ καὶ δὲν
δυσκολευόμαστε νὰ τὴν πιστέψουμε. Τὴν
ἐπομένῃ ὅμως ὁ Καναδικὸς τύπος πα-
ραπονέθηκε ὅτι ἐκεῖνο πού δὲν ἐξηγήθη-
ὁ κ. Ντέηλ ἦταν πῶς ἔμεναν ἀσφαλτοῦ-
οὐ δράστες ὅλων αὐτῶν τῶν κλοπῶν
Τὸν περασμένο Σεπτέμβριο τὸν Πινακο-
μοια ληστεία εἶχε ἀναστατώσει τὴν Πινακο-
ρόντο. Εἶχαν κλαπῇ ἀπὸ τὴν Πινακο-
κὴ τῆς πόλεως πίνακες ἀξίας 600.000
δολλαρίων. Μεταξὺ τῶν κλοπιμαίων
ταν ἕνας Ροῦμπενς καὶ δύο ἑμπνεύ-
Τὸν Νοέμβριο μιὰ ἄλλη κλοπὴ ἀπὸ τὸ
μνωσε τοὺς τοίχους τοῦ Πανθεοῦ
Κολούμπια ἀπὸ πίνακες ἀξίας 40.000
δολλαρίων. Καὶ πρὶν ἀπὸ μερικὲς ἡμέ-
ρες μιὰ σπείρα ἐπέδραμε στὸ Βασίλει-
Μουσεῖο τοῦ Τορόντο, σήκωσε ἀπὸ τὸ
κε ἀξίας 15.000 δολλαρίων καὶ τὴν
ἔβγαλε ἔξω κάτω ἀπὸ τὰ
βλέμματα τῶν φυλάκων. οἱ Καναδικὲς
ἐπὶ τῆς

Αὐτὰ ἀναπολοῦν τώρα οἱ
ἐφημερίδες μὲ κάποιον μελαγχολικὸν
ἀφορμῆς τῆς νέας κλοπῆς, ἐντύπωση
ποὺ κάνει τὴ μεγαλύτερη περιπέτεια
ναὶ ὅτι σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς
ποὺ ἀναφέραμε τὰ κλοπιμαῖα δρεβάρουν

Ἑκλογὴ

ύστερα από μερικές ημέρες. Πώς εξη-
 γείται αυτό; Λέγεται ότι οι ασφαλι-
 στικές εταιρίες που κινδύνευαν να χρε-
 ωκοπήσουν εξ αιτίας των κρουσμάτων
 αὐτῶν ἀνακάλυψαν ἕνα τρόπο να ἔρχων-
 ται σὲ ἀπ' εὐθείας ἐπικοινωνία μὲ τοὺς
 κακοποιούς καὶ νὰ διαπραγματεύωνται
 μαζί τους ἐνῶ ἡ Ἀστυνομία συνέχιζε
 νὰ ψάχνει γιὰ δακτυλικά ἀποτυπώματα
 στοὺς τοίχους τῆς Πινακοθήκης. Κάτι
 παρόμοιο συνέβη καὶ στὴν περίπτωση
 τῆς κλοπῆς τῶν Ἑλληνικῶν πινάκων ἀ-
 πὸ τὴν Πινακοθήκη τοῦ Βανκούβερ. Δύο
 εβδομάδες μετὰ τὸ κρούσμα ὁ ἀρχηγὸς
 τῆς Καναδικῆς Ἀστυνομίας ἔλαβε ἕνα
 γράμμα ποὺ περιείχε τὸ κλειδί ἐνὸς
 ντουλαπιού. Τὸ γράμμα δὲν ἦταν ἀνὸς
 γόρος τοῦ ἐστείλει ἕνας γνωστὸς δικη-
 γόρος ποὺ ἀντιπροσώπευε τὴν ἐνδια-
 φερόμενη Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία. Θέ-
 λετε καὶ τὴ συνέχεια; Τὸ ντουλάπι
 ἀνοίχτηκε, οἱ πινάκες βρέθηκαν ἀλλὰ ὁ
 δικηγόρος δὲν συνελέφθη. Ἔτσι ὅλοι ἔ-
 μειναν εὐχαριστημένοι καὶ ἡ Ἀστυμι-
 αὶ φάσκει πάντα γιὰ δακτυλικά ἀποτυ-
 πώματα.

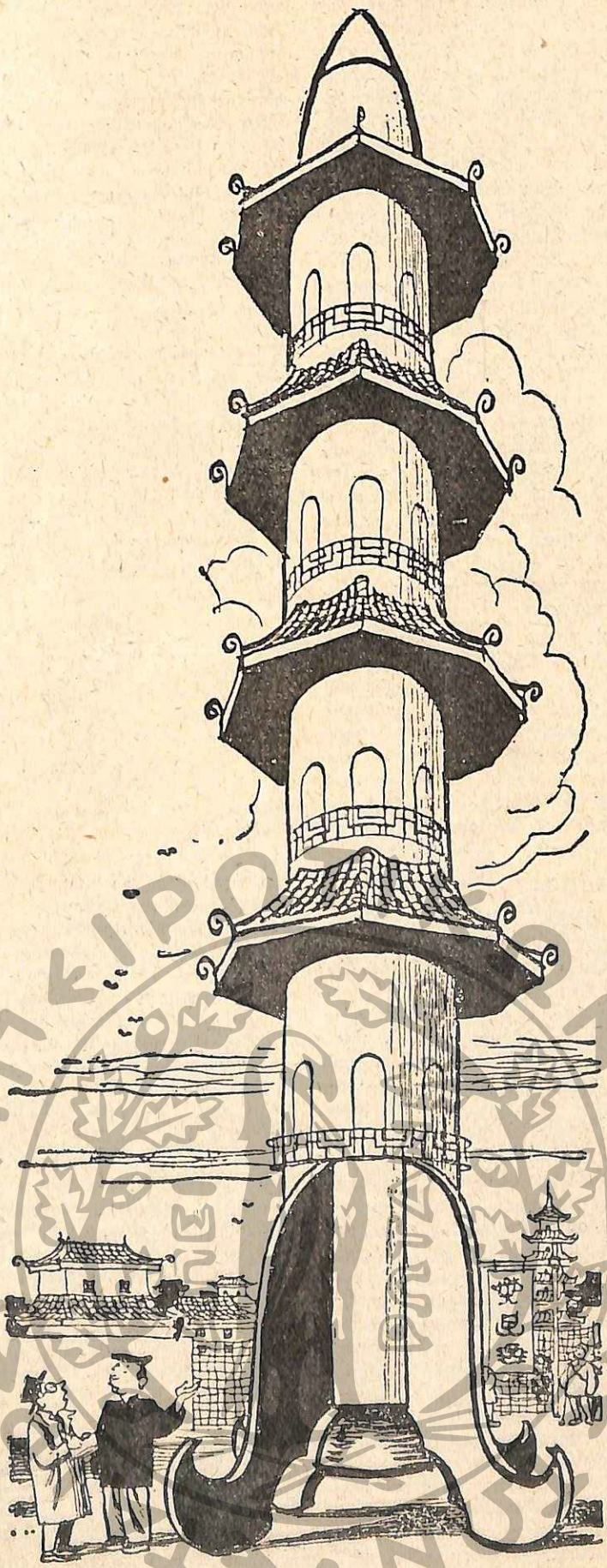
«Fan-Club»

ΤΩΡΑ πού ή «Έκλογή» έγινε τό
άντικείμενο του πρώτου «Fan-club»
της Έλλάδος (πρόκειται για τή «Λέ-
σχη των φίλων της Έκλογής» γιά τήν
οποία γράφουμε σέ άλλη σελίδα) διε-
ρωτώμεθα πώς μεταφράζεται αυτός ό
αμερικανικός ιδιωματισμός καί τί ση-
μαίνει. Μήπως προέρχεται από τό δικό
μας «φανατικός»; Γνωρίζει κανείς νά
μας πη περισσότερα;

Σκόνη καὶ ἐνθύμια...

ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΩΝΙΑ ΤΟ
ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ. ΕΙΝΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝ-
«ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΥ ΣΟ-
ΒΑΡΣΟΒΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥ-
ΠΟΥ ΕΦΕΤΟΣ ΓΙΟΡΤΑΖΕΤΑΙ ΣΕ Θ-
ΚΟΣΜΟ ΤΟ «ΕΤΟΣ ΣΟΠΕΝ», ΡΙ-
ΣΕ ΜΙΑ ΚΟΠΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΛΑ ΕΝΔΙΑ-
ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ. ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΝΑ
ΣΕ ΘΛΑ ΤΑ ΜΕΡΗ ΑΠ' ΟΠΟΥ ΠΕ-
ΜΕΓΑΛΟΣ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΗΣ ΤΗΣ.
ΤΟΥ ΣΟΠΕΝ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΟΓΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ
ΚΑΙ ΓΥΡΙΣΕ ΘΛΑ ΤΑ ΠΑΛΑΙΟ-
ΤΗΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ, ΤΗΣ 'ΕΛΒΕΤΙΑΣ
ΤΗΣ 'ΑΓΓΛΙΑΣ. Η ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ ΑΥ-
ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ ΉΤΑΝ ΜΙΑ ΣΕΙΡΑ ΝΕΩΝ
ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΟΥ ΉΛΘΑΝ ΝΑ ΠΛΟΥΤΙΣΟΥΝ
ΤΟΥ «ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΦΡΕΙΔΕΡΙ-
ΤΑΙ».

...ενδιαφέρουσα στιγμή του
μου», γράφει ή ίδια ή Χρι-
στοτευμένο
...σε Πολωνικό περιοδικό
...Σάντ, συνάντησα την κ. Αύγη
...Λώθ Σάντ είναι σήμερα 92 ετών
...αναττήκαμε στον ρομαντικό πύρ-
...του Ναόν όπου ο Σοπέν έμενε πο

«Τὴν βλέπεις, εἶναι σχεδιασμένη ἀπὸ Κινέζο, ὅχι Ρῶσο!»

(Ἀπὸ τὸ Sunday Dispatch)

λύ συχνά. Κουβεντιάζοντας στο ίδιο δωμάτιο όπου γεννήθηκαν τόσα άριστοουργήματα, ή κ. Λώθ - Σάντ, της οποίας ή γνωριμία θά μου μείνει έξέχαστη, μου διηγήθηκε περιστατικά άπό τή ζωή του Σοπέν πού δέν άναφέρονται πουθενά και ρίχνουν νέο φώς στη ζωή του μεγάλου μουσουργού. Κάποια στιγμή σηκώθηκε άπό τό κάθισμά της και μου έδειξε μία ήμερομηνία χαραγμένη στόν τοίχο δίπλα στό παράθυρο. «19 'Ιουνίου 1839». Ήταν ή ήμέρα πού ήλθε γιά πρώτη φορά ό Σοπέν στό Νοάν. Τά ψηφία ήταν χαραγμένα άπό τό ίδιο τό χέρι του συνθέτη. Μετά πήγαμε στό δωμάτιο της Γεωργίας Σάνδη. Ένα κομψό κιβώτιο περιέχει στοργικά φυλαγμένα τά έργα πού συνέθεσε ό Σοπέν κατά τήν διάρκεια του ταξιδιού του στη Μαγιόρκα. Τέλος κατεβήκαμε στόν κήπο του πύργου. Έκεί σέ μία σκιερή γωνία άναπαύεται ή Γεωργία Σάνδη. Δίπλα της έχουν ταφή ή κόρη της Σολάνζ Κλέισγκερ με τό κοριτσάκι της και ό γιός της Μωρίς με τή γυναίκα του και τό παιδί του.»

Πρίν χωρίσουμε οι δύο γυναίκες, ή κ. Αύγη Λώθ - Σάντ δώρησε στη διευθύντρια του «Μουσείου Φρειδερίκου Σοπέν» μία πετσέτα πού μεταχειρίζονταν ό μουσουργός κατά τήν παραμονή του στόν πύργο και ένα σπάνιο μενταγιόν του Μποδύ πού παριστάνει τόν Σοπέν τήν εποχή πού δημιουργούσε τό μεγάλο έργο του.

Υποσχέσεις...

ΤΟΝ ΕΧΑΣΕ Η ΜΠΑΡΝΤΟ άλλα τόν κέρδισε ή τέχνη.» Αυτό λένε σήμερα οι Παρισίνοι γιά τόν Ζαν Λουί Τρεντινιάν πού άρχισε τήν θεατρική του καριέρα στό θέατρο «Ηλυσίων Πεδίων», στό ρόλο του «Άμλετ. Γιά πρώτη φορά τό κλασικό έργο του Σαίξπηρ παίζεται όλόκληρο, σέ μετάφραση του Ζάκ Κοτώ. Ή παράσταση διαρκεί τέσσερις ώρες και ό Τρεντινιάν θριαμβεύει.

Προικισμένος με άρμονικό σώμα και ώραία μορφή, ντυμένος κατάμαυρο βελούδινο κοστούμι πού τονίζει τή μελαγχολική μάσκα του ώχρου προσώπου του, είναι ιδεώδης «Άμλετ. Οι κριτικοί διαφωνούν - γιά τήν έρμηνεία του, όμώφωνα όμως άναγνωρίζουν ότι τό παίζιμό του συγκινεί τους θεατάς. Νά τί γράφει ένας κριτικός: «Πολύ νέος, ντυμένος στό μαύρο, ό Ζαν - Λουί Τρεντινιάν εύνοείται άπό τό φυσικό του παράστημα, πού άποπνέει πνευματικότητα και συγκίνηση. Τό παίζιμό του άποσπά τήν προσοχή του θεατού γιατί έκφράζει τήν έσωτερική ένταση, τήν παρουσία του ήθοποιού στό ρόλο του. Παίζει όλο σχεδόν τό έργο σκυμμένος λίγο πρός τά έμπρός, με τά χέρια - ντυμένα σέ μαύρα γάντια - πλεγμένα πίσω στην πλάτη, στάση

πού δίνει στό ρόλο του τήν εμφάνιση ενός εφίβου, πεισματάρη και δυσαρστημένου, μνησικάκου και έμπύρετου. Ό Τρεντινιάν μπαίνει στό ρόλο του με νεανική αύθεντικότητα πού σαγηνεύει. Πόσο ένδιαφέρον θά ήταν άν τόν έβλεπε κανείς νά παίζει «Άμλετ» σέ πέντε, σέ δέκα χρόνια...» Οι άναγνώστες της «Έκλογής» άς κρατήσουν τό όνομα του Τρεντινιάν. Ίσως μία μέρα έναδειχθή διάδοχος του άλλσμήντου Ζεράρ Φιλίπ...

Φωτορεπορτάζ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΑΜΕ στα γραφεία μιας έφημερίδος τόν κ. Πέτρο Πουλίδη. Ό Πουλίδης είναι ό πρώτος Έλλην φωτορεπόρτερ και όπως μάς άφηγήθηκε μπήκε στό έπάγγελμα έντελώς τυχαία. Τό 1905 ήταν υπάλληλος ενός φαρμακείου. Ένα άπόγευμα του Δεκεμβρίου δρέθηκε έξω άπό τήν παλαιά Βουλή κρατώντας μία φωτογραφική μηχανή στό χέρι. Τήν ώρα εκείνη ό Δηληγιάν-

νης, πρωθυπουργός τότε, έβγαине άπό τό άμάξι του και έτοιμαζόταν νά μπή. Κάποιος τόν πλησίασε γιά νά του δώση ένα γράμμα. Ό Δηληγιάννης άπλωσε τό χέρι του γιά νά τό πάρη και δέχτηκε μία μαχαίριά στην κοιλιά. Τήν άλλη στιγμή ό γέρο πρωθυπουργός σωριαζόταν στό πλακόστρωτο βουτηγμένος στό αίμα. Ό Πουλίδης χωρίς και ό ίδιος νά καταλαβαίνει τί έκανε εκείνη τή στιγμή τράβηξε δύο φωτογραφίες τή μία πίσω άπό τήν άλλη. Ύστερα άπό λίγες ώρες ό Δηληγιάννης πέθαινε στό νοσοκομείο με μία έκφραση άπορίας στό μάτια, άλλα οι φωτογραφίες του Πουλίδη τυπώθηκαν, κυκλοφόρησαν στό έξωτερικό και θεωρήθηκαν σαν ένα άπό τά σπανιώτερα δημοσιογραφικά ντοκουμέντα της εποχής μας. Σήμερα ό Πουλίδης είναι 78 χρόνων, δέν βλέπει καλά και περπατά με δυσκολία. Δέν ξεχνά όμως ότι ή φωτογραφία εκείνη του έδειξε τό δρόμο του

«Και μετά κ. Πουλίδη;» τόν ρωτήσαμε. «Τί έκανες ύστερα άπό τήν έπιτυχία σου εκείνη;» Ό Πουλίδης χαμογελά. Αυτόι οι δημοσιογράφοι. Πώς μπορείς νά κλείσης τά γεγονότα μισού αιώνα μέσα σέ μία άπάντηση; Γιά στάσου νά δούμε. Τό 1909 είχαμε τήν επανάσταση. Μεταξύ μας, όχι πολύ άποδοτική άπό φωτογραφικής πλευράς. Εύτυχώς πού τά κινήματα του μεσοπολέμου έφε-

ραν τό αντίβαρο. Στους Βαλκανικούς είναι πολεμικός άπεσταλμένος και τραυματίζεται σοβαρά στην πλάτη. Άκολουθούν τά δραματικά γεγονότα του πρώτου παγκοσμίου πολέμου. Κατάληψ της Θεσσαλονίκης. Παραίτησις του Κωνσταντίνου. Και μετά ή τραγωδία της Μ. Άσίας. Ό φακός του Πουλίδη άποτυπώνει σέ μία σειρά άπό συγκλονιστικές φωτογραφίες τους πρόσφυγες ξαπλωμένους στην πλατεία Καραϊσκάκη, στά πεζοδρόμια και έξω άπό τις έκκλησίες. Και ή ιστορία ξύνει τό κοντύλι της. Έρχεται τό κίνημα του Πλοστήρη, ή πρωτεύουσα στρατοκρατείται και ό Πουλίδης τρέχει πρός άγραν ρεπορτάζ. Φθάνει στην πλατεία Ρηγίλλης, άνεβαίνει σέ ένα χαμόστιπο και έτοιμάζεται νά φωτογραφίση. Έδώ τά πράγματα άρχίζουν νά χαλούν. Οι επαναστάτες τόν κοιτάζαν ύποπτα. «Είναι φονικό όπλο», έλεγαν ό ένας στόν άλλο. «Ρίχτου».

«Δέν βαρύνεσαι», γέλασε τότε ό Πλοστήρης πού έτυχε νά βρίσκεται δίπλα στο όδόφραγμα. «Άς τόν νά ρίξη. Πόσους θά σκοτώση;» Ό Πουλίδης πήρε τογραφία και ήταν έτοιμος νά τραβήξει και τή δεύτερη όταν τόν δρίσκη δεύστερη άτυχία. Βούλιαξε ή στέγη. Εύτυχώς γλύτωσε με μικρές ζημιές. Και τό ρεπορτάζ συνεχίζεται. Ή φίμη του Πουλίδη άπλώνεται στην Εύρώπη. Ή «Ντάς στρασιόν», τό «Παρί Σουάρ», ή «Ντάς Έντερσεάν Μπλάτ» της Βιέννης, οι «Τάιμς» της Νέας Υόρκης και τό «Έκς ύστον», τόν διορίζουν άναποκριτή τους.

ΟΙ δεκαετίες κυλούν. 1920, 1930, 1940. Πρώτος άνάμεσα στους άλλους συναδέλφους του πού έχουν εμφάνισή έν τώ μεταξύ, άκούραστος πάντα, γέματος κέφι και όρεξη γιά τή δουλειά του ό Πουλίδης τρέχει, φωτογραφίζει, άποτυπώνει τά κρίσιμα γεγονότα πού περνούν άργότερα στην ιστορία. Στόν πόλεμο της Άλβανίας ντύνεται παλιό κακί και περιοδεύει τό μέτωπο ως λεμικός άπεσταλμένος.

«Πότε σταμάτησες τό ρεπορτάζ, Πουλίδη;» τόν ρωτήσαμε.

«Έδειχνε διατακτικός.

«Μετά τόν πόλεμο;»

«Πιό ύστερα.»

«Τό 46, τό 48;»

«Δέν φαινόταν ίκανοποιημένος.

«Τό 50;»

«Κοίταζε άναποφάσιτος.

«Θέλας νά σου μιλήσω με ειλικρίνεια; Ποτέ μου δέν σταμάτησα τό ρεπορτάζ. Είμαι 78 χρόνων, δέν βλέπω καλά και περπατώ με δυσκολία. Άρπάξω όμως τύχει κάτι τά ξεχνά όλα. Άρπάξω τή μηχανή μου και τρέχω. Και έτσι πάλι, όταν έλθη ή ώρα μου θά με θραύσει μου φαίνεται με καμιά φωτογραφική μηχανή στό χέρι.»

Με τόν φιλόσοφο Μπέρτραντ Ράσελ

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Σέ μία πρόσφατη συνέντευξή του στην Άγγλική τηλεόραση ό γνωστός φιλόσοφος Λόρδος Μπέρτραντ Ράσελ έκανε μερικές προβλέψεις - σκοτεινές και φωτεινές - γιά τό μέλλον της ανθρώπινης φυλής. Τό κείμενο της συνέντευξας αυτής δημοσιεύουμε παρακάτω.

Μπ. Ράσελ : «Αν υποθέσουμε ότι ή ανθρώπινη φυλή δέν καταστραφή σέ ένα μεγάλο πόλεμο, ό μεγαλύτερος κίνδυνος πού προβλέπω είναι ή στρατιωτικοποίηση. Μου φαίνεται πιθανό ότι με τήν επίδραση τών επιστημονικών ένακαλύψεων, τών διοικητικών δυνατοτήτων και της οργανώσεως τών πάντων, ό κόσμος θά γίνη έτσι ώστε θά λείψι απ' αυτόν κάθε χαρά.

Ερώτηση : Νομίζετε ότι μπορεί νά κυριαρχήσ η «κυβερνητικός» τύπος, του ανθρώπου;

Μπ. Ράσελ : Ίσως ναι. Ό «κυβερνητικός» τύπος συνδυασμένος με ένα είδος έπιστημονικής ικανότητας μπορεί τώρα νά κάνει πράγματα πού δέν μπορούσε νά κάνει άλλοτε. Μερικά απ' αυτά είναι καλά, άλλα πολλά δέν είναι.

Ερώτηση : Τί κακό νομίζετε πώς θά μπορούσε νά κάνει αυτό πού λέτε «κυβερνητικός» τύπος;

Μπ. Ράσελ : Πρώτα απ' όλα θά μπορούσε, άρχίζοντας άπό τό νηπιαγωγείο και προχωρώντας όλόένα, νά άποκτήσει τεράστια δύναμη επάνω στις έτις πού άυτό πού σκέπτεται ένας άνθρωπος, αυτό πού έλπίζει, αυτό πού φοβάται, νά καθορίζεται γιά λογαριασμό του άπό τις εκπαιδευτικές αρχές. Και μία τέτοια παιδεία θά έχη γιά ούσιαστικό της γνώρισμά ότι θά διδάσκη τόν άνθρωπο νά έχη καλή ιδέα γιά τήν κυβέρνηση, πράγμα πού δέν είναι πάντα φρόνιμο νά γίνεται.

Ερώτηση : Δέν θά ύπάρχη όμως πάντα μία ισχυρή μερίδα άπό ανθρώπους με άνεξάρτητη σκέψη, όπως εσείς, πού θά μπορούν νά μη δώσουν σημασία σ' αυτό τό είδος της διδασκα-

Μπ. Ράσελ : Δέν νομίζω. Οι άνθρωποι του δικού μου τύπου μεγάλωσαν σέ έναν κόσμο παλιάς μόδας, πού βασιζόταν πριό πολύ στην τύχη, έναν κόσμο με περισσότερες ύπεκφυγές, περισσότερες εξαιρέσεις και στόν όποιον άνθρωποι δέν έμπαιναν όλοι άκρι-

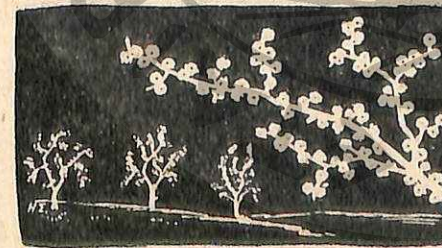
βώς στό ίδιο καλούπι όπως βλέπω νά γίνεται στό μέλλον.

Ερώτηση : Είπατε πρίν ότι οι άνθρωποι δέν θά μπορούν νά ζούν τήν άτομική τους ζωή όπως θέλουν άν κυριαρχήσ αυτός ό «κυβερνητικός» τύπος. Μπορείτε νά διασαφηνίσετε τή σκέψη σας;

Μπ. Ράσελ : Ναι. Άς πάρουμε μία έξαιρετικά σημαντική πλευρά του ζητήματος αυτού. Άς πάρουμε τήν εύγονική. Άς υποθέσουμε ότι μια έπιστημονική κυβέρνηση γοητεύεται άπό τή δυνατότητα νά δημιουργήσ μια ράτσα πού θά τήν θεωρή καλύτερη άπό τή δική μας. Είναι φανερό άπό τήν καθαρά έπιστημονική πλευρά ότι ή μελλοντική αυτή φυλή θά πρέπει νά βγί ής πουμε άπό τό 5% τών άρρένων και τό 30% τών θηλέων και γιά νά εξασφαλιστή αυτό οι ύπόλοιποι θά πρέπει νά γίνουν στείροι. Άσφαλώς αυτό θά ήταν κάτι τρομερά δυσάρεστο. Όσοτόσο τό βλέπω δυνατό νά συμβή. Νομίζω πώς θά τό έκαναν γιά τό συμφέρον της νίκης στόν πόλεμο άφου είναι φανερό ότι με τόν τρόπο αυτό θά μπορούσε νά δημιουργηθή μία φυλή με ανθρώπους πολύ πιό ικανούς στόν πόλεμο άπό τους ανθρώπους πού γεννιούνται τυχαία. Όπως πιστέψαμε πώς τά άτομικά όπλα ήταν άπαραίτητα γιάτί ασφαλώς θά τά άποκτούσε ή αντίθετη πλευρά, έτσι μπορεί νά θεωρηθή αναγκαία ή «έπιστημονική δημιουργία» ανθρώπων, γιάτί ασφαλώς τό ίδιο θά κάνει και ή αντίθετη πλευρά.

Ερώτηση : Νομίζετε όμως ότι όλα αυτά θά μπορούσαν νά είναι έφαρμοσима έξω άπό τόν Κομμουνιστικό κόσμο.

Μπ. Ράσελ : Μου φαίνεται πώς ό κίνδυνος είναι κάπως μικρότερος γιά τή Δύση παρά γιά τόν Κομμουνιστικό κόσμο, ώστόσο είναι μία νοοτροπία πού όπωσδήποτε ύπάρχει και στη Δύση. Άς πάρουμε γιά παράδειγμα τήν Τέχνη. Παρατήρησα πολλές φορές στό ταξίδι μου, ιδιαίτερα στην Άμερική,

ότι όλοι σέβονται πάρα πολύ τήν τέχνη, τιμούν τους Εύρωπαίους καλλιτέχνες και τους πληρώνουν πολύ άκριβά. Άλλά κανένα παιδί Άμερικανών δέν τό αφήνουν νά άποκτήσ τήν ιδιαίτερη εκείνη νοοτροπία πού είναι άπαραίτητη άν θέλη νά γίνη καλλιτέχνης.

Ερώτηση : Νομίζετε πώς στη Ρωσία ή τέχνη ύποφέρει;

Μπ. Ράσελ : Δέν ξέρω, γιάτί δέν έχω πάει εκεί άλλα φαντάζομαι ότι πορ' όλο τόν «Δόκτορα Ζιβάγκο», ή φιλολογική υπέστη άρκετούς περιορισμούς. Στην Τσαρική εποχή ή Ρωσική λογοτεχνία, βρισκόταν σέ μεγάλη εκμή, δέν νομίζω όμως ότι μπορούμε νά πουμε τό ίδιο και γιά τώρα. Τό μπαλλέτο τους είναι έπιβίωση της Τσαρικής εποχής. Είδα Ρωσικό μπαλλέτο τό 1920 και μου έδωσε τήν εντύπωση λουλουδιών σέ βάζο. Ήταν πολύ όμορφο, άπολαυστικό, άλλα ένιωθα σαν νά μην είχε ψυχή. Φοβάμαι πώς τώρα πιά πάει νά γίνη μουσειακό.

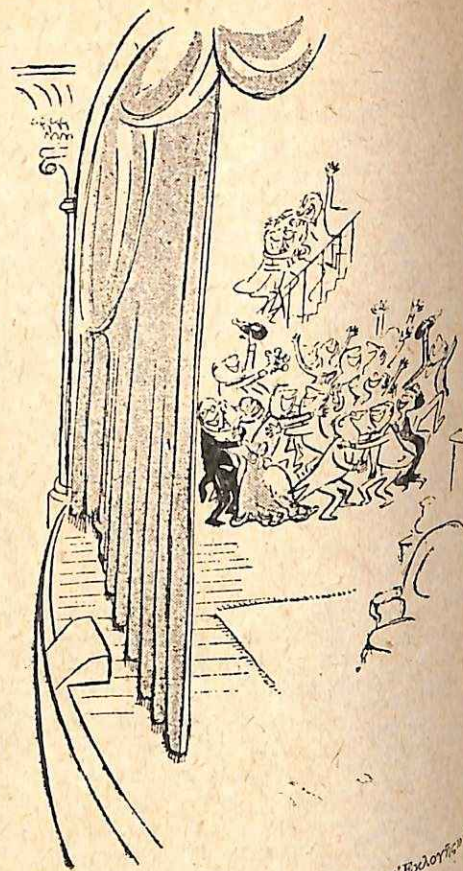
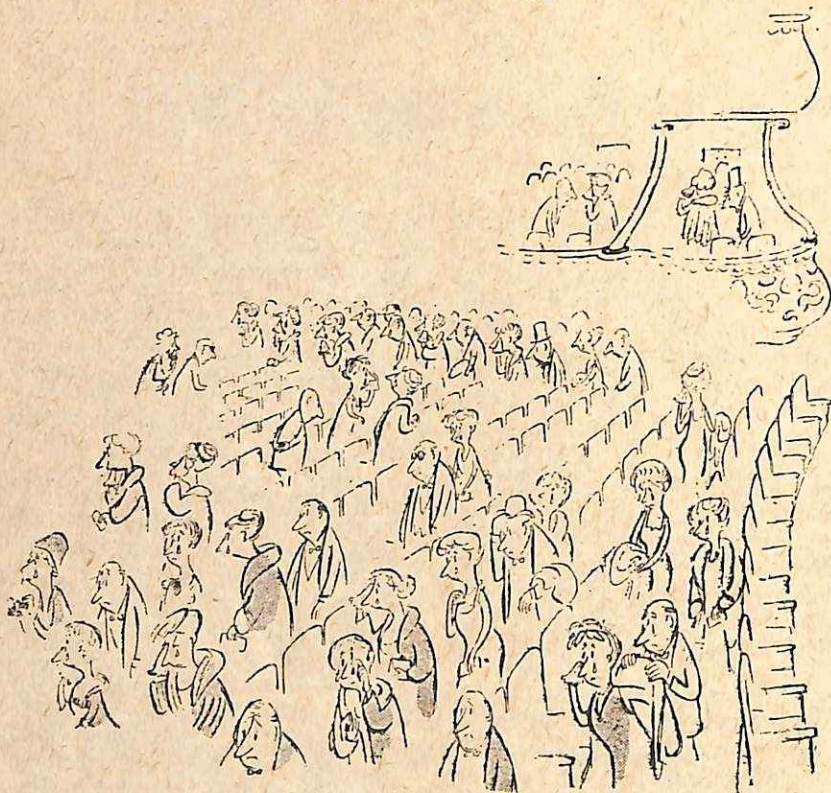
Ερώτηση : Θέλετε νά πητε πώς όλα αυτά μπορούν νά όδηγήσουν σέ μία γενική άποστέωση;

Μπ. Ράσελ : Ναι. Νομίζω πώς ύπάρχει τέτοιος κίνδυνος. Νά γίνη δηλαδή ένα είδος Βυζαντινής στατικής κοινωνίας πού θά μπορούσε νά συνεχιστή ή ίδια άπό γενεά σέ γενεά, ώπου τελικά νά γίνη τόσο στερεότυπη ώστε οι άνθρωποι δέν θά μπορούν πιά νά τήν ύποφέρουν και, άπό άνία, θά ζητήσουν νά άπαλλαγούν απ' αυτή.

Θά μπορούσα ώστόσο νά πω πώς τό πρώτο πράγμα πού χρειάζεται είναι νά συνειδητοποιήσουμε ότι τό κακό πού ύπάρχει στόν κόσμο, ακόμη και τό κακό πού άλλοτε δέν θά μπορούσε νά άποφευχθή, τώρα μπορούμε νά τό άποφύγουμε. Και άν τό κακό εξακολουθή νά ύπάρχη αυτό γίνεται γιάτί οι άνθρωποι έχουν άσχημα πάθη στις καρδιές τους πού τους κάνουν άπροθυμους νά κυνηγήσουν αυτό πού πρέπει γιά νά εύτυχίσουν οι άλλοι άνθρωποι. Πιστεύω πώς τό κακό του σύγχρονου κόσμου, με τίς τόσες τεχνικές δυνατότητες, είναι ότι τά άτομα έχουν μέσα τους κακά πάθη.

Ερώτηση : Άν οι άνθρωποι καθοδηγήσουν τά πάθη τους, όπως λέτε, ποιά νομίζετε πώς είναι τά κακά πού θά μπορούσαν νά εξαλειφούν;

Μπ. Ράσελ : Πρώτα απ' όλα ό πόλεμος και δεύτερο ή φτώχεια. Τά παλιά χρόνια ή φτώχεια ήταν κάτι άνα-

(Copyright «Punch» - «Εκδοτική»)

πόφευκτο για την πλειοψηφία των πληθυσμών. Σήμερα δεν είναι. "Αν ο κόσμος τὸ ἀσφάριζε, θὰ μπορούσε μέσα σὲ σαράντα χρόνια νὰ καταργήσει τὴ φτώχεια. Ἡ ἀρρώστεια βέβαια περιορίστηκε πολὺ καὶ θὰ μπορούσε νὰ περιοριστεῖ ἀκόμη περισσότερο. Καὶ δὲν ὑπάρχει κανένας λόγος οἱ ἄνθρωποι νὰ μὴν μποροῦν νὰ χαροῦν τὴ ζωὴ τους ἀνενόχλητοι. Πολλὰ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν παιδεία. Νομίζω πὼς στὴν ἐκπαίδευση θὰ πρέπει νὰ τονίζεται ὅτι ἡ ἀνθρωπότητα εἶναι μία οἰκογένεια μὲ κοινὰ συμφέροντα, ὅτι ἡ συνεργασία εἶναι σημαντικώτερη ἀπὸ τὸν ἀνταγωνισμό καὶ ὅτι ἡ ἐγάπη τοῦ πληθύνον δὲν εἶναι μόνο ἡθικὸ καθήκον ποὺ τὸ διδάσκουν οἱ ἐκκλησίες, ἀλλὰ καὶ ἡ πιὸ συνετὴ πολιτικὴ ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς εὐτυχίας τοῦ καθενὸς μας.

Ερώτηση : "Ἐνα ἀπὸ τὰ εὐεργετήματα ποὺ λένε ὅτι θὰ φέρῃ σύντομα ἡ ἐπιστὴμη στὴν ἀνθρωπότητα εἶναι ἡ ἐξδομάδα μὲ δέκα ἐργασίμες ὥρες. Τί νομίζετε πὼς θὰ κάνῃ ὁ ἄνθρωπος μὲ τόσο ἐλεύθερο χρόνο στὴ διάθεσή του;

Μπ. Ράσελ : Στὸν κόσμο ποὺ φαντάζομαι ὅταν νοιώθω εὐχαριστημένος - ἀν μπορέσῃ νὰ ὑπάρξῃ ποτὲ τέτοιος κόσμος - θὰ μπορούσε κανένας νὰ κάνῃ αὐτὸ ποὺ ἔκαναν σὲ ἄλλα χρόνια οἱ εὐποροὶ καὶ καλλιεργημένοι ἄνθρωποι. "Ἄς πάρουμε τὸν ἀριστοκράτη τοῦ 18ου αἰώνα, ποὺ ἦταν συχνὰ πολὺ μορφωμένος, εἶχε πολλές ὥρες ἐλεύθερες καὶ ἤξερε πὼς νὰ τὶς περνᾷ. Πολλοὶ βέβαια ἔκαναν πράγματα περὶ καλύτερα θὰ ἦταν νὰ λεί-

πανε, ἀλλὰ πολλοὶ ἔκαναν καλὰ πράγματα, ἐνθαρρύνανε τὶς καλὲς τέχνες, ἐφτισχναν ὥρσια πάρκα καὶ ὥρσια σπιτία καὶ πολλὰ ἄλλα ἀξιόλογα. Καὶ προβλέπω, στίς καλὲς μου ὥρες, ἕναν κόσμο ὅπου ὁ κανένας θὰ μπορούσε ἑστί νὰ ἀπασχολῇ τὶς ὥρες του ἀφοῦ κανένας θὰ ἔχη φτάσει σὲ ἀρκετὰ ὑψηλὸ ἐπίπεδο καλλιέργειας.

Ερώτηση : Καὶ τί θὰ εἶχατε νὰ πῆτε γιὰ τὴν περιπέτεια ἢ τὴν ἀγάπη γιὰ τὸν κίνδυνο στὸν τομέα αὐτό;

Μπ. Ράσελ : Νομίζω πὼς ἡ «περιπέτεια» πλευρὰ τῆς ζωῆς θὰ ἔπρεπε νὰ ὀργανώνεται ἀπὸ τὶς κρατικὲς ἀρχές. Αὐτὲς θὰ ἔπρεπε νὰ δίνουν τὴν εὐκαιρία - χωρὶς νέες ἀσκοπεὶς δαπάνες χρημάτων καὶ χρόνου - στοὺς γεροὺς καὶ ριψοκίνδυνους νέους νὰ χαίρωνται τὶς τολμηρὲς περιπέτειες ποὺ τοὺς γοητεύουν. Οἱ νέοι θὰ πρέπει νὰ μποροῦν νὰ ἐπισκεφθοῦν τοὺς πόλους, νὰ ἀνέβουν στὰ ψηλὰ βουνὰ καί, ἂν τὸ ταξίδι στὸ διάστημα γίνῃ πραγματικότητα, νὰ μποροῦν νὰ κάνουν μιά βόλτα στὸ φεγγάρι. Θὰ ἔπρεπε τέτοια πράγματα νὰ γίνονται προσιτὰ καὶ αὐτὰ θὰ ἄλλαζαν τὴν κατεύθυνση τῶν δυνάμεων ποὺ τώρα δαπανῶνται σὲ πολέμους.

Ερώτηση : Ποιὸ μήνυμα θὰ θέλατε νὰ δώσετε στὴν ἀνθρωπότητα;

Μπ. Ράσελ : Θὰ ἤθελα νὰ πῶ πὼς μὲ τὶς γνώσεις του, ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος ἔχει στὰ χέρια του δυνάμεις ποὺ ποτὲ ἄλλοτε δὲν εἶχε. Μπορεῖ νὰ χρη-

σιμοποιήσει τὶς δυνάμεις αὐτὲς καλὰ καὶ μπορεῖ νὰ τὶς χρησιμοποιήσει καλὰ ἢ κα-
μα. Θὰ τὶς χρησιμοποιήσει καλὰ ἢ κα-
τανοήσῃ πὼς ἡ ἀνθρωπότητα εἶναι ἀν-
κλῆρη μὴ οἰκογένεια καὶ ὅτι μποροῦ-
με ὅλοι νὰ εὐτυχίσουμε. Ὁ καιρὸς πέ-
ρασε ποὺ μπορούσε μὴ εὐτυχισμένη
μειονότητα νὰ ζῇ πάνω στὴ δυστυχία
τῆς μεγάλης μάζας. Οἱ μάζες δὲν θὰ τὸ
δεχθοῦν αὐτὸ καὶ θὰ πρέπει κανεὶς νὰ εἰ-
συνειδητοποιήσει καλὰ τὴν ἰδέαν ὅτι καὶ
ὁ γείτονας του πρέπει κι αὐτὸς νὰ εἶ-
ναι εὐτυχισμένος. Πιστεύω πὼς γίνονται
ἄνθρωποι μορφωθὸν συνετὰ, θὰ γίνονται
καὶ πιὸ καλοκαρδιοὶ καὶ δὲν θὰ δυσκο-
λευτοῦν νὰ θεωρήσουν τὴν εὐτυχία τῶν
ἄλλων σὰν ἀπαραίτητο ὄρο τῆς δικῆς
εὐτυχίας. Καμιά φορὰ ὁραματίζο-
μαι ἕναν κόσμο ἀπὸ εὐτυχισμένους ἄν-
θρώπους ποὺ εἶναι ὅλοι γεροί, ὅλοι μορ-
φωμένοι, ἕνα κόσμο ὅπου κανένας δὲν
θὰ καταπιέζῃ καὶ κανένας δὲν θὰ κατα-
πιέζεται. Ὅλοι θὰ ξέρουν ὅτι τὰ κοινὰ
συμφέροντα βαρύνουν πιὸ πολὺ τὴν
ἀπὸ τὰ ἀτομικά, καὶ ὅλοι θὰ πορεύονται
πρὸς τὶς ἀληθινὰ θαυμάσιες πραγματι-
κότητες ποὺ μπορεῖ νὰ κάνῃ ἡ ἀνθρω-
κότητα ὁ ἀνθρώπινος νοῦς καὶ ἡ ἐνθε-
ρμιασμένη φαντασία. "Ἐνας τέτοιος κόσμος
μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ ὅταν τὸ ἀποφασίσουν
οἱ ἄνθρωποι. Καὶ ἂν ὑπάρξῃ, θὰ εἶναι
ἕνας κόσμος πολὺ πιὸ ὑπέροχος, πολὺ
πιο εὐτυχισμένος, γεμάτος ἀπὸ περισσό-
τερη φαντασία καὶ περισσότερα ὅσα
ὑπῆρξαν ὡς τώρα.

- BERTRAND RASSEL

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΩΝ 299 ΗΜΕΡΩΝ

Τὰ τελευταῖα 150 χρόνια γράφτηκαν πάνω ἀπὸ 150.000 βιβλία καὶ μελέτες γιὰ τὸν Ναπολέοντα. Ἀπ' αὐτὰ ὅμως μόνον δύο — καὶ αὐτὰ ἐνυπόγραφησαν ἐδῶ καὶ πά-
ρα πολὺν καιρὸ — ἦταν ἀφιερωμένα στὴ διαμονή του στὴν "Ἐλβα. Στὴν Γαλλία, εἰ-
δε τελευταῖα τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας μὴ νέα μελέτη τοῦ Ρομπέρ Κριστόφ, βασι-
σμένη σὲ ἀνέκδοτα ἐγγράφα καὶ μὲ πλήρη βιβλιογραφικὴ ἐνημέρωση. Ὁ συγγρα-
φὴς μᾶς κάνει νὰ ξαναζοῦμε κατὰ ἕνα τρόπο συναρπαστικὸ τὶς ἡμέρες ποὺ πέρασε
αὐτὸ τὸ μικρὸ καὶ ἐφήμερο βασίλειο ὁ κατακτητὴς τῆς Εὐρώπης.

21 Ἀπριλίου 1814. Στὴν αὐλὴ τοῦ Φοντεναιμπλώ, ἐκεῖνος ποὺ στάθηκε ἀρχοντας τοῦ κόσμου καὶ ποὺ στὸ ἐξῆς δὲν θὰ εἶναι παρὰ ὁ αὐτοκράτορας ἑνὸς ἀσήμαντου νησιού, ζῇ δίχως ἄλλο μὴ ἀπὸ τὶς συγκινητι-
κότερες στιγμὲς τῆς ζωῆς του. Ἡ Εὐ-
ρώπη δάμασε ἐπὶ τέλους τὸν γίγαντα καὶ ὁ Ναπολέων, γεμάτος ἀπογοήτευ-
ση, ἀποχαιρετᾷ αὐτὴ τὴν Παλιὰ Φρου-
ρὰ ποὺ εἴκοσι ὀλόκληρα χρόνια ὡδή-
γησε πρὸς τὴ δόξα, πάνω σ' ὅλα τὰ πε-
δῶντα τῆς Εὐρώπης. Μὴ μπο-
ρῶντας ν' ἀγκαλιάσῃ ὅλους τοὺς ἄν-
δρες, σφίγγει στὴν ἀγκαλιά του τὸν
στρατηγὸν τοῦς. Ἀσπάζεται τὴ σημαία
τοῦς καὶ περνοῦν μετὰ τὴν σημαία
τοῦς.

«Εἶθε τοῦτος ὁ ἀσπασμός νὰ περάσῃ
στὶς καρδιές σας. Μὲ τὴ σκέψη μου θὰ
παρakoλουθῶ πάντοτε τὰ πεπρωμένα
σας μαζί μὲ τὰ πεπρωμένα τῆς Γαλλί-
ας! Ἐχετε γειά, παιδιὰ μου! Μὴ μὲ
ἐξενάτε.»

Ἐξενά, δίχως νὰ στρέψῃ τὸ κεφά-
λι, ἀνέβαινε στὸ ἀμάξι του. Τὸν συνο-
δεῖν δεκατρία ἄλλα ἀμάξια. Τετρα-
κόσιοι γεροστρατιῶτες ποὺ τοὺς διοι-
κῶν ἦσαν ἄσκητοι στρατηγός, ὁ Καμ-
πρόν, πλαισιώνουν τ' ἀμάξια. Αὐτὸς
δὲν εἶναι ὁ ὅλος ὁ στρατὸς ποὺ ἐπο-
τελοῦν τὸν διοικητὴ τῆς Μεγάλης Στρα-
τιάς καὶ μ' αὐτὸν ξεκινᾷ γιὰ νὰ κάμῃ
κατοχὴ στὴν καινούργια, μικροσκοπικὴ
τοῦ αὐτοκράτορος. Γιατὶ ἡ συνθήκη τοῦ
Φοντεναιμπλώ, ἂν ἐπικυρώσῃ τὴν πα-
ραίτηση τοῦ ἡττημένου ἀπὸ τὸ στέμμα
τῆς Γαλλίας, ὡστόσο δὲν τοῦ διαμφι-
σθεῖ τὸν τίτλό του: «Οἱ Α.Α.Μ.Μ. ὁ
αὐτοκράτωρ Ναπολέων καὶ ἡ αὐτοκρά-
τειρα διατηροῦν τοὺς τίτλους καὶ τὶς ἰ-
διότητές των ἐφ' ὅρου ζωῆς.»

Ἐκεῖνος λοιπὸν ποὺ παρ' ὅλα ταῦτα
ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι αὐτοκράτορας καὶ
ποὺ τὰ τελευταῖα χρόνια μοίρασε τὴ
ζωὴ του ἀνάμεσα στὸ Παρίσι, τὴ Βενε-
τία, τὸ Φοντεναιμπλώ, τὴ Βουλὼνη, τὸ
Μιλάνο, τὴ Χάγη, τὸ Βερολίνο, τὴ Βαρ-
σοβία, τὴ Μαδρίτη ἢ τὴ Μόσχα πρέπει
νὰ ἀναπαυθῇ καὶ ν' ἀρκεσθῇ σὲ
μία ἐκτασὴ 8.000 ἐκταρίων, ὅση περί-
που καὶ τὸ Παρίσι. «Ἡ νῆσος "Ἐλβα",
ποὺ ὁ αὐτοκράτωρ Ναπο-
λέων ἐξέλεξε ὡς τόπον διαμονῆς του,
ἐπὶ τὸ ἐπὶ τῆς κατ' ὅλην τὴ διάρκειαν τῆς
ζωῆς του μίαν χωριστὴν ἡγεμονίαν ἐπὶ
τῆς ἀπορίας οὗτος θὰ ἔχῃ πλήρη δικαίω-

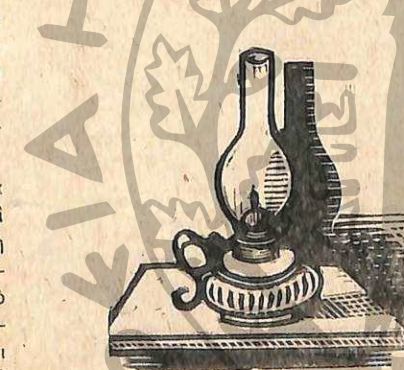
ματα κυριάρχου καὶ ἰδιοκτητοῦ», γρά-
φει τὸ τρίτο ἀρθρο τῆς συνθήκης τοῦ
Φοντεναιμπλώ.

«Καθ' ὅλην τὴ διάρκειαν τῆς ζωῆς
του», ἡ βασιλεία στὴ νῆσο "Ἐλβα δὲν
πρόκειται νὰ διαρκέσῃ παρὰ ἐννέα μῆ-
νες καὶ 23 ἡμέρες. Ἀλλὰ γι' αὐτὸν, τὸν
ἀκάματο ἐργάτη τῆς δόξας, τῆς ἰσχύος
καὶ τῶν ἐπαναστατικῶν ἀρχῶν, γιὰ τὸν
αὐτοκράτορα Ναπολέοντα, αὐτὲς οἱ 299
ἡμέρες εἶναι τὸ ρεκόρ συνεχούς παρα-
μονῆς στὸν ἴδιο τόπο!

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ἀπριλίου, στὸ
Σαιν Ραφαέλ ὁ Ναπολέων παίρνει τὸ
πλοῖο γιὰ τὸ Πορτοφερράιο, τὸ μεγαλύ-
τερο λιμάνι καὶ πρωτεύουσα τοῦ νησιού.
Τὸ βρετανικὸ καράβι ποὺ τὸν φέρνει
στὴν "Ἐλβα" ὀνομάζεται — τί εἰρωνεία
τῆς τύχης! — ὁ «Ἀδάμαστος». Οἱ τε-
τρακόσιες «παλιὲς καραβάνες» ποὺ ἀ-
ποτελοῦν τώρα τὸν στρατὸ του καὶ ποὺ
ἔχουν ἐξακόσιες ἐπειδὴ ἦταν πάρα πολ-
λοὶ οἱ ἐθελονταὶ ποὺ ἤθελαν ν' ἀκολου-
θήσουν τὸ Μικρὸ Δεκανέα στὴν ἐξορία,
θὰ ἔλθουν νὰ τὸν βροῦν λίγο ἐργότερα,
ὑπὸ τὴν διοίκησιν πάντοτε τοῦ Καμπρόν.
Μαζί μὲ τὸν Μπερτράν καὶ τὸν Ντροῦ,
δυσὶ ἀπὸ τοὺς ἐλάχιστους στρατηγούς
ποὺ δὲν τὸν ἐπρόδωσαν, ὁ Ναπολέων
πάνω στὸ κατάστρωμα τοῦ «Ἀδάμα-
στου» ποὺ σχίζει τὰ νερά τοῦ Τυρρηνι-
κοῦ πελάγους, ἀνακαλύπτει λίγο-λίγο
τὰ βουνὰ τοῦ νέου βασιλείου του.

«Μπα!», ψιθυρίζει. «Θὰ ἔλεγε κανεὶς
πὼς εἶναι ἡ Κορσική.»

Τὸ καράβι τραβά πρὸς τὴν ἀκτὴ καὶ

σὲ λίγο, μέσα στὸ διάφανο ἀέρα, προ-
βάλλει ἕνας παράδοξος κῶνος ὅπου πᾶ-
νω του διακρίνονται πλήθος κόκκινες
στέγες καὶ ὀχυρωματικὰ ἔργα, ἕνα ἀ-
νακάτωμα ἀπὸ πολεμίστρες καὶ στενὰ
ἀνηφορικὰ δρομάκια ποὺ σκαρφαλώ-

νουν ἀνάμεσα σὲ δέντρα ἀλόης καὶ γι-
γάντιες φοινικίες. Ἀλλὰ ἡ ὑποδοχὴ ποὺ
τοῦ ἐτοιμάζει ἡ καινούργια του πρωτεύ-
ουσα εἶναι τουλάχιστον παράξενη. Δὲν
ἔχει μὴ καλὰ καλὰ ἢ φρεγάτα στὸ λι-
μάνι καὶ γύρω ἀπὸ τὸ καράβι πέφτει
μιά βροχὴ ἀπὸ μύδρους. Ρίχνουν ἀπὸ
τὸ φρούριο.

«Προειδοποιητικὰ πυρὰ!» φωνάζει μὲ
ἀπάθεια ὁ Ναπολέων. «Μὰ δὲν ἔχει λοι-
πὸν εἰδοποιηθῇ ὁ στρατηγὸς Νταλέμ;»

Ὁ στρατηγός, ποὺ εἶναι ὁ διοικη-
τὴς τῆς νήσου ἔχει βέβαια προειδοποι-
ηθῇ. Παραέχει μάλιστα. Μέσα σὲ διά-
στημα δύο ἡμερῶν, ἔφτασαν τρεῖς ἀγ-
γελιφόροι γιὰ νὰ τὸν εἰδοποιήσουν δια-
δοχικά, πρῶτον πὼς τὸ μικρὸ νησί θὰ
ἀκολουθοῦσε τὴν τύχη τῆς Γαλλίας καὶ
θὰ περνοῦσε στοὺς Βουρβόνους, δεύτε-
ρον πὼς γινόταν βρετανικὴ κτήσις καὶ
τρίτον πὼς παραχωρήθηκε στὸν αὐτο-
κράτορα. Ποιὸν νὰ πιστέψῃ ἀπὸ τοὺς
τρεῖς; Ὁ στρατηγὸς Νταλέμ — μόλις
φτασμένος ἀπὸ τὴ Δαλματία, ὅπου ἔχει
δοξαστή κάτω ἀπὸ τὶς διαταγὲς τοῦ
Μαρμόν — εἶναι ἕνας ἀλύγιστος στρα-
τιῶτης ποὺ δέχεται στὴν ἀνάγκη ν' ἀλ-
λάξῃ τὴν τριχρωμὴ μὲ τὰ κρίνα τῶν
Βουρβόνων, ὅχι ὅμως καὶ νὰ παραδώσῃ
τὸ νησί στοὺς Ἀγγλοὺς. Καὶ ὅταν δια-
κρίνῃ πάνω στὸν «Ἀδάμαστο» τὴν ἀγ-
γλικὴ σημαία, διατάσσει προειδοποιη-
τικὸ πυρ. Θὰ χρειαστῇ νὰ στείλουν γρή-
γορα γρήγορα τὸν Ντροῦ μὲ μιά θάο-
κα, γιὰ νὰ πιστέψῃ ὁ Νταλέμ τὴν ἀπί-
στευτὴ εἰδηση. Τὸ νησάκι του θὰ γίνῃ
γιὰ τὸν αὐτοκράτορα ἕνα βασίλειο πα-
ρηγορίας.

«Πὼς εἶναι περίπου τὰ πνεύματα τῶν
κατοίκων;» ρωτᾷ ὁ Ντροῦ.

«Δὲν εἶναι καὶ τόσο εὐνοϊκὰ διατε-
θειμένοι πρὸς τὴν Μεγαλειότητά του», ἀ-
ναγκάζεται νὰ δηλώσῃ ὁ Νταλέμ.

Οἱ κάτοικοι τῆς "Ἐλβας, ποὺ ἀπέχει
μόλις εἴκοσι χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν ἰτα-
λικὴ ἀκτὴ, πρὶν τὸ νησί ἐνσωματωθῇ
στὴ Γαλλία, ἦταν ὑπήκοοι τοῦ δουκὸς
τῆς Τοσκάνης. Ἐδῶ καὶ δεκαπέντε χρό-
νια δεχόντουσαν μὲ δυσφορία τὸ γεγο-
νὸς πὼς τοὺς ὑποχρέωναν νὰ δίνουν τὸ
χρήμα τους καὶ τὰ παιδιὰ τους γιὰ νὰ
βοηθοῦν τὸν αὐτοκράτορα νὰ κατακτή-
σῃ τὸν κόσμο. Σήμερα ποὺ εἶναι ὁ νι-
κημένος ἀρχισαν νὰ συλλογίζονται πὼς
οἱ θυσίες τους πῆγαν τοῦ κάκου. Ἀλλὰ
ὁ πιστὸς Ντροῦ εἶναι μάλλον κατηγο-
ρηματικός.

«Αὐριο, ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ ἀποβι-
θασθῇ, πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ τὸν χει-
ροκροτήσῃ ὁ κόσμος...»

Ὁ Ντροῦ, ὁ Νταλέμ καὶ ὁ Τραντί-
τι, ὁ δήμαρχος τοῦ νησιού, ἔχουν στὴ
διάθεσή τους μιά μέρα καὶ μιά νύχτα
γιὰ νὰ εἰδοποιήσουν τὸν πληθυσμὸ γιὰ
τὴν τύχη του καὶ νὰ τὸν κάμουν νὰ ὑπό-

δεχθῇ εὐνοϊκὰ τὸν αὐτοκράτορα. Καὶ γιὰ νὰ τὸν δεχθοῦν οἱ κάτοικοι τοῦ νησιοῦ, θὰ ἔπρεπε νὰ κεντήσουν τὴ ματαιοδοξία καὶ τὴν περηφάνια τους. Θὰ τοὺς ἔλεγαν πὼς ὁ αὐτοκράτωρ, ἀφοῦ παραίτηθηκε ἀπὸ τὸ σκῆπτρο ὁλόκληρου τοῦ κόσμου γιὰ ν' ἀποφύγῃ τὸν ἐμφύλιον σπαραγμό, εἶχε διαλέξει τὸ νησί τοῦ γιὰ διαμονή του. Ἀποφάσισαν νὰ δημιουργήσουν θόρυβο γύρω ἀπὸ τὸ ψέμα αὐτό, νὰ διατάξουν σημαϊοστολισμό, νὰ καλέσουν τὴ φρουρὰ στὰ ὅπλα καὶ μὲ τελάλη καὶ προκηρύξεις νὰ πληροφορήσουν τὸν κόσμον γιὰ τὸ πόσο ὁ Ναπολέων τιμοῦσε τὴν Ἑλλάδα προτιμώντας τὴν ἀπὸ τὴ γενέτειρά του τὴν Κωσική ἢ ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἄλλο πριγκιπάτο.

Δὲν ὑπάρχει μεταδοτικώτερο πράγμα ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό. Περνώντας ἀμέσως στὴ μεσογειακὴ ὑπερβολή, οἱ κάτοικοι τοῦ Πορτοφερράϊο θὰ ξαγρυπνήσουν γιὰ νὰ ἐτοιμάσουν τὴν ὑποδοχή, νὰ δουρτίσουν τὰ κυριακάτικα ρούχα τους, νὰ ἐτοιμάσουν γιρλάντες καὶ νὰ ράψουν σημαίες πάνω στὸ σχέδιο ποὺ ἔφερε ὁ Ντρούς.

Τῇ σημαίᾳ αὐτῇ τῇ σχεδίασε ὁ ἴδιος ὁ αὐτοκράτορας. Πρῶτόν του ἦταν ὁ θυρεὸς τῶν Μεδίκων, τῶν παλαιῶν ἀρχόντων τοῦ νησιοῦ. Ὁ θυρεὸς αὐτὸς ἦταν μιὰ ρόδινη ταινία, ἐγκάρσια ἀπὸ κάτω ἀριστερὰ πρὸς ἐπάνω δεξιὰ πάνω σὲ ἀσημένιο φόντο. Τὴν ταινία αὐτὴ τὴν ἔλλαξε καὶ τὴν ἀντικατέστησε μὲ τρεῖς χρυσὲς μέλισσες. Ἐτοί τῇ σημαίᾳ ἔμεινε λευκὴ, μὲ τρεῖς χρυσὲς μέλισσας καὶ μὲ μιὰ πορφυρόχρωμη ἐγκάρσια λωρίδα ἐπίσης ἀλλὰ ἀπὸ τὸ ἄνω δεξιὸ πρὸς τὸ κάτω ἀριστερὸ μέρος. Πίστευε πῶς τὸ φλωρεντινὸ σύμβολο θὰ ἄρρεσε στοὺς κατοικοῦς τοῦ νησιοῦ, ἐνῶ οἱ τρεῖς μέλισσες θὰ ἀφῆναν ἱκανοποιημένο τὸ μικρὸ του στρατό.

«Ὁ αὐτοκράτορας», δηλώνει ὁ Ντρουό,
«θὰ κάμῃ τὴν ἐπίσημὴ εἰσοδὸς του,
ὅταν ἀπὸ τῆ γέφυρα τοῦ «Ἀδάμαστου»
θὰ δῇ τὴν καινούργια σημάδι.» ἂν κυ-
ματίζει πάνω στὶς πολεμίστρες.»

Τὴν ἐπομένη, 4 Μαΐου 1814, στὶς τρεῖς τὸ ἀπόγευμα, ἐνῶ παντοῦ κυματίζουν οἱ καλονόργιες σημαίες καὶ ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ πλήθους εἶναι ἀπερίγραπτος, ὁ Ναπολέον ἔρχεται γιὰ πρώτη φορὰ σ' ἐπαφὴ μὲ τοὺς νέους τοῦ ὑπηκόους. Τὰ κανόνια βροντοῦν, χωρὶς ὅμως νὰ τὸν ἔχουν στόχο αὐτῇ τῇ φορᾷ. Τίποτε δὲ λείπει ἀπὸ τῇ θρυλικῇ μορφῇ: τὸ μικρὸ καπέλλο, ἡ πράσινη στολή, ἡ γκριζα ρεντιγκότα. Τρέμοντας ἀπὸ συγκίνηση, ὁ δήμαρχος Τραντίτι παραδίδει τὰ κλειδιά τῆς πόλεως, ἐνῶ ὁ ἐφημέριος Ἀρρίγκι, ἓνας Κορσικανὸς καὶ συνεπῶς «ἐξάδελφος τοῦ αὐτοκράτορα» (ὅπως ὀλοὶ οἱ Κορσικανοί!) ὁδηγεῖ τὸ δοξασμένο του συμπατριώτη πρὸς τὸν καθεδρικό ναὸ τοῦ Πορτοφerrάιο ὅπου θὰ ψαλμῇ ἡ δοξολογία. Στὸ δρόμο, ὅλος ὁ κόσμος ἔρχεται νὰ δῇ τὸν αὐτοκράτορα, νὰ τὸν ἐγγίση, νὰ

τὸν φιλήσῃ, νὰ κόψῃ ἓνα κομματάκι ἀπὸ τὴ ρεντιγκότα του. Τὸ πλήθος, ξετρελλαμένο ξαφνικὰ ἀπὸ ἐνθουσιασμό, σπάζει τὸν κλοιὸ τῶν ἐθνοφρουρῶν. Ὁ Ντρουὸ καὶ ὁ Μπερτρὰν ἀναγκάζονται νὰ προσταθεῖσιν μὲ τὸ κορμὶ τοὺς τὸν Ναπολέοντα.

Τέλος, στο δημοχρῆο ὁ αὐτοκράτο-
ρας κάθεται στὴν πολυθρόνα τοῦ δη-
μάρχου, τοποθετημένη πάνω σὲ μιὰ
ἔδρα ποὺ κουβάλησαν βιαστικά ἀπὸ τὸ
σχολεῖο. Καθισμένους πάνω σ' αὐτὸν τὸν
αὐτοσχέδιο θρόνο, ὁ βασιλίσκος τῆς νή-
σου Ἑλλάς δέχεται τοὺς προύχοντες
τοῦ νησιοῦ, ἐνῶ ἕνα κουαρτέτο ἐγγύρ-
δων παίξει σκοποὺς τῆς μόδας.

‘Ολόκληρη τὴ νύχτα, κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρά του χορωδίες κοριτσιῶν, ψάλλουν μὲ τὸ σκοπό, προφανῶς, νὰ τὸν νανουρίζουν. Γιὰ τὴν ὥρα ὁ αὐτοκράτορας ἀποφάσισε νὰ μείνῃ στὸ δημαρχεῖο. Τακτοποίησαν μάλιστα πρόχειρα τὸ διαμέρισμά του προκατόχου του στρατηγοῦ Νταλέμ στὴ διοίκηση τῆς νήσου, κάποιου στρατηγοῦ Οὐγκῶ που εἶχε μείνῃ ἐκεῖ πρὶν ἀπὸ τρία χρόνια μαζί μὲ τὴ γυναῖκά του καὶ τὰ παιδιά του.

Είχε μιὰ ἀληθινὰ παράδοση μοίρα αὐτὸ τὸ διαμέρισμα ποὺ εἶδε τὸν μετέπειτα συγγραφέα τῶν «Τιμωριῶν» νὰ κἀνὴ τὰ πρῶτα του βήματα στὴ ζωὴ κ' ἔβλεπε τώρα τὰ στερνὰ φτερουγίσματα τοῦ αἰχμαλωτισμένου ἀετοῦ. Ὁ Ἀναπολέων, συνηθισμένος στὴν ἡρεμία καὶ τὸ μεγαλεῖο τῶν ἀνακτόρων τοῦ Κεραμεικοῦ ἀναζητᾷ σύντομα ἄλλη κατοικία. Ἀπὸ τὸ πρῶτ' τῆς ἀπομῆνης κιόλας ἀρχίζει τὶς ἀναζητήσεις. Ἐφίππος, μαζί μὲ τὸν Μπερτρὰν κά-νει τὸ γύρο τῆς μικρῆς του πρωτεύουσας. Ὁ δήμαρχος τοῦ ἔθεσε ὕψ' ὀψη ἕνα ἐγκαταλειμμένο περίπτερο, τὴν «Κάζα ντέι Μουλίνι» δηλαδὴ τὸ Σπίτι τῶν Μύλων. Εἶναι βέβαια κάπως μικρό, ἀλλὰ μποροῦν νὰ τὸ μεγαλώσουν ὕστερα ἀπὸ ὠρισμένες μεταρρυθμίσεις. Ἡ θέση του κυρίως, εἶναι μοναδική. Βρίσκεται ἐπάνω ἀπὸ τὸ Πορτοφερράιο, ἀνάμεσα σὲ δυὸ κάστρα, τὸ κάστρο τοῦ Γερακιοῦ καὶ τὸ κάστρο τοῦ Ἀστεριοῦ. Ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ ἀντικρύζει τὴ θάλασσα κι ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν πόλη. Καὶ μὲ μιὰ μόνο ματιά, ἐγκαλιάζει κανεὶς ὁλόκληρο τὸ νησί ποὺ ἔχει μῆκος 10

Ο κόσμος ανήκει στον ένθουσιώδη
 πού κρύβει τον ένθουσιασμό του.
 ΟΥΪΛΛΙΑΜ ΜΑΚ ΦΗ

χιλιόμετρα καὶ πλάτος 18, καθὼς καὶ
τὴν Ἰταλικὴν ἀκτὴν.

«Τὸ Γεράκι καὶ τὸ ᾽Αστέρι», λέει ὁ Ναπολέον, «καλὰ σημάδια γιὰ μένα.»
Κι ἀμέσως ἀρχίζει νὰ κἀνὴ σχέδια γιὰ τὸ πῶς θὰ μεγαλώσῃ τὸ καινούργιο του παλάτι. Τὰ ὀχτῶ του δωμάτια θὰ τὰ κάμῃ δώδεκα. Τὸ σπίτι δὲν ἔχει

παρὰ ἓνα μόνο πάτωμα. Θὰ προ-
ση ἓνα δεύτερο μὲ τὸν ἴδιο περίπου δι-
ριθμὸ δωματίων. «Ἀφ’οὗ περιμένω δι-
λωστε τὴ γυναῖκα μου καὶ τὸ γιό μου»
ἔλεγε.

Ὁ Ναπολέων πιστεύει ακόμη
ἡ αὐτοκράτειρα καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς
Ρώμης θὰ ἔρθουν σὲ λίγο καὶ τὸν θρονοῦ.
Γι' αὐτὸ καὶ διάζεται καὶ τελειώνει
σχετικὲς ἐργασίες. Ἀνίκανος νὰ ζήσῃ
στην ἀδράνεια, ὀργανώνει τὴν ἐργασία
θρίσκεται συνεχῶς ἀνάμεσα στοὺς μα-
στόρους καὶ συχνὰ πσυγκρίζει τὸ πρῶ-
ρι του μαζί τους. Τὸ σκάψιμο μὲ τὴν
τσάπα δὲν τρομάζει διόλου τοὺς νικη-
του Ἀουσπερλις. Πολλὰ φορὲς ἔχει
ματζίγι στο γιγιπὶ μ' ἓνα αὐτὸ σφ-
χτὸ κ' ἓνα κομματί ψωμί. σ' ἄλλοι

“Ολα αυτά τὸν κάνουν του ερί-
λατρευτό και οἱ σύντροφοί του ἐρί-
ζονται μὲ μεγαλύτερο ζήλο. Καθὼς και-
θενιάζει μαζί τους σὰν ἀγάθος ἀσπίς, τὸν ἀκούει
καὶ ὄχι πιά σὰν μονάρχης, καὶ τὴ γέ-
νη λή μέσα στὴ σκόνη καὶ τὴ γυ-
στη: ὁ ἄνθρωπος τῆς γυ-
ατῆς.”

«Έδω θὰ εἶναι τὸ δωμάτιο
ναίκακς μου. Κι αὐτὸ ἐκεῖ τὸ δωμάτιο
τοῦ γιοῦ μου.»

[illegible]

ἄλλ' αὐτὴ ἡ συγκινητικὴ
γάπη δὲν πρόκειται ν' ἀνταμειφθῇ.
24 Μαΐου, ὁ Ναπολέων θά ἐγκαταλεί-
θῃ μόνος του στὸ Σπίτι τῶν Μυλωνῶν
πολὺ πρὶν ὅτι χτίστες τελειώσουν τὸ ἔργον
τοὺς. Οἱ ἐργασίαι θά σπῇ ὑπερ-
τὴν 1η Σεπτεμβρίου. Μέσα στὴν ἑπτα-
σὶα τῶν νωπῶν τοίχων, τίς ἀντι-
τῆς μπογιαῖας καὶ τὸν θόρυβον τῶν κα-
ριῶν, ὁ Ναπολέων ἀνυπόμονος πρὸς
τὴν νιόπαντρος περιμένει τὴν Μαρίαν
στὴν καινούργια του διαμονή.
Λουίζα.

Τί να κάμει ὁμως δίχως χι
ἄνθρωπος πού μοίρασε περιουσί
εἶχε τήν Εὐρώπη πρωτεύουσά του
τιμετωπίζει τώρα τίς ἔγγονιες ἐνός με
ροῦ οἰκογενειάρχου πού πρέπει νά με
τρά τὰ χρήματά του. Ἡ συνθήκη
Φοντανειμπλῶ ὑποχρέωνε τὸν Λουδοβίκο
κο 18ο νὰ πληρώνη τὸν μονάρχη
Ἐλδας δὺ ἐκατομμύρια φράγκα
χρόνο. Περιμένοντας ὁμως τὴν εἰσπρά
ξη τοῦ πρώτου τριμήνου δὲν τὰ βρ
τῆς ἐπιχορηγήσεως αὐτῆς πρέπει
λαβε ποτέ), ὁ Ναπολέον Πρωτῆς
περάση με ὅτι ἔχει. Στὸ Ἐλδα
ἀκριδῶς ἀπέναντι ἀπὸ τὴν μεγαλυ
νω στὴν ἰταλική ἐκτῆ, ἡ Ἐλισάβετ
ἀδελφὴ του Ἐλίζα Μπατισόκι τῆς
τὴν ἔκαμε μεγάλη δούκισσα τῆς

Ἐκλογὴ

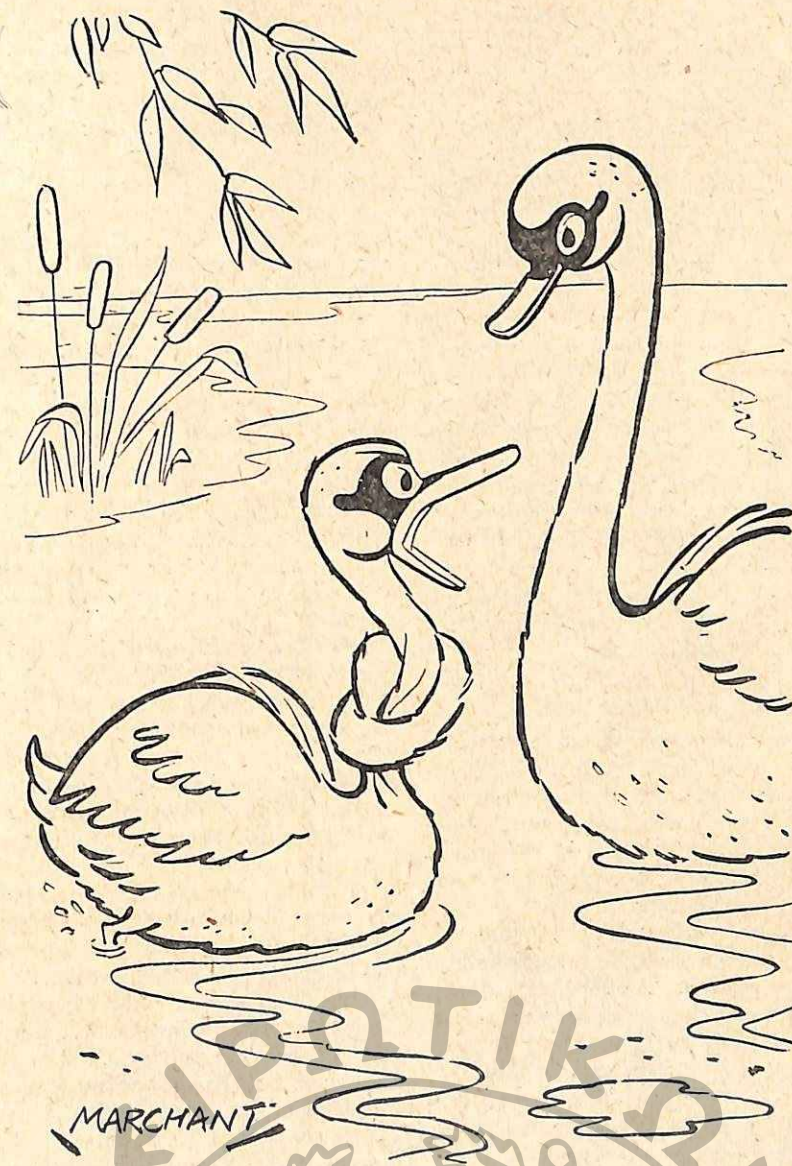
νης καὶ ποὺ τὸν πρόδωσε μὲ τὴν ἐλ-
πίδα νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐξουσία, μαζί
με τὴν ἄλλη του τὴν ἀδελφή τὴν Καρο-
λίνα Μυρά, στὴ Νεάπολη - ἔχει χτίσει
ἐνα ἀπὸ τὰ ἀνάκτορά της, πολυτελέ-
στα ἐπιπλωμένο. Παρ' ὅλα ταῦτα,
ἡ Αὐτοστρία ἔχει εἰσβάλει στὸ μεγάλο
δοκάτο της 'Ελίζας καὶ ὁ Ναπολέων
τρίβει τὰ χέρια του γεμάτος χαρά. Μ'
ἐνα σπάρο θὰ πετύχη δυὸ τρυγόνια.
Κατὰ διαταγὴ του ἐνα ἱστιοφόρο σαλ-
πάρι ἀπὸ τὴν 'Ελβα, ρίχνει ἄγκυρα
στὸ Πιομπίνο καὶ ξαναγυρίζει στὸ Πορ-
τοφραϊό κουβαλώνοντας ὅλη τὴν πο-
λυτελὴ ἐπίπλωση τῶν ἀνακτόρων τῆς
'Ελζας. Πάνω στὸ πλοῦσια στολισμέ-
νο κρεβάτι ὅπου ἡ ἀδελφή του ἀγ-
κάλλιστε τόσους καὶ τόσους ἑραστές
καὶ ποὺ εἶναι τῶρα δικό του, ὁ Ναπο-
λέων δὲν μπορεῖ νὰ κρύψῃ τὴ χαρὰ του.

Παράλληλα, επειδή η έδρανεα τον σκοτώνει, χτίζει πέτρα προς πέτρα την σύλη, το κυβερνείο, το διοικητήριο.

... 2.000, επιβάλλει στο μικρό του πριγ-
... πύργο αυτοκρατορικά μεγαλεία. Στο
... Κεραμεικό των Μυλων, μικρογραφία του
... μικρογραφία και στο Πόρτο Λονγκόνε -
... έλλη άκρη του Φοντανειμπλά στην
... του νησιού, όπου έχτισε μία
... - τρεις αρχιθαλαμηπόλοι θα
... στις διαταγές του εξήντα πέντε
... αυτοκράτορας με την εξουσία του
... που κινεί...

κυβερνούσε με την ίδια σοβαρότητα
ήματις και την Εύρωπ
αυτή έχει την κυβέρνηση του όπε
του βασιλείου. Ἡ κυβέρνηση
στρατηγὸς καὶ κόμης τῆς αὐτο
Εὐρωπαϊκῶν, παίρνει τὸ χαρτοφυλάκι τῶν
Μεγαλῆς Στρατιάς». Ὁ Ντρού, ὁ «σοφὸς τῆς
Ἀμύνης». Ὁ Μπαλμπιάνι, τέως
στρατηγὸς τοῦ νησιοῦ, γίνεται ὑπουργ
Δικαιοσύνης. Κάποιος Λάτι
διοικητῆς τῆς Ἐθνοφρουρᾶς
στρατηγῶν καὶ ὑπουργεῖο Ἐγγειω
στρατηγός. Ἀλλὰ τὸ δυσκολώτερο
ἔργο, τὸ ἀνέθεσε στὸν
λογιστὴ τοῦ ἰδιαίτερου
Τὸν κάνει ὑπουργὸ τῶν

Ναπολέον, δούλος πάντοτε της
αμερικανικής του μεγαλοφυΐας, έχει κα-
τασκευάσει για το Τελωνεία, φόρο, αλύκες, ψάρεμα
για τον νοσοκομεία, οχυρωματικά έρ-
ευνα, καλλιέργεια των άμπελι-
νών, εισαγωγή της σποροτροφίας
των κοινωτήτων, κατασκευή
του Πορτοφεροράκι και δ

«Τσακώθηκα με τὸν ἄνδρα μου χθὲς τὸ βράδυ !»

νοίγμα ὀδικοῦ δικτύου σ' ὁλόκληρο τὸ νησί, ἔλα θέλει νὰ τὰ ὀργανώσει ἢ νὰ τὰ ἀναδιοργανώσει. Γιὰ δλ' αὐτὰ ὁμως χρειάζονται χρήματα. Φθάνοντας ὥσπo- σο στὴν Ἑλβα, ὁ αὐτοκρατορικός θη- σαυρὸς ἀνέρχεται σὲ 3.825.618 ἀκρί- βως φράγκα, (70.000.000 σημερινὲς δραχμὲς περίπου). Τὸν θησαυρὸ αὐτόν, ὁ Περὺς, γεμάτος φόβο γιὰ τοὺς Γάλ- λους ἔλλα καὶ τοὺς Κοζάκους, εἶχε κατορθώσει νὰ κρύψῃ, ἐνὶ δόξῃ, ἐν τῇ Γαλλίᾳ, μέσα σὲ τρία βαρέλια κοπριά!

«Τὰ χρήματα αυτά, είναι ένα από-
θεμα, είναι λεία πολέμου. Δέν πρόκει-
ται νὰ τὰ ἐγγίσωμε παρὰ σὲ ἐκτακτη
ἀνάγκη», ἀποφασίζει ὁ Ναπολέον.

Ἐπειδὴ ὁμως ὁ Λουδοβίκος 18ος ἐπι-
μένει νὰ μὴ πληρώνη τὰ χρήματα τοῦ
ἔδινε στὸν Ναπολέοντα ἡ σύνηθική του
φρονεναιμπλὼ καὶ ἐπειδὴ οἱ φόροι σ' ἓν
ἐνα πληθυσμὸ 12.000 ψυχῶν ἀπέδιδαν

ἐλάχιστα, ἦταν ἀνάγκη νὰ ἀναζητήσουν ἄλλου χρήματα. Ὁ μεγαλύτερος πλοῦτος τοῦ νησιοῦ ἦταν τὰ σιδηρορυχεῖα του, παλιὰ ἰδιοκτησία τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς. Τῇ στιγμῇ ἴσα ἴσα ποὺ ὁ αὐτοκράτορας φτάνει στὴν Ἑλβα, τὰ ὀρυχεῖα αὐτὰ χρωστοῦν στὴ Λεγεῶν 200.000 φράγκα. Ὁ Ναπολέων πηγαίνει καὶ βρίσκει τὸν διευθυντὴ Πὸνς ντὲ λ' Ἐρώ, ποὺ διάκειται ἀπέναντί του μάλλον ἐχθρικά.

«Εἶμαι ὁ μονάρχης σας», τοῦ λέει.
«Πρέπει νὰ μοῦ δώσετε τὰ χρήματα
αὐτά.»

«Με συγχωρείτε Μεγαλειότατε, αλλά ανήκουν στην Μεγάλη Καγκελαρία της Λεγεώνας, άρα στην οποιαδήποτε γαλλική κυβέρνηση.»

Ο Περύς, σταλμένος από τὸν αὐτοκράτορα, φεύγει κι αὐτὸς τὸ ἴδιο ἄπρακτος, ἀκόμη κι ὅταν ἀπειλῇ τὸν Πόνος

μέ τους γρεναδιέρους του Καμπρόν. Άλλα ό Ναπολέων δέν θέλει νά του αντι-στέκονται καί καλεί τόν φταίχτη στό Σπίτι τών Μύλων.

«Άγαπητέ κύριε», τού λέει, «άφού δέν μου πληρώνετε τά χρήματα αυτά, πρέπει νά κάμω οικονομίες. Έτσι αποφά-σισα νά απολύσω τόν μισό προσωπικό σας. Βασίζομαι στην ικανότητά σας γιά νά μη μειωθώ, ύστερα άπ' αυτό ή παραγωγή.»

Ό Πόνς υποβάλλει τήν παραίτησή του, αλλά τή φορά αυτή ό Ναπολέων άρνείται νά τή δεχθώ. Γιά νά δάλη στό χέρι αútēs τίς 200.000 φράγκα τών όρυ-χείων τής Έλβας θά χρειασθώ νά ξο-δέψω περισσότερο χρόνο καί πείσμα άπ' όσον χρειάστηκε γιά νά έτοιμάση τή γαλλική έκστρατεία. Φθάνει μάλιστα στό σημείο νά άπειλήση τόν Πόνς μέσα στό ίδιο τόν όρυχείο.

«Θά μου τά δώσετε τά χρήματα αυ-τά, κύριε Πόνς. Μην ξεχνάτε πώς είμαι πάντοτε ό αυτοκράτορας.»

«Κ' έγώ», τού άποκρίνεται ό Πόνς, «είμαι πάντοτε Γάλλος!»

Λίγο - λίγο όμως, τόν κατακτά κι αυ-τόν ή γοητεία τού Ναπολέοντα. Τελι-κά, άποκαμωμένος άλλα καί γοητευ-μένος, ό Πόνς συνθηκολογεί καί τού με-τρά τίς 200.000. «Δίχως άλλο είχε άδικο παίρνοντας εκείνο πού δέν τού άνήκε», γράφει στα «Άπομνημονεύμα-τά» του. «Άλλά άά μπορούσε νά τόν πά-ρη με τή βία. Καί όταν άκόμη ή άρνησή μου τού φάνηκε προσβολή, δέν θέλησε ποτέ του νά συντρίψει τήν άδυναμία μου.»

Τήν έποχή εκείνη τόν νησί δέν είχε παρά δυό δρόμους. Σήμερα, χάρη στα χρήματα πού έδωσε ό Πόνς, τ' άμάξια μπορούν νά κυκλοφορήσουν παντού.

Τό 1814, ό αυτοκράτορας καλπάζει συνεχώς στις έξοχες τού νησιού. Γιά νά ξεκουραστή, λέει, άπό τή δουλειά τής αναδιοργάνωσης. «Θά έλεγε κανείς», σημειώνει ό «Άγγλος έπιτετραμ-μένος Κάμπελλ πού είναι έπιφορισμέ-νος με τήν έπιτήρησή του, «πώς ό Να-πολέων θέλει νά γίνη ό ίδιος, άεικίνητο. Βρίσκει έξαιρετική ευχαρίστηση έξαν-τλώντας όλους εκείνους πού τόν συνο-δεύουν στις έκδρομές του.»

«Θεέ μου! Τί μικρό πού είναι τόν νη-σί μου!» τόν άκούει μιά μέρα ν' άνα-στενάζει ό Μπερτράν.

Είναι ή πρώτη φορά πού έκδηλώνει εκείνη τή νوستαλγία πού ύστερα άπό λίγο θά τόν ξαναρρίξη στους δρόμους τής Ευρώπης. Στο άναμεταξύ, περιμέ-νοντας, μεταμορφώνει τόν κάθε τι στό νησί, πρσπαθώντας παράλληλα νά βρή χρήματα καί νά έξυγιάνη τά ήθη. Μέχρι τότε, οι νοικοκυρές τού Πορτοφερράιο είχαν τήν συνήθεια νά πετούν τά σκου-πίδια τους στό δρόμο, άφήνοντας στις νεροποντές τή φροντίδα τού καθαρισμού. Ό Ναπολέων, μόλις φθάνει καθιερώνει ένα πρωτότυπο σύστημα δημοτικής κα-θαριότητας. Κατώτεροι κρατικοί υπάλλ-

ληλοι τής όδοποιίας γυρνούν στους δρό-μους με καλάθια άπό λυγαριά καί μα-ζεύουν τά σκουπίδια, ενώ σάλπιγγες άναγγέλλουν ότι φθάνουν. Έτσι, χάρη στον Ναπολέοντα, οι δρόμοι είναι πάν-τοτε καθαροί. Σ' αυτό τόν ενδιαφέρον γιά τις παραμικρές λεπτομέρειες τής καθη-μερινής ζωής άναγνωρίζει κανείς τόν πλα-τύτατο πνεύμα τού ανθρώπου πού άλ-λοτε, είχε ύπαγορεύσει τόν κανονισμό τής Γαλλικής Κωμωδίας, ενώ έπαιρνε τόν μπάνιο του στη Μόσχα.

Οί νοικοκυρές πού θά παραβούν τις

Ο καλύτερος γιατρός είναι εκείνος πού ψάχνετε νά τόν βρήτε χωρίς ποτέ νά τόν βρίσκετε.

ΝΤΙΝΤΕΡΟ

διαταγές του τιμωρούνται με πρόστιμα. Τά πρόστιμα αυτά πού πλουτίζουν ξαφ-νικά τόν δημοτικό ταμείο, πληθαίνουν. Έπίσης τιμωρούνται οι κάτοικοι πού πε-ριφρονούν τά δημοτικά άποχωρητήρια, χτισμένα κατά διαταγήν τού αυτοκρά-τορα, καθώς καί εκείνοι πού άδιαφορούν γιά τις συστάσεις τών γιατρών καί «κοιμούνται περισσότεροι άπό πέντε στό ίδιο κρεβάτι.»

Με τά χρήματα πού εισπράττονται, στρώνει τούς δρόμους στό Πορτοφε-ράιο, φυτεύει δένδρα στις πλατείες, το-ποθετεί φανοστάτες κάθε δέκα μέτρα, βάζει πρασιές μπροστά στους στρατώ-νες, τοποθετεί πάγκους στους περιπά-τους καί βρίσκει τόν τρόπο - τόσο ή διαχείρισή του είναι καλή - ώστε τόν 1814, ό δήμος νά έχη έσοδα 64.954 φράγκα καί έξοδα 62.285.

Εκείνο όμως πού στοιχίζει πανάκρι-βα στον αυτοκράτορα είναι ή συντήρη-ση τού μικρού του στρατού, πού φθάνει ύστερα άπό λίγο με διοικητή τόν Κα-μπρόν. Άπό τετρακόσιοι πού ήταν στην άρχή, άργότερα έγιναν έξακόσιοι. Τελικά στό νησί έφθασαν χίλιοι περίπου. γιάτί στους δρόμους τής Γαλλίας δρέθη-καν άρκετοί φανατικοί όπαδοί του, πού ένώθηκαν με τόν μικρό σώμα.

Έδω κ' ένα χρόνο περίπου, μιά πολύ γριά κάτοικος τού νησιού, άφηγήθηκε στον συγγραφέα τών γραμμών αυτών, τόν πώς έφθασαν στό νησί οι παλαίμαχοι αυτοί τών ναπολεοντείων πολέμων. 'Η Λουίζα 'Υτρέ θυμόταν πολύ καλά τά όσα τής είχε θυμηθώ ό παππούς της, πού σέ ήλικία όκτώ έτών ήταν άκόλου-θος τού Ναπολέοντα στό «Σπίτι τών Μύλων». Τί έντύπωση! 'Υστερα άπό ένάμιση αιώνα, μιά ένενηντάχρονη γριά, έλεγε στον έπισκέπτη της:

«Όταν ήμουν μικρή, ό παππούς μου μου περιέγραφε συχνά τόν Ναπολέοντα, χλωμό, με κοιλιά, άλλα πάντα γελα-στό καί άεικίνητο. 'Α! ό Καμπρόν καί ό έρχομός του με τή Φρουρά, οι τρι-χωτοί σκούφοι, τά τύμπανα, τά πύφερα!

«Άκουγα τόν παππού μου νά μου τά λέη τόσες φορές, ώστε νόμιζα πώς τά έδωπα κ' έγώ. Φαίνεται πώς ήταν πελώριοι αυτοί οι στρατιώτες πού έκαναν τήν Ευρώπη νά τρέμη. 'Οχι μόνο έπειδή φορούσαν αυτούς τούς τριχωτούς σκού-φους, άλλα έπειδή κανείς - όπωσ έίχε έξηγήσει ό αυτοκράτορας στον παππού μου - δέν μπορούσε νά μπή στην Φρου-ρά, άν δέν είχε άνάστημα τουλάχιστον 1,80 μ.»

Εκτός άπό τή Φρουρά, υπήρχαν καί 120 Πολωνοί λοχιοφόροι. Θέλησαν κι αυτοί ν' άκολουθήσουν τόν άνθρωπο πού ζήτησε νά λευτερώση τήν πατρίδα τους. 'Ο μικρός στρατός τής «Έλβας άπο-τελείται άπό 1.070 πολεμιστές όλους καί όλους. 'Όταν τούς βλέπν, ό Ναπολέ-ων δέν μπορεί νά κρατήσει τά δάκρυά του καί τούς άγκαλιάζει. Κ' εκείνοι έπωφελούνται καί άποκτούν μαζί του μιά άφάνταστη οικειότητα.

Μιά μέρα, ό Ναπολέων έλεγε, βλέπον-τας τά σταφύλια νά ώριμάζουν πάνω στ' άμπέλια του:

«Οί στρατιώτες μου θά τά φάνε πριν άπό μένα.»

Καί δέ γελιόταν. Οί στρατιώτες του θεωρούσαν τ' αγαθά του γιά δικά τους. 'Όταν θέλησε νά φάη σταφύλια, δέ βρήκε παρά έλάχιστα. 'Εκδικήθηκε του πόν άναγκάζοντας τούς στρατιώτες καί νά δουλεύουν τή γή, νά χτίζουν καί νά άνοίγουν δρόμους.

«Τί θέλετε λοιπόν;» έλεγε σ' εκείνους πού παραπονιόντουσαν. «Δέν σας πλη-ρώνω γιά νά σταυρώσετε τά χέρια! Στά-ρωμα γιά νά έξοφάτε τούς δόλους σας.»

Έτσι καθώς έχει έγκατασταθή στην νησί μαζί με τούς παλιούς συντρόφους τών όπλων, ό άλλοτινός κατακτητής φαί-νεται μιά στιγμή νά ξεχνά τά όνειρα γιά δόξα καί τήν πτώση του. 'Εχει σχεδόν τόν ύφος άστού πού έχει άποσυρθώ.

«'Α, τί όμορφα, τί καλά πού είναι έδω!» Τόν άκούει συχνά νά λέη. «Είναι τό νησί τής άναπαύσεως!»

Έχει όμως μιά πολύ παράξενη άν-τίληψη γιά τόν τί είναι άνάπαυση. Σκο-πώνει στην κούραση τόν άρχικηπουρό τού 'Ολάρ, σκάβοντας μαζί του δάκρυα τών όλων καί τών άσκήσεων. Καί τούς στρατιώτες του κάνοντας συνεχώς έπιθεωρώντας τούς στρατώνες καί μιά φορά καί έξη ώρες συνεχώς. Έδω-δσον καιρό αναδιοργανώνει τήν άκού-ραση τού νησιού έξουθενώντι άπό τήν καού-ρα τούς γραμματείς, τούς θολοήτες, τούς λους, τούς ύπαλλήλους. Καί όλα αυτά τά κάνει με τόσο άφέλεια ώστε όλοι τ' άκούουν, γκρινιάζοντας βέβαια, άλλα φωνάζοντας όπως εκείνος:

«Τόν νησί τής άναπαύσεως!»

Τ ή γαλήνη αυτή, θά τήν διακόψουν κατά καιρούς κάποιες γυναίκες, όχι ό-μως εκείνη πού περιμένει ό νησιού πού εκείνη πού οι κάτοικοι τού νησιού πού τούς βασίλισσά τους, εκείνη πού πτε-πει νά οδηγήση κοντά του τόν θάρρη. 'Οχι, ή Μαρία Λουίζα δέν είναι Μαρία, ή πρώτη πρώτα έρχεται ή

άγαπημένη άδελφή τού αυτοκράτορα, εκείνη πού δέν τόν πρόδωσε, ό «πα-ρηγορητής άγγελός του», πού δίνει άμέ-σως μιά καινούργια χάρη στό άυστηρό «Σπίτι τών Μύλων». Στις άρχές τού 'Ιουνίου τού 1814, ή ζέστη είναι τρο-μακτική στό Πορτοφερράιο.

«Δέν μπορείτε νά μένετε έδω», λέει άπό τήν άλλη μέρα κιόλας ή Παυλίνα στον άδελφό της.

Εκείνη πού τήν κατηγορήσαν, δίχως άποδείξεις, γιά αίμομικτικούς έρωτες με τόν αυτοκράτορα, πού μιλούσε πάν-τοτε στον πληθυντικό όταν δέν ήταν μόνος. Γυμνή σχεδόν, φορώντας ένα λε-πίδατο φόρεμα, άερίζεται, άδιαφορών-τας γιά τά βλέμματα τών πιστών τού αυτοκράτορα, πού κάτω άπό τόν άραχνο-ύφαντο ύφασμα, θαυμάζουν τις λεπτές καί έξαίσίες γραμμές της.

Στήν έξοχή, στά δάση, υπάρχουν μέρη πιο δροσερά όπου θά μπορούσατε νά έγκατασταθήτε γιά νά περάσετε τόν καλοκαίρι.

Ό Ναπολέων άνασηκώνει τούς ώ-μους.

«Στό δάσος τού Σάν Μαρτίνο, δυό χιλιόμετρα δρόμο, υπάρχει μιά άκατοίκητη έπαυλη, άλλα γιά νά τήν έγοράσω καί νά τήν έπισκευάσω χρειάζονται 180.000 φράγκα. Άπό πού θέλετε νά τά πάρω; Δέν έχω πιά χρήματα.»

Υστερα άπό λίγη ώρα, ενώ βρίσκε-ται μόνος με τόν στρατηγό Μπερτράν, ή Παυλίνα, άνοίγει τήν κοσμηματοθήκη της καί βγάζει μιά φούχτα διαμάντια.

«Πάρτε», τού λέει, «μ' αυτά ό άδελ-φός μου θά μπορέσει νά παραθερίσει άνατά.»

Δέν ήταν παρά έλάχιστα μπροστά σέ όσα εκείνος τής είχε δώσει μέσα σέ είκοσι χρόνια. Όμως δέν είναι πολλοί έ-κείνοι πού θά έκαναν μιά τέτοια χει-ρόνυμια. 'Η Παυλίνα δέν μένει παρά πο-λύ λίγο στην Έλβα, όσο τής χρειάζεται νά φύγει γιά τήν άπόστολή νά ξανακερ-δίσει τήν έλβετική πώς ό Ναπολέων τής ελ-πει νά λογαριασμό του τήν ύποστήρι-ξη τού γαμπρού του, τού Μυρά. Φοβά-ται κιόλας μήπως τόν διώξουν άπό τόν νησί καί τόν στείλουν πιο μακριά.

Με τόν στρατό πού έχει, μπορεί ν' άμυν-θεί μερικές ήμέρες όχι όμως καί έβδο-δσον καιρό αναδιοργανώνει τήν άκού-ραση τού νησιού έξουθενώντι άπό τήν καού-ρα τούς γραμματείς, τούς θολοήτες, τούς λους, τούς ύπαλλήλους. Καί όλα αυτά τά κάνει με τόσο άφέλεια ώστε όλοι τ' άκούουν, γκρινιάζοντας βέβαια, άλλα φωνάζοντας όπως εκείνος:

«Τόν νησί τής άναπαύσεως!»

Τ ή γαλήνη αυτή, θά τήν διακόψουν κατά καιρούς κάποιες γυναίκες, όχι ό-μως εκείνη πού περιμένει ό νησιού πού εκείνη πού οι κάτοικοι τού νησιού πού τούς βασίλισσά τους, εκείνη πού πτε-πει νά οδηγήση κοντά του τόν θάρρη. 'Οχι, ή Μαρία Λουίζα δέν είναι Μαρία, ή πρώτη πρώτα έρχεται ή

μέ τόν όποιο έχει σχέσεις άρκετά φι-λικές, λέει μιά μέρα όχι δίχως κάποια ειρωνεία: «Όταν ψηλώση ή φτελιά μου, θά κάνω τόν κορμό της κατάρτι ενός κα-ραβιού. Με τόν καράβι αυτό θά ξεκινή-σω γιά νά κατακτήσω τόν κόσμο!»

Στό βάθος, αυτό τόν ταπεινό-δεντρά-κι τού χρησίμευε γιά άλλοθι. Ένας άν-θρωπος πού φυτεύει μιά φτελιά καί κά-θε μήνα τή μετρά γιά νά δώ ήν ψηλώ-σε, δέ φαίνεται πώς θά τήν άφηνε πρό-θυμα. Καί άναρωτιέται κανείς μήπως ό Ναπολέων δέν κορόιδευε τόν Κάμπελλ.

Μετά τήν Παυλίνα, μιά άλλη γυναί-κα τής οικογενείας του ήρθε νά τόν δη-κί. 'Η μητέρα του. «Ρουινού κιό ρα δουρε», έλεγε δεκαπέντε όλόκληρα χρόνια, όσον καιρό οι γιοί της κυβερνούσαν τήν Ευ-ρώπη, με τήν Ιταλική της προφορά. Τό 1814, ρα ne dourait plus, κ' έτσι έρ-χόταν άπό τή Ρώμη, όπου είχε κατα-φύγει, νά παρηγορήσει τόν γιό της. 'Η Λαιτίτσια Βοναπάρτη, ήταν μιά ήσυχη καί ταπεινή γυναίκα καί προσωπι-κά, προτιμούσε τήν Έλβα άπό τήν Ευ-ρώπη. Σίγουρα πώς έτούτη τή φορά τουλάχιστον ρα dourerait καί πώς ό γιός της θά βασίλευε στό νησί όλα τά υπόλοιπα χρόνια τής ζωής του, έγκα-ταστάθηκε στην Έλβα καί ρύθμισε τή ζωή της μέσα στα πλαίσια τής δεδαί-οτητας αυτής. 'Ηταν εύτυχισμένη στό Πορτοφερράιο. Άνάσαινε τόν ίδιο άέρα με τόν άέρα τής πατρίδας της καί μπο-ρούσε νά μιλά Ιταλικά δίχως νά τήν κο-ροϊδεύουν. Κ' εκείνη, είχε προσφέρει στον Ναπολέοντα τά κοσμήματά της.

Ό αυτοκράτορας άρνήθηκε νά τά δεχθώ καί δέν κράτησε παρά μόνον μιά καρφι-τσα στολισμένη με μπριλλάντια, γιά τή ζώνη τού σπαθιού του. 'Η μητέρα του, τσιγγούνα καί προνοητική άλλοτε, είχε κάνει, οικονομώντας καί τήν πεντά-ρα άκόμη, μιά μεγάλη περιουσία τοπο-θετημένη στην Ευρώπη καί κυρίως στην 'Ιταλία. Τήν περιουσία αυτή, τήν έθε-σε στη διάθεση τού γιού της. Σήμερα

πού όπως πίστευε, τόν παιδί της είχε «λογικευτή» μπορούσε νά κάνει σπατά-λες. Άν πιστέψουμε τόν θαρρόνο Λαρ-ραί, συνεισέφερε στον προύπολογισμό τού μικρού βασίλειου με ένα ποσόν άπό 500.000 πιάστρα, δηλαδή 8.420.000 νέα φράγκα (πάνω άπό 50 έκατομμύ-ρια δραχμές). Δέν ήταν καί λίγα γιά μιά γυναίκα πού ή φήμη τήν ήθελε τό-σο φιλάργυρη... 'Ο Ναπολέων γέμιζε τήν μαδρε του με στοργικώτατες πε-ριποιήσεις. Γιά πρώτη φορά ύστερα ά-πό τήν Έπανάσταση κατέφευγε στις συμβουλές της καί στό... πουργί της.

Παρ' όλα ταύτα, ό αυτοκράτορας τής Έλβας, έλπίζει πάντοτε ότι μιά μέρα θά φθάσει ή αυτοκράτειρα καί ό γιός του. Τόν Δεκαπενταύγουστο πού ήταν καί ή ήμέρα τών γενεθλίων της παρήγ-γειλε πυροτεχνήματα. Άκύρωσε τήν πα-ραγγελία τήν τελευταία στιγμή. 'Η ψυ-χαγωγία αυτή στοιχίζει άκριβά καί ό Ναπολέων δήλωσε πώς προτιμούσε νά καούν τά πυροτεχνήματα κατά τήν ά-φιξη τής Μαρίας Λουίζας καί τού βα-σιλιά τής Ρώμης.

«Τους περιμένω», έλεγε, «κατά τις άρχές Σεπτεμβρίου.»

Διατηρεί έκόμη αὐταπάτες; Διατη-ρεί ίσως άλλα όλο καί λιγώτερες. Παρ' όλα ταύτα όποκρίνεται πώς της έχει έμπιστοσύνη. Άντί γιά τή Μαρία Λουί-ζα, θά φθάσουν όμως, μιά άλλη γυναίκα του κ' ένας άλλος γιός του. 'Η Μαρία Βαλέφσκα, εκείνη πού άλλοτε έλεγε «πολωνίδα γυναίκα του» καί ό γιός τους, ό μικρός Άλέξανδρος.

Θέλησε όμως νά κρατήσει κρυφή τήν παραμονή τής Μαρίας, τής μόνης ίσως άπό τις έρωμένες του πού άγάπησε πραγματικά. Σάν μαθητούδι τού γυμνα-σίου πού γεύεται τόν έρωτα στα κρυ-φά, ό Ναπολέων δέν θέλει νά μάθω τι-ποτε γιά όλα αυτά ή μητέρα του. 'Α-κόμη περισσότερο δέ θέλει νά μάθουν τίποτε οι υπήκοοί του γιά τήν άφιξη τής Μαρίας, έπειδή ή άλλη Μαρία μπο-ρεί νά έρθη άπό τή μιά μέρα στην άλλη.

Καί όμως δέν θέλει μόνο κρυφή αυτήν τήν παραμονή, τήν θέλει τρυφερή καί ειδυλλιακή. Στο έρημητήριο τής «Μαν-τόνα ντελ Μόντε», πάνω στό Μόντε Τζιόρε, όπου ζούν μερικοί καλόγεροι ξε-κομμένοι άπό τόν κόσμο, σέ άπάσταση είκοσι έξη χιλιομέτρων άπό τήν πρω-τεύουσα, ό Ναπολέων όρίζει τήν έρωτι-κή τους συνάντηση. Συνενοχοί του είναι οι έξη καλόγεροι πού ζούν εκεί. Πηγαί-νοντας σ' εκείνα τά μέρη, θαρρείς καί ή κάθε του πράξη δέν έπρεπε νά μένη άκαρπη, ό Ναπολέων ανακαλύπτει τυ-χαία, έναν άκόμη πλούτο τού νησιού. Κοντά στό χωριό Πότζιο, ό διψασμένος Ναπολέων, διέκρινε μιά πηγή, καί διέτα-ξε τόν άμαξά του νά σταματήσει. 'Ηπτε ένα ποτήρι. Τό νερό είναι παγωμένο. Πίνει καί δεύτερο.

Ό Ναπολέων υπέφερε πάντα άπό κάποιες άνωμαλίες τών νεφρών. Δυό ώ-

(Τοφ Phillippe)

ΕΡΗΜΙΑ

Ανασήκωσε επί τέλους το κεφάλι, μόλις. Τό κορμί έμεινε ακίνητο, μπρούμυτα, ίδιο πτώμα. Τό κεφάλι μόνο...

Μά, σάν νάθελε νά τόν τιμωρήση γι' αυτή τήν κίνηση, μιá τεράστια έκρηξη έγινε εκεί κάπου κοντά καί ή γή σείστηκε. 'Ο άνθρωπος ξανάχωσε τή μύτη στό χώμα, μέ τό κράνος (ό,τι έπόμενε από τό κράνος) ριγμένο πίσω στό σβέρκο. Ήταν ή έκτασσή, ή χιλιοστή φορά πού έχωνε έτσι τό πρόσωπό του μέσα στη λάσπη, ώρες τώρα ξαπλωμένος πάνω στις γούβες, τά νερά, ανάμεσα στα χαλάσματα, μπερδεμένος μέ τ'ανάκατα συντρίμια, ένα κορμί ανάμεσα σε τόσα κορμιά. Μά αυτή τή φορά, τό ένοιωθε, ήταν σίγουρος, ήταν ή τελευταία έκρηξη. Δέν είχε στ' αλήθεια κανένα λόγο νά πιστεύη τέτοιο πράγμα κανένα, έκτός πού δέν τό είχε σκεφθή καθόλου πρίν. Κι αφού αυτό δέ θα κρατούσε σ' όλη του τή ζωή, αυτή ή τρέλλα, αφού έπρεπε κάποτε νά τελειώση, έ! ή στιγμή είχε έρθει! Έκτός...

Μεγάλες δονήσεις άντηχούσαν. 'Υστερα από τό τελευταίο τράνταγμα, κομμάτια από τοίχους κατρακυλούσαν τεμπέλικα, ύψηλά φουγάρα γκρεμίζονταν σιγά-σιγά, προσόψεις δαντελωτές, ραγισμένες πού είχαν κρατήσει ως τότε, έπεφταν πρòς τά έμπρός, σάν άνθρωπος πού τόν τουφεκίζουν. Καί τά συντρίμια αυτά, πέφτοντας, έκαναν καινούργια συντρίμια. Σάν ένας χάρτινος πύργος, ένα παιχνίδι. Τίποτα δέν ήταν νά μείνη όρθιο, καί σιγά-σιγά τό κακό πλησίαζε.

'Ο άνθρωπος ανατρίχιασε. Ήταν πεσμένος μπρούμυτα στη βάση ενός πύργου. Άς πούμε: ό,τι πιό γερό ύπήρχε στην πόλη. Μέ τά μούτρα μέσα στη λάσπη, ένοιωθε μέ έπόλυτη ακρίβεια αυτά τ' άπανωτά γκρεμίσματα, ό,τι γινόταν γύρω του. Είχε γίνει ένα μέ τό σωρό τών συντριμμιών. Τόσες ώρες τώρα, τό ίδιο φύσημα τούς τσάκιζε, οί ίδιες άστραφτερές λάμπεις τούς τύφλωναν, ήξερε όλα τά κατατόπια, όχι στα δάχτυλα, άλλα στα νεύρα του. Καί ένοιωσε ό,τι ό πύργος του κλονιζόταν. Τό κορμί του άφέθηκε δόλοτελα, είχε πέντε δευτερόλεπτα μπροστά του πρίν πεθάνη καί ή καρδιά του τά μετρούσε. Μά στό «δυό» συνήλθε: «Όχι! Δέν είχε βαστήξει τόσες μέρες μονάχος ζωντανός μέσα σε τόσους συντρόφους γιά νά σκάση τώρα στην τελευταία έκρηξη κάτω από μιá στίβα κοτρώνας. «Όχι! Καί τέντωσε τή θέλησή του έναντιά στον πύργο μ' όλη τή δύναμη του νου του τόν έμπόδιζε νά πέση, τόσο

δυνατά πού έτρεμε όλος κ' ένοιωθε τις φλέβες στό μέτωπό του έτοιμες νά σπάσουν.

Στά «πέντε» ό πύργος δέν έπεσε. Άνοιξε τά μάτια, σήκωσε τό κεφάλι. 'Ακίνητα όλα: καπνοί άνέβαιναν από παντού. Μιá τελευταία πέτρα έπεσε από ψηλά, μπροστά του, ξαναπήδησε άπαλά, χωρίς πεποίθηση, στενοχωρημένη πού έκανε τόσο θόρυβο, κύλησε τέλος ως τά πόδια του σάν νάθελε νά ζητήσει συγχώρεση. Κ' έπειτα, ήσυχία! ό Πόλεμος είχε πεί τήν τελευταία του λέξη, ή παρτίδα είχε τελειώσει, κι αυτός, σάν ζαβολιάρης, είχε γλυτώσει.

Θέλησε νά σηκωθεί όρθιος μά τό σώμα του, σάν νάχε πάθει άγκύλωση, δέν πειθαρχούσε! Θεέ μου! Καί όμως πληγωμένος δέν ήταν! Τότε; Τά νεύρα του είχαν πάθει. Θά σερνόταν σάν μισολυωμένο σκουλήκι σ' όλη του τή ζωή... Τό άνταριασμένο του μυαλό, πήρε δρόμο. Μά όχι, νά, ξαναρχότανε... Έμπρός, τό πόδι... τό άλλο... 'Ορθιος! Νά, αυτό ήταν!

Άρχισε νά γελάη δυνατά, πολύ δυνατά καί δέ σταματούσε. Ένα γέλιο σκληρό ενώ έρριχνε τις ματιές του γύρω στα χαλάσματα, στις λίμνες από αίμα, στα καμένα, κομματιασμένα κορμιά: «Είμαι ζωντανός, έγώ, ζωντανός, μόνον έγώ!»

Έπειτα άρχισε νά σκέπτεται. 'Αλλά μόλις σχημάτιζε δυό ιδέες μέσ' στό μυαλό του, τού έφευγαν, σάν νά τις φυσούσαν. Βούιζαν τ' αυτιά του. Κατάλαβε ό,τι ό νους του πήγαινε άκόμα μέ τό ρυθμό τών έκρήξεων. Καί άρχισε νά μιλάη μόνος του, δυνατά. Έλεγε: «Θά περάση, παιδάκι μου, μη σε νοιάζει. Μη σε νοιάζει, σου λέω! Θά πε-

ράση. Τό σπουδαίο ήταν ν' άνθέξης στα χτυπήματα - λοιπόν, νά το. 'Ωραία, ώραία... Έμπρός, νά... θα σκεφθής... θα δής καθαρά... Μη σε νοιάζει...»

Λέξεις πού τίποτα δέν έλεγαν, άλλα τόν ανακούφιζε ν' άκούη τή φωνή του, τή δική του φωνή, τις κοινές αυτές φράσεις... 'Ωραία, ώραία...

Υστερα ένοιωσε μεγάλη ανάγκη νά περπατήσει καί άρχισε νά περνάη ανάμεσα στα έρείπια. Τίποτα δέν άναγνώριζε άπ' αυτή τήν πόλη πού τόσο τήν είχε γνωρίσει τώρα τελευταία, τίποτα - κι αυτό ήταν ένα ξολάφρωμα γι' αυτόν, γιατί άλλωώς θα ένοιωθε σε κάθε στιγμή λύπη καί τώρα θα ήταν χαμένος

άνθρωπος... Αυτό, δέν τό ώμολογούσε στόν έαυτό του, δέν ήξερε μάλιστα πώς τό σκεπτότανε. Μερικές στιγμές, ένοιωθε φριχτή μυρωδιά θανάτου. Σε μιá γωνιά άναγκάστηκε νά σταματήσει: δυό πόδια αλόγα, τουμπανιασμένα, μέ τά πόδια τεντωμένα, τού φράζανε τό δρόμο.

«Καί τί μ' αυτό», είπε δυνατά, «δέν θα περάσω από δω!»

Ένοιωθε σάν νά ήταν ό άφέντης τής πόλης, ό μόνος πού τής έδινε ζωή. Άν αυτά τά αλόγα, αυτά τά κουφάρια, αυτά τά συντρίμια τόν προκαλούσαν, δέν θα έρχόταν σ' αυτή τή γωνιά καί όλα θα τελειωναν, τόσο τό χειρότερο γι' αυτούς!

Έστριψε δεξιά, άλλα έπεσε πάνω σε κομματιασμένα κορμιά πού βρωμούσαν άπαίσια. Τά τράβηξε από τά πόδια καί τά έρριξε στη φωτιά πού έκαιγε άθόρυβα, ήσυχη σάν μιá πηγή. «Μυρίζει καμμένο χοιρινό!» σκέφθηκε. Ένα πόδι τού έμεινε στό χέρι.

«Στό κάτω-κάτω είμαι πολύ καλός ν' άπασχολούμαι μ' αυτά!» είπε δυνατά, καί άπομακρύνθηκε.

Έβλεπε τόν έαυτό του νά κάνη όλα αυτά, τόν άκουγε νά μιλάη παραξενεμένος. Καί ξαφνικά θυμήθηκε ό,τι από χθές τίποτα δέν είχε φάει, μόνο είχε πιεί μιá δολόκληρη μπουκάλια κοινά γιά νά κρατήσει. «Είμαι μεθυμένος!» σκέφθηκε καί μελαγχόλησε.

Ξαναγύρισε στόν πύργο του. Δέν ήξερε αν πεινούσε περισσότερο ή αν νύσταζε καί χωρίς νά τό καταλάβη έπεσε ξερός στόν ύπνο.

Κοιμήθηκε δεκατέσσερις ώρες συνεχώς. 'Ο καιρός ήταν γλυκός. Μιá χλιαρή αύρα περνούσε πάνω από χαλάσματα σά μιá βασίλισσα πού κασκέπτεται μιá φτωχή συνοικία. 'Ο άνθρωπος άγειρευόταν τά παλιά καί χαμογελούσε στόν ύπνο του. Πολλές φορές μурμουρίσε ένα όνομα.

Όταν ξύπνησε, τρόμαξε καί σηκώθηκε, ή καρδιά του χτυπούσε. Έπειτα θυμήθηκε ό,τι ήταν ζωντανός, νάχος ζωντανός. Έβγαλε σχεδόν χωρίς νά τό θέλη ένα ούρλιαχτό χαράς καί άρχισε νά χοροπηδάη. Μά μιá άπότομη κράμπα τόν δίπλωσε στα άναπονώσε τόσο στην κοιλιά, πού πληρωτήθηκε, σάν χθές, μήπως ήταν γωμένος, μήπως είχε... Μά όχι, τί δα... καίά! άπλούστατα πεινούσε. «Θά πεθάνω νύχτες χωρίς φαί. Άναρωτήθηκε νά λοιπόν τής πείνας;» άναρωτήθηκε καί τού πόνεσε άκόμα πιό πολύ ή κοιλιά του. Ένοιωθε εκεί μέσα νά χτυπά ή καρδιά του.

«Νά πεθάνω τής πείνας», είπε πάλι δυνατά.

Ήταν κάτι άπίστευτο, κάτι πού τό άκούμε από παιδιά, στις ιστορίες.

Τότε δέν δίναμε σημασία... Ξαφνικά χτύπησε μέ τό χέρι τό μέτωπό του. «Ήλιθιος! καί τά σακκίδια!»

«Γιά σκέψον, κάποιος νοιάζεται γιά τό καθένα...»

Χωρίς άλλο, οί σάκκοι, τά σακκίδια, οί τσέπες τών νεκρών ήταν γεμάτες μικρά του δάχτυλο. Τού έρχόταν καλά, τό κράτησε. Από έναν άλλον πήρε δέκα χαρτονομίσματα από ένα κόκκινο πορτοφόλι: «Τί τού χρειάζονται πιά, τού φουκαρά;» 'Ωστόσο βεβαιώθηκε μέ μιá κίνηση τού κεφαλιού ό,τι κανείς δέν τόν έβλεπε - κι αυτή ή αντίδραση τόν έταπεινώσε: «Στό κάτω-κάτω, δικαίωμα μου δέν είναι; αυτά τά λεπτά, αυτά τά κοσμήματα δέν ανήκουν σε κανένα. Μόνον έγώ είμαι εδώ... Καί αφού είναι τό τέλος τού κόσμου...»

Έφαγε σπουδαία καί ήπιε κόκκινο κρασί - είχε βρει άθικτες μπουκάλες μέσα στα σακκίδια τών κατακρεουργημένων, κομματιασμένων «φίλων» - «παράξενο πράγμα ό πόλεμος!»

Ένα αίσθημα ευεξίας τόν πλημμύρισε σιγά-σιγά καί, γιά πρώτη φορά, άρχισε νά σκέπτεται τό μέλλον. Πρώτα-πρώτα ήταν ή συντέλεια τού κό-

χτυλό του καί είχαν μικρά ρουμπίνια γιά μάτια. Τό πήρε καί τό έβαλε στό μικρό του δάχτυλο. Τού έρχόταν καλά, τό κράτησε. Από έναν άλλον πήρε δέκα χαρτονομίσματα από ένα κόκκινο πορτοφόλι: «Τί τού χρειάζονται πιά, τού φουκαρά;» 'Ωστόσο βεβαιώθηκε μέ μιá κίνηση τού κεφαλιού ό,τι κανείς δέν τόν έβλεπε - κι αυτή ή αντίδραση τόν έταπεινώσε: «Στό κάτω-κάτω, δικαίωμα μου δέν είναι; αυτά τά λεπτά, αυτά τά κοσμήματα δέν ανήκουν σε κανένα. Μόνον έγώ είμαι εδώ... Καί αφού είναι τό τέλος τού κόσμου...»

Έφαγε σπουδαία καί ήπιε κόκκινο κρασί - είχε βρει άθικτες μπουκάλες μέσα στα σακκίδια τών κατακρεουργημένων, κομματιασμένων «φίλων» - «παράξενο πράγμα ό πόλεμος!»

Ένα αίσθημα ευεξίας τόν πλημμύρισε σιγά-σιγά καί, γιά πρώτη φορά, άρχισε νά σκέπτεται τό μέλλον. Πρώτα-πρώτα ήταν ή συντέλεια τού κό-

σμου, όλες οί γειτονικές πόλεις ήταν κι αυτές έρειπωμένα νεκροταφεία, ό πόλεμος άπλωνόταν σάν ποταμός λάβας, έρημώνοντας τά πάντα - έλλά καί ό ίδιος θα χανόταν. Άνώφελο νά τό κουνήση από κεί γιά τήν ώρα, 'Όποια κατεύθυνση κι αν έπαιρνε, δέ θα συναντούσε παρά χαλάσματα καί φωτιές. Έπρεπε λοιπόν νά «κρατήσει» εδώ μιá δυό έβδομάδες καί νά έπωφεληθι γιά ν' άποκτήση ένα «πολεμικό θησαυρό». - Τί! σκυλεύοντας πτώματα; - 'Ω! άς αφήσουμε τά μεγάλα λόγια! Άσκώντας μόνο τό δικαίωμα έκείνου πού γλύτωσε, σώζοντας όλα αυτά τά χαμένα πλούτη... Έπειτα θά έπαιρνε τό δρόμο πρòς τά δυτικά μέ μικρούς σταθμούς ώσπου νά συναντήσει καί άλλους ζωντανούς. Καί έπειτα θα έβλεπε. Θά ξανάρχιζε ακριδώς σάν τόν Ροβινσώνα. Λίγοι θα είχαν γλυτώσει, ίσως νά γινόνταν καί ό άρχηγός τους, γιατί όχι; (Είχε μαζέψει μπουκάλες μέ ρακί καί

τώρα λίγο-λίγο μεθούσε). Θά είχε και γυναίκες. Μπορούσε όπωςδήποτε να είναι ο πλουσιότερος. Φτάνει να ξ-κανε το απόγευμα μια καλή «σοδεία».

Αυτή η σκέψη τον κυριεύσε καί, μ' όλο που το κεφάλι του θάραινε από τη νύστα, αποφάσισε να ξαναπάρη δρόμο. Άλλα πρώτα θέλησε να κάνει μια αναγνώριση στο έξερευνητικό πεδίο του και σκαρφάλωσε στην κορυφή του πύργου, για να δει όλη την επικράτεια του. Διακρινόταν ακόμα το σχέδιο της πόλης, οι δρόμοι, οι πλατείες, τα κυριώ-τερα κτήρια από τις γραμμές τους, καμιά φορά μόνο από τα θεμέλια τους. Καμιά είκοσαριά πυρκαγιές κάπνιζαν ακόμα. Προς το βορριά, ο άνθρωπος ξεχώρισε σε κάποια απόσταση ένα σπί-τι - το μόνο - που το ισόγειό του φαι-νόταν άθικτο: «Θά πάω να δώ.»

Θαύμα! ήταν μπακάλικο... Ποιά τύ-χη το είχε γλυτώσει; Τα μπακάλικα, τα κουτιά, οι σάκκοι άραδιασμένοι και μόλις μετατοπισμένοι από την κατα-στροφή. «Έτσι θα είμαστε, όταν θα μαζευτούμε ξανά έμεις που γλυτώσα-με», σκέφθηκε. «Θά ξαναπάρουμε τις συνθηκές μας, θα εγκατασταθούμε βλα-κωδώς σαν μπακάλικα μέσα στα έρει-πια!» Ναί, ήταν κωμικός αυτός ο διά-κοσμος χωρίς στέγη! Ούτε ένα τζάμι, βέβαια, αλλά το πλαίσιο της πόρτας άθικτο με το καμπανάκι που αναγγέ-λει τους πελάτες.

Ο άνθρωπος χώθηκε στο πίσω μέ-ρος του μαγαζιού γυρεύοντας θαρέλια ή ίσως χρήματα. Στεκόταν στις μύτες των ποδιών του και έψαχνε με τα χέ-ρια, χωρίς να βλέπει, το πάνω ράφι μι-άς εταξέρας, όταν ξαφνικά έμεινε κόκ-καλο, σαν κωμικό άγαλμα: Τό καμπα-νάκι είχε κουδουνίσει.

Η καρδιά του χτυπούσε δυνατά, γύ-ρισε να ξαναμπεί στο μπρος μαγαζί καί... Θεέ μου! Ένας άνθρωπος, ένας άλλος άνθρωπος ήταν εκεί, στο κατώ-φλι, με την κουρελιάρικη στολή του. Ρί-χτηκε άπάνω του ούρλιάζοντας από χα-

Έδω κ' έκει

ΔΥΟ δάσκαλοι συναντιώνται στον άλλο κόσμο.

«Τι υπέροχος τόπος που είναι ο πα-ράδεισος ύστερα από το σχολείο!» λέει ο ένας.

«Αγαπητέ συνάδελφε», διαμαρτύρεται ο άλλος, «δεν βρισκόμαστε στον παρά-δεισο!»

Constellation

META την πρώτη παράσταση του έρ-γον, ένας ήθοποιος διαμαρτύρεται στον σκηνοθέτη: «Δεν το δέχομαι να σκοτώ-νομαι από την πρώτη πράξη!» «Νά δοξάζεις το Θεό καί μένε μου» απαντά ο σκηνοθέτης. «Αν σε άφηνα ζωντανό στη δεύτερη πράξη θα σε σκότωναν οι θεαταί.»

Pourquoi Pas?

ρά, έσφιξε τον νεοφερμένο που άρχισε να τραδιέται γελώντας. «Ίδιοι άλχητες, έτριβαν τα κόκκινα γένεα τους καί, χωρίς να το θέλουν, άνόητα δάκρυα έ-τρεχαν από τα μάτια τους.

«Έχεις φάει;» τον ρώτησε τέλος.

«Όχι. Είστε πολύ καλός», είπε ο άλλος με υπόκωφη φωνή.

Τότε του έτοιμάσε ένα γεύμα με όλα τα άποθέματα του μπακάλικου. Με τη βοήθεια του άλκοολ που είχε κα-τεβάσει πετιόταν από δώ κι από κεί, μι-λώντας διαρκώς, λέγοντας ότι τύχαινε, φωνάζοντας το σύντροφό του «άδελφέ μου» ή «ευλογημένο παιδί» καί καθώς ο άλλος, χωρίς να δγάλη λέξη, ρίχτη-κε στο φαί, κι αυτός ξαναπείνασε καί έφαγε καί ήπια πάλι.

Στη μέση του φαγητού ο πεινασμέ-νος ξαναβρήκε ώραία τη ζωή καί άρ-χισε κι αυτός να μιλάει. Τότε, με μιάς, χάθηκε όλη η χαρά του. Πρώτα-πρώ-τα σκέφθηκε (πώς δεν το είχε σκεφθή πρωτύτερα;) ότι τώρα πιά δεν θα μπο-ρούσε να κάνει την περιοδεία του ανάμε-σα στους σκοτωμένους. Τί θα έλεγε ο γε-νάτος; Καί έπειτα επέμενε αυτός ο τύ-πος να του λέη «έσεις» καί όλο να τον ρωτάει. Τί χρειαζότανε τώρα τα περα-σμένα; Δέ μάς άφήνει στην ήσυχία μας!

Καί να τα τώρα, ο φίλος μιλούσε για το μέλλον. Κατά τη γνώμη του, ο πό-λεμος θα τελείωνε, σε λίγα χιλιόμετρα θα βρίσκανε πόλεις άθικτες καί τέλεια ώργανωμένες, θα μπορούσαν να ξανα-δούν τους δικούς τους καί να ξαναρχί-σουν τη ζωή τους. Σε λίγο θα ξανα-χτίζανε επάνω στα έρείπια, η πόλις αυτή θα γινόταν πάλι όπως ήταν, θα αναγνώριζαν τους νεκρούς, κλπ... Τί κάθεται καί ψέλνει; Τρελλός είναι; Δεν καταλαβαίνει ότι όλα είχαν τελειώσει καί ότι οι λίγοι που είχαν σωθή θα ξανάκαναν τον κόσμο; Μωρέ! κάτι τέ-τοιοι γενάτοι δεν συλλογίζονται παρά πώς θα ξαναβρούν την οικογένεια καί τις παλιές τους συνήθειες! Καί πώς

Ο ΝΕΟΣ υπάλληλος πηγαίνει στο γρα-φείο έντελώς άπεριποίητος: ρούχα λε-κιασμένα, πονακίσιμο κακοσιδερωμένο, κομπιτιά ξελωμένα, παπούτσια άγνώιστα. Μιά μέρα τον φωνάζει ο διευθυντής: «Άκουσε, παιδί μου», του λέει «δεν ξέρω ποιά είναι η οικογενειακή σου κα-τάσταση, αλλά θα σου δώσω μια συμ-βουλή: η παντρεύου ή χώρισε.»

Pageant

«ΤΙ θα πη, μπαμπά, οικογενειακός προϋ-πολογισμός;» ρωτάει ο μικρός.

«Είναι, παιδί μου, το σύστημα με το οποίο οι γονείς σου στενοχωρούνται προ-τού άρχίσουν να ξεδεύουν το μισθό τους.

Constellation

να τον ξεφορτωθή; Όστόσο του είχε προτείνει να πάνε για ύπνο: θα είστε έξαντλημένος, έ; (Κι αυτός είχε άρ-χίσει τον πληθυντικό...)

«Όχι, όχι», του λέει ο άλλος, «δεν μπορώ τώρα πιά να νοιώσω τον έαυ-τό μου μονάχα... Μή μ' έφήσετε... Πέ-στε μου, σε ποιο σύνταγμα ανήκατε; Τί ξέρετε για τους άλλους;»

Καί οι έρωτήσεις παίρνουν καί δι-νουν! Έν τώ μεταξύ, οι σκοτωμένοι σαπίζανε. Αύριο θα ήταν άηδία να πά-ς να ψάξης τις τσέπες τους καί τα πορτο-φόλια τους. Τα δάχτυλα θα έβγαιναν μαζί με τα δαχτυλίδια! Άρχιζε κιόλας να σκοτεινιάζει, μια άηδιστική όσμή, ώρες - ώρες, πλανιόταν στον άέρα.

Άργότερα φάγανε για βράδυ μέσα στο μπακάλικο καί ήσαν πολύ, πρῶ-τα που δυνάμωνε το αίσθημα της ά-δελφοσύνης ανάμεσά τους. Ξαναγύρι-σαν στον πύργο τραγουδώντας με δυό φωνές ένα παλιό λαϊκό σκοπό που τους έκανε να κλαίνε σιγανά. Για να κοιμηθούν, στρώθηκαν πλάι-πλάι στην κορυφή του πύργου: Για περισ-σότερη δροσιά! Άπό κάτω η πόλη βρωμούσε πτώμα καί φωτιά. Έκεί πά-νω, τουλάχιστον, δεν θα μύριζαν άλλο από τα χνώτα τους τα βρωμισμένα ά-πο το οινόπνευμα.

Βυθίστηκαν στον ύπνο.

Λίγο μετά τα μεσάνυχτα ο άνθρ-πος ζύπνησε ξεμέθυτος. Ο άλλος έμε-ποσ έζύπνησε. Είχε κάνει έμεποσ πλάι του, ροχάλιζε. Είχε κάνει έμεποσ το κρασί καί, έτσι κοντά που ήταν τον άηδίαζε. Τον είδε στο φῶς του φεγγαριού, αυτόν τον άνθρωπο που εί-χε έρθει στην πόλη του κρυφά, σαν κλέφτης. Άνάμεσα στις χιλιάδες τους ανθρώπους που τα κορμιά τους έφτανε τριγύριζαν, που η σήψη τους έφτανε αυτόν, αυτός ήταν ο μόνος που δεν μπο-ρούσε να συνεννοηθή μαζί του: ήταν το αντίθετό του, ο έχθρος που δεν ή-ταν καί να που ήταν ο δεύτερος που δεν σωθή, αυτός που μπορούσε, που δεν έπρεπε να είναι τίποτα άλλο από ένα πτώμα ανάμεσα στα πτώματα.

Ένα πτώμα ανάμεσα στα πτώματα... Καί γιατί όχι; ποίός θα το μάθαινε; Αυτό τον τύπο, η τύχη τον είχε ρίξει εδώ, μια άλλη τύχη θα τον έβριχνε αλ-λού...

Δεν χρειάστηκε παρά να σπρώξει το σώμα ως την άκρη του κενού. Ένοιωσε μια αναλαμπή τύψης γιατί ο άνθρω-πος χαμογελούσε μακάρια, αλλά το δα-ρος του τον παράσερνε κιόλας.

Η σιωπή κράτησε άρκετά. Ο πῶ-γος θα είχε είκοσι ως τριάντα μέτρα πολύ χαμηλά, τον κρότο που έκανε το πέσιμο καί φωνή καθόλου.

Τότε πήγε καί ξαναπλάγιασε μα-κριά από το κρασί που είχε έφαγε ο άλλος καί, καθώς η νύχτα είχε περά-νει ακόμα, τράβηξε άπάνω του καί του άλλου την κουβέρτα.

GILBERT SESBRUN

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ

Πριν από λίγο καιρό πήρα μια έ-πιστολή από κάποιον έπιχειρη-μάτα, έναν άνθρωπο που από χρόνια τώρα υποφέρει από νευρώση, άνησυ-χία καί κατάπτωση. Μου έγραφε ότι αν καί έκανε ψυχαναλυτική θεραπεία έ-πι 15 χρόνια, όλοένα χειρότερε καί βρισκόταν κάτω από την πλήρη επί-δραση του ψυχαναλυτή του, άνικανος να πάρη μόνος του την παραμικρή ά-πόφαση. Όλες του οι οικονομίες εί-χαν έξανεμιστή καί σκεπτόταν σοβαρά ότι δεν ένεκρυνα τους ισχυρισμούς της ψυχαναλυτικής μεθόδου καί ήθελε να μάθω όριστικά αν μπορούσε ή όχι ή ψυχανάλυση να βοηθήσει μια περίπτω-ση σαν τη δική του.

Τό άρχειο μου περιλαμβάνει πολ-λές άνάλογες ιστορίες. Καί γι' αυτό σκέφθηκα ότι μια σύνομη κριτική έ-κταση της θεραπευτικής άξιας της ψυχανάλυσης θα μπορούσε να στα-θή χρήσιμη. Όλα όσα θα πῶ παρα-κάτω θα άναφέρονται μόνο στην ψυ-χανάλυση καί όχι στη σοβαρή δουλειά των όρθοδόξων ψυχιάτρων που τους έγκρίνει ή ιατρική καί που προσαρ-μόζονται στους κανονισμούς της.

Πριν από πενήντα χρόνια ή ψυχα-νάλυση ήταν ένα μεγάλο έπαναστα-τικό κίνημα. Υποσχόταν να έρμηνεύσει έπισημονικά όλες τις νευροπάθειες. Είχε την πρόθεση να θεραπεία πολ-λές άπ' αυτές καί περηφανεύονταν ότι κρατούσε έπιτέλους το κλειδί για την διάσπαση όλων των διανοητικών διαταραχών αλλά καί του έγκλήματος της κοινωνικής άναταραχής άκόμη καί καί ή ψυχολογία δεν μπορούσαν τότε να κάνουν μεγάλα πράγματα τις νευρωτικές καταστάσεις, ήταν σαν να φεύγανε τα μιάσματα διωγμέ-να από κάποιο θαύμα.

Στα μάτια του κόσμου ο Σίγκμουντ Φρόυντ παρουσιάζονταν σαν μια μεγα-λοφυΐα που ξεπερνούσε την εποχή του καί πού θα έδινε μια καινούργια κα-τεύθυνση στην ανθρώπινη σκέψη.

Τά βιβλία, ο τύπος, ο κινηματο-γράφος καί ή τηλεόραση έκλαίκευσαν τη μορφή του ψυχαναλυτή που κάθε-τος στήν περιήγηση κλίνει άνα-στασιώς με μια έκφραση υπεράνθρω-πης σοφίας. Ο δόκιμος ψυχίατρος έ-πρεπε όπωςδήποτε να μνησθή στις ψυ-χαναλυτικές μεθόδους. Οι σχετικές θε-ωρητικές καί τῶν λεξιλόγιο έφτασαν ως τις μέρες μας, τους κοινωνικούς λειτουρ-γούς, τους δασκάλους καί καί τῶν εὐρύ

Η έπιτυχία της Φροϋδικής έπανα-

στάσεως φαινόταν πλήρης. Μια μόνο σκιά άμαύρωνε την ώραία εικόνα: ο ι-ατρικός δέν ν ή γ α ι-ν α ν κ α λ ύ τ ε ρ α.

Δέν θέλω να πῶ ότι δέν έγιναν θε-ραπείες. Άλλά, αν πάρετε πεντακό-σιους νευρωτικούς καί τους στείλετε στον οικογενειακό τους γιατρό για να τους κάνει μια θεραπεία με τα σύγχρο-να φάρμακα, υποβολή καί συμβουλές, θα άνακαλύψετε έκπληκτοι ότι πάνω από τα δυό τρίτα θεραπεύονται σε δυό

χρόνια. Άρα ή ψυχανάλυση, αν είχε κάποια ισχυρή θεραπευτική άξία θα έπρεπε να πολλαπλασιάσει τον άριθμό αυτό. Μία θεραπεία τόσο δαπανηρή, τόσο μακροχρόνια δεν μπορεί να δι-καιολογηθή παρά μόνο αν έχη κατα-πληκτική έπιτυχία σε σύγκριση με άλ-λες άπλούστερες μεθόδους. Ποιά εί-ναι όμως τα άποτελέσματα μιάς τέ-τοιας συγκρίσεως;

Υπάρχουν πολλές δημοσιευμένες στα-τιστικές με θέμα τις έπιτυχίες καί τις άποτυχίες της ψυχανάλυσης. Ό-ταν τις εξέταση κανείς λεπτομερώς, έ-να γεγονός του κάνει έντύπωση: έπει-τα από πολύχρονη θεραπεία τα δυό τρίτα περίπου των άσθενών πηγαίνουν καλύτερα. Με άλλα λόγια τίποτα δεν άποδεικνύει ότι ή Φροϋδική μέθοδος έ-χει καμία ιδιαίτερη άποτελεσματικό-τητα. Η άναλογία των θεραπευόμε-νων θα ήταν ίδια άκόμη κι αν δέν εί-χαν υποστεί την ψυχανάλυση.

Άκόμη καί ή εξέταση των νοσοκο-μειακών άρχείων πριν από έναν αιώνα άποκαλύπτει ένα ένδιαφέρον στοιχείο: οι περιπτώσεις που παρουσίαζαν βελ-τίωση ή καί θεραπεία ήταν καί τότε περίπου τα 2/3 του συνόλου.

Τί προσφέρει ή ψυχανάλυση στα παιδιά; Θα μπορούσε κανείς να σκεφθή ότι το περισσότερο εύπλαστο πνεύμα των παιδιών θα ήταν πιο έπιδεκτικό από των μεγάλων καί ότι, άφου ή κατα-γωγή των νευρώσεων, σύμφωνα με την ψυχανάλυση, βρίσκεται στην παιδική ήλικία, θα έπρεπε να ήταν πολύ άπο-δοτική στα παιδιά. Άλλά δεν συμβαί-νει τίποτα τέτοιο.

Πώς αντιδρούν οι ψυχαναλυταί καί οι θερμοί όπαδοί τους σ' αυτά τα γεγο-νόνα; Πολλοί από τους έγκυρότερους

αναγνωρίζουν ότι τίποτα δέν άποδει-κνύει την θεραπευτική άξία των ψυχα-ναλυτικών μεθόδων. Η γνωστή Άμερι-κανίδα ψυχαναλύτρια δρ. Σμίντεμ-περγκ γράφει:

«Δέν μπορούμε να θεωρήσουμε ότι τα άποτελέσματα της ψυχαναλυτικής θεραπείας είναι σήμερα πιο ίκανοποι-ητικά ή πιο σταθερά από ότι ήταν πριν από 30 χρόνια. Δέν υπάρχει λό-γος να τα θεωρούμε άνώτερα από των άλλων ψυχοθεραπευτικών μεθόδων.»

Ο διάσημος Βρετανός ψυχαναλυ-τής δρ Γκλόβερ, σε ένα πρόσφατο βι-βλίο του, τοποθετεί την θεραπευτική άπόδοση των μεθόδων αυτών στην κα-τηγορία των «άδασίμων ισχυρισμών».

Όσο για τον ίδιο τον Φρόυντ, προς το τέρμα της ζωής του έδλεπε με ό-λοένα περισσότερο σκεπτικισμό τις θε-ραπευτικές δυνατότητες των μεθόδων του.

Πώς λοιπόν συμβαίνει μια θεραπευ-τική μέθοδος που δέν την στηρίζει κα-μία άπόδειξη άποτελεσματικότητας να μπορεί να προσελκύη τόσους πιστούς καί να άποτελή σχεδόν μια σύγχρονη θρησκεία; Την άπάντηση μάς την δί-νει το πείραμα του διάσημου Άμερι-κανού ψυχολόγου Σκίννερ. Ο Σκίν-νερ τοποθέτησε μερικά περιστέρια μέ-σα σ' ένα μεγάλο κλουβί που είχε ένα σύστημα με το όποιο κάθε λίγα λε-πτά έπεφταν μέσα στο κλουβί σπόροι σταριού. Ο Σκίννερ άφησε τα περι-στέρια στο κλουβί μια νύχτα καί ό-ταν γύρισε την άλλη μέρα τα βρήκε να κάνουν παράξενα γυμνάσματα. Τό ένα πηδούσε στο ένα πόδι, ένα άλλο χτυπούσε τα φτερά του με το ένα ση-κωμένο καί το άλλο κατεδασμένο, έ-να άλλο σήκανε συνέχεια το κεφάλι του. Τί είχε συμβή; Όταν είχε φύγει ο γιατρός τα περιστέρια έξερυνήσα-νε το κλουβί τους κάνοντας όλες τις φυσιολογικές τους κινήσεις. Ξαφνικά, είχαν πέσει μπροστά τους μερικοί σπόροι σαν για να τα άνταμείψουν για ό,τι κάνανε. Συνέχισαν καί σε λίγο ήρθαν πάλι ή άνταμοιβή. Η συμπερι-φορά αυτή ριζώθηκε μέσα τους ώστε κάθε φορά που πεινούσαν άρχιζαν τις κινήσεις τους. Θα ήταν άνόφελο να τους έξηγήσει κανείς ότι δέν υπήρχε καμία έπιστημονική άπόδειξη ότι οι παράξενες κινήσεις τους έφερναν τους σπόρους. Η άπτη εκείνη ένθάρρυνση τους άρκούσε.

Κάτι παρόμοιο φαίνεται να συμβαί-νι καί με την ψυχανάλυση. Στις πε-ρισσότερες περιπτώσεις οι άσθενείς πῶ-νε καλύτερα ό π ο ι α δ ή π ο ν-τε θ ε ρ α π ε ί α κ α ι α ν

ται υποκείμενο. "Ετσι δηλαδή νοιώθει
ο άνθρωπος την ύπαρξή του όχι μόνο
ως ένα δεδομένο, αλλά και ως μία αξία,
ως ένα καθήκον, ως ένα αγώνα έναντιόν
της άπειλης του θανάτου. "Αν ο άνθρω-
πος δεν ήταν ικανός να σκεφθῇ πώς ἡ
ζωή του άπειλείται και πώς μπορεί νά
πῃ όχι στη ζωὴ κι ἐκόμῃ νά προσκα-
λέσῃ κι αὐτὸν τὸν θάνατο, δὲν θὰ ἦταν
παρὰ ἓνα ἀντικείμενο ἀνάμεσα στὰ ἄλ-
λα ἀντικείμενα τοῦ κόσμου. Τὸ γεγονός
πὼς ὁ θάνατος εἶναι στὴ διάθεσιν τοῦ
ἀνθρώπου (αὐτοκτονία) ὑψώνει τὸν ἄν-
θρωπο πᾶνω ἀπὸ τὸν φυτικὸ καὶ τὸν
ζωικὸ κόσμo. "Ετσι, ἡ αὐτοκτονία γί-
νεται κεντρικὸ θέμα τῆς μεταφυσικῆς
σκέψης(1). Ἡ ζωὴ μου καὶ ἡ ὑπαρξὴ μου
δρίσκεται στὴ διάθεσή μου. Μπορῶ νά
τίς ἀρνηθῶ. "Οχι, δὲν μπορούμε νά πά-
ρουμε στὰ σοδάρὰ τὸν Λουκρήτιο ὅταν
μὰς λέει πὼς ὁ θάνατος δὲν ὑπάρχει.
"Ο θάνατος εἶναι ἓνα μὴδὲν ἄλλὰ ἓνα
μὴδὲν, τολμᾶ νὰ πῶ, θετικὸ. "Ο θάνα-
τος πού μὲ ἀρνεῖται, πού μὲ μὴδενίζει,
συγχρόνως μού λέει τί εἶμαι. Δὲν μπο-
ρῶ νὰ σκεφθῶ τὸν ἑαυτὸ μου χωρὶς, τὸν
θάνατό μου. Ἡ διαλεκτικὴ τοῦ Πασκάλ
ἐξαφανίζεται ἐδὼ μὲ ὅλο τῆς τὸ κύρος:
"Ο ἄνθρωπος εἶναι μεγάλος γιατί ξέρει
πὼς πρέπει νὰ πεθάνῃ. "Ο ἄνθρωπος εἶ-
ναι μὴδὲν ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ Θανάτου
ἡ γνώση τοῦ ὁποίου τὸν ἔκαμε μεγά-
λο.

Ἄλλα πῶς ξέρει ὁ ἄνθρωπος ὅτι χρω-
σὰ νὰ πεθάνῃ; Μιὰ ἀπλὴ ἀπάντησις θά
ἦταν αὕτη: Βλέπει γύρω του τὸν θάνα-
το τῶν ὁμοίων του κι ἀπὸ κεῖ συμπε-
ραίνει κατὰ τὴν συλλογιστικὴ μέθοδο
τῆς ἐπαγωγῆς πῶς κι αὐτὸς χρωστὰ νὰ
πεθάνῃ. Φτάνει δηλαδὴ στὸ συμπέρα-
σμα πῶς ἡ θνητότητα εἶναι συστατικὸ
στοιχεῖο τῆς ἀνθρώπινης υπάρξεως. «Ο-
μως, ὁ Μὰξ Σέλερ μᾶς ἔδειξε ἐν τῷ
βιβλίῳ του: «Θάνατος καὶ Ἐπιβίωση»
πῶς ὁ Θάνατος δὲν εἶναι ἓνα νόημα ποῦ
δγαίνει ἐμπειρικὰ ἀπὸ ἓνα πλήθος πε-
ριπτώσεων. Δὲν παριστάμεθα δηλαδὴ
στὸν θάνατο τοῦ ἄλλου. Κάτι συντελεί-
ται ποῦ μᾶς διαφεύγει. Μόνο τὰ ἀπο-
τελέσματα τοῦ θανάτου διαπιστώνουμε.
Διαπιστώνουμε, αἴφνης, πῶς ὁ ἄλλος
ἔπαψε νὰ μιλήῃ, δὲν ἀντιδρᾷ σ' ἐμᾶς,
δὲν προσφέρεται σ' ἓνα διάλογο. Ἀλλὰ
τί μᾶς ἐξοσιοδοτεῖ νὰ ποῦμε π ὅς
δὲν ὑπάρχει; Δὲν θὰ μπορού-
σε κανεὶς νὰ πῇ ὅτι ὁ ἄλλος ἀρνεῖται;
ὅτι κρύβεται, ὅτι ἀπουσιάζει; Πραγμα-
τικὰ, στὶς μυθολογίες, καὶ τὶς θρησκεί-
ες, ὁ Θάνατος ἐρμηνεύεται ὡς
μιά μετανάστευσις τῶν ψυχῶν. Ἡ θρη-
σκευτικὴ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος
μᾶς μιλάει γιὰ σχέσεις μὲ τοὺς νεκροὺς
κανονικῶς, συνηθισμένως, μᾶς μιλάει γιὰ
ταξίδι τῶν νεκρῶν. Ὅλη αὕτη ἡ λα-
τρεία τῶν νεκρῶν ποῦ διατρέχει τὴν
θρησκευτικὴν ἱστορίαν τῶν ἀνθρώπων δὲν
εἶναι ἓνα εἶδος ἐπικοινωνίας μ' αὐτούς;

1. Προβλ. «Ἡ μεταφύση της αὐτοκτονίας»,
«Νέα Ἑστία», τεύχη 612, 617 καὶ 640.

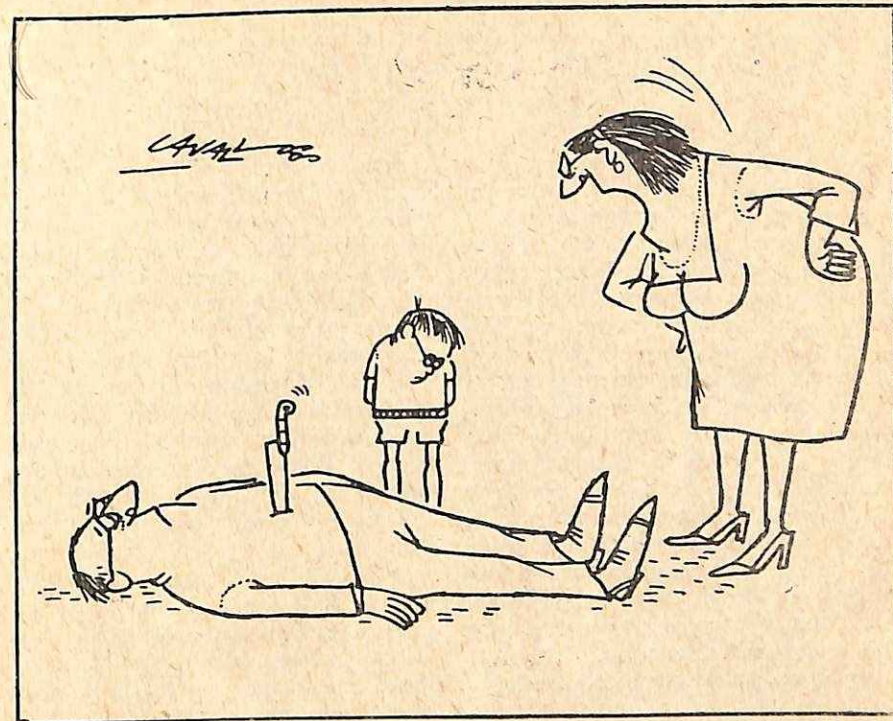
Πάντα βλέπουμε σ' ὅλη αὐτὴν τὴν διαδρομὴ τῆς θρησκευτικῆς ἱστορίας διάφορους τρόπους σχέσεων μὲ τοὺς νεκρούς. «Ὅλα αὐτὰ μᾶς λένε πῶς ἡ ἀνθρωπότητα ἀνέκαθεν δὲν εἶδε στὸν θάνατο ἓνα πλῆγμα ποὺ καταφέρεται σ' αὐτὴν τὴ ρίζα τῆς ἀνθρώπινης ὑπάρξεως. Μποροῦμε, ἔπειτα ἀπ' αὐτὰ νὰ μὴ λάβωμε γιὰ μιὰ ἐμπειρία τοῦ θανάτου; Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά ἡ ἀνθρωπότητα στὸ σύνολο τῆς δὲν μπόρεσε ἢ δὲν θέλησε νὰ κάνῃ τὴν ἐμπειρία τοῦ θανάτου, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά τὸ ὑποκείμενο, παρμένο χωριστά, δὲν μπορεῖ ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ὑποχρέωση νὰ ζητήσῃ μιὰ ἐμπειρία τοῦ προσωπικοῦ τοῦ θανάτου, τοῦ θανάτου ποὺ μὴδενίζει τὸ ὑποκείμενο. Μήπως πρέπει νὰ ποῦμε μὲ τὸν Ζὰν Πῶλ Σάρτρ πῶς ὁ θάνατός μου μοὺ διαφεύγει «ἐκ προοιμίων;» Γιὰ νὰ ἀκριβολογήσουμε, ὁ θάνατός μου δὲν μὲ ἀφορᾷ, δὲν εἶναι «συμβεθικός» γιὰ τὴ ὑπαρξή μου. Δὲν ἔχει νόημα παρὰ γιὰ τὸν ἄλλο ποὺ διαπιστώνει τὸν θάνατό μου καὶ ποὺ τὸν ἐξουσιοδοτεῖ νὰ πῇ πῶς ὑπῆρξα. Ὁ θάνατος, δηλαδή, κάνει ὅ,τι τὸ βλέμμα τοῦ ἄλλου ζητοῦσε νὰ κάμῃ ὅσο ζοῦσα, νὰ μὲ καθλώσῃ στὸ παρελθόν, νὰ μὲ μεταβάλῃ σ' ἓνα ἀντικείμενο. Γιὰ τὸν ἄλλο πεθαίνω, δὲν πεθαίνω καθ' ἑαυτόν. Γιὰ μένα, τὸν ζωντανό, ὁ θάνατος δὲν ὑπάρχει. Ἀλλὰ τί εἶναι τότε ἡ πραγματικότητα αὐτῇ ποὺ ὀρθώνεται μπροστά μου καὶ μὲ ἐντιμωπεῖ καὶ αὐτὸ ποὺ εἶναι τέλεια ἐτερογενὲς μὲ τὴν ὑπαρξή μου πάντα ρύσεως καταστρεπτικῆς; Πάνω στὸ σημεῖο αὐτὸ ἡ ἀπάντησι τοῦ Σάρτρ, ἀρξίζει νὰ χάνῃ τὴ σταθερότητά της. Τοῦτο μόνον προσπαθεῖ νὰ ὑποστηρίξη: Νὰ μὴ θεωρηθῇ ὁ θάνατος ὡς μιὰ ἐπαφὴ μὲ τὸ ἀπόλυτο, νὰ μὴ θεωρηθῇ ὡς μιὰ ἐμπειρία ὑπερβάσεως: «Ὁ θάνατος δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἓνας φεγγίτης γάνω στὸ ἀπόλυτο», γράφει στὸ βιβλίο

Πολλοὺς ἀνθρώπους θὰ ἐσκανδά-
λιξε τὸ γεγονός ὅτι ἔμαθα πολλὰ γιὰ
τὴ σημασία τῆς προσευχῆς παί-
ζοντας πόκερ.

του «Τὸ Ὄν καὶ τὸ μὴ Ὄν». Ὁ Σάρτρ δηλαδὴ ὑποστηρίζει τὴ θέσι τοῦ παράλογου τοῦ θανάτου καὶ ἀπὸ ἐκεῖ συμπεραίνει πῶς ὁ θάνατος δὲν μπορεῖ νὰ ἔῃ περιεχόμενο οὔτε μιᾶς ἐμπειρίας ὑπαρξιακῆς οὔτε μιᾶς ἐμπειρίας ὑπερβατικῆς (ἐμπειρίας τοῦ ἀπολύτου). Καὶ ἐμεῖς δεχόμεστε τὴ θέσι τοῦ παράλογου (absurdité) τοῦ θανάτου. Ἄλλ' ἐγὼ μπορῶ κατὰ κάποιον τρόπο νὰ ζήσω, κατὰ πρόληψη, τὸν θάνατο, ν' ἀποκτήσω μιὰ ἐμπειρία τοῦ θανάτου μέσα στὴν ὑπάρξί μου, νὰ γνωρίσω ἀπὸ ἐμπειρία τὸν ἐαυτό μου ὡς θνητό. Ἡ χριστιανικὴ σοφία τοῦ ἐπικαλεῖται ὁ

Σάρτρ για να υποστηρίξει τη θέση του
δεν τὸν βοηθαίει ὅσο φαντάζεται. «Ἄν ὁ
χριστιανὸς περιμένει τὸν θάνατο κάθε
ώρα, εἶναι γιατί σκέπτεται μαζί με τὴν
Ἀγία Γραφή καὶ ἰδιαίτερα μὲ τὸν Ἀπό-
στολο Παῦλο πῶς μὲ τὸ ἀμάρτημα μῆ-
κε ὁ θάνατος σ' αὐτὸν τὸν κόσμον, πῶς
εἶναι συνεπὲς μέρος τῆς ἀνθρώπινης
υπάρξεως καὶ πῶς ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου
ἕως τὰ ἀνώτατα ἐπιτεύγματα της, ἔχει
μιὰ γεύση θανάτου : «Ὁ ἄνθρωπος
σπείρεται ἐν φθορᾷ» (Α' πρὸς Κορί-
θίους 15, 22). Ἀντίθετα, πάνω στὸ σπ-
μεῖο αὐτὸ ὁ Χάιντεγκερ θρίσκει πρὸς
κοντὰ στὴν χριστιανικὴ θέση. Καὶ ὁ
Χάιντεγκερ, ὅπως καὶ ὁ Σάρτρ, ὡς
τὴν ὑπαρξή του ὡς ἓνα σχεδίσμα, ὡς
μιὰ ὁρμὴ (έlan) ποὺ δὲν μπορεῖ σὲ κα-
ριστικοποιηθῆ, οὔτε νὰ τελειώσῃ ὁ Χάιν-
τεγκερ, ἀντίθετα μὲ τὸν Σάρτρ, θεωρεῖ
πῶς αὐτὸ τὸ μὲ τελειωμένο, αὐτὴ ἡ ἐ-
πουσία πληρότητας εἶναι συστατικὰ τοῦ
ὄντος, τῆς υπάρξεως. Ὁ Σαίερ, σχο-
λιάζοντας τὸν Χάιντεγκερ στὴ μελέτη
του «Ὁ σύγχρονος φιλόσοφος ἀπέναντι
τοῦ θανάτου» ποὺ θρίσκει ἀπέναντι
λογικὸ ἔργο «Ὁ ἄνθρωπος ἀπέναντι
τοῦ θανάτου», γράφει : «Εἶμαι ἀπὸ τῆς
φύσης ἓνα ὄν ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τελειώ-
σῃ τὸν ἑαυτὸ του. Δὲν μπορεῖ νὰ ἐφάσῃ
καμιὰ στιγμὴ νὰ πῇ πῶς ἔφασα στὴν
ἄκρῃ.» Ἡ μέριμνα εἶναι ὁ συστατικὸς
χαρακτήρας τῆς ἀνθρώπινης υπάρξεως.
Καὶ ὁ Χάιντεγκερ στὸ διόλγόν του : «Ἄν
εἶναι ἡ μεταφυσικὴ», συμπεραίνει : «Ἄν
τιτθίζεται ἡ ἀνθρώπινη ὑπαρξίς, ἀπὸ
τὴν ὄντολογικὴ τῆς ἔννοια, σὲ μιὰ τε-
λειωμένη ὁλοκληρωτικότητα.» Καὶ προ-
θέτει : Πάντα ὑπάρχει στὸ εἶναι τοῦ
ἀνθρώπου κάτι ποὺ δὲν ἔγινε ἀκόμη
πραγματικό. Φαίνεται λοιπόν, κατ' ἐμ-
μήν, πῶς ἀφοσιωμένοι σ' αὐτὴν τὴν ἐμ-
ρίμνα, δὲν θὰ μπορούσα νὰ ἔχω μιὰ ἐμ-
πειρία τοῦ θανάτου. «Ὅταν θεωρῶ τὸ
θάνατο τοῦ ἀλλοῦ, τὸ φαινόμενο τοῦ
θανάτου μου διαφεύγει. Διαπιστοῦμαι
ὅτι πῶς ὁ ἄλλος, κατὰ τὴν φρασολογί-
α τοῦ Χάιντεγκερ, «δὲν πραγματοποιεῖ-
ται γιὰ τὸ εἶναι μέσα στὸν κόσμον, ἀν-
τιθέτως, παύει νὰ εἶναι μιὰ ἀνθρώπινη
πραγματικότητα γιὰ νὰ ἀρχίσῃ νὰ εἶ-
ναι «μιὰ ἀπλή πραγματικότητα δεδομέ-
νη ἀπὸ τὸν θάνατο τῶν ἄλλων, δὲν κάνου-
με τίποτα ἄλλο παρὰ νὰ παρευρισκόμα-
σμενοὶ νὰ μὴ συλλάβουμε τὴν οὐσί-
α τοῦ φαινομένου τοῦ θανάτου, νὰ πάψου-
με νὰ μιλάμε γιὰ τὴν ἐμπειρία τοῦ θ-
νάτου ; Ἰσως μᾶς ἀνοίγεται ἓνας φαινο-
κόσμος. Ἀρκεῖ νὰ δοῦμε τὴν «τελειωμέ-
νη ἀνάλυση τῶν ὄρων ἀπὸ τὴν ἀνάλυ-
σιν «ἀποτελειώων». Βλέπουμε, ὅταν ση-
μῶς ὁ ὅρος «τελειώων», ἔχει ἔσο-
τὸ τέλος τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, ἔχει ἔσο-
τὸν θάνατο μὲ τὴν ἔννοια τοῦ τέλους
ἐκείνου τοῦ ὄντος, ὅταν λέμε «ἐπὶ

Ἐκλογὴ

« Παλιόπαιδο! ἔτσι πὺν ἀρχίζεις, θὰ καταλήξης μιὰ μέρα νὰ λὲς καὶ ψέματα! »

τὴν χριστιανική. Ὁλόκληρη, ἀληθινά, ἡ Ἀγία Γραφή, μᾶς παρουσιάζει τὸν ἄνθρωπο ὡς τὸ ὄν ἐκεῖνο ποὺ ὁδοιπορεῖ μέσα στὴ σκιά τοῦ θανάτου, ποὺ εἶναι χτυπημένο ἐπὶ μιᾶ ἄρρώστεια, μιὰ «ἀσθένεια» ὅπως λέει ἡ Καινὴ Διαθήκη, ποὺ εἶναι ὁ ἀντιθάλαμος τοῦ θανάτου. Μόνο τὸ ὑπερφυσικὸ γεγονός τῆς ἀναστάσεως μπορεῖ νὰ γλυτώσῃ τὸν ἄνθρωπο ἐπὶ τὸν τάφο. Γιατὶ ὁ ἄνθρωπος «σπεῖρεται ἐν φθορᾷ». Τὸν παραμονεύει καὶ τὸν παγιδεύει μιὰ δύναμη ποὺ καταστρέφει ὄχι μόνο τὸ σῶμα ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴ μέσα στὴν γένεα. Ἀλλ' αὕτὴ ἡ δύναμη, ἡ δύναμη τοῦ διαβόλου, δὲν εἶναι ἐξωτερικὴ, σχετικὰ μὲ τὸν ἄνθρωπο. Γιατὶ ἂν ὁ διάβολος εἶναι ὁ πειρασμός, ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὁ ἁμαρτωλός, ὄχι τυχαῖα, ἀλλὰ οὐσιαστικὰ ἁμαρτωλός ἀπὸ τὸ κεφάλι ἕως τὰ πόδια καὶ ἀκριβώς μ' αὐτὸ τὸ ἀμάρτημα μῆτρε ὁ θάνατος μέσα στὸν ἄνθρωπο. Ὁ θάνατος δὲν «ἐπιέρχεται» στὸν ἄνθρωπο ὅπως μιὰ φυσικὴ καταστροφὴ (σεισμός, θύελλα). Εἶναι δεμένος μὲ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ τὴν πιὸ ἐσωτερικὴ. Ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ ὁ ἄνθρωπος «δὲν βαδίζει ἐνώπιον τοῦ Αἰώνιου», ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ δὲν εἶναι δίκαιος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ - παρουσιάζουμε ἐδῶ τὴν χριστιανικὴ θέση - γίνεται λεία τοῦ θανάτου. Ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸν θάνατο παρὰ ὅταν ξαναγίνεται δίκαιος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ πετύχῃ παρὰ μὲ τὴν πίστη στὸν Χριστό. Καὶ ἔτσι ἡ συνθησισμένη ὑπαρξὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μιὰ ὑπαρξὴ

«πρὸς θάνατον». Ὑπάρχει, λοιπόν, πᾶν πρὸς οὐσιαστικά σημεῖα μιᾷ ἀναλογίᾳ ἀνάμεσα στὴ χριστιανικὴ σκέψη καὶ στὴ σκέψη τοῦ Χάϊντεγκερ. Καὶ γιὰ τὴ μιὰ καὶ γιὰ τὴν ἄλλη, ὁ Θάνατος εἶναι ἐσωτερικὸς καὶ ἐγγενὴς στὴν ὑπαρξεῖν. Δὲν ἀνήκει στὴν τάξιν τῶν συμβάντων. Δὲν εἶναι μιὰ συνάντησις ἀνάμεσα στὴν ἀνθρώπινη ὑπαρξεῖν καὶ σ' ἓνα πεπρωμένο ποῦ ἔρχεται ἀπ' ἑξῶς. Καὶ γιὰ τὴ μιὰ καὶ γιὰ τὴν ἄλλη, ὁ ἄνθρωπος χρωστά νὰ μαθητεύσῃ στὴν ἐμπειρία τοῦ θανάτου καὶ δὲν γίνεται γνήσιος, ἀληθινός, ἄνθρωπος παρὰ μὲ τὴν ἐμπειρίαν αὐτῇ. Καὶ ἡ μιὰ καὶ ἡ ἄλλη, τέλος, καταγγέλλουν τὴν φυγὴ μπροστὰ στὸν θάνατον μιᾷ ἀπαλλοτριώσῃ τοῦ ἀνθρώπου ποῦ ἀρνεῖται ἀπὸ δειλίαν καὶ ἀναγνωρίσῃ εἴτε τὴν ἐγκατάλειψή του (geworfenheit, déreliction), ἢ ἀντίληψή τοῦ Χάϊντεγκερ - εἴτε τὴν θέσιν του ὡς ἀμαρτλου ἢ ἀντίληψή τοῦ Χριστιανισμοῦ 'Αλλ' ἐδῶ σταματοῦν οἱ ἀναλογίαι. Γιατὶ γιὰ τὸν Χάϊντεγκερ φάρμακο δὲν ὑπάρχει. Γιὰ τὸν Χριστιανισμό δὲμως ἡ σημερινὴ θνητότητα τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἀνθρώπου εἶναι μιὰ κατάστασις ἱστορικὴ, εἶναι συνυφασμένη μὲ τὸ δράμα τῆς ἱστορίας τῶν σχέσεων τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεό. Ἡ Ἐλπίδα εἶναι δυνατὴ μέσα καὶ σ' αὐτὰ τὰ ἔγκατα τῆς ἐμπειρίας τοῦ Θανάτου. Ἡ 'Ανάστασις τοῦ Ἰησοῦ ἀποτελεῖ τὴν ὑπόσχῃ πῶς ὁ τελευταῖος ἐχθρὸς θὰ νικηθῇ.

—Κ. Ι. ΔΕΔΟΠΟΥΛΟΣ

(Ἡ συνέχεια καὶ τὸ τέλος στὸ ἐπόμενο τεύχος).

ΤΟ ΥΠΟΒΡΥΧΙΟ ΠΟΥ ΕΧΑΣΕ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Το ταξίδι που περιέγραψαν στον πλοίαρχο Σίντζο "Εντο, κυβερνήτη του γιαπωνέζικου υποβρυχίου Ι-30 ήταν απίστευτο. Του ζητούσαν να οδηγήσει το υποβρύχιο του σε ένα ταξίδι 30.000 μιλίων, ανάμεσα από τις πιο επικίνδυνες θάλασσες του κόσμου όπου οι Σύμμαχοι βύθιζαν κάθε μέρα πολύ καλύτερα υποβρύχια, με πολύ ικανώτερους κυβερνήτες. Στον γιαπωνέζο κυβερνήτη που μόλις είχε συμπληρώσει τα 26 του χρόνια και είχε μελετήσει όλα όσα έγραψε ο 'Ιούλιος Βέρν για τον υποβρύχιο κόσμο, το πράγμα έμοιαζε σαν μεγάλη περιπέτεια, αλλά για τους ένεννηντατρείς ανθρώπους που θα τον συνόδευαν, αυτό το ταξίδι, το πιο δύσκολο όλου του πολέμου, ήταν μια άσπαστη αυτοκτονία.

Το υποβρύχιο πήρε διαταγή να πλεύσει στο λιμάνι του Λοριάν, στη Γαλλία, όπου έπρόκειτο να του παραδοθούν πρότυπα των πιο τελειοποιημένων τορπιλλών, ρουκετών και ραντάρ. Η 'Ιαπωνία δεν ήταν καλός εφοδιασμένη και έχανε τον πόλεμο εκείνον τον 'Ιούνιο του 1942, όταν ο "Εντο πήρε τις διαταγές του από τον ναύαρχο Νομούρα. «Το ταξίδι σας έχει μεγάλη σημασία για μάς», του είπε. «Χάνουμε πλοία και υποβρύχια κάθε μέρα έπειδή τα ραντάρ μας δεν είναι καλά. 'Εκπαιδεύουμε άποσπάσματα αυτοκτονίας που θα πάνε στην Αυστραλία και στην 'Αμερική με ρουκετοβόλα αεροπλάνα για να καταστρέψουν τις παράλιες πόλεις. 'Εχουμε ανθρώπους έτοιμους να δώσουν τη ζωή τους για να βυθίσουν ένα μεγάλο έχθρικό καράβι, αλλά προϋπόθεση όλων αυτών είναι να μπορούμε να τους εφοδιάζουμε με αποτελεσματικές και τελειότερες τορπίλλες. Οί Γερμανοί, οί καλοί μας φίλοι, έχουν τα σχέδια και το πρότυπα των όπλων αυτών έτοιμα να μάς τα παραδώσουν. Μας είδωσαν. 'Αποστολή δική σου είναι να πιάς να τα πάρεις. 'Αν πραγματοποιήσεις το ταξίδι κανονικά τότε θα έκολουθήσουν και άλλα υποβρύχια από τον ίδιο δρόμο. Πρέπει να το κάμεις αυτό το ταξίδι, πλοίαρχε "Εντο, και να επιστρέψεις με το υλικό που θα παραλάβεις. Χωρίς αυτό η 'Ιαπωνία μπορεί και να χάσει τον πόλεμο.»

Χρειάστηκε μεγάλη προσπάθεια για τον Νομούρα ώσπου να πη τη φράση ότι η 'Ιαπωνία μπορούσε να χάσει τον πόλεμο, αλλά ότι αυτός δεν ήταν από τους φανατικούς. Ήταν ο πρακτικός πολεμιστής. Ο "Εντο και το πλήρωμά του πήραν τη διαταγή να συντάξουν τις διαθήκες τους πριν αποπλεύσουν για να πάρουν μέρος σε μία επιχείρηση υποβρυχίων της τσέπης στον κόλπο του Ντιέγκο Σουάρεζ, στη Μαδαγασκάρη.

Στις ασκήσεις το υποβρύχιο καταδύθηκε σε βάθος 275 ποδιών ενώ τα γιαπωνέζικα πολεμικά προσπαθούσαν να το εντοπίσουν χωρίς να το κατορθώσουν. Στα 275 πόδια, μόλις 50 πόδια από το μέγιστο βάθος, το πλήρωμα του Ι-30 πέρασε άγώνες, αλλά όταν ξανάφεραν το σκάφος στην επιφάνεια ήξεραν πια ότι στο βάθος αυτό ήταν αρκετά έξασφαλισμένοι από τις βόμβες βυθού που χρησιμοποιούσαν τότε οί Σύμμαχοι. "Αν τα πράγματα ήταν δύσκολα, θα μπορούσαν να φθάσουν και στα 300 πόδια, αν και το όριο ασφαλείας ήταν 325.

Στις αρχές του 'Ιουλίου του 1942, όταν οί Γιαπωνέζοι που διηύθυναν τον πόλεμο προσπαθούσαν να πείσουν τον λαό ότι ο έγνων έναντιον της 'Αμερικής ήταν απαραίτητος και ότι η 'Ιαπωνία θα νικούσε - αν τόν Ι-30 γυρίζε με τα πρότυπα και τα σχέδια - το υποβρύχιο που έμελλε να γράψει την ιστορία, ανεφοδιαζόταν σε πετρέλαιο από τα έξωπλισμένα εϋδρομα Χοκόκου Μαρού και Αϊκόκου Μαρού και ξεκινούσε για το πρώτο βήμα του απίστευτου ταξιδιού του προς την κατεχόμενη από τους Γερμανούς Γαλλία, περνώντας από το 'Ακρωτήριο της Καλής 'Ελπίδος. Το ταξίδι σχεδιάστηκε χωρίς διασύννη για να εξασφαλισθεί βοήθεια από τον πολύ καλύτερα εξοπλισμένο γερμανικό στρατό. Ήταν μία κίνηση άτελεισας για να σωθεί η πολεμική μηχανή της 'Ιαπωνίας που γκρεμιζόταν, η πολεμική μηχανή που νόμιζαν ότι θα συνέτριβε την "Απω 'Ανατολή, την Αυστραλία και τις 'Ηνωμένες Πολιτείες μέσα σε λίγες μέρες, όπως η Γερμανία συνέτριψε την 'Ολλανδία, το Βέλγιο, τη Γαλλία και την Πολωνία. Τό Ι-30 ήταν ένα από τα τελευταία ωκεανοπόρα υποβρύχια της 'Ιαπωνίας με έκτόπισμα 1950 τόνων. Ήταν εφοδιασμένο με κανόνι των 14 εκατοστών και με ένα αεροπλάνο. Η ταχύτητά του στην επιφάνεια ήταν 24 κόμβοι και η ακτίνα ενεργείας του 16.000 ναυτικά μίλια. Τό μέγιστο του χρόνου επιχειρήσεών του ήταν 90 μέρες και ο "Εντο ήξερε ότι θα τα χρειαζόταν όλα αυτά για να μπορέσει να φθάσει στη Γαλλία. Μ' όλο που είχε 17 τορπίλλες, οί διαταγές

από τον Νομούρα ήταν να μη τις χρησιμοποιήσει παρά αν τού έπιτεθούν, και μόνο για να σώσει το υποβρύχιο του. «'Η πιο σωστή τακτική είναι να αποφυγής έντελως τις γραμμές ναυσιπλοίας και κάτω από όποιεσδήποτε συνθήκες να μην βουλιάξης έχθρικό καράβι. Έτσι και αν ο πειρασμός είναι μεγάλος», του είπε ο Νομούρα. «Ο έχθρος δεν πρέπει να ξέρη ότι κατευθύνεσαι στη Γερμανία. Τό ταξίδι αυτό πρέπει να είναι το μυστικώτερο ταξίδι του έκαμε ποτέ ο οποιοδήποτε γιαπωνέζικο υποβρύχιο μέχρι σήμερα, και δεν θέλουμε να προδοθή ή θέση ή ο προορισμός σου από καμία διαστικη ενέργεια.»

'Αφού ανεφοδιάστηκε σε πετρέλαιο από τα έξωπλισμένα εϋδρομα, το Ι-30 προχώρησε μόνο του περνώντας κάτω από τόν 40δ νότιο Παράλληλο και αντιμετώπισε, όπως ανέφερε αργότερα ο "Εντο, τις τρομερότερες συνθήκες. Ήταν πέρασε τριακόσια μίλια νοτιότερα από το 'Ακρωτήριο της Καλής 'Ελπίδος ανάμεσα σε μία από τις πιο τρικυμιώδεις θάλασσες του κόσμου. Για έννέα μέρες το Ι-30 σκαμπανέβαζε ανάμεσα στα πελώρια κύματα. Πολλές φορές τη νύχτα ο "Εντο αναγκάστηκε να καταδυθεί για ν' αποφυγή για τούς 94 ανθρώπους του πληρώματος, ήταν αλλά οί συνθήκες διαβιώσεως ήταν άπερίγραπτες. Στόν Νότιο 'Ατλαντικό ο "Εντο διέκρινε αρκετά έχθρικά οπιοτήγα και θα μπορούσε να βυθίση οποιονδήποτε απ' αυτά με σχετική εύκολία, αλλά απέφυγε τόν πειρασμό και τράβηξε για τόν Βισκαϊκό, ταξιδεύοντας έν καταδύσει την ημέρα σε βάθος περίπου 100 ποδιών και τη νύχτα στην επιφάνεια και σε απόσταση χίλια περίπου μίλια από τις αφρικανικές ακτές. 'Επικοινωνία με τόν έσύρματο ήταν έξω από κάθε συζήτηση και ο "Εντο ήξερε από την πείρα του, ότι μπορούσε να βρίσκεται 500 μίλια έξω από τούς υπολογισμούς του, από λάθος 'Ιουλίου γάνων ναυσιπλοίας. Στα τέλη αποφάσισε να παραβιάση τη σιγή αντισυρμάτου. Ήρθε σε έπαφή με ένα γαλλικό στολίσκο ναρκαλιευτικών που τόν συνήντησε ανοιχτά από τούς ακτές κατ' αυτός τόν ώδήγησε στο Λοριάν, στις 5 Αύγουστου 1942. Δεν υπήρχε αμφιβολία ότι ο "Εντο πραγματοποίησε ένα απίστευτο ταξίδι, κάτι που δεν είχε ξαναγίνει. Κανένα υποβρύχιο δεν είχε ταξιδέψει τόσο μακριά και κανείς στην 'Ιαπωνία ή στη Γερμανία δεν πίστευε ότι ο "Εντο είχε και την ελάχιστη πιθανότητα να πετύχη όταν ξεκινούσε από την 'Ιαπωνία.

Σ' όλόκληρο το ταξίδι του, δεν έγινε ούτε μία φορά αντιληπτός. Ο Χίτλερ απένειμε στόν "Εντο ένα μετάλλιο

ΣΤΟ ΜΠΑΡ ΤΩΝ ΡΟΜΠΟΤ

λιο για τó εξάιρετο ταξίδι του και φόρτωσε τó Ι-30 με τά σχέδια και τά πρότυπα τών πολεμικών όργάνων που ή 'Ιαπωνία πίστευε ότι θά τήν βοηθούσαν να κερδίση τόν πόλεμο. Μέσα στο Ι-30 μπηκαν τά μεγαλύτερα γερμανικά μυστικά μεταβάλλοντάς το, από τή σκοπιά τού "Αξόνος, στο σημαντικώτερο σκάφος που ξεκίνησε ποτέ για ταξίδι. Ήταν κυριολεκτικά ζήτημα ζωής και θανάτου να μπορέση τó Ι-30 να φθάση στην 'Ιαπωνία με τó πολύτιμο φορτίο του.

Στό ταξίδι τής επιστροφής τó Ι-30 έμεινε τόν περισσότερο καιρό έν καταδύσει. 'Ανέβαινε στην επιφάνεια μόνον για να φορτίξη τίσ μπαταρίες του. Τώρα ήταν ακόμα σημαντικώτερο να μη γίνη αντιληπτό, αλλά μία νύχτα, τόν 'Οκτώβρη, καθώς πλησίαζε στην Σιγκαπούρη δόθηκε άπροσδόκητα τó σήμα τού συναγερμού. 'Επάνω στην όθονη τασταθής στο υποβρύχιο, ο χειριστής - από Γερμανούς τεχνικούς - διέκρινε στόν χό που τόν καθώρισε ότι ήταν βρετανικό υποβρύχιο. Τό Ι-30 καταδύθηκε στα 200 πόδια και προχωρούσε έρποντας προς την Σιγκαπούρη πιστεύοντας ότι ή προειδοποίηση τού ραντάρ του και ο χειρισμός αποφυγής που έδίασθησε ώστε τó βρετανικό υποβρύχιο να μην έχη προλάβει να τó διακρίνη.

'Αλλά τó βρετανικό υποβρύχιο είχε έντοπίσει τó Ιαπωνικό. 'Υπήρχε μόνο ένα μειονέκτημα. 'Η μεγαλύτερη ταχύτητα τού βρετανικού υποβρυχίου ήταν 21 κόμβοι και βρισκόταν αρκετά πίσω από τó Ιαπωνικό όταν έφθασαν στην Σιγκαπούρη, στις 13 'Οκτωβρίου. Είσστερο από τότε που τó Ι-30 είχε φύγει από τή Γερμανία. Μόλις πέρασε από τά ανθυποβρυχιακά δίκτυα ήταν πια άσφαλισμένο στο λιμάνι τής Σιγκαπούρης, αλλά τó βρετανικό καθόταν και περίμενε απ' έξω. Μία προειδοποίηση είχε δοθή ήδη από τó Ναυαρχείο τού γιαπωνέζικο υποβρύχιο Ι-30 όταν στο Λοριάν και βρισκόταν στο Ναυαρχείο επιστρώφης. Τό σήμα τού γιαπωνέζικο υποβρύχιο είχε εξαιρετικά πολύτιμο φορτίο και έπρεπε να βυθισθί με κάθε θυσία.

Ενώ ο 'Εγγλέζος περίμενε να διακρίνη τó Ι-30 όταν θά έβγαине από τó λιμάνι τής Σιγκαπούρης, έδωσε ραντάρ τόν έκαμε τρία μικρά καταδρομικά που ποντίξε νάρκες στο Ιαπωνικά νερά. Στήν πύλη τού διαύλου τής Σιγκαπούρης τρία υποβρύχια περίμενε μακρότερα για τήν περίπτωση που τó Ι-30 θά πένετο μέρες αργότερα, οί άνδρες τού βρετανικού υποβρυχίου άκουσαν με τά

υδρόφωνα τόν ήχο ενός άλλου υποβρυχίου που αναγνωρίστηκε ότι ήταν γιαπωνέζικο. 'Ετοιμάστηκαν οί τορπίλλες και ύποτυπώθηκε ή πορεία τού υποβρυχίου που πλησίαζε, ώστε να είναι έτοιμοι για τήν καταστροφή του.

Μέσα στο Ι-30 ο "Εντο ήταν περιχαρής. Τό ταξίδι σχεδόν τελείωνε. Τό δυσκολώτερο μέρος τó είχε ήδη από καιρό ξεπεράσει και μ' όλο που έπρεπε να προσέχη για 'Αμερικανικά και Βρετανικά υποβρύχια, ελάχιστες πιθανότητες υπήρχαν ότι θά μπορούσαν

να τόν βρουν. Οί διαταγές του ήταν να πλέουν με ζιγκ-ζαγκ και ακόμη να γυρίζουν πίσω τότε-τότε, για να ξεγελάσουν οποιοδήποτε τυχόν υποβρύχιο που θά τούς παρακολουθούσε. Καθώς τó Ι-30 άφινε τó λιμάνι τής Σιγκαπούρης και έβαζε πλώρη για τήν 'Ιαπωνία, ο 'Εγγλέζος πήρε τή διόπτυσή του. Ο αξιωματικός τορπιλλητής ήταν έτοιμος να εξαπολύση τήν πρώτη τορπίλλη καθώς τó Ι-30 διασταύρωνε τήν πλώρη τού βρετανικού υποβρυχίου, όταν τó Ι-30 μεταβλήθηκε σε

ΜΙΑ ΜΥΓΔΑΛΙΑ

*Μιά μυγδαλιά - και δίπλα της
εσύ. Μά ποτέ ανθίσατε;
Στέκομαι στο παράθυρο
και σās κοιτώ και κλαίω.*

*Τόση χαρά δὲν τὴν μποροῦν
τὰ μάτια. Δὸς μου, θεέ μου,
ὅλες τὶς στέργες τ' οὐρανοῦ
νὰ στὶς γιομίσω.*

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΒΡΕΤΤΑΚΟΥ

τρέξα στὶς ὁδόνες. Καὶ ἐκεῖ, καθαρῶ-
τατα ὁρατοὶ στὸ μαῦρο φόντο, νάσου
τρὲς πρόττ! Οἱ δύο ἦταν σχεδὸν ἴ-
διοι. Ὁ τρίτος λίγο μικρότερος. Τὶς
περασμένες μέρες εἶχα προσπαθήσει ἀ-
μέτρητες φορές νὰ ξαναδῶ μὲ τὰ μάτια
τῆς μνήμης τὴν ἀκριβὴ ὄψη ἐκείνου τοῦ
μοναδικοῦ πρόττ πού εἶχε ἐμφανισθῇ
γιὰ τόσο λίγο, μὰ τώρα πού εἶχα ὄχι
ἐναν ἀλλὰ τρεῖς μπροστά μου, δὲν μπο-
ροῦσα παρὰ νὰ στέκομαι καὶ νὰ τοὺς
κοιτάζω. Ὅχι πὼς ἐμπνέουν φόβο μὰ
σίγουρα δημιουργοῦν περιέργες κατα-
στάσεις.

Μετά ἀπὸ ἀρκετὴ ὥρα ἔντασης, ξα-
ναβρήκα τὴν ψυχραιμία μου. Πίσα τὸ
κουμπὶ πού κάνει καὶ λειτουργοῦν οἱ
φωτογραφικὲς μηχανές. Τὶς εἶχα ἐφω-
διάσει μὲ πλάκες εὐαίσθητες στὰ πάν-
τα καὶ ὅταν τὶς ἐμφανίσω θὰ εἶναι ἐν-
διαφέρον νὰ δῶ σὲ ποιὲς συχνότητες
ἐμφανίζονται καθαρώτεροι οἱ πρόττ.
Ἐκτὸς τούτου, ἀρχισα νὰ στέλνω - καὶ
αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ πῶς δύσκολο - ἕνα «Ποι-
ός; Ποιός; Ποιός;» τὸ βασικὸ δηλαδὴ
μῆνυμα πού διδάσκονται πρὶν ἀπ' ὅλα
ὅσοι μελετοῦν τηλεπάθεια.

Μὲ τὴν ἐξάσκηση ἔχω γίνεи καλού-
σικος στὴν τηλεπάθεια ἀλλὰ δὲν μπο-
ρῶ νὰ πῶ ὅτι ἔχω μεγάλη φυσικὴ κλί-
ση. Θυμᾶμαι ὅτι λίγο πρὶν φύγω ἀπὸ
τὴ Νέα Ὑόρκη, ὁ Μὰκ Ἰλνραθ μοῦ εἶπε
ἀστεεινόμενος πὼς ἔτσι δὲν θὰ διέτρε-
χα ποτὲ τὸν μεγάλο κίνδυνο ὅσων ἔχουν
ἀπὸ τὴ φύση τους μεγάλες τηλεπαθητι-
κὲς ἱκανότητες: δηλαδὴ νὰ μεταβιβάσω
τηλεπαθητικὰ στὸ πνεῦμα τοῦ ἄλλου,
τὴν ἀπάντηση πού ἐπιθυμῶ ν' ἀκούσω
ἐγώ. Εἶναι φανερὸ πὼς κάθε ἔλλειψη
ἔχει καὶ τὰ πλεονεκτήματά της.

Ἀρχισα νὰ στέλνω τὸ «Ποιός;» μου.
Ἰσως ἦταν ἀπλὴ σύμπτωση μὰ μόλις
τὸ ἔστειλα τὴν τρίτη ἢ τέταρτη φορά,
οἱ πρόττ ἔφυγαν καὶ δὲν γύρισαν πιά.
Πιθανὸν ἢ προσπαθεία μου νὰ ἔρθω σὲ
ἐπικοινωνία μαζί τους νὰ τοὺς τρόμαξε.
Ἐλπίζω ὅμως ὄχι.

Ὅταν βεβαιώθηκα πὼς γιὰ μερικὲς
τουλάχιστον ὥρες δὲν θὰ γύριζαν, ἄρ-
χισα νὰ ἐμφανίζω τὰ ἀρνητικὰ. Ὅσες
πλάκες ἦταν εὐαίσθητες στὴ ζώνη τοῦ
ὁρατοῦ φωτός, τοὺς ἔδειξαν καθαρὰ
σχεδὸν ὅπως τοὺς εἶδα καὶ μὲ τὰ μά-
τια μου. Οἱ ἄλλες, οἱ ὑπερῶρες, δὲν
ἔδειξαν τίποτε. Οἱ εὐαίσθητες ὅμως
στὶς οὐλτρα - βιολέ, εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐν-
διαφέρουσες.

Δυὸ ἀπὸ τοὺς πρόττ φαίνονται σὰν
ἕνα πυκνὸ δίκτυ ἀπὸ φωτεινὲς γραμ-
μές, ὅλες πυκνὰ πλεγμένες ἢ μία μὲ
τὴν ἄλλη. Ὁ τρίτος πρόττ πού φαινό-
ταν πιὸ μικρός, ἄφισε μιά εἰκόνα θαμ-
πῇ καὶ αὐγουλωτῇ, καθαρὰ μικρότερη
ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ συντρόφου του μὲ
μιά στρογγυλὴ σκιά στὸ κέντρο. Αὐ-
τὴ ἢ σκιά μπορεῖ νὰ εἶναι ὁ μεγάλος κί-
τρινος πυρήνας.

Ἐρώτηση: Αὐτὲς οἱ φωτογραφικὲς
διαφορὲς ἀνταποκρίνονται σὲ διαφορὲς
τοῦ ὁργανισμοῦ; Πιθανὸν ναί, ἂν καὶ

μπορεῖ νὰ πρόκειται γιὰ διαφορετικὸ
στάδιο ἀναπτύξεως.

Ἀλλῇ ἐρώτηση: Ἄν ἡ διαφορὰ εἶναι
πράγματι φυσιολογικὴ, θρискόμαστε
μπροστὰ σὲ μιά εἰδίκευση πού δὲν πλά-
σματα πρωτοπλασματικὰ ἀνταποκρίνε-
ται στὸ φῶς; Πιθανόν. Μὰ κάθε θεω-
ρία δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι παρὰ ὑπόθεση
ἀκόμη.

9 Μαΐου. (βλέπω πὼς ἀπὸ καιρὸ ἔ-
παφα νὰ σημειῶνω τὶς μέρες τῆς ἐβδο-
μάδας). Μηδὲν πρόττ! Πιστεύω ὅτι σ'
αὐτὸ τὸ σημεῖο θὰ παρουσίαζε ἐνδια-
φέρον νὰ μεταφράσω στὸ χαρτὶ ἐκείνης
τὶς «παράδοξες σκέψεις» πού νομίζω
μοῦ ἐνέπνευσαν οἱ πρόττ.

Πρῶτα ὑπάρχει μιά αἴσθηση δισταγ-
μοῦ. Δὲν ἤθελα νὰ σκέπτομαι αὐτὸ πού
σκεπτόμουν. Μὰ ὄχι γιατί οἱ ἰδέες αὐ-
τὲς καθ' ἑαυτὲς ἦταν ἀηδεῖς, ἀλλὰ για-
τί ἦταν ξένες καὶ ἀταίριαστες μὲ τὸ δι-
κό μου μυαλό. Δὲν θέλω νὰ πῶ ξένες
πρὸς τὴν προσωπικότητά μου ἢ τὰ χα-
ρακτηριστικά μου, τὸ σύνολο τῶν δια-
φορῶν πού ἀποτελοῦν «ἐμένα», ἀλλὰ
ξένες πρὸς ὅλο τὸν βιολογικὸ προσανα-
τολισμὸ τῆς σκέψης μου. Οἱ διαφορὲς
ἀνάμεσα στὴν πρωτοπλασματικὴ καὶ
στὴ μὴ - πρωτοπλασματικὴ ζωὴ πρέ-
πει νὰ εἶναι τεράστιες.

Ὑστερα ὑπάρχει μιά αἴσθηση ἐλλεί-
ψεως. Εἶπα πὼς δὲν ἤθελα νὰ σκέπτο-
μαι αὐτὸ πού σκεπτόμουν, ἀλλὰ θὰ
μποροῦσα νὰ πῶ ἄλλο τόσο εἰλικρινὰ
ὅτι δὲν μποροῦσα νὰ τὸ σκεφθῶ.
Ἐξ οὗ, φαντάζομαι, καὶ αὐτὴ ἡ αἴσθη-
ση ἀνικανότητος.

Καί, τελικὰ, ὑπάρχει μιά βαθεῖα αἴ-
σθηση ἀνίας. Ἀπὸ τὴν ἀνικανότητα στὴν
ἀνία τὸ βῆμα δὲν πρέπει νὰ εἶναι με-
γάλο. Δὲν κατάφερα νὰ συλλάβω τὶς
σκέψεις μου. Μὰ ὅταν τελικὰ τὸ κατά-
φερα, τὶς βρήκα ἐνιαρές. Ὅσον τόσο
μακρινές, τόσο ἀκατανόητες, πού δὲν
παρουσίαζαν τὸ παραμικρὸ ἐνδιαφέρον.
Ὅσῳ τόσο οἱ σκέψεις αὐτὲς καθ' ἑαυτὲς,
τί ἦταν; Δὲν μπορῶ νὰ τὸ πῶ. Πόσο
εἶναι συγκεχυμένα ὅλα αὐτά! Πάντως,
δὲν ὑπάρχει τίποτε πιὸ κουραστικὸ, ἀ-
πὸ τὸ νὰ περιγράψω τὸ ἀπερίγραπτο.

Ἰσως τὸ μόνο πλᾶσμα πού μπορεῖ
νὰ καταλάβῃ τὶς σκέψεις ἐνὸς πρόττ,
εἶναι ἕνας ἄλλος πρόττ!

10 Μαΐου. Ἐκείνες οἱ «παράδοξες
σκέψεις» ἦταν ἴσως οἱ προσπάθειες τῶν
πρόττ νὰ ἔρθουν σὲ ἐπικοινωνία μαζί
μου; Δὲν πιστεύω. Πιστεύω πὼς ἦταν
κοντὰ στὸ διαστημόπλοιο ἀλλὰ ἐκτὸς
ἀπὸ τὴν «ἀκτῖνα ὁρατότητας» - ἂς τὴν
ποῦμε ἔτσι - θὰ πρέπει νὰ συνέλθω
τυχαία, καὶ συζητήσεις μεταξύ τους.

Σκέφθηκα πολὺ τὸ πρόβλημα τῆς ἐ-
πικοινωνίας μὲ τοὺς πρόττ. Εἶναι πολὺ
πικροινωπὸς μὲ τὸν μέσον νὰ προ-
κρίμα πού δὲν ἔχω τὸ μέσον νὰ ἐπι-
βάλω στὸ ἐξωτερικὸ τοῦ πλοίου μιά ἐι-
κόνα τοῦ ἑαυτοῦ μου. Ἐχω μαζί μου
τὰ ὄργανα σημάσεως καὶ τὴν προσεχὴ
πορὰ - ἂν ὑπάρξῃ προσεχὴς πορὰ - ἐν-
δοπροσπαθῶ νὰ τὰ χρησιμοποιήσω.
Μὰ ἔχω λίγη ἐμπιστοσύνη στὰ ὄργανα.
Αἰσθάνομαι μὲ τὸ ἐνστικτὸ μου πὼς
ἄλλο μέσον ἐκτὸς ἀπὸ τὴν τηλεπάθεια
δὲν ὑπάρχει. Μὰ ἂν στὸ «Ποιός;» μου
ἀντιδρῶν ἀπομακρυνόμενοι; Ὅχι πρέ-
πει νὰ βρῶ κάτι ἄλλο...

Καὶ ἂν προσπαθοῦσα νὰ δημιουργή-
σω ἐπικοινωνία μὲ μιά «ἐρώτηση διακε-
κομμένη;» Τὰ «διακεκομμένα» εἶναι ἐν-
σκολα γιὰ ὅλους τοὺς τηλεπαθητικούς
καὶ σχεδὸν ἀδύνατα γιὰ μένα. Μὰ ἀκρι-
βῶς σ' αὐτὴ τὴ δυσκολία μπορεῖ νὰ κρύ-
βεται ἡ μόνη ἐλπίδα ἐπιτυχίας πού ἔχω.
Μπορεῖ καὶ νὰ ἀπομακρύνθηκαν οἱ πρόττ
ἀπὸ τὸ πλοῖο μου, γιατί ἡ πνευματικὴ
ἐπαφὴ εἶναι ὁδυνηρὴ γι' αὐτοὺς.

Ἀργότερα. Εἶναι τέσσερις γύρω ἀ-
πὸ τὸ πλοῖο τώρα. Προσπάθησα ἕνα
«διακεκομμένο» καὶ ἀπομακρύνθηκαν.
Ὑστερα ὅμως γύρισαν πίσω. Ὅχι δοκι-
μάσω κανένα ἄλλο σύστημα.

11 Μαΐου. Πέτυχε. Τὸ «τριπλὸ δια-
κεκομμένο» μου - καὶ πού εἶχα διαβά-
σει ἀλλὰ πού δὲν εἶχα κάνει ποτὲ ἐγώ
ὁ ἴδιος - ἀποδείχθηκε πολὺ ἀποτελεσμα-
τικό. Ὅχι ἀμέσως ὅμως. Στὴν πρώτη
μου δοκιμὴ οἱ πρόττ ἐξαφανίστηκαν ἀ-
πὸ τὶς ὁδόνες. Γιὰ μιά στιγμὴ ἀπελ-
πίστηκα. Ὑστερα, μὲ μιά προσπάθεια,
πού πρόδινε δισταγμὸ ἀλλὰ καὶ ἐλπί-
ἐπέστρεψαν. Ὅλοι μαζί συγκεντρώθη-
καν γύρω στὶς ὁδόνες. Μετέδωσα ἀκό-
μη μιά φορά τὸ «τριπλὸ» μου. Ἡ προσ-
παθεία μου ἦταν τόσο ἐντονη πού αἰ-
σθάνθηκα τὸν ἰδρώτα νὰ τρέχει στὴ ρα-
χοκοκκαλιά μου. Καὶ αὐτὴ τὴ φορά ἔ-
μειναν.

Δὲν ξέρω τί θὰ ἔκανα ἂν εἶχαν φύ-
γει. Τὸ διακεκομμένο ἐξαντλεῖ γιατί ἐ-
κτὸς ἀπὸ τοὺς τρεῖς κανονικοὺς ἄξονες
τοῦ μυαλοῦ, χρησιμοποιεῖ καὶ ἕναν τέ-
ταρτο, κάθετο σ' ὅλους τοὺς ἄλλους.
Ἐνας τηλεπαθητικὸς θὰ καταλάβαινε τί
ἐννοῶ. Μὰ ἕνα «τριπλὸ διακεκομμένο»
εἶναι, ὅπως εἶπαν κάποτε, σὰν νὰ προ-
σπαθῇ νὰ ὑψωθῇ στὸν ἑέρα τραβῶ-
τας τὰ κορδόνια τῶν παπουτσιῶν σου.
Μερικοὶ εἰδικοί ὑποστηρίζουν ὅτι εἶναι
ἀδύνατον. Καὶ ἀκόμη δὲν τὸ πιστεύω
πὼς τὰ κατάφερα.

Ἐν τούτοις ἔγινε. Ξαφνικὰ αἰσθάνθη-
κα ἕνα ρεῦμα ἐπικοινωνίας. Ὁ ἄθελα νὰ

Ἐκλογὴ

προσπαθῶ νὰ τὰ γράψω ὅλα τώρα ἀ-
κόμη πού τὰ ἔχω φρέσκα στὸ μυαλό
μου. Μὰ εἶμαι πολὺ κουρασμένος. Ἀ-
κόμη καὶ ἡ προσπάθεια νὰ χρησιμοποιο-
ῶ τὸ μαγνητόφωνο εἶναι ἀνώτερη τῶν
δυναμῶν μου. Πρέπει νὰ ξεκουραστώ.

Ἀργότερα. Κοιμήθηκα τέσσερις ὥ-
ρες. Δὲν θυμᾶμαι ποτὲ νὰ ἔχω κοιμηθῇ
τὸσο βαθεῖα. Τώρα ἔχω συνέλθει ἂν καὶ
ἤθελα νὰ καταγράψω τὴν ἐπικοινωνία
μου μὲ τοὺς πρόττ ὅσο ἔχω τὰ πάντα
ἀκόμη φρέσκα στὸ μυαλό μου. Ἦδη
τώρα ἀρχίζουν νὰ μοῦ φαίνονται μα-
κρινὰ πράγματα, καὶ ἡ αἰτία, πιστεύω,
εἶναι ὅτι ἡ οὐσία τους μοῦ εἶναι τόσο
ἐξῆ. Μὰ ἡ βασικὴ ἐντύπωση πού μοῦ
ἔχει μένει εἶναι τὸ ξαφνικὸ ρεῦμα. Σὰν
νὰ ξεδουλώνης μιά μπουτίλια σαμπάνια
χλιαρὴ ἀφοῦ τὴν κούνησες ἐπὶ πέντε ὁ-
λοκληρὰ λεπτά.

Πυγμένος ἀπὸ τὸ κύμα αὐτό, χρειά-
στηκε νὰ προσπαθῶ νὰ διατηρήσω
τὴν διανοητικὴ μου ἰσορροπία. Δύσκολο.
Δὲν ἀπορῶ γιατί μὲ κούρασε τόσο ἡ
προσπάθεια. Ἐμαθα ὅμως μερικὰ βα-
σικὰ στοιχεῖα.

Πρῶτον: ἡ ταυτότητα. Οἱ πρόττ εἴ-
ναι ἄτομα καὶ ὅσο κι ἂν τὸ σύστημα πού
ἐκκολουθοῦν γιὰ νὰ ξεχωρίζουν ὁ ἕνας
ἀπὸ τὸν ἄλλον, μοῦ διαφεύγει, ἔχουν ἀ-
τομικὴ συνείδηση. Ὁ κάθε ἕνας ἀπὸ
τοὺς τέσσερις πρόττ πού εἶχα μπρο-
στά μου εἶχε ἀπόλυτη συνείδηση πὼς
ἦταν διαφορετικὸ ὄν ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Δεύτερον: διαφορὰ. Οἱ πρόττ δὲν εἴ-
χαν μόνον συνείδηση τῆς ἀτομικότητάς
τους ἀλλὰ καὶ τῆς ταξικῆς διαφορᾶς
πού ὑπῆρχε μεταξύ τους. Καὶ εἶμαι πε-
πεισμένος ὅτι αὐτὴ ἡ διαφορὰ ἔχει σχέ-
ση μὲ ἐκείνην πού μοῦ ἀποκάλυψαν
οἱ φωτογραφικὲς πλάκες.

Τρίτον: θέση. Εἶναι φανερὸ ὅτι οἱ
πρόττ ξέρουν ὅτι βρίσκονται ἐδῶ καὶ
ὄχι πούθεν ἀλλοῦ.

Τέταρτον: Χρόνος. Γιὰ τοὺς πρόττ,
ὅπως καὶ γιὰ μᾶς, ὁ χρόνος εἶναι ἕνα
ρεῦμα πού τρέχει μόνο ἀπὸ μιά κατεύ-
θυνση. Στὶς σκέψεις τους συνέλαβα κά-
τι σὰν διαφορὰ μεταξύ χρόνου βιολογι-
κοῦ, καὶ κάποιου ἄλλου πού δὲν κατά-
λαβα καλά.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τέσσερα αὐτὰ βα-
σικὰ σημεῖα δὲν μπόρεσα νὰ καθορί-
σω τίποτε τὸ σίγουρο. Ἐν τούτοις ἔ-
χω τὴν ἐντύπωση, ἴσως πολὺ αἰσιδο-
νῶς, πὼς εἶναι δυνατὲς καὶ ἄλλες ἐπι-
ικοινωνίες μὲ τοὺς πρόττ, πού θὰ εἴ-
ναι πολὺ ἐνδιαφέρουσες. Θὰ ἤθελα νὰ
ἐναγκαλισθῶ πού ζοῦν καὶ τὶς συνθή-
κες τῆς ζωῆς τους. Καὶ δὲν ἀπελπί-
ζομαι: θὰ βρῶ καὶ πὼς ἀναπαράγον-
ται.

Ἐχω τὴν ἐντύπωση πὼς θέλουν νὰ
μαῦ ποῦν κάτι πού εἶναι πολὺ σημαν-
τικὸ γι' αὐτούς.

13 Μαΐου. Σήμερα ἔξῃ πρόττ. Ἄν
πιστέψω τὶς φωτογραφικὲς πλάκες μό-
νον ἕνα ἀπ' αὐτοὺς ἀνήκει στὸν θαμ-

πὸ τύπο μὲ τὸν πυρήνα. Οἱ ἄλλοι πέν-
τε εἶχαν ὅλοι ἐκείνα τὰ φωτεινὰ δι-
χτυα, ἀπὸ λαμπερὲς γραμμές.

Ἡ ἐπικοινωνία στάθηκε δύσκολη.
Μὲ ἐξαντλεῖ ὁργανικά. Ξανὰ εἶχα ἐκεί-
νη τὴν αἴσθηση τῆς ψυχικῆς πίεσης.
Ἄν ἤξερα μόνον γιὰ ποῖο θέμα θέλουν
νὰ μοῦ «μιλήσουν», θὰ ἦταν πολὺ εὐ-
κολώτερο γιὰ μένα.

Ἐχω τὴν ἐντύπωση πὼς ἔχουν ἕνα
εἶδος ψυχικοῦ... γαργαλητοῦ καὶ θέ-
λουν νὰ τοὺς τὸ ξύσω. Φαίνεται ἡλί-
θιο, τὸ ξέρω, μὰ ἀκριβῶς αὐτὴ εἶναι ἡ
ἐντύπωσή μου.

Ἀφοῦ ἔφυγα ἀνέλυσα προσεκτικὰ
τὶς φωτογραφίες. Ἐκείνες οἱ γραμμές
καὶ ἐκείνοι οἱ φωτεινοὶ κόμποι δὲν εἴ-
ναι ἴδιοι σὲ ὅλα τὰ ἄτομα. Καὶ ἂν τὸ
σχέδιο τοῦ δικτύου μένει σταθερὸ σὲ
κάθε ἄτομο, ὁ ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς ἔχει
ξανάρθει.

Γιὰ τί θέλουν νὰ μιλήσουν;

14 Μαΐου. Σήμερα γύρισαν - ἑπτὰ
- καὶ «μιλήσαμε» γιὰ τὴν κατοικία
τους. Φαίνεται - μὰ φοβᾶμαι πὼς ἀπὸ
δῶ κ' ἐμπρὸς κάθε μου βεβαίωση θὰ
πρέπει νὰ ἐξακριβώνεται πολὺ προσε-
κτικὰ - φαίνεται πὼς οἱ πρόττ δὲν πε-
ριορίζονται ἀναγκαστικὰ στὴν ἄδυσ-
σο χωρὶς φῶς καὶ χωρὶς θερμότητα
τοῦ διαστήματος. Δὲν μπορῶ νὰ εἴ-
μαι βέβαιος μὰ μοῦ φαίνεται σὰν νὰ
συνέλθα στὶς σκέψεις τους, τὴ σκιά
κάποιου «στερεοῦ».

Τολμηρὴ ὑπόθεση: παίρνουν τὴν ἐ-
νέργειά τους ἀπὸ τ' ἄστρα;

«Εἶδες πού ἡ δεσποινὶς Ἰωσηφίνα πῆρε καινούργιο ὑπηρέτη;»

Πίσω ἀπὸ τὶς μεταβιβάσεις τους,
πάλι διέκρινα τὴν ἐντονη ἐπιθυμία νὰ
μεταβιβάσουν κάτι ἄλλο πού τοὺς ἐν-
διαφέρει πολὺ. Κάτι πού συγχρόνως
τοὺς ἐλκύει καὶ τοὺς... ἀηδιάζει;
τρομάζει; ντροπιάζει;

Ξαφνικὰ συναισθάνομαι πόσο κω-
μικὴ εἶναι ἡ θέση μου. Ἐνας πρόττ
πού ντρέπεται; Μὰ... καὶ γιατί ὄ-
χι; Σήμερα ὅλοι οἱ ἐπισκέπτες μου ἀ-
νῆκαν στὸν τύπο τοῦ φωτεινοῦ δικτύου.

16 Μαΐου. Δὲν εἶδα πρόττ οὔτε
χθές, οὔτε σήμερα.

17 Μαΐου. Ἐπὶ τέλους! Τρεῖς
πρόττ! Ἀπὸ μιά ἐξέταση τῶν φωτο-
γραφιῶν τους πού ἔκανα κατόπιν ἐξα-
κρίβωσα πὼς εἶχαν ἔρθει κι ἄλλη φο-
ρὰ νὰ μοῦ πάρουν συνέντευξη. Ἀρχί-
σαμε νὰ ἐπικοινωνοῦμε γιὰ τὴν κατοι-
κία τους καὶ γιὰ τὸ πὼς ἀναπτύσσε-
ται στὰ πρωτοπλάσματα ὁ μεταβολι-
σμός, μὰ δὲν φάνηκε νὰ τοὺς ἐνδια-
φέρῃ τὸ θέμα. Ὑστερα ἀπὸ λίγο ἀπο-
μακρύνθηκαν.

Γιατί λοιπὸν ἦρθαν; Ἀπὸ περιέρ-
γεια; Αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τόσο
ἐντονη πιὰ. Μήπως γιατί θέλουν κάτι
ἀπὸ μένα; Νομίζω ναί. Διέκρινα πάλι
ἐκείνο τὸ εἶδος ψυχικοῦ γαργαλητοῦ.
Καὶ τώρα νομίζω πὼς κατάλαβα ποιά
πρέπει νὰ εἶναι ἡ στάση μου ἀπέναντί
τους.

Τὴν ἄλλη φορὰ πού θάρθουνε, θὰ
προσπαθῶ νὰ εἶμαι πιὸ παθητικὸς
στὶς ἐπικοινωνίες μας. Θὰ προσπαθῶ

σω να μην τούς επιβάλλω ἐγὼ τὸ θέμα τῆς συζήτησης. Ὁχι μόνον εἶναι καλὴ τεχνικὴ γιὰ ὅλες τὶς συνεεντεύξεις, ἀλλὰ στὴν περίπτωσή μου εἶναι βασικὸ ἂν ἔθελω να κερδίσω τὴν ἐμπιστοσύνη τους καὶ τὴν πλήρη συνεργασία τους.

20 Μαΐου. Μετὰ ἐπὶ τὴ μάταιη
χθεσινὴ ἀναμονή, σήμερα φάνηκε ἕ-
νας μοναδικὸς πρόττ. Σύμφωνα μὲ τὴν
ἐπόφασί μου, κράτησα τελείως παθη-
τικὴ στάσι. Ἔστειλα σήματα γιὰ νὰ
δηλώσω τὴν καλὴ μου πρόθεσι καὶ δε-
κτικότητα, καὶ ὕστερα σταματήσα χω-
ρὶς νὰ πάψω νὰ τὸν παρακολουθῶ.

Πέντε ή δέκα λεπτά απόλυτης «σιωπής» ακολούθησαν. 'Ο πρώττ άλλαξε θέση στις θόνες δίνοντας την εντύπωση πώς ήταν ανήσυχος, αν και φυσικά, ή συγκίνησή του μπορεί να ήταν και τελείως διαφορετικού τύπου. Ξαφνικά, με μεγάλη βία και ταραχή, άρχισε να μεταδίδη. Ξανά είχα την εντύπωση μιάς μοπτοίλιας που ξεβουλώ- νεται.

Ήταν τρομερά δύσκολο να παρακολουθήσω τὰ μηνύματά του. Ὑστερα ἀπὸ τρία - τέσσερα λεπτά ἤμουν μούσκεμα στὸν ἰδρώτα. Οἱ ἀνακοινώσεις του ἦταν μιὰ συνεχῆς καὶ ἐπίμονη ἐπανάληψη, καὶ - ἔτσι τουλάχιστον μοῦ φάνηκε - τοῦ προσξενούσαν εὐχαρίστηση. Μὰ μοῦ ἔλειπαν κατάλληλοι ὅροι γιὰ νὰ τὶς μεταφράσω. Φαινόταν νὰ περιέχουν πολλὰ ρήματα.

Παρακολούθησα παθητικά, προσπαθώντας να διατηρήσω τη διανοητική μου ισορροπία. Όσο συνεχιζόταν όμως η μετάδοση τόσο τὰ ἔχανα. Τελικὰ ἀναγκάστηκα νὰ ἀναγνωρίσω ὅτι εἶχα φτάσει στὸ κατώτατο ὄριο καὶ ἔπρεπε νὰ σταματήσω ἂν δὲν ἤθελα νὰ χάσω τελείως τὶς τηλεπαθητικές μου ἱκανότητες. Τυχαίᾳ μετέδωσα: «Συντονίσαστε παρακαλῶ».

Τὰ μηνύματά του ἀράϊωσαν καὶ σὲ λίγο στημάτησαν τελείως. Ἐπειτα ἀπομακρύνθηκε.

Τί ἔμθα ἀπὸ τὴν συνέντευξη; Πῶς ἡ μέθοδος τῆς παθητικότητας εἶναι ἡ σωστή, καὶ πῶς οἱ πρῶττ ἐπικοινωνοῦν ἐλεύθερα (καὶ πολὺ συγκεχυμένα τουλάχιστον μαζί μου) ἂν δὲν τοὺς ἐνοχλῶ μὲ ἐρωτήσεις καὶ ἂν δὲν τοὺς κατευθύνω πρὸς ἓνα ὠρισμένο θέμα. Ἐκείνο ποὺ δὲν κατάφερα νὰ καταλάβω εἶναι γιὰ ποιοῦ θέμα μοῦ μιλοῦσε τόσην ὥρα ὁ πρῶττ.

“Όποιο κι ἂν ἦταν ὁμῶς αὐτὸ τὸ θέ-
μα, εἶχα τὴν ἐντύπωση πὼς τοῦ ἔδινε
μεγάλῃ εὐχαρίστηση.

Ἀργότερα. Ξαναδιάβασα τις σημειώσεις μου για την επικοινωνία με τον πρόττ. Πώς δεν κατάλαβα άμέσως; Είμαι τόσο τυφλός; Τὸ θέμα για τὸ ὁποῖο ὁ πρόττ μετέδιδε - αὐτὸ θέμα τὸ εὐχάριστο, ποὺ τὸν ἔκανε νὰ ντρέπεται, γιὰ τὸ ὁποῖο δὲν ἀνεχόταν ἐρωτήσεις, καὶ ποὺ ἀπαιτοῦσε

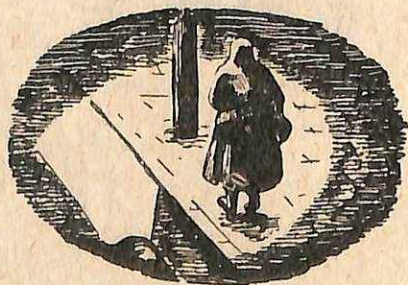
τὴ χρήση πολλῶν ρημάτων - δὲν μπο-
ρεῖ νὰ ἀφορᾷ παρὰ τὴ σεξουαλική του
ζωή.

Ἔτσι πού τὸ λέω μπορεῖ νὰ φανῇ γελοῖς καὶ διάζομαι ἐπομένως νὰ ἐξηγηθῶ: ἐμεῖς ὡς σήμερα - καὶ τί θρίαμβος εἶναι ἤδη τὸ νὰ μπορῶ νὰ γράφω αὐτὸ τὸ «ὡς σήμερα» - δὲν ξέρουμε τίποτε γιὰ τὴν μέθοδο ἀναπαραγωγῆς τῶν πρόττ. Θὰ μπορούσε π.χ. νὰ εἶναι ἕνα εἶδος διχοτομήσεως. Μπορεῖ νὰ εἶναι δυϊκοὶ ὅπως συμβαίνει σὲ πολλὰς μορφές ζωῆς, ἐξαίρετα ὥργανωμένες. Ἡ ἀκόμη, ὁ ἀναπαραγωγικὸς τοὺς κύκλος μπορεῖ νὰ ἀπαιτῇ τὴ συνεργασία δύο, τριῶν ἢ καὶ περισσοτέρων πρόττ διαφορετικοῦ φύλου, ὁ καθενας.

Μέχρι σήμερα, έχω δει μόνον δύο εί-
δη πρότυπ, εκείνους με τὸ πυκνὸ φωτει-
νὸ δίκτυ καὶ τοὺς θαμποὺς με τὸν στε-
ρεὸ πυρήνα. Μὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει πὼς
δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν ἄλλοι τύποι.
Πάντως, ἐκεῖνο ποὺ εἶχα σκοπὸ νὰ
ξεκαθαρίσω εἶναι αὐτό: τὸ θέμα γύρω
ἀπὸ τὸ ὁποῖο μοῦ μετέδιδε σήμερα ὁ
πρότυ ἔχει τὴν ἴδια συναισθηματικὴ
καὶ ψυχικὴ σημασίαν ποὺ τὸ φύλο ἔχει
στὴν πρωτοπλασματικὴ ζωή.

(Σ' αὐτὸ τὸ σημείον, ποῖος ξέρεῖ γιατί, θυμᾶμαι κάτι πού ἔλεγε ἡ γιαγιά μου πολὺ συχνά. Ὅτι στὴ ζωὴ ἐνὸς σκύλου, τέσσερα ἦταν τὰ σημαντικὰ πράγματα πού ἔπρεπε νὰ θυμᾶται, ἓνα γιὰ κάθε πόδι του. Κι αὐτὰ τὰ τέσσερα εἶναι: τροφή, τροφή, φύλο καὶ τροφή. Μεγάλωνε σκυλιά, ἄρα δὲν μιλοῦσε στὸν ξέρα. Ἐρῶ τ ἡ σ ἡ: τὸ γεγονός ὅτι ἐγὼ θυμήθηκα αὐτὸ τὸ ἀνέκδοτο ἀκριβῶς τώρα, μῆπως σημαίνει ὅτι ἀσυνείδητα ὑποπτεύομαι ὅτι τὸ ζευγάρωμα τῶν προττ ἔχει ἄμεση σχέση μὲ τὴ διατροφή τους, κάτι σχετικὸ δηλαδὴ μὲ τὸν τρόπο ἀναπαραγωγῆς τῶν ἀμοιβᾶδων; Ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν πυρηνίων τους φαίνεται νὰ ἔχη ἀγαθὸ ἀποτελέσματα γιὰ τὸν μεταβολισμό τους.)

Όπως και να έχουν τα πράγματα,
πάντως τώρα έχω μία θεωρία να απο-

δείξω στὶς ἐπικοινωνίες μου μὲ τοὺς
πρόττ.

21 Μαΐου. Ἦσαν ἐπὶ πρὸτὶ στίς
ὁθόνες ἔταν χτύπησε τὸ κουδούνι. Ἐ-
νὼ κοιτάζα ἔφτασαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι.
Ἦσαν ἐδύνατον νὰ τοὺς μετρήσω σω-
στῶς, μὰ φαντάζομαι πὼς ἦταν καμιά
δεκαπενταριά.

Ἄρχισαν νὰ ἐπικοινωνοῦν σχεδὸν ἀμέσως. Καθὼς δὲν ἤθελα νὰ τοὺς ἐναχλίσω μὲ «κατευθύνσεις» προσπάθησα νὰ «ἐκούσω» παθητικὰ μὰ ἦταν σὰν νὰ θρискόμουν στὴ μέση ἐνὸς πλήθους ὅπου ἔλοι μιλοῦσαν μαζί. Μετὰ ἀπὸ λίγω ἀναγκάστηκα νὰ τοὺς παρακαλέσω νὰ μεταβιβάξουν ἕνας - ἕνας χωριστά.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποφασίζων ἐπὶ τῇ
στά. Ἀπὸ κείνη τῇ στιγμή οἱ μεταδόσεις
ἔγιναν πολὺ τακτικές. Τόσο

Τακτικές, αλλά άκατανόητες.
που υστιαρα από δύο ώρες αναγκάστη-
κα να διακόψω την συνέντευξη.

Είναι η πρώτη φορά που καν
τι τέτσιο.

Γιατί τὸ ἔκανα; Κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος
θα μπορούσα νὰ τὸ πῶ. Προσπαθούσα
νὰ μένω παθητικός, ἔχοντας ὑπ' ἐμὴν
μου τὴ θεωρία τοῦ σχημάτισα γιὰ τὴ
φύση τῶν μεταβιβάσεων τους. (Καὶ σὲν
αὐτὸ τὸ σημείο μπορῶ νὰ πῶ ὅτι δὲν
βρῆκα τίποτε ποὺ νὰ τὴν ἀνατρέψῃ
'Απολύτως τίποτε.) Ἐν τούτοις, μὲ τὸ
πέρασμα τοῦ χρόνου, τὰ ἔκανα σὲ καί
μεῖο ὁδυνηρό. Ἀπὸ τὸν μόνον τοῦ
χάωδι ὄγκο τοῦ ὑλικοῦ ποὺ μοῦ πρόσ-
φεραν δὲν μπόρεσα ν' ἀποκομίσω ο ὅ-
τε μιὰ καθαρή εἶναι τὴν

Ποτέ δὲν θὰ πίστευα πὼς εἶναι αὕτη
σο δύσκολο ν' ἀνέχεται κανεὶς τοῦ
τὴν ἀπόλυτη παθητικότητα τοῦ
λου του.

Αὐτὴ καθεαυτή, ἢ ἐπικοινωνοῦσα
λιγώτερο δύσκολη ἀπὸ χθές. Τὴν
πρέπει νὰ σκεφθῶ. ἀντίζω.

Ἔχω ἀρχίσει ν' ἀδυνατίζω

12 Ἰουνίου. Πέρασε πολὺς καιρὸς
χωρὶς νὰ γράψω τίποτε στὸ ἡμερολό-
γιο. Ἐν τῷ μεταξύ εἶχα τριανταεξή-
συνεντεύξεις μὲ τοὺς πρώτ. συζητή-
σεις

Τί θα γίνεσαι από αυτές τις
σεις, που για μένα είναι τόσο αδύνα-
μες όσο είναι ευχάριστες για τους
πρότυ;

Κυρίως, η επικοινωνία μαζί τους
χει γίνεται ευκολότερη. Μπορώ
να πω ότι παραγγίλει εύκολη τους
μέ πολιορκούν με τις σκέψεις τους
κόμη και όταν δεν τους έχω καμία
ξη: την ώρα που τρώω, που παίρνω
σημειώσεις ή προσπαθώ να κοιμηθώ
Όμως, η ένταση των ανάγκων
χει ελαττωθεί πολύ και αυτό νομίζω
ποτελεί πρόοδο.

Κατά δεύτερο λόγο, από το του υλικού που μου προσφέρουν καθόλου φερα να θυγάλλω κάτι το αρκετά θέμα των ρό. Καί δηλαδή ότι το κύριο μία λει- ανακοινώσεων των πρώτ είναι μία λει- τουργία που θα μπορούσε να παρα- σταθή γραφικά με το έξης: «Νά...» Καθορίζω άμέσως ότι οι τελευταίες δεν αντιπροσωπεύουν αίσχυρολογίες, και όμολογώ ότι δεν έχω την παραμικρή ιδέα του τί αντιπροσωπεύουν.

(Οι εκφράσεις που μου δόσανε στο νου σχετικά είναι «Νὰ περιπλάγῃς ἐν ἀμαρτίαις», «Νὰ ἐποθνήσκῃς ἐν θλίψει».)

«Πρόσεξες κάτι; Οί υπογραφές δὲν εἶναι ποτὲ ἀφηρημένες»

15. "Ισως δὲν στερεΐται σημασίας
το γεγονός ὅτι καὶ οἱ δύο αὐτὲς ἐκ-
φράσεις εἶναι ἀπαισιόδοξες. Οἱ ἐπικοί-
μοι μετὰ τοὺς πρόττ εἶναι τόσο συγ-
κρίτως ὥστε δὲν πρέπει νὰ παρα-
πονήσῃτε τὴν παραμικρὴν ἑνδεῆσιν τοῦ Αἰ-

«ΝΑ... τίς ξεκαθαρίση. Πιθα-
 «...έν» να είναι κάτι τὸ δυ-
 «...ομως είναι γιὰ τοὺς πρόττ, αὐ-
 «...ματα είναι ὑποθέσεις. Μᾶλλον, τὰ
 «... είναι τελείως διαφορετικά.)
 «...πλέον, ἡ μελλοντικὴ μου στάση
 «...προσπαθῶ με ὅλα τὰ διανο-
 «...μέσα πού διαθέτω, νὰ ὑποχρεώ-
 «...πρὸττ νὰ μού καθορίσουν τί
 «...σημαίνει αὐτὸ τὸ «Νά...
 «...πλέον δὲν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ

χάσω τη συνεργασία τους... Αυτή
 άκριδώς τη στιγμή, ενώ υπαγορεύω
 αυτά τα λόγια στο μαγνητόφωνο, συν-
 εχίζουν να μου μεταδίδουν ύλικό γύρω
 από το «Νά... έν» τους.

30' *Τουρίσιον*. Ὁ καιρὸς πέρασε πολ-
λὴ διαστικὰ καὶ ἐν τούτοις κάθε μία
στιγμὴ μου φάνηκε αἰώνας. Εἶχα πε-
νηταδύο κανονικὲς συνεντεύξεις μὲ
τούς πρὸττ - παρουσιάζονται σὲ ὁμά-
δες ἀπὸ ἔντεκα ὡς σαράντα καὶ παρα-
πάνω ἄτομα - καὶ ἀμέτρητα τυχαῖες
συζητήσεις. Οἱ φωτογραφίες δέχονται
ὅτι 90% ἀπὸ κείνους πού πλησίασαν
τὸ πλοῖο μου ἀνήκουν στὸν τύπο τοῦ
φωτεινοῦ διχτυοῦ.

Ἀπὸ ὅλες αὐτὲς τὶς ἀνακοινώσεις τὶ

ἔμαθα; Δοκιμάζω ἓνα εἶδος πικρῆς ἱκανοποίησης ἀπαντώντας: «Ἀπολύτως τίποτε».

Εἶμαι πολὺ στενοχωρημένος γιὰ νὰ
συνεχίσω...

1 Ἰουλίον. Δὲν θὰ μπορέσῃ κα-
νεῖς νὰ πῇ πῶς δὲν προσπάθησα μὲ ὁ-
λους τοὺς δυνατοὺς τρόπους. Σὲ μιὰ
ὠρισμένη στιγμή λ.χ. μοῦ φάνηκε σὰν
νὰ κατάλαβα πῶς τὸ «Νά... ἐν» εἶχε
κάποια σχέση μὲ τὴς διασταυρώσεις
τῶν γραμμῶν τοῦ φωτεινοῦ διχτυοῦ.
Ὅταν προσπάθησα νὰ τοὺς ρωτήσω
σχετικὰ, βρήκα ἀρνήσεις ποὺ πρόδιδαν
πῶς οἱ πρὸττ εἶχαν διασκεδάσει καὶ
συγχρόνως ἀγανακτήσει μὲ τὴ σκέψη
μου.

νά, άλλοτε άνθη, άλλοτε διπλά κέρατα, άλλοτε φίδια, άλλοτε όπλα και άλλοτε άλλα άκατάληπτα άντικείμενα, συνεχίζει ο καθηγητής Μαρινάτος.

Η «ατελής μονοθεΐα» των Κρητών

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει και το συμπέρασμα ότι πιθανώτατα στην Κρήτη έχουμε μια μορφή θρησκείας, που θα μπορούσαμε να την ονομάσουμε «ατελή μονοθεΐα».

Οί πολλοί τύποι της κύριας θεότητας δεν σημαίνουν την ύπαρξη πολλών θεών. Η Παναγία είναι «βρεφοκρατούσα», «δεομένη», «υπέρμαχος» κ.ά., αλλά πάντοτε είναι μία και η αυτή. Οί μικρασιατικοί λαοί είχαν την ιδέα μιάς πανίσχυρης θήλειας θεότητας. Και αυτό που λέει ο θρησκειολόγος Νίλσον, ότι μόνον το Ισραήλ έφθασε στην μονοθεΐα, δεν είναι ακριβές. Η Μινωική θεότητα, ήταν κατ' ουσίαν μία.

Στά χρόνια της Μινωικής άκμης δογματικώς η θεά έθεωρείτο πιθανώς μία, ενώ λατρευτικώς είχε άρχισει να διασπάται. Σύμφωνα με την ίδια θεωρία του άρχαιολόγου Στ. Άλεξίου η θεότητα διασπάται εξ αίτίας της πληθώρας των ειδώλων που την επέδιδαν εξ αίτίας της ποικιλίας των εικονογραφικών της τύπων, και των πολλών τόπων της λατρείας της, από τον «διαφορισμό» των έορτών της και τέλος από την ιδιότητα υπό την οποία την έπεκαλούντο όσοι την έλάτρευαν, δηλαδή από τα έπιθετα που της έδιναν και που εξέλισσονταν σε όνόματα. Η διάσπαση αυτή παρατηρείται κυρίως στη λατρεία, ενώ δογματικώς η θεότητα μπορεί να θεωρηθεί πάντοτε ενιαία.

Η Μινωική προέλευση των ελληνικών θεών

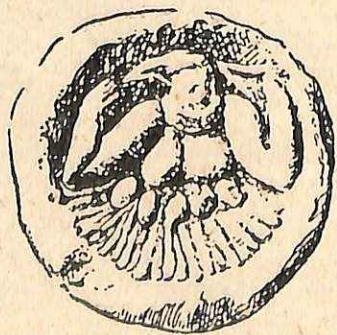
Η δογματική σύγχυση και η ολοκλήρωση της διασπάσεως της ενιαίας θεότητας, διευκολύνθηκαν, όπως φαίνεται, από την καταστροφή των Μινωικών ανακτόρων και από τη διάλυση του Μινωικού Ιερατείου. Η ανάμιξη με τους Άχαιούς που εγκαταστάθηκαν στην Κρήτη και η διακοπή της επαφής των κρητομυκηναϊκών κέντρων μεταξύ τους κατά τους λεγόμενους «σκοτεινούς αιώνες» προκάλεσαν την ανάπτυξη των τοπικών μύθων και έγιναν αίτια να λησμονηθεί ή άρχική ταυτότητα των υποστάσεων της Θεάς. Στις θεές των ελληνικών χρόνων, που έχουν προελληνικό χαρακτήρα, άπαντούν σχεδόν όλες οι ιδιότητες της μοναδικής Μινωικής θεότητας. Από την προελληνική αυτή θεά - διευκρινίζει ο κ. Άλεξίου - η Έλληνική Θεά Άθηνά κληρονόμησε ένα μεσα σε άλλα τα φίδια, το κατ' έξοχην Ιερό δένδρο της μινωικής θρησκείας, την ελιά, και την σχέση της με τα πτηνά. Η Άθηνά ήταν η κυριώτερη κληρονόμος των ιδιοτήτων της προελληνι-

κής ενιαίας θεάς της Μινωικής Κρήτης.

Κάθε μία από τις ελληνικές θεές δεν κληρονόμησε χωρισμένες ιδιότητες της Μινωικής ενιαίας θεάς, αλλά τις έχει σχεδόν όλες. Δεν πρόκειται λοιπόν για διάσπαση της Μινωικής θεάς σε πολλές θεές του ελληνικού πανθέου αλλά πιο σωστά για πολλαπλασιασμό της. Τις ιδιότητες που διαπιστώνουμε ότι έχη κληρονομήσει η θεά Άθηνά τις βρίσκουμε και στην Ήρα, που παρουσιάζεται σε μερικούς τόπους επίσης παρθένος και μητέρα, και χαρακτηρίζεται και ως «Είλειθυια». Η Ήρα έχει ιερά φίδια και συνοδεύεται και από λεοντάρια. Είναι άκόμη και πολεμική. Με άνάλογες ιδιότητες παρουσιάζεται και η Άρτεμις. Στη Λακωνική έπικεινώνεται συγχρόνως με πτηνό και με φίδι. Σχεδιάζεται άκόμη η Άρτεμις και με το ιερό δένδρο και τον ιερό κλάδο. Ποικιλόμορφη είναι και η Άφροδίτη. Έμφανίζεται στην Ίδη ως «πότνια θηρών». Είναι επίσης, όπως και οι άλλες, «κουροτρόφος», σχετίζεται με τη θλάσπη ως «εύκαρπος» και «έν κήποις», ταυτοχρόνως δέ είναι θαλασσία και χθονία και σκοτία. Έμφανίζεται άκόμη και ένσπλη.

Η θεά των Μινωικών Κρητών

Η Μινωική θεά παριστάνεται με ύψωμένα τα χέρια από το 2000 π.Χ. και αποτελεί τύπο άνατολικής προελεύσεως. Κατά τον κ. Άλεξίου, η θεά της Μινωικής Κρήτης που ύψώνει τα χέρια συνδέεται μάλλον με τις άνάλογες παραστάσεις που είναι γνωστές από τη Μεσοποταμία. Στη διάδοση του τύπου της θεάς που ύψώνει τα χέρια συνετέλεσε κατά τη γνώμη του ίδιου άρχαιολόγου, η μεταξύ Κρήτης και Άνατολής έπικοινωνία και η καλύτερη γνώση των άνατολικών λατρείων και έθιμων από τις άρχες της 2ης χιλιετηρίδας π.Χ. Ότι ο τύπος της Μινωικής θεάς με τα ύψωμένα χέρια προήλθε από την Άνατολή φαίνεται όχι μόνον από την άναλογία του με άνατολικές

παραστάσεις άλλα και από την ομοιότητα που έχουν στις κρητικές παραστάσεις τα φορέματα και τα καλύμματα της κεφαλής της θεάς με άνάλογες παραστάσεις της Άνατολής. Το μεγαλύτερο

από τα ειδώλα που βρέθηκαν τελευταία στην περιοχή της Γόρτυνος έχει ύψος 0,52 μ., και παρουσιάζει τη Μινωική θεά με όδοντωτό διάδημα πάνω από το οποίο προβάλλουν πολλά μικρά φίδια. Ένα άλλο ειδώλιο από τη Γόρτυνα, έχει ύψος 0,34 μ., και παριστά τη θεά με ύψωμένα έμπρός τα χέρια πάνω στα οποία συσπειρώνονται φίδια. Και εδώ ή θεά φορεί όδοντωτό διάδημα με πολλά μικρά φίδια από πάνω, ενώ ένα μεγάλο φίδι έλίσσεται στο κεφάλι της. Στον λαιμό της, κάτω από το δεξιό αυτί, είναι προσκολλημένο ένα πουλάκι.

Άλλο ειδώλο της Μινωικής θεάς της Γόρτυνος έχει ύψος επίσης 0,34 μ., ύψώνει τα χέρια με τις παλάμες άνοιχτές προς τα έμπρός. Η θεά φέρει «τιάρα» με όριζόντιες και κάθετες ταινίες και όδοντωτό διάδημα, επάνω από το οποίο προβάλλει σειρά μικρών φιδιών.

Στη Γόρτυνα επίσης, στην ίδια θέση βρέθηκε και ένα κεφάλι ειδώλου της θεάς με διάδημα όδοντωτό, πάνω από το οποίο προβάλλουν πολλά μικρά φίδια και πάνω από αυτά ένα κωνικό καπέλλο.

Τα φίδια στη Μινωική θρησκεία

Πολλές γνώμες έχουν διατυπωθεί ως σήμερα για τη σημασία που έχουν τα φίδια στις διάφορες παραστάσεις της Μινωικής θεάς. Περίεργα θεωρούνται και μερικά άγγεία της Μινωικής Κρήτης, με πολλές τρύπες, που έχουν γύρω τους όλόγλυφα όμοιώματα φιδιών. Τα άγγεία αυτά φαίνεται ότι έχουν σχέση με τη λατρεία των νεκρών και πολλοί παραδέχονται ότι παριστάνουν ψυχές ανθρώπων που έχουν πεθάνει.

Με άνάλογες υποθέσεις, η Μινωική θεά, που παριστάνεται με φίδια, θεωρηθεί σαν κυρίαρχος των νεκρών ή σαν χθονία μορφή της Μεγάλης Δέρας της Φύσεως. Πολύ σωστά όμως παρατηρήθηκε, όπως έσημειωσε και το 1955 ο Σουηδός Μάρτιν Νίλσον ότι άναθεωρημένη έκδοση του κλασικού έθνολόγου του «Ιστορία της Έλληνικής Θρησκείας», ότι το φίδι είναι ιδιότητα νεκρών, αλλά έχει και την ιδιότητα προστατεύη κάθε σπίτι μέσα στο οποίο διατρέφεται. Και σήμερα γίνεται πολλά μέρη του κόσμου, γίνεται άντικείμενο ξεχωριστών φροντίδων. Έλληνικά χωριά πολλοί πιστεύουν ότι θά πέση συμφορά στην οικογένεια αν κανείς σκοτώσει τον «λαφιάτη» του σπιτιού. Άνάλογα πίστευαν στα ιστορικά χρόνια και οι Άρχαιο Έλληνες. Με μορφή φιδιού έφτανίζονταν ο Δίας ως «Κτήσιος» και ως «Φίλιος», και φίδια ήταν τα σύμβολα των Διοσκούρων που χαρακτηρίζονταν οικιακοί θεοί. Τα ειδώλα της Μινωικής θρησκείας που παριστάνονται μαζί με φίδια άνήκουν στην ομάδα με τις διαπιστώσεις των άρχαιολόγων στην οικιακή λατρεία. Κατά τον

Εκλογή

θρησκειολόγο Νίλσον, η Μινωική θεά των σπιτιών και των ανακτόρων, ή οποία παριστάνεται με φίδια και έχει για σύμβολό της το φίδι έχει προέλθει από τη λατρεία του σπιτικού φιδιού. Υποστηρίχθηκε ότι δεν έχουμε καμιά απόδειξη ότι η Μινωική θεά είναι θεά των νεκρών όταν παριστάνεται με φίδια, και ότι μαζί με τα έρπετα αυτά πρέπει να την παραδεχόμαστε σαν προστάτρια των σπιτιών.

Τα πουλιά της Μινωικής θεάς

Είχαν παραδεχθεί άλλοτε ότι στη Μινωική θρησκεία υπήρχαν ιδιαίτεροι κύκλοι λατρείας που ξεχώριζαν μεταξύ τους από τα ιδιαίτερα σύμβολά τους. Έτσι θεωρούσαν ότι άλλη ήταν η θεά των φιδιών και άλλη η θεά των πτηνών. Μία άρχαιολόγος είχε πιστέψει ότι στο ίδιο Μινωικό ιερό δεν ήταν δυο να υπάρχουν σύμβολα του φιδιού και σύμβολα των πτηνών. Τελευταία όμως στην περιοχή της Γόρτυνος, μέσα στο ίδιο ιερό μιάς άγροτικής έπαυσης, βρέθηκε και ένα ειδώλο της Μινωικής θεάς που φέρει όχι μονάχα φίδια αλλά και ένα πουλί. Κατά τον Νίλσον, η Μινωική θεά είναι, άναμφισβήτητα, σύμβολο, όπως και τα φιδ-

«Η θεά των φιδιών» ταυτίζεται σύμφωνα με νέες άπόψεις και με την κυρίαρχη των θηρών - την «πότνια θηρών». Σε ώριμες παραστάσεις ή «πότνια θηρών» έχει τη μορφή γυναίκας με δόρυ, που συνοδεύεται από ένα θηρίο. Με τη μορφή αυτή η Μινωική «πότνια θηρών» παρουσιάζεται όπως ή Άρτεμις των ιστορικών χρόνων της Έλληνικής άρχαιότητας.

Ο καθηγητής Μαρινάτος σημειώνει ότι η Μινωική Μητέρα Θεά έμφανίζεται συνήθως μόνη ή συνοδεύεται από έμφάνσεις της Μητρός μετά του Θείου Παιδίου.

Η κυριαρχία των γυναικείων μορφών στη Μινωική θρησκεία είναι άναμφισβήτητη. Με τη διαπίστωση αυτή πρέπει να συνδυασθεί και η παρατήρηση ότι στα μνημεία της Μινωικής θρησκείας και γενικά του Μινωικού πολιτισμού δεν υπάρχει κανένας ύπαινιγος σεξουαλικής ζωής, ενώ πολύ συνηθίζεται το αντίθετο στις έκδησεις της Έλληνικής θρησκείας των ιστορικών χρόνων και πολλών άλλων γυναικείων παραστάσεων δεν φαίνεται να έχει σεξουαλικό χαρακτήρα.

Οι δύο θεότητες της Μινωικής θρησκείας

Εκτός από τη Μητέρα Θεά της Φύσεως, υπάρχει στη Μινωική θρησκεία και ένα ζευγάρι γυναικείων θεοτήτων

οι οποίες, σύμφωνα με μερικούς έπισημους, έχουν προέλθει από διπλασιασμό της ενιαίας Μινωικής θεάς. Παριστάνονται ή μία κοντά στην άλλη και συνδέονται πολύ στενά μεταξύ τους. Οι δύο αυτές θεές έχουν ταυτισθεί με τις «Μητέρες», που άργότερα, σύμφω-

να με πληροφορία του Διόδωρου (Δ, 79-80), πιστευόταν ότι είχαν άναθρέψει τον Δία κρυφά από τον πατέρα του Κρόνο. Κατά την έποχή του Διόδωρου οι κάτοικοι της Σικελίας εξακολουθούσαν να έχουν παραδόσεις που έκαναν λόγο για τη λατρεία των Κρητικών «Μητέρων».

Το «Θείον Παιδίον» της Μινωικής θρησκείας παρουσιάζεται, όπως σημειώνει ο καθηγητής Μαρινάτος, σαν νεαρός θεός, αιώρουμενος στον άέρα κατά τη διάρκεια ζωής έκστατικής τελείας, την οποία τελούν, σχεδόν άποκλειστικώς, γυναίκες. Σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις φαίνεται άναμφισβήτητα ότι πρόκειται για άγόρι, την ηλικία του όμως είναι δύσκολο να καθορίσει οποιος βλέπει τις παραστάσεις του, γιατί το θείο αυτό δν έμφανίζεται μακριά από την συγκέντρωση της τελείας.

Άλλη άρσενική μορφή της Μινωικής θρησκείας εκτός από το «Θείον Παιδίον» είναι μόνον ο λεγόμενος από τους έπιστήμονες «πότνιος θηρών», ο οποίος αντιστοιχεί με τη γυναικεία «πότνια θηρών», που όπως έσημειώσαμε είναι ή πρόδρομος της Άρτέμιδος των ιστορικών χρόνων. Σε μία από τις παραστάσεις του ο Μινωικός «πότνιος θηρών» εικονίζεται πίσω από ένα ζωοκράτωνα δόρυ και άσπίδα και φορεί ύψηλο καπέλλο με μυτερή κορυφή. Σε άλλη παράστασή του ο Μινωικός «πότνιος θηρών» φαίνεται καθαρά ότι συνοδεύεται από λεοντάρι. Τα ζωα που συνοδεύουν τον «πότνιο θηρών» (ή την «πότνια θηρών») φαίνεται ότι είναι σύμβολα ή υπήρετες του θεού. Επίσης φαίνεται ότι εκφράζουν τη δύναμη του θεϊκού άρχοντά τους.

Οι δαίμονες της Μινωικής Κρήτης

Η διαίτερη κατηγορία θεοτήτων δεύτερης σειράς της Μινωικής θρησκείας αποτελούν οι Δαίμονες της, που έχουν πολύ περίεργη μορφή. Είναι τερατόμορφοι, δασύτριχοι, με μακριά αυτιά και νύχια. Έχει υποστηριχθεί ότι ή άπαίσια μορφή τους προήλθε από την άίγυπτιακή θεά - ίπποπόταμο Τα - ούρτ. Η Μινωική όμως τέχνη έδωσε στη μορ-

φή των Δαιμόνων αυτών ιδιαίτερο χαρακτήρα και τους παρουσιάζει σαν συνοδούς των θεών και σαν υπήρετες της θρησκευτικής λατρείας. Σε κάποια παράσταση ένας Δαίμων φαίνεται άνάμεσα σε δυο λεοντάρια. Σε άλλη βρίσκεται άνάμεσα σε δυο άνθρώπους που προσεύχονται. Άλλη παράσταση δείχνει δυο δαίμονες να ποτίζουν ιερά κλαδιά, και σε άλλη να κρατούν άγγεία σπονδών. Γενικά στις παραστάσεις τους οι Δαίμονες της Μινωικής Κρήτης δίνουν την έντύπωση συμβόλων και ύποτακτικών ενός θεού, ο οποίος με αυτούς άσκει τη δύναμή του. Σε διάφορες περιπτώσεις φαίνονται να κατέχουν τη θέση του θεού που συμβολίζουν. Από τις κατώτερες αυτές μορφές της λαϊκής θρησκευτικής λατρείας της Μινωικής Κρήτης είναι πιθανόν να δημιουργήθηκαν έξελικτικώς ο «πότνιος» και ή «πότνια» των θηρών της Μινωικής έποχής.

Εκτός από τον χαρακτηριστικό αυτό τύπο Δαιμόνων υπάρχουν στη Μινωική θρησκεία και Δαίμονες άλλων τύπων. Μεταξύ αυτών είναι οι Γρύπες και οι Σφίγγες. Έχει τονισθεί ότι κανένας άλλος λαός δεν έχει έπινοήσει τόσο φανταστικές μορφές άφύσικων όντων όσο οι Κρήτες της Μινωικής έποχής. Οι Δαίμονες αυτοί μοιάζουν σαν πλάσματα ξαναμμένο από πυρετό μυαλό και είναι άδύνατον να παραδεχθεί κανείς ότι είχαν θρησκευτική σημασία.

Στην ίδια κατηγορία Δαιμόνων της Μινωικής έποχής άνήκουν και οι άνδρες που έχουν κεφάλι έλαφιών και έκείνοι που πολύ σπάνια άποδίδονται με κεφάλι ταύρου.

Ο Μινώταυρος

Σύμφωνα με τις παραδόσεις των ιστορικών χρόνων ο Μινώταυρος είχε γεννηθεί από τον άραίο ταύρο που έστειλε ο Ποσειδώνας στην Κρήτη και από την γυναίκα του Μίνωα, Πασιφάη. Το τέρας που γεννήθηκε απ' αυτούς, με σώμα άνθρώπου και κεφάλι ταύρου, ο Μινώταυρος, κλείσθηκε από τον βασιλιά Μίνωα στον λαβύρινθο της Κνωσού, και μέσα σ' αυτόν του έρριχναν να τρώη καταδικασμένους κακούργους και τα 14 άγόρια και κορίτσια που έστελνε κάθε χρόνο ο Άθήνα στον Μίνωα έως ότου ο Θησεύς κατόρθωσε να έξοντώσει το θηρίο με συμβουλή της κόρης του Μίνωα Άριάδνης. Από τον μύθο αυτό και από ένα σφράγισμα που βρέθηκε στην Κνωσό με παράσταση ενός κάπως άνθρωπόμορφου τέρατος με ούρά, που εικονίζεται καθήμενο, είχε διατυπωθεί ή άποψη ότι κατά την Μινωική έποχή οι Κρήτες έλάτρευαν τον ταύρο σαν θεό τους. Η παλαιά αυτή ύπόθεση δεν ίσχύει πια σήμερα, γιατί άποδείχθηκε ότι δεν υπάρχει κανένα θεϊκό δεδομένο της έπιστημονικής έρευνας που να την δικαιολογεί. Ο μεγάλος θεμελιωτής των έπιστημονικών έρευ-

νῶν τοῦ Μινωϊκοῦ πολιτισμοῦ Ἔβανς, εἶχε προσέξει ὅτι τὸ τέρας τοῦ σφραγίσματος ποῦ ἀναφέραμε, πρέπει νὰ προέρχεται ἀπὸ ἐπίδραση παραστάσεων ὄχι τεράτων μὲ κεφάλι ταύρου, ἀλλὰ αἰγυπτιακὸν κυνοκεφάλων πιθήκων. Τὶς παραστάσεις τῶν τελευταίων διαπίστωσε ὁ Ἔβανς σὲ μερικές σφραγίδες. Ὑποστηρίχθηκε ὅτι ὁ μῦθος τοῦ Μινώταουρου πρέπει νὰ ἐξαρτᾶται μᾶλλον ἀπὸ τὶς Μινωϊκὲς ταυρομαχίες, οἱ ὁποῖες, ὁμως, φαίνεται ὅτι δὲν εἶχαν θρησκευτικὸ χαρακτήρα. Τονίζει σήμερα ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτε στὰ Μινωϊκὰ μνημεῖα ποῦ νὰ δικαιολογῇ τὴν ἄποψη ὅτι οἱ Κρήτες τῆς Μινωϊκῆς ἐποχῆς εἶχαν ταῦρο θεὸ ἢ λατρεῖα ταύρου.

Τὰ «ἱερὰ κέρατα» τῆς Μινωϊκῆς λα-
τρείας

Μὲ τὴν ὑπόθεση γιὰ τὴ λατρεία τοῦ ταύρου στὴ Μινωϊκὴ Κρήτη εἶχε συσχετισθῇ καὶ τὸ πρόβλημα γιὰ τὴν ἐξήγηση τῶν «κεράτων», ποὺ βρέθηκαν σὲ διάφορους τόπους λατρείας τῆς Μινωϊκῆς θρησκείας. Πρόκειται γιὰ δυο κερατοσχημῆς μύτες ποὺ συνδέονται μεταξύ τους μὲ μιὰ βάση, καὶ ἐποτελοῦν ἔτσι ἰδιαίτερο ζευγάρι. Ἔχουν βρεθῇ Μινωϊκὰ «ἱερὰ κέρατα» ἀπὸ πέτρα, ἀπὸ πηλὸ, ἢ ἀπὸ κόνιαμα, σὲ διάφορα μεγέθη, μικροῦστικα ἕως τεράστια ὕψους 2 μ. καὶ πλέον.

Ἀπὸ τὴς ἀρχαιολογικῆς ἔρευνας καὶ μελέτης ἔχει προκύψει ὅτι τὰ «ιερά κέρατα» ἦταν σκεύη τῆς θρησκευτικῆς λατρείας καὶ ὄχι λατρεύόμενα ἀντικείμενα ὅπως νόμιζαν ἄλλοτε. Ἡ σύγκρισις τοὺς μετὰ τὰ κέρατα βωμοῦ τῆς Παλαιᾶς Αἰθίης δὲν εἶναι δικαιολογημένη. Οἱ Κρήτες τὰ τοποθετοῦσαν ἐπάνω στὸν βωμό. Ἐξ ἄλλου τὰ ἔβαζαν καὶ μέσα σὲ ἱερὸ κτήριο ἢ καὶ ἐπάνω σ' αὐτό. Τοποθετοῦσαν σ' αὐτὰ ἀντικείμενα τῆς θρησκευτικῆς λατρείας, τὸ διπλὸ πελέκι, τὸ ἱερὸ κλαδί ἢ λατρευτικά, ὅπως τὰ ἀγγεῖα τῶν σπονδῶν. Πολὺ χαρακτηριστικὴ εἶναι μιὰ παράσταση χαραγμένη σὲ πολύτιμο λίθο: ἀνάμεσα σὲ ἕνα ζευγάρι «ιερά κέρατα» στέκεται ἕνας γυμνὸς ἄντρας, ποὺ ἔχει κοντὰ του, ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ πλευρὸ, ἕνα τερατόμορφο Δαίμονα ποὺ κρατᾷ ἕνα ἀγγεῖο σπονδῶν καὶ δεξιὰ μιὰ πτερωτὴ γίδια.

Ἡ σημασία τῶν «ιερώων κεράτων» γιὰ τὴ Μινωικὴ θρησκεία ἦταν πολὺ μεγάλη καὶ χαρακτηριστικὴ. Δὲν ἔχει ἐξακριβωθῇ ὅμως ἀκόμα ἡ προέλευσὶς τοὺς καὶ μόνον ὑποθέσεις ἕως σήμερα ἐξηγοῦν τὴν ἐμφάνισίν τοὺς στὴ Μινωικὴ Κρήτῃ. Μερικοὶ τὰ συσχέτισαν μὲ τὸν πυροστάτη πού εἶχαν οἱ προϊστορικοὶ κάτοικοι τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης. Ἄλλοι ζήτησαν τὴν προέλευσίν τοὺς στὴν Αἴγυπτο ὅπου λατρευόταν μιὰ θεὰ - ἀγελάδα, ἡ Ἀθόρ. Στὴν Αἴγυπτο ἐπίσης ὑπῆρχε μιὰ παράσταση ὑψωμένων βραχιόνων πού συμβόλιζε τὸ εὐλαβικὸν προσκύνημα. Ἐπίσης στὴ χώρα τοῦ

Νείλου υπήρχε και ένα άλλο συμβολικό σημείο, που παρίστανε βουνά με δυο άνωψώσεις. Ή παλαιότερη υπόθεση του Έβανς ότι παριστάνουν κέρατα βοδιού με ένα κομμάτι του κρανίου του, φαίνεται πια πιθανή. Τούτο μπορούμε να πούμε ότι βεβαιώνεται και από πα-

ραστάσεις που δείχνουν το χαρακτηριστικό διπλό πελέκι ανάμεσα σε «ιερά κέρατα» καθώς και ανάμεσα στα κέρατα μιᾶς κεφαλῆς βοδιού.

Τὸ μινωϊκὸ διπλὸ πελέκι

Τὸ διπλὸ πελέκι σὰν χαρακτηριστικὸ σύμβολο τῆς Μινωϊκῆς θρησκείας βρίσκεται σχεδὸν σὲ ὅλους τοὺς τόπους λατρείας τῆς προϊστορικῆς Κρήτης. Φαίνεται πολὺ φυσικὸ ὅτι ἐξελιχθῆκε σὲ ἀντικείμενο λατρείας τὸ ὄργανο ποὺ χρησιμοποιοῦταν ἀπὸ τοὺς πιστοὺς στὶς θυσιές. Σὰν ἐργαλεῖο τὸ διπλὸ πελέκι εἶναι ἀρκετὰ βαρὺ. Ἀπὸ αὐτὸ ὅμως διαφέρει τὸ διπλὸ πελέκι τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν, τὸ ὁποῖο εἶναι μόνον ἀπλὸ ὁμοίωμά του καὶ ἔχουν βρεθῇ ἀπὸ χρυσό, ἀπὸ ἀσήμι, ἀπὸ μολύβι ἢ ἀπὸ πέτρα. Ἀρκετὰ μεταλλικὰ πελέκια εἶναι καμωμένα ἀπὸ τόσο λεπτὸ λευκοσίδηρο, ὥστε δὲν ἦταν δυνατό νὰ εἶναι πρακτικῶς χρήσιμα. Ἐχουν βρεθῇ διπλὰ πελέκια πολὺ λίγων ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, καὶ ἄλλα ποὺ ἔχουν πλάτος ἕως ἓνα μέτρο καὶ εἴκοσι ἑκατοστά.

Θεωρείται βέβαιο ότι το διπλό πελέκι ήταν για τους Κρήτες της Μινωικής εποχής «σκεύος - όργανο» λατρείας εξαιρετικής σημασίας, χωρίς να αποκλείεται ότι ήταν ίσως και λατρευόμενο αντικείμενο. Έχει άποκρουσθή ή υπόθεση ότι το διπλό πελέκι ήταν στη Μινωική Κρήτη σημείο διοικητικού αξιώματος.

Στὴ Μικρὰ Ἀσία τῶν προϊστορικῶν χρόνων τὸ διπλὸ πελέκι ἐμφανίζεται συχνὰ σὰν σύμβολο θεῶν. Ἐνας θεὸς τῶν κεραυνῶν τῆς ἐποχῆς τῶν Χετταίων, ὁ Τεσσούμπ, εἰκονίζεται μὲ ὄπλο τὸ διπλὸ πελέκι. Φαίνεται λοιπὸν πολὺ φυσικὸ ὅτι σὰν προϊστορικὸ σύμβολο τὸ διπλὸ πελέκι χαρακτηρίσθηκε παράλληλο μὲ τὸ ἀστροτελέκι-κεραυνό. ἔχει ἰδιαίτερη σημασία ὅτι στὴν Κασία ἀργότερα ὁ Ζεὺς λατρευόταν ὡς «Λαβρανδεύς». Τὸ ἐπίθετο αὐτοῦ τοῦ θεοῦ τῶν κεραυνῶν ἔχει σχέση μὲ τὴν Λυδικὴν λέξιν «γλάβρυς» (πέλεκυς), ἡ ὁποία σχετίζεται καὶ μὲ τὴν ὀνομασίαν τοῦ «λαβυρίνθου» τῶν ἀνακτόρων τῆς Κνωσοῦ. Ἐνῶ ὁμοίως στὰ ἄλλα μέρη θεὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ κρατᾷ τὸ διπλὸ

πελέκι σὰν σύμβολο ὄπλου, στὴν Κρή-
τη ὅπου ἡ κυρίαρχη θεότητα εἶναι γυ-
ναίκες καὶ οἱ δύο ἀνδρικοὶ θεοὶ εἶναι
δευτερεύοντες καὶ παραμερισμένοι, κα-
νεῖς τοὺς δὲν ἐμφανίζεται μὲ διπλὸ πη-
λέκι. Σὲ παράσταση λατρευτικῆς σκη-
νῆς τὸ Μινωικὸ διπλὸ πελέκι κρατεῖται
ἀπὸ γυναῖκες ἢ ὑπηρέτες, ποτὲ ἀπὸ
ἀνδρικοὺς θεοὺ ὅπως συμβαίνει σὲ παρα-
στάσεις τῆς προϊστορικῆς Μικρᾶς Ἀ-
σίας.

Ἡ ἐπιστήμη ἐξακολουθεῖ ἀκόμη
προσπάθειές της γιὰ νὰ γνωρίσῃ τὴ
Μινωικὴ θρησκεία μελετώντας τὰ μνη-
μεῖα τῆς Τέχνης, ποὺ τὴν ἀφοροῦν, καὶ
συγκρίνοντας τὰ σχετικὰ στοιχεῖα ἐν-
τὸς τῶν ὁδομένων ποὺ ἔχουν προκύψει τῶν
τώρα ἀπὸ τὴ μελέτῃ τῶν θρησκειῶν τῶν
ἄλλων Μεσογειακῶν χωρῶν. Οἱ γνώ-
σεις μας γι' αὐτὴν βασίζονται καὶ σή-
μερα κυρίως στὶς καλλιτεχνικὰ παρα-
στάσεις καὶ ἰσχύει ἀκόμη ἡ παραμοι-
ωσιθετικὴ τὴν γνωρίζουμε σὰν ἀπὸ ἓνα
εικονογραφημένον βιβλίον χωρὶς ἐπεξηγη-
ματικὸν κείμενον.

—M. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ.

ΔΥΟ μελλόννυμοι συζητούσαν με
τὸν παπὰ τῆς ἐνορίας τους πὺν ἐπαύριον
τὸ νὰ κἀν καὶ τὸ γάμο. Ἡ συζήτηση
σιγά-σιγά ἀρχισε νὰ ἐκτείνεται καὶ εἰς
θέματα ὄχι καὶ τόσο αὐστηρὰ καὶ ὀπα-
ρὰς ἀράδιασιν τὰ δυνάματα τῶν ὠροισι-
νων κοινταίων τῆς ἐνορίας.

«Πάτερ, με ἐκπλήσσετε,»
 μιὰ στιγμή ἢ ῥύφη.
 «Γιατὶ τέκνον μου; Ἐπειδὴ ἠσπασαί
 δὲν θὰ πῇ ὅτι δὲν ξέρω καὶ τὰ δοκίμα-
 τα τῶν ὥραίων φαγητῶν!»

Ο ΠΙΟ άδικημένος βιομήχανος του κόσμου είναι, σύμφωνα με μία στατιστική, ο Άμερικανός. Κάθε φορά που παίρνει ένα καινούργιο προϊόν σε ένα από τα Ρώσσι το έφενρίζουν τ' προσφέροντάς το βδομάδα και οι Ίάπωνες, τ' προσφέρουν στη μισή τιμή δεκαπέντε μέρες μετά.

Η ΠΟΝΤΙΚΙΝΑ στήν κόρη της: «Πήγαινε και παντρεύου αυτόν τον προσηγομένο αν θέλεις να περάσεις όλη σου τη ζωή μέσα σε μιὰ τρύπα!»

ΜΙΑ μέρα τὸ πορτοκάλι εἶχε χαλάσει τὴν
μητέρα του ρωτώντας τὴν πὺς πονεῖ
θηκε. τὴν μένην ἀπὸ τὸ

— «Οὐφ!» φώναξε βαριεστη-
νη σὲ κάποια στιγμή. «Βγῆκες
καπέλλο ἐνὸς θανατοποιοῦ.»

Η ΜΙΚΡΗ *πηγαίνει στο*
κίηπο και πιό πολύ απ' όλα
τῆς ἀρέσουν οἱ χελῶνες. Τὴν ἀλλή
λέει στὸν πατέρα της: «Πατεροῦλη,
νὰ μοῦ πάρεις μιὰ χελώνα, ἀλλὰ
αὐτὴ ποὺ εἶδα χθές. Μιὰ
κεφάλι.»

Ἐκλογὴ

ΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΤΟ ΧΟΛΛΥΓΟΥΝΤ

Σ τὸ Χόλλυγουντ οἱ κοπέλλες εἶναι ὅλες ὁμορφες, χτυπητές, θαμμένες θαυμάσια, πάντα ποζάτες ὥς νὰ πρό- λό, ὁ λαϊμὸς φωτογραφηθοῦν. Τὸ μάτι το- προτεταμένο, ἡ ἀναπνοὴ πνιγμένη, τὰ χεῖλη μισάνοιχτα, παραμονεύουν πάν- τος ἀνακαλύψῃ τῶν ταλάντων ποὺ θὰ θὰ ἀκουμπήσῃ. Περιμένουν τὸ χέρι ποὺ ὅμο τους, ἐνῶ μιὰ μαγικὴ μέρα στὸν περιμένω μιὰ φωνὴ θὰ λήῃ: «Σὰς εἶνα τέστ». τὸ πρωτὶ στὶς 9, γιὰ

Όταν περάσουν οι βδομάδες και το γεγονός» δέν συμβεί, τότε πιάνουν δουλειά. Ή κοπέλλα που συμπληρώνει το μοιάζει και στο γραφείο ταξιδιών Νόσας, ή σερβιτόρα του μπάρ φορεϊ ένα λουλουδί στα μακρυά της μαλλιά και φαίνεται έτοιμη νά βγή στο σέτ για νά «γυρίσει» μιιά έρωτική σκηνη στη ζούγκλα. Όλες αυτές οι μέλλουσες στάρ φθάνουν από την έπαρχία στην πόλη του κινηματογράφου με την έλπίδα ν' αφήσουν μιιά μέρα τα έπισημματα και την ύπογραφη τους στο ταμείο.

...ουσαν. "Όλες ἐλπίζουν να πετύ-
χουν, να συμπληρώσουν μια μέρα το
του που ἄφησαν κενό οἱ μεγάλες στάρ-
σκεται σήμερα ἡ «στὰρ» που θὰ μπο-
ροῦσε νὰ παραβληθῇ μετὰ τὴν Γκρέτα
Γκάρμπο, τὴν Κάρολ Λόμπαρντ, τὴν
Μπέττυ Νταίσις, τὴν Μάρλεν Ντήτριχ, τὴν
Σίμωνα, ἂν πιστέψῃ κανεὶς τοὺς πα-
ραγωγούς, δὲν ὑπάρχει οὔτε μία νέα
στὴν πλατεῖες τῶν κινηματογράφων, ὡ-
ς καὶ κακὸν φιλμ. Καὶ νᾶχῃς στὰ χέρια τὸ
γυναικείο σενάριο τοῦ κόσμου, ποιά
πρωτοῦνα θὰ φανάξῃς νὰ τὸ ἐρμηνεύσῃ;
ἔχουν. Οἱ σημερινὲς κοπέλλες δὲν
γιατὶ «στὺλ» καὶ δὲν ἔχουν «μάτζικ»,
καθόριστη «μαγεία» ἀποκαλοῦν ἐκεῖ τὴν ἀ-
πλεκτρικὴν ιδιότητα ποὺ περνáει σὰν
θεατῆ.

«Είναι πάντα υπάρχει πάντα ή Μαίριλιν Μονρόε, αλλά αυτή δεν είναι «στάρ»· είναι ένα ξεχωριστό φαινόμενο, ειδικά που τη πολύ έλαφρη κωμωδία, είναι αβυσσική στη Νέα Υόρκη, αβυσσισμένη στον άντρα της, στους κύκλους των διανοουμένων και περιφρονεί ακόμη και το όνομά της. Είστε ποιά είναι ή διαφορά ανάμεσα στους κοινούς 'Αμερικανούς και στους 'Ελληνες'; ρωτούν στο Χόλλυγουντ. Οί «Έλληνες» είναι εκείνοι που φωνάζουν την Μαίριλιν Μονρόε «Κυρία Μίλλερ».

Ἐπάρχει καὶ ἡ χαριτωμένη Σίρλεϋ Μὰκ Λαίην. Ἀλλὰ πῶς νὰ γίνη «στάρ» ὁ ἀξιαγάπητος αὐτὸς καταγκιοζᾶκος ποὺ δὲν δείχνει τουλάχιστον νὰ ἔχη ἱ-
χνος κοκετταρίας; Ὡς χθὲς ἀκόμη, ὑ-
πῆρχε ἡ Ἐλίζαμπεθ Ταϊλὸρ. Τώρα πιά
ὅμως πᾶχυε πολὺ γιὰ τὸ χαμηλὸ της
ἀνάστημα, δὲν ἔχει τὴ συμπάθεια τῶν
«καθὼς πρέπει» ἡλικιωμένων οὔτε τῶν
παντρεμένων γυναικῶν καί, κατὰ τὴ
γνώμη τῶν νέων, ἀπὸ τὶς πολλὰς και-
σαρικές τομές, ἀλλαγὰς συζύγων καί
θηρησιῶν, καὶ κυρίως, ἀπὸ περὶφρόνη-
σιν ποὺ κάθε εἶδους διαίτα, ἔχει χάσει
τὸ «γκλάμορ» της.

Καί φθάνουμε στην παραδοξολογία: 'Η Γκρέτα Γκάρμπο της σήμερα στο Χόλλυγουντ είναι ό... Ρόκ Χάντσον. Σήμερα, οι άνδρες κατέχουν την πρώτη θέση στον κόσμο των εισπράξεων. "Όταν πήτε «στάρ» σήμερα, έννοείτε πάντα έναν άρσενικό «στάρ», και μόνον αυτός μπορεί να εξασφαλίση την εμπορική έπιτυχία μιας ταινίας. 'Ακόμη θέβαια, και μεταξύ των ανδρών, έπικρατούν οι παλιοί, ανάμεσα στα πενηντά και στα εξήντα: ό Γκάρυ Κούπερ, ό

Τζών Γουαϊν, ο Κάρι Γκράντ, ο Τζάι-
ημς Στιούαρτ και ο Κλάρκ Γκάιημπλ,
πράγμα φυσικά αδύνατο για τις συνομι-
λικές τους θηλυκές σάρ που δέν μπο-
ρούν πια να παίζουν πρώτους ρόλους
έρωτευμένων κοριτσιών. Για να πείσουν
τους σκεπτικιστές, οι παραγωγοί ένα-

φέρουν ακόμη το θρυλικό παράδειγμα του φιλμ «The spirit of Saint Louis», την ταινία που έδειχνε πώς πέρασε ο Λίντμπεργκ τὸν Ἀτλαντικό. Χρειαζόταν φυσικά ἕνας νέος εἰκοσι ὥς εἰκοσιπέντε χρονῶν. Φαίνεται ἀπίστευτο μὰ δὲ βρέθηκε. Στὴν ἀρχή, κάποιος σκέφθηκε τὸν Τάμπ Χάντερ. «Μὰ πῶς θὰ μείνῃ σ' ὅλο τὸ δεύτερο μέρος τῆς ταινίας ὅλο-μόναχος ὁ Τάμπ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ;» Ἀδύνατον ἕνας νέος νὰ κρατήσῃ τὸ βάρος ὁλόκληρης ἐκείνης τῆς ἀτέλειωτης σκη-νῆς ποὺ περιέγραφε τὴν πτήσῃ τοῦ Ἀτλαντικοῦ στὴν ὁποία ὁ θεατὴς δὲν θὰ ἔβλεπε παρὰ μόνον ἕνα, κουρασμέ-νο πρόσωπο. Καί, τελικά, τὴν νεότη-τα τοῦ Λίντμπεργκ τὴν ἐρμήνευσε ὁ ἥσυχος, συμπαθεστάτος, ἐξηντάρης πλέ-ον Τζέιμς Στιούαρτ. Καὶ κανένας θεα-τὴς δὲν παραπονέθηκε γι' αὐτὴ τὴν ἐκλο-γὴ, τὸ μόνο ἴσως πλεονέκτημα τοῦ φιλμ ὅπως συμφώνησαν ὅλοι.

Α πὸ τὴ νέα γενεά, ὁ «στὰρ» τῶν εἰσπράξεων εἶναι ὁ πανύψηλος (1.94 μ.) Ρὼκ Χάντσον, ποὺ λατρεύει τὶς δάρκες μὲ πανιὰ καὶ τὰ σταυρόλεξα. Κατόπιν ἔρχεται ὁ Τόνυ Κέρτις καί, μὲ τὴ σειρά, ὁ Ἄντονι Πέρκινς, ὁ Πῶλ Νιούμαν, καί, φυσικὰ, ὁ Μάρλον Μπρίαντ ποὺ συγκεντρώνει ἀκόμη συμπάθειες καὶ ἀπὸ κοινὸ ποὺ ἔχει πατήσῃ τὰ δεκαπέντε χρόνια. Γιατὶ στὴν Ἀμερικὴ οἱ ἀνήκοντες στὰ «τῆς», δηλαδὴ παιδιὰ ἀπὸ δεκατριῶν ὥς δεκαεννιά χρονῶν, ἀποτελοῦν τὰ 75% τοῦ κοινοῦ. Σ' αὐτοὺς προστίθενται τῶρα καὶ οἱ «πρὲ-τῆς» δηλαδὴ οἱ ἀκόμει μικρότεροι.

Κυρίας τὰ κορίτσια ζοῦν λατρεύοντας αὐτοὺς τοὺς νέους. Τὸ σκάνε ἀπὸ τὸ σχολεῖο γιὰ νὰ δοῦν τὰ ἔργα τους, γιὰ νὰ τοὺς πλησιάσουν, ἰδρῶουν συλλόγους πρὸς τιμὴν τους καὶ ὑπάρχει ὁλόκληρο ἐμπόριο φωτογραφιῶν, ἀποκομμάτων ἐφημερίδων, αὐτογράφων, ἀκόμη καὶ ἀντικειμένων ποὺ κάποτε τοὺς ἀνῆκαν καὶ πρὶν εἰς πλὴθος τολμηρὲς ἔκλεψαν ἢ ἔσχισαν ἀπὸ τὰ ρούχα τοῦ εἰδώλου.

Και τὰ ειδικευμένα περιοδικὰ τύπου «Φωτοπλαϊύ» ἀγωνίζονται νὰ βρίσκουν ὅλο καὶ νεώτερα ἐπεισόδια νὰ διηγηθῶν γύρω ἀπὸ τὴν ἰδιωτικὴ ζωὴ τῶν «λατρευτῶν» αὐτῶν νέων ποὺ ἀποκαλοῦνται «Fabulous», «Terrific», «Exciting», καὶ ἄλλα κωμικὰ ἐπίθετα ποὺ σημαίνουν π.χ. «καράβι τῶν ὄνερων» (dream - boat) ἢ «καράβι τοῦ σέξ» (sex - boat). Τὰ περιοδικὰ δημιουργοῦν ἀπίθανους ἑρωτες ἐκ τοῦ μηδενὸς γιατί σπονδίως οἱ νεαροὶ αὐτοὶ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὸ γυναικεῖο φύλο, καὶ ἀφιερώνουν σελίδες γύρω ἀπὸ συζυγικὲς ἐτυχίες ποὺ κρότησαν λίγες μόνον ὄρες, γύρω ἀπὸ γόμους ποὺ ἔγιναν μόνον γιὰ νὰ

κτονήσουν. 'Ολόκληρη ή ιστορία της «διπλής αυτοκτονίας» ήταν μια κοροϊδία σχεδιασμένη πολύ έξυπνα και προσεκτικά. Καί έβαλαν σ' εφαρμογή το κόλπο κατά τέτοιο τρόπο που μου προκαλεί το θαυμασμό! Σκόπευαν να ξεγελάσουν όχι μόνο τον Άλεκ Γουαϊνράϊτ αλλά και όλη την υπόλοιπη Άγγλεια.»

«Δεν καταλαβαίνετε λοιπόν πώς γι' αυτή τη γυναίκα δεν υπήρχε άλλη διέξοδος; Άγαπούσε πραγματικά τον άντρα της. Δεν μπορούσε να υποφέρει τη σκέψη πώς θα τον πλήγωνε. Άλλά δεν μπορούσε και ν' αφήσει τον φίλο της. Έτσι, ρομαντική και ύστερική καθώς ήταν, κατέστρωσε ένα σχέδιο, που όπως νόμιζε, ταίριαζε στην περίπτωση. Δεν μπορούσε να σηκωθεί και να φύγει με τον Σάλλιβαν. Άλλά αν ο άντρας της και ο κόσμος, πίστευαν πώς αυτή δεν θα νοιαζόταν πιά. 'Η ιδέα ήταν περφόρμη. Καί χαρακτηριστική. "Ήθελε να ξεφύγει από τις εϋθύνες. Άκόμη λοιπόν δεν το καταλάβατε;»

XIV

«Σκεφθήτε καλά γιατρέ, θυμηθήτε», συνέχισε ο Μέρριβαινλ.

Μηχανικά, αναζήτησε μέσα στην τσέπη του το κουτί με τα πούρα. Άντι για τσέπη όμως, το χέρι του γλύστρησε στις πτυχές της τηλένου. Τήν κοίταξε φουρκισμένος και ύστερα ξέχασε πώς ήθελε να καπνίσει.

«Στις 22 Μαΐου, ή Ρίτα Γουαϊνράϊτ ήρθε στο Ιατρείο σου, τρομερά τα-

ραγμένη. "Ήθελε μια χάρη. Ποιές ήταν οι πρώτες της λέξεις; Νά σάς τις θυμίσω. Είπε: Τσακώθηκα με τον δικηγόρο μου. Κανείς κληρικός φυσικά δεν θα δεχόταν να κάμη κάτι τέτοιο. Καί δεν ξέρω και κανέναν ειρηνοδίκη... Πρέπει... Καί ύστερα σταμάτησε. "Έτσι δεν είναι;»

Δεν μπόρεσα να μην κάμω νόημα πώς ναί, έτσι ήταν.

«Ναί. Αυτό είν' αλήθεια», είπα.

«Καί για τί είδους χαρτί, πιστοποιητικό», συνέχισε ο Μέρριβαινλ, «χρειάζεται βεβαίωση και έγγυση γιατρού, δικηγόρου, κληρικού ή ειρηνοδίκη;»

Άπάντησε ο Φερράρ.

«Γιά διαβατήριο», είπα.

Μπροστά στα μάτια μου ξανάρθε άπίστευτα ζωηρή, ή εικόνα της Ρίτας στο γραφείο μου, με τα νύχια της θαμμένα κόκκινα και τα ταραγμένα της μάτια, έτσι καθώς έψαχνε με τα μάτια της τις γωνιές της όροφος, δισταζοντας πάντα για κείνο που ήθελε να μου πη. Θαρρώ πώς την ξανάκουγα να λέη: «Άν ο Άλεκ πέθαινε ή κάτι τέτοιο...» Καί ύστερα μου έρριξε, θυμάμαι, μια γρήγορη, κλεφτή ματιά για να δη πώς το πήρα.

Παρ' όλα αυτά διαμαρτυρήθηκα.

«Αυτό είναι τερατώδες! Καί ύστερα πώς θα τα βόλευαν από χρήματα; 'Ο Σάλλιβαν δεν είχε πεντάρα και άσφαλώς το ίδιο και ή Ρίτα.»

«Άν θυμόσαστε καλά», γρύλλισε ο Μέρριβαινλ, «της έκάματε την ίδια έρωτηση. Καί δεν νοιάστηκε διόλου γι' αυτήν, ούτε τόσο δά! Έπειδή βλέπετε, είχε κιόλας την άπάντηση. Καί τα διαμάντια;»

Τα μάτια του στράφηκαν στο πορτραίτο της Ρίτας, που κρεμόταν πάνω από το τζάκι. 'Ο Φερράρ είχε ζωγραφίσει τη Ρίτα φορτωμένη διαμάντια!

«Σεις ο ίδιος», συνέχισε ο Μέρριβαινλ, «μου λέγατε πώς ο καθηγητής Γουαϊνράϊτ την φόρτωνε στα διαμάντια. Σε λίγο θα άπαγορευθή ή έξαγωγή κοσμημάτων από τη χώρα. Έν τω μεταξύ όμως, μπορεί να τα πουλήση κανείς μια χαρά.»

«Μά ο Άλεκ Γουαϊνράϊτ είναι σχεδόν κατεστραμμένος», είπα. «Αυτά τα διαμάντια πρέπει να είναι ή μοναδική του περιουσία. 'Η Ρίτα δεν θα του έπαιρνε ποτέ τα διαμάντια για να τον αφήσει χωρίς...»

«Χωρίς πεντάρα ε;» έκαμε ο Μέρριβαινλ. «Χμ. Ήξερε την οικονομική του κατάσταση;»

('Η αλήθεια είναι κάτι που φέρνει ζάλη.)

«Μά... πιστεύω πώς όχι. 'Οχι, δεν πρέπει να ήξερε τίποτε. Μου το είχε πη ο ίδιος ο Άλεκ.»

«Κρατούσε τελείως κρυφές τις υποθέσεις του αυτού του είδους;»

«Ναί.»

«Καί εκείνη εξακολουθούσε να πιστεύει πώς ήταν πλούσιος.»

«Ναί, υποθέτω τουλάχιστον.»

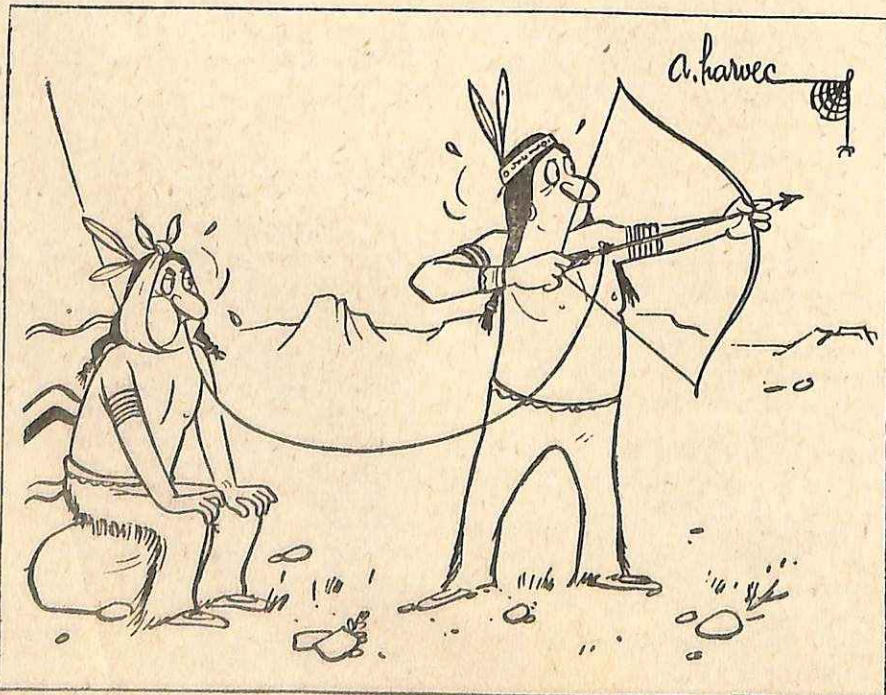
«Άς ξεκαθαρίσουμε το ζήτημα μια και καλή», είπα ο Μέρριβαινλ. «Ξέρει κανείς σας που ήταν κρυμμένα αυτά τα διαμάντια;»

«Αυτό μπορώ να σου το πω εγώ», πετάχτηκε ο Φερράρ. «Καί θαρρώ μάλλον καλή», είπα ο Μέρριβαινλ. «Ξέρει κανείς σας που ήταν κρυμμένα αυτά τα διαμάντια;»

«Αυτό μπορώ να σου το πω εγώ», πετάχτηκε ο Φερράρ. «Καί θαρρώ μάλλον καλή», είπα ο Μέρριβαινλ. «Ξέρει κανείς σας που ήταν κρυμμένα αυτά τα διαμάντια;»

«Αυτό μπορώ να σου το πω εγώ», πετάχτηκε ο Φερράρ. «Καί θαρρώ μάλλον καλή», είπα ο Μέρριβαινλ. «Ξέρει κανείς σας που ήταν κρυμμένα αυτά τα διαμάντια;»

«Αυτό μπορώ να σου το πω εγώ», πετάχτηκε ο Φερράρ. «Καί θαρρώ μάλλον καλή», είπα ο Μέρριβαινλ. «Ξέρει κανείς σας που ήταν κρυμμένα αυτά τα διαμάντια;»

ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΤΕΡΑΤΑ

Τα καλύτερα Σημεία και Τέρατα βραβεύονται:
50 δρχ. το πρώτο, 25 δρχ. το καθένα από τα υπόλοιπα

Περίεργα...

Είς την περιοχή του νομού μας (Δράμας) ήγοράσθησαν 110.000 και βουλευτάς οι όποιοι διά του έμπροσ 35—38 δρ. το μαζούλι και 7—8 δρ. το ρεφούζι...

«Έλληνικός Βορράς» 10/3/60

Έστάλη από τον Ευστάθιο Σιδηρόπουλο, Δράμα

Διά το πρωτάθλημα της Γ' κατηγορίας ο Έθνικός άνεδίχθη νικητής των Αγίων Θεοδώρων με 4—4.

«Αθλητική Ήχώ» 14/3/60

Έστάλη από τον Λουκά Παυλογιαννόπουλο, Αθήναι

Λόγω των συχνών πλημμυρών τα σπίτια των κατοίκων (στη Βόρνεο) κτίζονται επάνω σε πασσάλους και οι κήποι είναι περιφραγμένοι από ψηλούς κήπους.

«Νέα» 22/2/60

Έστάλη από τον Τάκη Βενετσάνο, Αθήναι

ΔΙΑΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ

MENTIOYM

A L E K

ΠΡΟΛΕΓΕΙ ΜΕΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

«Μακεδονία» Θεσσαλονίκης 6/3/60

Έστάλη από τον Πρόδρο Μπαχατήρογλου, Θεσσαλονίκη

Οι Βασιλόπαιδες παρέκλιναν εις γεύμα, παραταθέν υπό της πριγκιπίσσης Σιβύλλας, χήρας μητρος των τσεσάρων έγγονων του Βασιλέως, ήτοι των πριγκιπίσων Μαργκρέτας, Ντεζιρέ και Χριστίνας.

«Ηνωμένος Τύπος» 13/3/60

Έστάλη από τον Δημήτριο Μπίρη, Αθήναι, και από άλλους

Οι Βασιλείς αποβιβάσθησαν εκ του Βασιλικού πλοίου γενομένου αντικειμένου θερμών εκδηλώσεων υπό του Λαού της Πρεβέζης.

«Εθνικός Κήρυξ» Πρεβέζης 20/2/60

Έστάλη από τον Λάκη Συνέσιο, Αθήναι

ANTIDIA ΠΟΥΡΕ. Καθαρίζετε, και βράζουμε με βούτυρο και αλάτι εις φωτιάν σιγαλήν. Νερό δεν κόπτομε φιλά, θέτομε σε κατσαρόλα χρειάζεται.

Από ήμεροδεκτική

Έστάλη από τον Άθην. Θεοδωρή, Φλώρινα

Έστάλη από τον Γεώργιο Κασιάρη, Βόλος

1ο ΒΡΑΒΕΙΟ

Πρόδος...

ΓΙΑ ΣΑΣ ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΕΣ

Αί αισθητικά παραμορφώσεις της έγκυμοσύνης

«Μακεδονία» 13/3/60

Έστάλη από τον Άλκη Χωμενίδη, Αθήναι

Άγγλοελληνικόν

Και άλλα περιοδικά μαζεύουν τέρατα. Αυτό το άγγλοελληνικό δημοσιεύτηκε σε ένα από τα σοβαρότερα αμερικανικά περιοδικά.

IN THE TOURIST-CLASS washroom of the Greek ship Arkadia, says Mrs. Lucile Freed, this sign is displayed: IN CASE OF SCALDING, TEST WATER BEFORE USING.

(Σε περίπτωση ζεματίσματος, δοκιμάστε την θερμοκρασία του νερού προτού το μεταχειρισθείτε...)

Από το «Saturday Review» 20/2/60

Έστάλη από τον Α. Κ.

Συνέλευσεν τα μέλη της εταιρείας φίλων Όπερας, εις την Αίθυσαν του Α.Σ.Π.Ε.Α. Σ. (Χαρίλαου Τσικούνη 18)

ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

«Εκπαισμένο τοπίο» ένας από τους πίνακες της έκθεσης του Ιλντάρη Ιωαννίδη, ή Καλλιμασταντή, ή οποία συνεχίζεται με επιτυχία εις τον ελκρο ναύτο.

«Ηνωμένος Τύπος» 13/3/60

Έστάλη από την Καίτη Ιωάννου, Αθήναι και από πληθώρα άλλων αναγνωστών

βελτιώσεις σε σύντομο χρονικό διάστημα. Έτσι τώρα
 ή ΔΕΗ, δὲν εἶναι ἀναγκασμένη νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ
 δίκτυο, ἀλλὰ ἔχει ὅλη τὴν εὐχέρεια νὰ ἐπεκτείνῃ τὶς ἐγκα-
 ταστάσεις της μὲ νέους σταθμοὺς καὶ μετασχηματιστάς,
 δημιουργώντας διπλὲς γραμμὲς ἀσφαλείας σὲ πόλεις μὲ
 μεγάλῃ κατανάλωσι ἠλεκτρικοῦ ρεύματος.

Καὶ διερωτᾶται κανεὶς πῶς κατορθώνει ἡ ΔΕΗ μὲ τὰ περιορισμένα ἐλληνικὰ οἰκονομικὰ μέσα νὰ πραγματοποιῇ τόσο τεράστια παραγωγικὰ ἔργα. Καὶ ἡ ἀπάντη-

Ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα
καὶ ὅλον
τὸν κόσμον...

...τὸ ἐπίκαιρο,
ὑπεύθυνο,
ζωντανὸ
ρεπορτάζ

μὲ τις ὠραιότερες πάντα

φωτογραφίες

υπάρχει κάθε εβδομάδα στις

EIKONES

σις εἶναι πολὺ ἀπλή. Ἡ ἐξεύρεσι τῶν οἰκονομικῶν πρῶτον στὸ ἀποθεματικὸ τῆς καὶ στὰ κέρδη τῆς ἐπιχειρήσεως, δεύτερον στὶς πιστώσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ, γιατί ἡ ΔΕΗ λόγω τοῦ μικροῦ τῆς χρέους ἔχει τεράστια πιστωτικὴ ἐπιφάνεια καὶ τρίτον, στὴν προὐδὸν τῶν ὁμολογιακῶν τῆς δανείων. Ἀπὸ τὴν 31η Μαρτίου μέχρι τὴν 9η Ἀπριλίου 1960, ἡ Δημοσίᾳ Ἐπιχειρήσεως Ἠλεκτρισμοῦ θὰ ἐκδώσῃ τὸ νέο τῶν ὁμολογιακῶν δάνειον μὲ κεφάλαιον τετρακόσια ἑκατομμύρια δραμῶν, τόκο 7 % καὶ μὲ προοπτικὴ ἐξοφλήσεως ἐντός τῶν καπενταετίᾳ, μὲ ἀσφαλιστικὴ ρήτρα συναλλαγῶν Νέας Ὑόρκης. Τὸ ἐφετεινὸ δάνειο τῆς Δημοσίας Ἐπιχειρήσεως Ἠλεκτρισμοῦ ἐκδίδεται σὲ ὁμολογίες, ὁνομαστικῆς ἀξίας 150. -, 750. -, 1500. -, 3000. -, 7500. - καὶ 15.000 δραμῶν. Ὁ τόκος 7% θὰ πληρώνεται ἀπὸ τὴν ΔΕΗ στὸν ὁμολογιούχο κάθε ἐξαμηνία βάσει τοῦ ἀντιστοίχου τοκομεριδίου.

Τὸ προῖον τοῦ νέου αὐτοῦ ὁμολογιακοῦ δανείου
Δημοσίας Ἐπιχειρήσεως Ἠλεκτρισμοῦ θὰ διατεθῇ
ὀλοκλήρου γιὰ τὴν χρηματοδότησιν τοῦ δευτέρου πεντα-
τοῦς ἐνεργειακοῦ προγράμματος τῆς ΔΕΗ (1957-61)
ποῦ ἔχει ἐγκριθῇ ἀπὸ τὸ Κράτος. Τὸ πρόγραμμα ἐργων
περιλαμβανὴν τὴν ἐκτέλεσι τῶν προαναφερθέντων ἐνε-
παγωγῆς, μεταφορᾶς καὶ διανομῆς ἡλεκτρικῆς ἐν-
έργειας, ὥστε νὰ καλυφθοῦν οἱ αὐξανόμενες ἀνάγκες τῆς
χώρας ἰδίως στοὺς παραγωγικοὺς τομεῖς (Βιομηχανία -
Γεωργία - Βιοτεχνία), τὴν ἀξιοποιήσῃ τῶν πλουτοπαρα-
γωγικῶν πηγῶν της (*Υδατοπτώσεις - Ἀγνίτης), τὴν
αὔξῃσι τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ
βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ. Γιὰ τὴν πραγματοποίησιν
τοῦ προγράμματος 1957-61 ἡ Δημοσία Ἐπιχείρησις
Ἠλεκτρισμοῦ χρησιμοποιεῖ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ προῖον τοῦ
ὁμολογιακῶν δανείων, τὰ κέρδη της ἀπὸ τῶν ἐκμετα-
λευσιν τῶν ἐν λειτουργίᾳ ἐγκαταστάσεών της, πιστώσει-
τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τὴν χρηματοδότησιν τοῦ κράτους.

Ὁ ἰσολογισμὸς ἄλλωστε τῆς ΔΕΗ ἀποδεικνύει καὶ χρηματοδοτήσιος τὸν Δημοσίον, τὰ ἀποθεματικά τῆς κεφαλαιοποιηθέντα κέρδη, ἀποτελοῦν τὸ 69 % τοῦ ἐν γηγητικοῦ τῆς, ἐνῶ οἱ ὑποχρεώσεις τῆς πρὸς τρίτους ἐπενδύσεων τὸ ποσοστὸ 31 %, ἐκ τοῦ ὁποίου τὸ 10 % ἀποτελεῖ τὴν βραχυπρόθεσμες πιστώσεις τῆς. Ἄλλα ἐκείνου πὺν ἀξίζει νὰ σημειωθῇ εἶναι ὅτι ἡ πώλησις Δημοσίου τρικῆς ἐνεργείας, τὰ ἔσοδα καὶ τὰ κέρδη τῆς σταθερὰ ἐπιχειρήσεως Ἠλεκτρισμοῦ, αὐξάνονται ἐξοδα τῆς νὰ ἑνα παράδειγμα. Τὸ 1959 τὰ ἀκαθάριστα ἔσοδα πωλήσεων ἔφθαναν τὰ ἐξακόσια εἰκοσιπέντε ἑκατομύρια δραχμές, ἐνῶ τὸ καθαρὸ κέρδος τῆς ἑκατομύρια δραχμῶν, ἔκαστος ἑκατομύριον. Ἡ ἀποδόσεως ἦταν διακόσια δύο ἑκατομύρια δραχμῶν. Ἡ κληρωτικὴ ἐκμετάλλευσις τοῦ ἀτμοηλεκτρικοῦ ἐργοστασίου τῆς Πτολεμαίδος καὶ ἡ προγραμματισμένη γὰρ τῆς Σεπτέμβριον τοῦ 1960 λειτουργία τοῦ ὑδροηλεκτρικοῦ ἐργοστασίου Ταυρωποῦ (Μεγδοβ), προβλέπεται θὰ αὐξήσῃ τὰ κέρδη ἐκμεταλλεύσεως σὲ τετρακοσίων ἑβδομήκοντα δύο ἑκατομύρια δραχμῶν. Τὸ δὲ 1961 καὶ 1962 τὰ κέρδη ἐκμεταλλεύσεως θὰ φθάσῃ τὰ πεντακόσια ὀγδόντα ἑκατομύρια δραχμῶν.

Ἀποδείξεις ἄλλωστε τῆς καλῆς οἰκονομικῆς
σεως τῆς Δημοσίας Ἐπιχειρήσεως Ἡλεκτρισμοῦ
ἢ ἐξασφάλισης τῆς χρηματοδοτήσεως (τριαντά
τομύρια δολλάρια) ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ γιὰ τὴν ἐκ
τοῦ μεγάλου ὕδρουηλεκτρικοῦ ἔργου τοῦ Ἀρχελαῶ
ὑπάρχει λοιπὸν ἀμφιβολία ὅτι ἡ ΔΕΗ εἶναι ὁ μεγα
ρος καὶ εὐρωστότερος οἰκονομικὸς ὀργανισμὸς τῆς
ρας, καὶ ὁ μόνος ἱκανὸς νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ
ἔργο τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ποὺ
ἀποτελεῖ τὸ ὄνειρο τοῦ τόπου.

«ΓΛΥΚΟ ΠΟΥΛΙ ΤΗΣ ΝΙΟΤΗΣ»

τοῦ Τεννεσσὴ Γουίλλιαμς

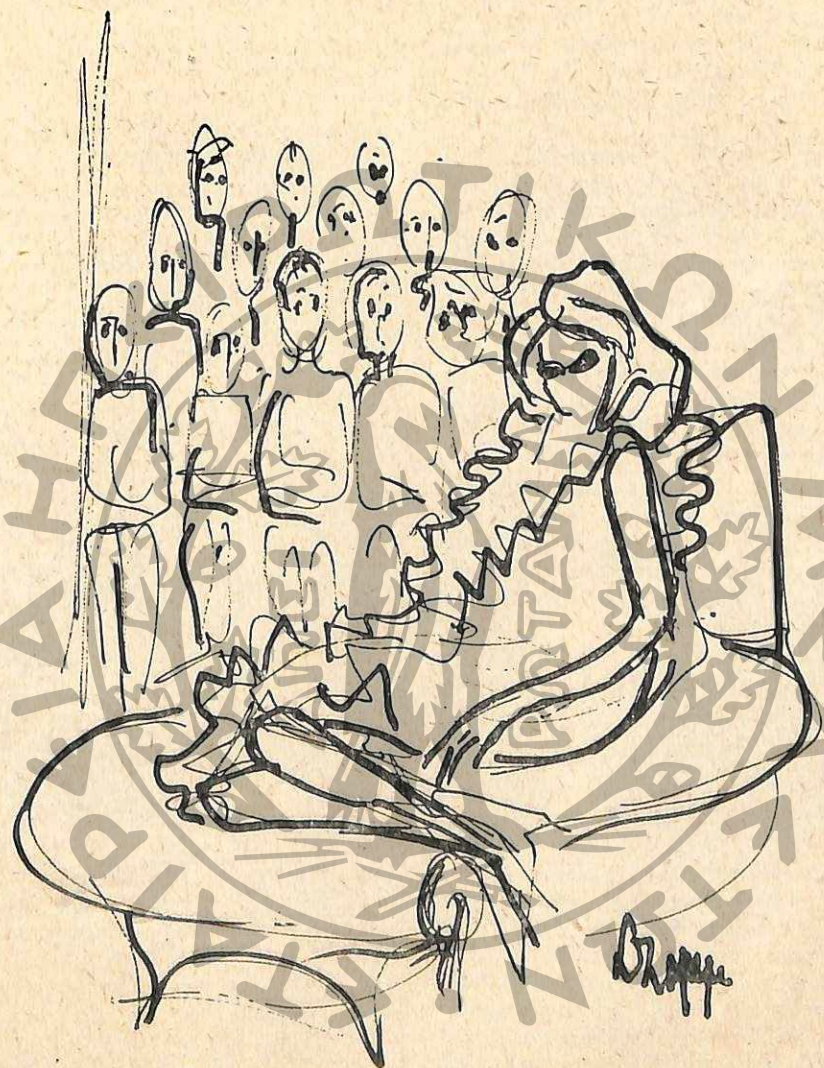
οί φίλοι του από τὸν καιρὸ τοῦ Γυάλινου Κόσμου, δὲν ἔπαψαν νὰ προσδοκοῦν καὶ ποὺ οἱ ἐχθροὶ του ἀπὸ τὸ «Λεωφορεῖο ὁ Πόθος» καὶ κυρίως ἀπὸ τὸ «Ρῶζ Τατού», ἔπαψαν νὰ φοβοῦνται: Ἐνα ἔργο, δηλαδή, ποὺ θὰ ἔδινε δημιουργικὴ ἔνταση στὴν εὐαισθησίαν καὶ τὴν ἀναμφισβήτητη σκηνικὴ δεξιότητά του κρατοῦν ἀκόμη ἀρράγιστα τὴν εὐθραυστὴ γοητεία τοῦ «Γυάλινου Κόσμου».

Μὰ τὸ «Γλυκὸ Πουλὶ τῆς Νιότης» δὲν εἶναι αὐτὸ τὸ ἔργο. Ψάχνει καὶ ἐδῶ ἡ ἐρευνητικὴ, εὐαίσθητη ματιὰ τοῦ Γουίλλιαμς, ψάχνει τὸν κόσμον, ἀναζητεῖ μιὰ ἀχτίδα ἀπὸ τὸ Θεό, ποὺ λέγεται κι ἐλλοιῶς ἐλπίδα πέρα ἀπὸ τὸ θάνατο καὶ ἀγώνας ἐνάντια στὸ Χρόνο καὶ τὴν τυποποιημένη Χρηστομαθειακὴ του ἔννοια καὶ ἐγάπη, ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὸν ἄνθρωπο, καὶ τὸ μόνο ποὺ διακρίνει, τὸ μόνο ποὺ κατορθώνει νὰ

ἀνασύρη ἀπὸ αὐτῇ τῇ θάλασσᾳ τῶν παθῶν καὶ τὴν ἐξάισια μέσα στὸν πόνο καὶ στὴ μιζέρια τῆς ὑπαρξῆς τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι μιὰ ἀσυγκράτητη ἐρωτομανία.

«Οἱ ἄνθρωποι», λέει ὁ Γουίλλιαμς μὲ τὸ στόμα τοῦ Τσάνς, «δὲν χωρίζονται σὲ καλοὺς καὶ κακοὺς, σὲ πλούσιους καὶ φτωχοὺς, μὰ στοὺς ἱκανοὺς νὰ ἀπολαύσουν τὴν ἐρωτικὴ πρᾶξη σὲ ὅλη τῆς τὴν πληρότητα καὶ στοὺς ἄλλους ποὺ τοὺς παρακολουθοῦν καὶ τοὺς ζηλεύουν σὰν ἀνίκανοι θεατῆς.»

Το μοτίβο της έρωτομανίας που ξεχώρισε έντονα στο «Λεωφορείο ὁ Πόθος» καὶ ἔγινε πυρήνας τοῦ «Ρόζ Τατού», ἀνάγεται ἐδῶ σὲ κοσμοθεωρία καὶ θὰ μᾶς ἔκανε νὰ γελάμε μὲ τὴν ἀπλοϊκότητά της ἂν δὲν ὑπῆρχε ἡ ἀναμφισβήτητη τέχνη τοῦ Γουίλλιαμς.

Γιατί ο Γουίλιαμς έχει τέχνη και θαυτάτη αίσθηση του θεατρικού.

Εδώ, τα μέσα προσεγγίσεως με τον θεατή είναι πιο σκληρά, πιο συγκλονιστικά. Στην πρώτη πράξη εκτός από το κάπνισμα του χασίς, και την εξιστόρηση της λαθραίας του απόκτησης, παρακολουθούμε την Άλεξάντρα Ντέλ Λάγκο να εξαναγκάζει τον Τσάνς να της δώσει την έρωτική ικανοποίηση. Στην δεύτερη πράξη έχουμε τη λύσσα του Μπός Φίνλεϋ, του άφεντικού όπως λέει και το όνομά του, (τα περισσότερα ονόματα εδώ είναι συμβολικά: η κοπέλλα Χέβενλντ δηλαδή ούρανια αγάπη, που μόλυνε ο Τσάνς δηλαδή η Τύχη και άλλα τέτοια χωρίς βαθύτερη δικαιώση) σαν μαθαίνει από το γιό του πως η έρωμένη του έγραψε με το κραγιόν των χειλιών στον καθρέφτη της τουαλέτας του ξενοδοχείου πως είναι ανάμεσά τους για τον έρωτα.

Μα όλα αυτά που ήχουν τόσο σάπια (και είναι βέβαια), με την τέχνη του Γουίλιαμς γίνονται ανεκτά και με την ανάμιξη σκηνών πικρού χιούμορ, σαν την εξιστόρηση του δώρου προς την ετοιμοθάνατη γυναίκα του άφεντικού, την εμφάνιση της Χέβενλντ και την αναμέτρηση της με τον πατέρα της και τη θεία Νόννι με την αγαθή συγκατάβαση και κυρίως με την έρμηνεία του Θεάτρου Τέχνης κατορθώνουν να παρασύρουν στιγμές-στιγμές τον θεατή.

Η έρμηνεία είναι εξαιρετική. Ο Κάρολος Κούν, θερμός θαυμαστής του Γουίλιαμς, βρίσκεται μαζί του σε ένα κλίμα πρόσφορο για την ανάδειξη της σκηνοθετικής του ικανότητας. Περιβάλλει με αγάπη και δίνει ίσως περισσότερη προέκταση από όση πραγματικά έχουν στους χαρακτήρες του Γουίλιαμς που χωρίς τον δεξιότατο σκηνοθέτη μπορεί να παρουσιαστούν σαν όμοιάματα εξεζητημένων τύπων, χωρίς ενδιαφέρον για τους άλλους.

Εδωσε ο Κούν το κλίμα του κυρίαρχου έρωτισμού με τρόπο μοναδικό για το Έλληνικό Θέατρο και κίνησε όλους τους ήθοποιους έντυπωσιακά μέσα σ' αυτό, αναπλάθοντας θάλεγε κανείς την προσωπικότητά τους.

Ο κ. Γ. Φέρτης, που ήταν τόσο ενωρίμος Όρφας, μπόρεσε να δώσει αν όχι όλη την αίσθηση της γοητείας ενός άντρα που μόνο του προσόν είναι η όμορφιά και τα νιάτα, την απελπιστική προσπάθεια ενός αποτυχημένου να γαντζωθεί από τα ξεφτίσματα του ονείρου του. Η κ. Μάγια Λυμπεροπούλου που η επιτυχία της στο «Ξαφνικά Πέσει το Καλοκαίρι» έχει σηματοδέσει το παίζει της ξαναβρίσκει εδώ τον τόνο της παθολογικής σκληρότητας που τόσο ταιριάζει στη Χέβενλντ. Εκείνος που παρουσιάζεται τέλεια ανανεωμένος και με το ταλέντο του σε διαρκή εξέλιξη είναι ο κ. Κώστας Μπάκας, που δίνει

στον Μπός Φίνλεϋ όλη την πολιτικάντικη μεγαλοστομία.

Αλλά εκείνη που στ' αλήθεια σφραγίζει όλη την παράσταση με την παρουσία της είναι η Μελίνα Μερκούρη. Με το εύλυγο κορμί της, τη θαυμάσια ραγισμένη φωνή και τη ζωντάνια του αϊλουροειδούς που δεν έννοει ν' αφήσει τη λεία όσο του μένει έστω και μια σταγόνα αίμα, είναι η Άλεξάντρα Ντέλ Λάγκο. Ακόμη και όταν δεν μιλάει και όταν δεν κινείται, από το είναι της ανάδινεται η απελπισμένη θηλυκότητα που, και όταν βυθίζεται στη θαυμάσια θάλασσα του Χρόνου, εκπέμπει άκαταμάχητη την έλξη του έρωτισμού. Και τόσο της ταιριάζει ο ρόλος και τόσο λαμπρά τον έρμηνεύει, που τις περισσότερες φορές ο θεατής έχει την εντύπωση πως μόνο αυτός και κείνη έχουν μείνει στο θέατρο.

Δε συμφωνούμε καθόλου με τη μουσική του κ. Μάνου Χατζηδάκη, που, καλή αυτή καθ' εαυτήν, βρίσκεται έξω από τον τόνο του Αμερικανικού Νότου του Γουίλιαμς.

Η μετάφραση του κ. Πλωρίτη καλή και θεατρική και σωστή ή αφαίρεση της τελικής έκκλησης του Τσάνς προς τους δημίους του.

—ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΣΤΗΛΗΣ «ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΤΕΡΑΤΑ»

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία τους τους αναγνώστες μας: Γεώργ. Αδωνιδά «Αθήνα», Βασίλειο Οικονομολόγο Κάρω Φυγάκης, Εύθυμια Χατζηγιαννάκη «Αθήνα», Θ.Ι. Παναγόπουλο «Αθήνα», Δημόκριτο Γορτύνιο «Αθήνα», Φ. Τουλιάτο «Αθήνα», Αργύρη Σελανίτη «Αθήνα», Μιχαήλ Καββιλάκη «Αθήνα», Ελ. Κεστεκίδου Καλλιθέα, Κλεοτ. Αποστολίδου «Αθήνα», Κλ. Κύρου Θεσσαλονίκη, Παναγ. Κωστόπουλο «Αθήνα», Γεώργιο Χρυσάνη Περισσό, Κατίνα Βλαχορόστου «Αθήνα», Μανώλη Παπαδάκη Ρόδο, Ρένα Τολούμη Πειραιά, Γεώργ. Μπαρλίκη Κηφισιά, Γιώαν. Σδράκα Χαλάνδρι, Δέσποινα Φωτοπούλου Θεσσαλονίκη, Βελισ. Κοπότση «Αθήνα», Βασ. Παπαδάκη ΒΕΤ 904, Αλέξη Χωμενιδή «Αθήνα», Σπύρ. Ζαχόπουλο «Αμφολόγιο», Ε. Κυπαρίση Θεσσαλονίκη, Ν. Στάσιο Φλώρινα, Ι.Φ. «Αθήνα», Θάνο Τσαπάρα Καλάβρυτα, Αντώνιο Θεοδωρόπουλο «Αθήνα», Β.Ι.Ι., «Αθήνα», Πόλυ Δημητρίου Νεμέα, Β. Τομπία Θεσσαλονίκη, Πότη Σγουρέα Μεσσηνία, Κωνσταντίνο Λυμπεροπούλου Αγία Παρασκευή, Αλέξ. Παρσενιόπουλο «Αθήνα», Τασία Βασιμάκη «Αθήνα», Άλκη Ξανθάκη «Αθήνα», Άγγελικη Παπαδοπούλου Πειραιά, Θ. Κουτσόδημο «Αθήνα», Νικ. Παπαδόπουλο Θεσσαλονίκη, Μ.Ε. Χαλιώδη, Γιώαν. Ρεονάρδο Μαρούσι, Γιώαν. Ξύνη «Αθήνα», Μαρία Λεβεντάκη «Αθήνα», Εύθ. Χατζηγιαννάκη «Αθήνα», Γιώαν. Τσιβίδη Ν. Φάληρο, Αργύρη Ρόνα «Αθήνα», Γιώαν. Κατσιμήτρο «Αθήνα», Στέφο. Δαλιακουρίδη Θεσσαλονίκη, Πάνο Διαμαντάκο Πύργο, Πότη Σγουρέα Μεσσηνία, Άγγελος Σοσιανοπούλο «Αθήνα», Τ. Ρομποτή Χανιά, Γεώργ. Σαραντζή Αιθιά, Θεόδ. Φαριμάκη «Αθήνα», Κ. Παπακωνσταντίνου «Αθήνα», Εύχ. Χαλαυτάκη «Αθήνα», Αλμ. Λασινακίδου Καλλιθέα, Δημήτρη Κούλα «Αθήνα», Βασ. Τσιπλή Λέσβος, Ανδρέα Μιχαήλ Κύπρος, Άλκη Ξανθάκη «Αθήνα», Αμενική Γεωργοπούλου Καλλιθέα, Αφροδίτη Γεωργοπούλου «Αθήνα», Αδύη Κωστή «Αθήνα», Βίλνελντ Γεωργιάδ «Αθήνα», Ν. Παρνασσά «Αθήνα», Μαρία—Ανδ. Ράδου Φιλοθέη, Νικό. Λένα Δημητριάδη «Αθήνα», Έπαμ. Α. Δημητριάδη «Αθήνα», Άλκη Ράδου Φιλοθέη, Δημ. Ν. Μήλιο «Αθήνα», Ν. Ισοδινίδη «Αθήνα», Π. Παναγοπούλου «Αθήνα», Λένα Κλαφάκου «Αθήνα», Μαρία Λιάκου Μολάτι Κορινθίας, Αλκή Βαλακιννή «Αθήνα», Έλένη Κόλμαν «Αθήνα», Ευστάθιο Σινίκη «Αθήνα», Νικόλαο Σ. Κασσάβητη Πειραιά, Έλενθέρια Καρράλη Χαλάνδρι, Πέτρο Ν. Λαμέρα «Αθήνα».

ΛΥΣΕΙΣ

ΛΥΣΙΣ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟΥ

(Από σελίδα 6)

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1. ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ 2. ΟΡΕΣΤΗΣ 3. ΡΩ — ΠΑΒΕΛΙΤΣ 4. ΡΟΜΑ 5. ΑΑ — ΤΡ (τάφρος) 6. ΑΝΑΔΑΣΜΟΝ — ΑΙ 6. ΜΑΤ — ΠΥΑΡ 7. ΕΠΑΡΑΤΟΣ — Ε.Σ.Α. (Έλλην. Στρατ. Αστυνομία) 8. ΟΖΟΣ — ΟΝ — ΧΙΟΝ 9. ΚΑΣΣΙΑΝΗ 10. ΣΕΝ — ΜΑΝΙΑΣ 11. ΑΡΙΜΑΘΑΙΑΣ 12. ΑΡΑΣ — ΣΑΡΙ.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1. ΔΟΡΚΑΔΕΣ — ΣΑΧ 2. ΗΡΩ — ΠΟΚΕΡ 3. ΜΕ — ΡΑΜΑΖΑΝΙ 4. ΟΣΠΟΔΑΡΟΣ — ΜΑ 5. ΣΤΑΜΑΤΑ — ΣΤΑΡ 6. ΘΗΒΑΣ — ΤΟΙ — ΘΑ 7. Ε.Σ.Ε. (Εθνικόν Συμβ. Έλμ. νιδ.) — ΜΠΟ(Υ)ΝΑΜΑΣ 8. ΛΑΟΥΣ — ΝΑΙ 9. Η «ΔΙΑΝΑ» — ΧΗΝΑΣ 10. ΣΕΤ — ΡΕΙ — ΙΣΑ 11. ΟΣΤΑ — ΣΟΔΑ 12. ΡΙΓΑΝ — ΣΚΙ.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΚΑΚΙΟΥ

(Από το τεύχος 176)

Άρ. 39. 1) Π84 — δ1!! Άπειλή ΑΧ ζ2+ και Π88+ μάτ. (Εάν 2) Π8Χ δ1 τότε ΒΧ β2) 2) Α85 Χ β7+ (Τι άλλο; Π8Χ Ρα8 — β8 3) γ2 — γ4, Π88 Χ ζ2! (Παύλ. Ισχυρότερον από ΑΧ ζ2+ οπότε συνεχίσουν να λευκά θα μπορούσαν να συνεχίσουν με 2) ΒΧ ζ2 ΠΧ ζ2. 5) Π8Χ δ1 κλπ. Τώρα θα ήκολούθει 4) Β82 Χ ζ2 απλούστατα ΒΧ β1!! 4) Β82 Χ ζ2 Π82 Χ ζ1+ 5. Ρη1 — θ2, Π81 — θ1+ μάτ. 2) Ι33 Χ ζ2. Άρ. 40. 1)... Πα8 Χ α2!! 2) Ι33 Χ ζ2. Ι84 — ε2+! 3) Ργ1 — β1.

Εάν τα Λευκά πάρουν τον Ιππον τότε Βα3+ με μάτ στο β2. 3)... Β84 Χ β3+ 4) γ2 Χ β3, Π88 Χ β3+ 5) Ρβ1 — γ2. Πβ3 — β2+ μάτ.

Άρ. 41. 1) Αβ5 !! Άρ. 42. 1) Βη4!! Άρ. 43. 1) Αη1!! Άρ. 44. 1) Π86 — γ6+!! Βγ4 Χ γ6 2) β6 Χ α7!

Άρ. 45. 1) Βγ2 — γ7+! Πβ8 — α6 (Στο Πγ7 ακολουθεί μάτ το λιγότερο 86 — 87! και 88 — 89! Μαύρα εγκαταλείπουν.

Άρ. 46. 1) Βα8! Έξαναγκασμός κιν. σεως!

Άρ. 47. 1) Πβ5! Άπειλή 2) ΒΧ δ4 — μάτ!

Άρ. 48. 1) ΑΧ α7! Άπειλή 2) Ι33 — μάτ!

Άρ. 49. 1) Ββ3! Έξαναγκασμός κιν. ησεως!

ΚΛΗΡΩΣΗ

διαγωνισμού τεύχους 175

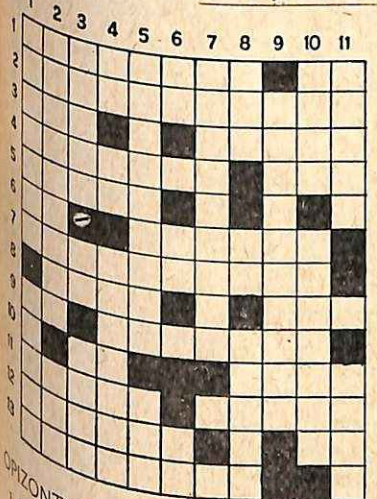
Η κλήρωση του Διαγωνισμού τεύχους 175 ήταν η εξής: ΟΙ 5 ΠΡΩΤΟΙ: 1) Φαίδρα Δημητρίου, 2) Άννης Μαρκάτος, 3) Λένα Καλαφάτου, 4) Άν. Κοκόλας και 5) Ρόζα Καραγιάννη. ΟΙ 5 ΔΕΥΤΕΡΟΙ: 1) Ν. Γεωργιάδης, 2) Ματθίλη Κάππη, 3) Άνδρουσος, 4) Σπύρος Μπίκος και 5) Ερίττα Ζατερίου. ΟΙ 5 ΤΡΙΤΟΙ: 1) Ιωάννης Σάρακας, 2) Ιουλία Λαζαρίδου, 3) Χρ. Τραϊφόρος, 4) Ε. Ν. Ζαφειρίου και 5) Κατίνα Λιπαρδής.

Ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ «ΕΚΛΟΓΗΣ»

Με τα προβλήματα του τεύχους αυτού συνεχίζεται ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ της «Εκλογής», που περιλαμβάνει τους Διαγωνισμούς των τευχών 176, 177, 178, 179 και 180. Όσοι θέλουν να πάρουν μέρος σ' αυτόν θα πρέπει να απαντήσουν στις πνευματικές ασκήσεις και των 5 τευχών. Το σύνολο των απαντήσεων πρέπει να βρίσκεται στα γραφεία της «Εκλογής» μέχρι της 20ής Μαΐου 1960, για να ανακοινωθούν τα αποτελέσματα στο τεύχος 182. Ο πρώτος νικητής του Διαγωνισμού μας θα πάρει ένα αεροπορικό εισιτήριο μετ' επιστροφής για τη Ρώμη, αν θέλη την εποχή των Ολυμπιακών Αγώνων, ισχύος 23 ημερών. Ο δεύτερος νικητής θα κερδίσει ένα ηλεκτροφώνο (ένα μικρό φορητό ηλεκτρικό γραμμόφωνο). Οι πέντε επόμενοι θα έχουν να διαλέξουν μεταξύ μιας έτησις οινόδομης ή «Εκλογής» και ενός μεγάλου δίσκου κλασικής μουσικής των 33 στροφών. Οι επόμενοι πέντε θα πάρουν από ένα δίσκο κλασικής μουσικής των 45 στροφών ή, αν προτιμούν, ένα από 10 βιβλία που θα τεθούν στην εκλογή τους.

ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

Βαθμοί 17

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1. Περιήγηση έργα του Σούμπερτ, με μουσική μουσική. — Πληθυντικός αριθμός. 2. Ο Σουρής ήταν.

3. Με το «επικινδύνως» μάς θυμίζει τον Μουσολίνι. — Έχει πολλούς δασκάλους, αλλά λίγους αγωνιστές, έλεγε αυτήν η Πλάτων.

4. Αρχαιοτάτη πόλις της Κύπρου, έδρα της Αφροδίτης. — Όρος του Αφροδίτη (άντιστρο).

5. Απεικονίζεται σε ένα από τα τελευταία ελληνικά γραμματόσημα.

6. Αρχαίος υποθετικός σύνδεσμος. — Έλλην άρνητικός, που χρησιμοποιήθηκε αρχηγός του στόλου και αργότερα του Γενικού Έπιτελείου.

7. Μία από τις Γερμανίες, στη Βαλτική.

8. Η μεγαλύτερη πόλις μέσα στην... Τσεχοσλοβακία. — Εκείτο, κατά τον Όλντο, στην παραλία της Πύλου.

9. Λιμάνι του Βελγίου και λουτρό της Γερμανίας, που χρησιμοποιήθηκε από τους Γερμανούς ως βάση υπο-

10. Ομοία σύμφωνα. — Απεικονίζεται σε διάφορα εθνόσημα (δοτ.).

11. Μπορεί να είναι «συγκλίνων» ή «άποκλίνων». — Καταβάλλεται σε ώριμμένη μονάδα χρόνου (άντιστρο).

12. Πολιτικός της σύγχρονης Τουρκίας. — Θά το βρούμε μέσα στο βράδυ, αλλά και μέσα στην ημέρα...

13. Θρυλική ήπειρος.

11. Μπορεί να είναι «συγκλίνων» ή «άποκλίνων». — Καταβάλλεται σε ώριμμένη μονάδα χρόνου (άντιστρο).

12. Πολιτικός της σύγχρονης Τουρκίας. — Θά το βρούμε μέσα στο βράδυ, αλλά και μέσα στην ημέρα...

13. Θρυλική ήπειρος.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1. Ένας από τους έκλεκτους νέους ήθοποιους του θεάτρου πρόζας. — Γι' αυτήν, είπε ο Γκαίτε, πως υπάρχει μόνο στην αλήθεια.

2. Στο κρυπτογραφικό λεξικό της Φιλικής Έταιρίας λέγονταν, συνθηματικά, οι Εύρωπαιοι που έμειναν στην Κωνσταντινούπολη. — Πρόθεσις, με απόστροφο.

3. Το χαρακτηριστικό ή τελεία εφαρμογή (άντιστρο). — Δύο συνεχόμενα, στο αλφάβητο, σύμφωνα. — Μπαίνει και με τό... κεφάλι.

4. Αντίστρο. γραφή προθέσεως. — Γράμματα από την... Ιθάκη. — Έτσι καλούνται τα στοιχεία φθόριο, χλώριο, βρώμιο και ιώδιο, από την ιδιότητά τους να ενούνται απ' ευθείας με τα μέταλλα και να σχηματίζουν αλατα.

5. Λατίνος έλεγειακός ποιητής του Α' π.Χ. αιώνας. — Κτητική αντωνυμία.

6. Μέρος του... λόγου. — Έκφραζει βεβαιωμένη συγκατάθεση. — Είναι το τέλος του... Φούτ

7. Όμως έχινοδέριον (τα νεκρά γράμματα είναι Ι και Δ).

8. Διάσημος Βέλγος μουσουργός του 16ου αιώνας. — Τα αρχικά χρήσιμης υπηρεσίας. — Αγαθοεργό πνεύμα της μυθολογίας μας.

9. Είναι, συνήθως, ξανθός.

10. Ξένος κωμικός που πρωταγωνίστησε στην ταινία «Ο κλέψας του κλέψαντος». — Πόλις των Η.Π.Α., στο Ίλλινοϊς.

11. Υπάρχει στον γαληνίτη του Λαυρίου και της Σίφνου. — Αθροισμά των αποτελεί τον «κανόνα».

12. Ομοία σύμφωνα. — Απεικονίζεται σε διάφορα εθνόσημα (δοτ.).

13. Μπορεί να είναι «συγκλίνων» ή «άποκλίνων». — Καταβάλλεται σε ώριμμένη μονάδα χρόνου (άντιστρο).

14. Αντίστρο. γραφή προθέσεως. — Γράμματα από την... Ιθάκη. — Έτσι καλούνται τα στοιχεία φθόριο, χλώριο, βρώμιο και ιώδιο, από την ιδιότητά τους να ενούνται απ' ευθείας με τα μέταλλα και να σχηματίζουν αλατα.

15. Λατίνος έλεγειακός ποιητής του Α' π.Χ. αιώνας. — Κτητική αντωνυμία.

16. Μέρος του... λόγου. — Έκφραζει βεβαιωμένη συγκατάθεση. — Είναι το τέλος του... Φούτ

17. Όμως έχινοδέριον (τα νεκρά γράμματα είναι Ι και Δ).

18. Διάσημος Βέλγος μουσουργός του 16ου αιώνας. — Τα αρχικά χρήσιμης υπηρεσίας. — Αγαθοεργό πνεύμα της μυθολογίας μας.

19. Είναι, συνήθως, ξανθός.

20. Ξένος κωμικός που πρωταγωνίστησε στην ταινία «Ο κλέψας του κλέψαντος». — Πόλις των Η.Π.Α., στο Ίλλινοϊς.

21. Υπάρχει στον γαληνίτη του Λαυρίου και της Σίφνου. — Αθροισμά των αποτελεί τον «κανόνα».

22. Ομοία σύμφωνα. — Απεικονίζεται σε διάφορα εθνόσημα (δοτ.).

23. Μπορεί να είναι «συγκλίνων» ή «άποκλίνων». — Καταβάλλεται σε ώριμμένη μονάδα χρόνου (άντιστρο).

24. Αντίστρο. γραφή προθέσεως. — Γράμματα από την... Ιθάκη. — Έτσι καλούνται τα στοιχεία φθόριο, χλώριο, βρώμιο και ιώδιο, από την ιδιότητά τους να ενούνται απ' ευθείας με τα μέταλλα και να σχηματίζουν αλατα.

25. Λατίνος έλεγειακός ποιητής του Α' π.Χ. αιώνας. — Κτητική αντωνυμία.

26. Μέρος του... λόγου. — Έκφραζει βεβαιωμένη συγκατάθεση. — Είναι το τέλος του... Φούτ

27. Όμως έχινοδέριον (τα νεκρά γράμματα είναι Ι και Δ).

28. Διάσημος Βέλγος μουσουργός του 16ου αιώνας. — Τα αρχικά χρήσιμης υπηρεσίας. — Αγαθοεργό πνεύμα της μυθολογίας μας.

29. Είναι, συνήθως, ξανθός.

30. Ξένος κωμικός που πρωταγωνίστησε στην ταινία «Ο κλέψας του κλέψαντος». — Πόλις των Η.Π.Α., στο Ίλλινοϊς.

31. Υπάρχει στον γαληνίτη του Λαυρίου και της Σίφνου. — Αθροισμά των αποτελεί τον «κανόνα».

32. Ομοία σύμφωνα. — Απεικονίζεται σε διάφορα εθνόσημα (δοτ.).

33. Μπορεί να είναι «συγκλίνων» ή «άποκλίνων». — Καταβάλλεται σε ώριμμένη μονάδα χρόνου (άντιστρο).

34. Αντίστρο. γραφή προθέσεως. — Γράμματα από την... Ιθάκη. — Έτσι καλούνται τα στοιχεία φθόριο, χλώριο, βρώμιο και ιώδιο, από την ιδιότητά τους να ενούνται απ' ευθείας με τα μέταλλα και να σχηματίζουν αλατα.

35. Λατίνος έλεγειακός ποιητής του Α' π.Χ. αιώνας. — Κτητική αντωνυμία.

Ο ΑΝΩΤΑΤΟΣ ΑΡΧΩΝ

Βαθμοί 4

Οι τρεις αυτές φωτογραφίες απεικονίζουν το ίδιο πρόσωπο σε τρεις διαφορετικές ηλικίες. Πρόκειται περί του ανωτάτου αρχοντος ευρωπαϊκής χώρας, ο οποίος ανήλθε στον θρόνο το 1888. Ποιός είναι;

Στη σελίδα 64 δημοσιεύονται τα αποτελέσματα της κληρώσεως του Διαγωνισμού του τεύχους 175

Κρατήστε τις λύσεις αυτού του Διαγωνισμού (τεύχος 177) για να τις ταχυδρομήσετε μαζί με τις λύσεις των τευχών 176, 178, 179 και 180.

μία έκαμε ώρισμένες συλλήψεις στη γύρω περιοχή και ώς τώ βράδυ τής άλλης μέρας πέντε ύποπτοι μεταφέρθηκαν στο Τμήμα. Τους άνέκριναν πολλές ώρες. 'Ο καθένας από τους πέντε ύπόπτους έκανε τέσσε- ρεις δηλώσεις κι άπ' αυτές οι τρεις ήταν άληθινές, ένώ ή μία ήταν ψεύτικη. 'Ο ένας από τους πέντε ύπόπτους είναι ό ένοχος. Σκοπός είναι νά ανακαλυφθί ποιός είναι άκρίβως.

Γιὰ νὰ λυθῇ αὐτὸ τὸ πρόβλημα πρέπει νὰ καθορισθῇ ποία εἶναι ἡ ψεύτικη δὴ λωσι καὶ ὑπόπτος, πράγμα πού μπορεῖ νὰ βρεθῇ μὲ τὴ λογικὴ. Ἄν π.χ. ὁ ἕνας ὑπόπτος πῇ περισσότερες φορές ἀπὸ μία ὅτι εἶναι ἀθῶος, τότε πρέπει νὰ εἶναι, ἀφοῦ μόνο ἡ μία ἀπὸ τὴς δηλώσεις του εἶναι, ὅπως εἶπαμε, ψευτική. Γιὰ νὰ σὰς διευκολύνουμε σὰς πληροφοροῦμε ὅτι πράγματι ὁ Χατζῆς βρισκόταν στὴν Ἀγία Παρασκευὴ τὸ βράδυ τοῦ ἐγκλήματος.

Οἱ δηλώσεις τῶν ὑπόπτων:

Ὁ ΧΑΤΖΗΣ εἶπε: Εἵμυνα στὴν Ἁγία Παρασκευὴ τὸ βράδυ τοῦ ἐγκλήματος. Ποτὲ δὲν σκότωσα κανένα. Ὁ Παπαδόπουλος εἶναι ὁ ἔνοχος. Ὁ Δημητρίου ξέρει περισσότερα ἀπ' ὅσα λέει.

Ὁ ΠΕΤΡΙΔΗΣ εἶπε: Ὁ Ἀνδρέου ἔκανε
τὸ ἔγκλημα. Εἶμαι ἀθῶος. Ὁ Χατζῆς
ξέρει περισσότερα ἀπ’ ὅσα δηλώνει.
Δὲν σκότωσα τὸν Κοντό.

Ὁ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Εἶπε: Δὲν σκότωσα τὸν Κοντό. Δὲν ξέρω τίποτε γιὰ τὸ ἔγκλημα αὐτό. Εἶμουν ἀπὸ τὴ Γλυφάδα τὸ βράδυ τοῦ ἐγκλήματος. Δὲν ἔχω κάνει κανένα φόνο στὴ ζωὴ μου.

Ὁ Ἀνδρέου εἶπε: Εἶμαι τελείως
ἀθῶς. Ὁ Δημητρίου δὲν ἔκανε τὸ ἔγκλη-
μα. Δὲν εἶχα ποτὲ δικό μου περιστροφό.
Ὁ Χατζῆς εἶναι ἀθῶς.

Ὁ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ εἶπε: Ὁ Πετρίδης ξέρει ποιὸς ἔκανε τὸ ἔγκλημα καὶ λείπει τὴν ἀλήθεια. Εἴμωνα μὲ τὸν Δημητρίου τὴν ὥρα τοῦ ἔγκληματος. Ὁ Χατζῆς λείπει ψέματα δηλώνοντας ὅτι εἰμαι ὁ ἔνοχος. Δὲν σκότωσα τὸν Κοντό.

Βασιζόμενοι σ' αὐτὰ τὰ δεδομένα,
βρῆτε ποιός εἶναι ὁ ἔνοχος.

ΤΟ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟΦΟΡΟ

Βαδμοί 3

Όταν στις 7 Δεκεμβρίου 1941 οι Ιάπωνες έκαναν την αίφνιδιαστική τους επίδρομή στο Πέρλ-Χάρμπορ, τὸ αεροπλανοφόρο αὐτό, εὐρισκόμενο ἐν πλῶν, διέφυγε τὴν καταστροφή. Κατὰ τὴν ναυμαχία κοντὰ στὴ νησιά Μιντγουαίη, ἀφοῦ διαδραμάτισε σπουδαῖο ρόλο στὴν ἀντιμετώπιση ἰσχυροῦ ἱαπωνικοῦ σχηματισμοῦ ποὺ ἐπέδωκε ἀπόβασο στὰ νησιά αὐτά, βυθίσθηκε στὶς 6 Ἰουνίου 1942.

Ποιό ἦταν τὸ ὄνομα τοῦ ἀεροπλανο-
φόρου αὐτοῦ τῶν Η.Π.Α.;

Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Βαθμοὶ 5

“Ενας πατέρας πεθαίνοντας ἄφησε 19 ἀγελάδες καὶ τὴν παραγγελία νὰ μοιραστοῦν στοὺς τρεῖς γιούς του μὲ τὴν ἐπόμενη ἀναλογία: Ὁ πρῶτος νὰ πάρῃ τὴν μῖση, ὁ δεῦτερος τὸ ἓν τέταρτον καὶ ὁ τρίτος τὸ ἓν πέμπτον.

Πῶς μοίρασαν τὰ παιδιὰ τῆς ἀγγελάδες;

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ ΚΑΙ ΡΕΣΙΤΑΛ

Οί μέχρι της στιγμής εκδηλώσεις του Έτους Σοπέν, πολλά μάς έδιδαν. Άνάμεσά τους, οί πιό χρήσιμες καί καρποφόρες στάθηκαν τὰ μαθήματα τοῦ μουσικολόγου κ. Γιάννη Γ. Παπαϊωάννου στο «Ἀθηναίον». Ὁ κ. Παπαϊωάννου ξάπλωσε τή σοπενική δημιουργία πάνω σέ ἀνατομικό τραπέζι. Ἀπομόνωσε τὰ χαρακτηριστικά της, καθώρισε μέ σαφήνεια τίς ἐπιδράσεις πού δέχθηκε, τή συσχέτισε μέ τίς τρέχουσες τεχνотροπίες τῆς ἐποχῆς καί τήν ἀξιολόγησε μέ τή βοήθεια ἐνὸς ἀρτιωτάτου διδλιγραφικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Ὁφείλουμε νά ὁμολογήσουμε πῶς τὸ ἐπίπεδο τῶν παραδόσεων αὐτῶν ἦταν τελείως ἀσυνήθιστο γιά τήν Ἑλλάδα.

Ἔπειτα, γιὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Ὡ-
δείων μας ἦταν ἐξαιρετικὰ χρησίμη ἡ
παραβολὴ καὶ σύγκριση τῶν ἀπόψεων
τῶν διαφόρων ἐρμηνευτῶν γιὰ τὴν ἐρ-
μηνεία τοῦ ἴδιου ἔργου. Νά λ.χ. ὁ
μεγάλος Μπραϊλῶφσκυ ποὺ ἀπασχολεῖ
τὴν πιανιστικὴν τοῦ μεγαλοφυΐα γιὰ νὰ
μᾶς ἐποκαλύψῃ ἕνα Σοπὲν ὡκαίνειο.
(Βλ. «Ἐκλογὴ» 31 Ἰαν. 1960). Και-
νοτομεῖ περιλάμπρα ὅσον ἀφορᾷ τὴν
ἐρμηνεία τῶν χρωματισμῶν τοῦ κειμέ-
νου, κυρίως. Ἄλλὰ με τί ἀποτελέσμα-
τα! Ὁ Γιώργος Θέμελης ποὺ ἐγκαινιάσε
καὶ τὶς ἐπίσημες, ἀπὸ ἐλληνικὴς πλεу-
ρᾶς, ἐκδηλώσεις τοῦ ἔτους Σοπέν, συνε-
δίδασκε ἔξοχα τὴν καθιερωμένη «ρομα-
νικὴ» ἀντίληψη μετὰ τὴν κλασικὴ ματιὰ
μετὰ τὴν ὁποία δικαίως, ἡ ψυχρὴ καὶ δύ-
σπιστη ἐποχὴ μας ἀναλύει κάθε μουσι-
κὸ κείμενο. Τὸ παίξιμό τοῦ ἦταν ἀγνὸ
καὶ πολὺ μουσικόν. Ἡ Μαρία Χαιρο-
γιώργου - Σιγάρα, στὸν «Παρνασσὸ»
ἀνταποκρίθηκε κι αὐτὴ λαμπρὰ στὶς
προσδοκίαις τοῦ κοινoto. Τέλος, ἡ Λίλα
Λαλαοῦνη, στὴν ἴδια αἴθουσα μᾶς ἀπο-
κάλυψε ἕνα δυναμικὸ Σοπέν, γεμάτο
σκυθρωπὴ κάποτε νεότητα, ὑγεία καὶ
σφρίγας. Δὲ φοβήθηκε τὴν ἔνταση τοῦ
ἤχου. Στὶς τέσσερις μπαλλάντες, ποὺ
εἶχε τὴν ὑπέροχη ιδέα νὰ τὶς παρουσιᾶ-
σῃ μαζί, ἐπέδειξε ὅτι τὴν αἴσθησι ἐνὸς
καθιερωμένου ὕφους, δίνει συχνὰ ἕνας
καθιερωμένος τρόπος ἐρμηνείας. Σὲ πολ-
λὰ σημεία, μᾶς πληροφόρησε ὅτι ἡ μο-
ναδικὴ γραφὴ τοῦ Σοπέν γιὰ πιάνο,
μπορεῖ νὰ περάσῃ καὶ γιὰ γραφὴ τοῦ
Μπραῆμς - ἰδίως μάλιστα στὴ Δεύτερη
Μπαλλάντα.

“Ὅμως, περνώντας ἀπὸ ἐκπληξη σὲ ἐκπληξη δὲν μπορεῖ νὰ μὴν ἀναρωτηθῇ κανεὶς ποιὸν ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς τοὺς τρόπους ἐρμηνείας θὰ προτιμοῦσε ὁ ἴδιος ὁ συνθέτης. Κατὰ πόσον ἄραγε σέβονται καὶ κατὰ πόσον πρέπει νὰ σέβονται τὸ πνεῦμα τοῦ ἐπὶ γενεᾶς γενεῶν οἱ ἐνθουσιῶδεις αὐτοὶ κληρονό-

μοι τοῦ ἔργου του; Ὅμως ὁ δημιουργὸς δὲν δίνει μόνον τὸν ἑαυτοῦ ἑνα γὰρ ποκαλύπτει καὶ στοὺς τρίτους ἑνα ἑνα γνωστο κομμάτι τοῦ δικοῦ τους ἑνα τοῦ.

Μέσα σὲ τέσσερις συναυλίες
τοῦ μηνὸς ποὺ μᾶς πέρασε, ἡ Κρατικὴ
Ὀρχήστρα παρουσίασε σὲ πρῶτῃ ἐ-
κτέλεση δυὸ ἑλληνικὰ ἔργα καὶ ἀρετὴ
μεγάλων διαστάσεων ἀλλὰ καὶ ἀρετὴ
ἄξιων νὰ ἐπιβάλλουν ἐνθουσιασμὸ καὶ
αἰσιοδοξία γιὰ τὴν ὑπόθεση τῆς ἑλλη-
νικῆς μουσικῆς. Πρόκειται γιὰ τὴν Πρω-
τὴ Συμφωνία τοῦ Κώστα Κυδωνιάτου καὶ
τὸ Δεύτερο Κοντσέρτο γιὰ πιάνο καὶ
ὀρχήστρα ἐγχόρδων τῆς Λίλας Λαλα-
νῆ. Κοινὲς ἀρετὲς τῶν δύο ἔργων· καὶ ἐπι-
γοητευτικὴ ἄνεση γραφῆς καὶ ὁμο-
σεως τῶν προβλημάτων δομῆς καὶ ὁμο-
τεκτονικῆς ποὺ ἀντιμετωπίζει ὁ συν-
θέτης, ἕνα πέρα ὡς πέρα γαλατικό γού-
στο ποὺ ὑπαγορεύει μιὰ ξεχωριστὴ
ση τοῦ μέτρου καὶ τῆς οἰκονομίας τῆς
χρήκαμε μὲ πραγματικὴ ἀγαλλίαση
ἀρετὲς αὐτὲς, τόσο σπάνιες μέσα στὴ
κύμα τοῦ γερμανισμοῦ ποὺ μᾶς
να καταποντίσῃ τὴ μουσικὴ μας.
ἄσχοληθοῦμε ὅμως μὲ τὸ καθ' ἓνα ἀπὸ

τὰ δύο ἔργα χωριστά, ἀρχι-
τὸ χρονολογικὰ ἀρχαιότερο σὲ
ἐκτελέσεως: Τὴν Πρῶτη Συμφωνία
Κώστα Κυδωνιάτη.

Ὁ ἄξιος αὐτὸς παιδαγωγὸς ἰδοὺ
θηγητὴς τῶν θεωρητικῶν στὸ παραπλή-
θυνόν, ἀντὶ νὰ χάνεται σὲ παραπλή-
νευμένες ἀπόπειρες καυστομίας (καὶ
στὴν ἐποχὴ μας ἡ κραυγαλέα καυστομία
ἔχει καταντήσει ν' ἀποτελῇ μιὰ ἐξου-
διέξοδο γιὰ τὶς μετριότητες. Τὸ πρῶτο
εὐλαβικὸ φόρο τιμῆς στὰ πνεύματα τῶν
μουσουργῶν ποὺ θαυμάζει. Ἐννοῶ
μέρος λοιπόν τῆς συμφωνίας, ἐννοῶ
φιερωμένο στὸν Μπαχ. Λιτὴ
στρωσὴ ὅπου τὸν προεξάρχοντα

παίζουν τὰ ἔγχορδα, κινούμενα πάνω
στὰ ρυθμικά σχήματα που χαρακτηρί-
ζουν τὸ ὄφος τοῦ μεγάλου κάντορα, ἀ-
στραπῆς τῆς τρομπέτας που συνηθί-
σαμε νὰ ἀπαντοῦμε στὸ «μπαρόκ» τῆς
ἐποχῆς. Τὸ ἀρμονικὸ ἰδίωμα εἶναι θέ-
σια ἀρκετὰ νεώτερο. Τὸ δεύτερο μέ-
ρος εἶναι κι αὐτὸ φόρος τιμῆς στὸ νεο-
γυθικὸ πνεῦμα που ἤκμασε στὴ γαλ-
λική μουσικὴ κατὰ τὸ δεύτερο ἡμισυ τοῦ
παρασμένου αἰῶνος (Φράνκ, Σωσσόν,
Βενσάν ντ' Ἐντύ), ἐνῶ τὰ δύο τελευ-
τήση ὄργανα ποὺν μιὰ σύγχρονη ἀν-
μέια. Ὁ

Ὡς πρὸς τὴν φόρμα, ὁ συνθέτης ἔλυσε εὐχέστατα ὅλα τῆς τὰ προβλήματα. Μεγάλους ἀρχιτέκτονας, ἀποφεύγει κάποτε νὰ φανῇ ἐκλεκτικός στὴν ποιότητα τοῦ θεματικοῦ τοῦ ὕλικου. Γιατὴν κατ'ἀλλην πρὸ ἀήμαντῃ ὕλῃ, δίνει ἀξιοποίησιν προβολῇ, τὴν θέουσα μέσθ' οἰκοδόμημά του. Σ' αὐτὰ ἄς προσθέσουμε καὶ τὴν τεράστια γνῶσιν τῶν δυνατοτήτων τοῦ συμφωνικοῦ ὀργάνου, καθὼς καὶ τοῦ ρόλου ποὺ ἐπαιξε κατὰ τὴς διάφορες ἐποχὰς τῆς ἐξελίξεώς του ὡς σήμερα. Ὁ κ. Θ. Βαθαγιάννης καὶ ἡ ἀρχήστρα, ἀπέδωσαν τὸ ἔργο νέσο ὥρατα ὅσο - εἴμαστε βέβαιοι - θὰ εὐχόταν καὶ ὁ ἴδιος ὁ συνθέτης.

Τὸ Δεύτερο Κοντσέρτο γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα ἐγχόρδων τῆς Λίλας Λαζαρίδου ἦταν μιὰ σωστή ἀποκάλυψη, καί ποὺ ἔλειπε ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ μουσικὴ τὸ κατέτασσε κατ' ἀρχὴν τὸ ὕψος τῆς ἀποκάλυψης. Σὲ ποιά σχολὴ καὶ τεχνοτροπία ὅλα χρησιμοποιοῦσαμε κατ' ἀνάγκη, ἀλλὰ δὲν ἀδιστάζει ἀφοῦ ἡ συνηχοῦσα ἀρμονικὰ μέσα, ἀπὸ τὴν ἀπλοῦς τολμηρότερους ντὸ - μι - σὺλ μέχρι τῆς πολυπλοκῆς συνηχοῦσας φθογγῶν, οὐκ ἀδιστάζει ὁ δωδεκαφθογγισμός. Οἱ μέγιστα μέσα αὐτὰ τὰ χρησιμοποιοῦντες ὁ ἀσφαλτο σοφία καὶ πρὸ πάντων μὲν γιὰ νὰ πενταγράμμου καὶ ἀδιάλλακτο γούστο, καὶ νὰ γεμίσει μὲ νότες τὸ χαρτὶ μουσικῆ, καὶ μάλιστα μεγάλη μουσικὴ ἀπὸ αὐτὴ ἀναβλύζει τὸσο ὥστε πολλὰς ἡ Λίλα Λαζαρίδου νὰ στρέψῃ τὴν ἰδιοφυΐα τῆς πρὸς τὴν ὀρχήστρα.

αυτὴν φράσεων, ἢ στὸν ἀρμό-
γιό, αὐτὲς νὰ μὴ μαγευθῇ κα-
φράσεις τῆς ὁμαλῆς, τραγουδι-
διακριτικὰ καὶ λίγο λίγο ξεστρα-
γιὰ, σὲ παράδοξες μελωδι-
αί, ἐνῶ ἡ ἀρμονία μένει πάν-
τοῦ ὁμαλῆ, καίτοι βρῆθει μαγικῶν
παρεμβεβλημένων φθόγγων;
τοῦ γὰρ τοῦ πιάνου, ἔχει μιὰ ὑ-
δαύγεια, γιὰτὶ ἡ συνθέσις ἔχει
τὴν πυκνὴν συνηχίσει, ὅπως
καὶ κάθε εἶδους ἀστραφτερό δε-
κτικόν. Τὸ μεσαῖο ἰδίως μέρος τοῦ

ἐργου, μάς χάρισε μιὰ συγκίνηση τε-
λειώς μοτσάρτεια. Σὲ μιὰ ἐποχὴ πυ-
ρετωδῶν ρυθμῶν, ὅπου ὅλα σχεδὸν τὰ
ἀργὰ μέρη τῶν συμφωνικῶν ἐργῶν κα-
ταντοῦν ἓνα διανοητικὸ παιχνίδι τῶν
διαστημάτων - δῆθεν ψευτοὑποβλητικὰ
σόλο του φλάουτου, του ὄμπερ, του κλα-
ρινέττου ἢ τοῦ ἀγγλικοῦ κόρνου - ἡ
συνθέτις ξεκινᾷ μὲ τὴν πρόθεση νὰ τρα-
γουδήσῃ κάποια ἀπλή, μισοξεχασμένη
καὶ ἴσως ἴσως γλυκερὴ ἀρχαία μελω-
δία. Ἡ ἐπεξεργασία τῆς τὴν ὀδηγεῖ
σ' ἓνα ὀνειρικό καὶ μελαγχολικό κό-
σμο. Τὸ πνεῦμα τοῦ Μότσαρτ ἀλλά καί
τοῦ Φωρέ, ξαναζοῦν.

Τὸ τελευταῖο μέρος θὰ μποροῦσε νὰ προκαλέσῃ κάποιες ἀντιρρήσεις ὡς πρὸς τὸ ὅτι ἡ συνθέτις ἀφίνει πρὸς στιγμὴν τὸ μουσικὸ κλίμα μέσα στὸ ὁποῖο κι-νεῖται καὶ φέρνει σὰν δεύτερο θέμα τὸ «Ξεκινᾷ μιὰ ψαροπούλα», μὲ τὸν χτυπητὰ ζωηρὸ του ρυθμὸ. Ὅμως ὅλα βρίσκουν μιὰ εὐτυχισμένη λύση χάρις στὸ ζωηρὸ «φουγκάτο» ποὺ ἀποτελεῖ καὶ τὴν κατακλείδα τοῦ ἔργου. Δὲν εὐ-χόμαστε παρὰ ν' ἀκούσουμε σύντομα τὸ Κοντσέρτο αὐτὸ ἡχογραφημένο σὲ δίσκους.

Σ τὴν ἴδια αὐτὴ συναντῶν, τὸ ἀναλόγιο τοῦ μαέστρου κατείχε ὁ Δημήτρης Χωραφᾶς. «Ἀν ἡ συνεργασία τοῦ μετὰ τὴν σολίστ - συνθέτιδα, ἡ ἐρμηνεία τῆς Τετάρτης Συμφωνίας τοῦ Μπετόβεν καὶ ἡ εἰσαγωγή στὸν «Νικολᾶς Μπρενιόν» τοῦ Καμπαλέφσκυ - ἴδια τέρων ἀξιώσεων μουσικῇ ἵπποδρομίῳ ποὺ ἀκούγεται ὅμως εὐχάριστα - διακαίνουν πράγματι τὴν λαμπρὴ γνῶμη ποῦ ἔχουν γι' αὐτὸν στὸ ἐξωτερικόν, δὲν συνέβη τὸ ἴδιο μετὰ τὴν «Νυχτερινὴν λιτανεία» τοῦ Ραμπώ, πᾶνω στοὺς στίχους ποῦ ἀφιέρωσε στὸν Φάουστ ὁ τραγικὸς Λέναου. Τὸ ἔργο γραμμένον σ' ἓνα θαγνερικὸ ἰδίωμα ποῦ θυμίζει τὸ πάθος τοῦ Τριστάνου, εἶναι μιὰ τραγωδία, ἡ τραγωδία τοῦ στοχαστῆ ποῦ χάνει τὴν ψυχὴ του, ποῦ γι' αὐτὸν εἶναι κλειστοὶ ὅλοι οἱ παράδεισοι. Ἀκούγοντας κανεὶς τὸν κ. Χωραφᾶ, εἶχε τὴν ἐντύπωση πῶς μόλις χανόταν μέσα στὸ δάσος ἡ πομπὴ τῶν Χριστιανῶν - ποῦ περιγράφει στὸ ποίημά του ὁ Λέναου -, ὁ Φάουστ θὰ εὔρισκε κάποιον τρόπο νὰ «ξεσκάσῃ», ἀρκεῖ νὰ συνέχιζε τὸν περιπάτου του κάτω ἀπὸ τὰ δέντρα! «Τραγωδία, εἶχε γίνῃ μιὰ μελαγχολικὴ ὄνειροπόληση ποῦ θυμίζει τὸν διακριτικὸ Σωσσοὺ μᾶλλον, παρὰ τὸν Βάγκνερ ἢ τὸν Λέναου. Ὁ ἀγῶνας τοῦ στοχαστῆ γιὰ τὴν ψυχὴ του, τὸ ἄγχος γιὰ τὴν πρῶτες ἀρχὲς καὶ αἰτίες τῶν ὁδηγήσεσιν τὸν ψυχιστρεῖο τὸν ἴδιον Λέναου καὶ τὸν Νίτσε, εἶχε γίνῃ μιὰ περιπλάνηση κολλεγιόπαιδος μετὰ τὴν πρώτη του αἰσθηματικὴ ἀπογοήτευσιν. Βέβαια ἡ ἀτυχία αὐτὴ δὲν ἐπηρεάζει διόλου, τὴν ἀξιολόγησιν τοῦ νέου ἀρχιμουσικοῦ, ποῦ δὲν εὐχόμαστε εἰλικρινῶς νὰ ἀκούμε ὅσο τὸ δυνατόν συχνότερα».

Τὸ ὕψηλὸν ἐπίπεδο τῶν ἐρμηνειῶν - ἢ μάλλον τῆς ἐρμηνείας, ἀφοῦ σ' ὅλα τὰ ἔργα προβάλλεται μὲ ἀφάνταστη ἐνάργεια καὶ ἀδρότητα ἢ ἴδια πάντοτε προσωπικότης τῆς ἐρμηνεύτριας - τῆς Τζίνας Μπαχάουερ, ποὺ ἀκούσαμε καὶ πάλι στὸ «Κεντρικόν», ἐπιβάλλει στὸν κριτικὸ ἓνα μεγάλο θαυμασμό. Τὸν ἀναγκάζει ν' ἀποφύγῃ ὅλα τὰ ἐπίθετα καὶ νὰ περιγράψῃ πιστὰ καὶ εὐσυνείδητα ἐκεῖνο ποὺ ἀκούσε.

Στὴν ἀρχή, νομίζει κανεὶς πὼς τὸ παίξιμο τῆς Τζίνας Μπαχάουερ εἶναι «ἀρνητικό» καὶ πὼς ἡ ἀρετὴ τοῦ συνίσταται στὴ φανερὴ ἀπουσία κάθε χτυπητοῦ ψευαδιοῦ. Λίγο λίγο ὁμῶς, ἡ τρομερὴ διαύγεια τοῦ ἤχου, ἡ ἀκρίβεια, ἡ μαθηματικότης, ἡ ἐσκεμμένη ἀποφυγὴ τῶν ὑπερβολικῶν ἀντιθέσεων τοῦ χρωματισμοῦ (κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο πετυχαίνει κυρίως συνοχή καὶ ἀρχιτεκτονικὴ) ἐπιβάλλονται σὰν δεσπόζοντα χαρακτηριστικά. Ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ κατὰκτηση μιᾶς σιλιπνῆς ἀλλ' ὄχι καὶ κραυγαλέας τελειότητος, πρὸ τῆς ὁποίας μένει κανεὶς ἔκθαμβος. Τὸ νόημα τῶν μουσικῶν φράσεων ἀλλοιώνεται, ὅλα εἰσέρχονται στὴν περιοχὴ ἐνὸς ἀπολύτου, ὅπου παραδόξως τὸ πάθος, τὸ ὄνειρο, ὁ θρίαμβος καὶ ἡ ἀπόγνωση γάνουν ὅλα τὰ δικαιώματά τους. Ἡ μεγάλῃ πιανίστα - καὶ τοῦτο ἦταν χαρακτηριστικώτατο ἰδίως στὴν Σονάτα «Βάλντσταϊν» τοῦ Μπετόβεν - ἐποστειρώνοντας τὸ ἔργο ἀπὸ κάθε συναισθηματισμό, ἐπιδιώκει νὰ δώσῃ στὸν ἀκροατὴ μιὰ παράστασιν τοῦ «ὀπτικῆς» μᾶλλον, παρὰ ἀκουστικῆς.

Ἡ συνταρακτική αὐτή τελειότητα καὶ ἡ πειθαρχία ἔχουν συχνὰ παράδοξα ἀποτελέσματα. Παράδειγμα ἡ Σονάτα σὲ μι ἐλάσσονα τοῦ Χαύντν. Τὸ πρῶτο της μέρος ὀφείλει πολλὰ στὸν Σκαρλάτι, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ τρίτο. Τὸ ἀργό, μεσαῖο μέρος, στηρίζεται σὲ μιὰ μελωδία ποὺ θὰ μπορούσε νὰ τὴν ὀρθώσει καὶ σὲ ὁποιαδήποτε σονάτα γιὰ πιάνο τοῦ Μπετόβεν. Ἐνα μουσικολογικὸ παράδοξο μὲ ἄλλα λόγια, ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ δίνουν σπάνια χαρὰ στὸν ἐρευνητὴ.
Ἡ κ. Μπαχάουερ πέτυχε θαυμαστὴ ὁμοιογένεια ἀνάμεσα στὸ κλασικιστικὸ ὄψος τοῦ πρώτου μέρους καὶ τὸ μπετοβενικὸ «καντάμπιλε» τοῦ δευτέρου, ρυθμίζοντας ἀνάλογα τὴν πυκνότητα τοῦ ἤχου στὸ ἀρχὸ μέρος, ἐκεῖ ὅπου ὁποιοσδήποτε ἄλλος θ' ἀφηνόταν νὰ παρασυρθεῖ, σ' ἓνα τραγούδι.

Ἡ Τζίνα Μπαχάουερ διατηρεῖ πάντοτε μιὰν ἀπόσταση ἀπὸ τὰ κείμενα ποὺ ἐρμηνεύει, ἀπόσταση χάρις στὴν ὁποία τὰ βλέπει κάτω ἀπὸ ἕνα καινούργιο φῶς. Αὐτὸ τὸ καινούργιο φῶς πηγαίνουν νὰ ἰδοῦν οἱ προσερχόμενοι στὴ συναυλία της, ἀμήτου καὶ μὴ. Δὲν πηγαινόν πιὰ γιὰ ν' ἀκούσουν ἢ Μπράμς τὸν Χάυντν, τὸν Μπετόβεν, ἢ τὸν Σούμαν, ἀλλὰ τὴν Τζίνα Μπαχάουερ.

ΕΚΠΟΙΗΣΙΣ

ΔΙΑ ΠΛΕΙΟΔΟΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΣ

(AUCTION SALE)

Έργων Τέχνης - Antiques
Επίπλων - Πορσελάνης κ.τ.λ.

Έκ των συλλογών της Πριγκι-
πίσσης Άσπασίας τής Ελλάδος,
διαφόρων Πρεσβειών,
και ιδιωτών.

Η Δημοπρασία θα λάβη χώραν
εις ειδικήν Αΐδουσαν, εις τό
Μέγαρον Βαλαωρίτου 9α.

ΗΜΕΡΑΙ ΕΚΘΕΣΕΩΣ

Κυριακή 27, Δευτέρα 28, Τρίτη
29, Τετάρτη 30 Μαρτίου.

ΩΡΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ

9 - 2 μ.μ. και 4.30 - 8 μ.μ.

ΗΜΕΡΑ ΕΚΠΟΙΗΣΕΩΣ

ΔΙΑ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΣ

Πέμπτη 31 Μαρτίου και ώρα
ένάρξεως 6 μ.μ. ακριβώς.

Ιδιαίτεροι προσκλήσεις
δεν θα σταλούν.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΣ

ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

Κ. ΧΑΡΙΤΑΚΗΣ

Antiques

Βαλαωρίτου 7 - Τηλ. 621 - 254

ΣΚΑΚΙ

Ο ΣΥΝΤΟΜΩΤΕΡΟΣ ΔΡΟΜΟΣ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΝΙΚΗΝ

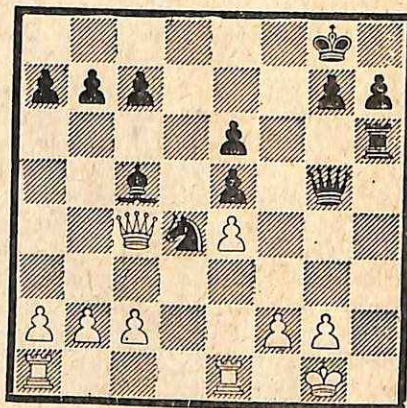
Είναι αναμφισβήτητον ότι μία θεωρη-
τικώς κερδισμένη παρτίδα επιβάλλεται
να τερματισθῇ από κάθε παίκτην κατὰ
τὸν ταχύτερον και ασφαλέστερον τρό-
πον, ὅχι μόνον διὰ λόγους αἰσθητικούς
— ἀπὸ ἀπόψεως κινήσεων — ἀλλὰ και
ψυχολογικούς, διότι ὅσο περισσότερον
διαρκεῖ μία παρτίδα, τόσο και αὐξάνει
ὁ κίνδυνος τῆς κοπώσεως. Ὁ κίνδυνος τῆς
κοπώσεως δίδει εἰς τὸν ἀντίπαλον αὐξη-
σιν τῶν πιθανοτήτων τοῦ να διασωθῇ
τελικῶς κατὰ κάποιον τρόπον. Ὁ κόπος
πάλιν τὸν ὁποῖον ἐπιφέρει ἡ σωστὴ
ἐπιλογή κινήσεων διὰ τὴν ταχύτεραν
περάτωσιν μιᾶς παρτίδος ἔχει συχνά
κακὸν ἀντίκτυπον διὰ τὸν παίκτην ποῦ
πρέπει να κερδίσῃ τὴν θεωρητικῶς κερδι-
σμένην παρτίδα.

Μερικά σχετικὰ παραδείγματα θα
βρῇτε στὰ παρακάτω θέματά μας.

*Άσκησις ἀρ. 50

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

ΜΑΥΡΑ

ΛΕΥΚΑ

Λευκά (10): Ρη1. Βγ4. Πα1. ε1. Σα2.
β2. γ2. ε4. ζ2. η2.

Μαύρα (12): Ρη8. Βη5. Πθ6. Αγ5.
Ιδ4. Σα7. β7. γ7. ε5. ε6. θ7. θ8.

Εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν εἶναι ἡ σειρά τῶν
Μαύρων να παίξουν.

Οἱ περισσότεροι παῖκται θα ἐπαιζαν
ἐδῶ... ἀπολύτως ἱκανοποιημένοι:

1) ... Ιζ3+, Ρη1-ζ1 και Ιδ2+ με κέρ-
δος τῆς Βασιλείσης.

Ἐντούτοις ὑπάρχει τρόπος ποῦ ἱκα-
νοποιεῖ ὅχι μόνον αἰσθητικῶς ἀλλὰ ποῦ
κερδίζει και σὲ ἐλάχιστες κινήσεις ἀσφα-
λέστατα.

Αὐτὸν τὸν τρόπον πρέπει ... να τὸν
βρῇτε ἐσεῖς!

*Άσκησις ἀρ. 51. Ἀπὸ μίαν παρτίδα.
Λευκά (12): Ρη1. Βδ1. Πα1. ε1. Αγ4.
Ιε5. Σα2. β2. γ2. ζ2. η2. θ2.

Μαύρα (12): Ρθ8. Βη5. Πα8. ζ8. Αγ8.
δ6. Σα7. β7. γ7. ζ5. η7. θ7.

Ἴδου και ἄλλο ἓνα παραδειγμα συν-
δυάζον ἀσφάλειαν κέρδους με κινήσεις
ποῦ ἱκανοποιούν αἰσθητικῶς.

Αὕτῃ ἡ θέσις εἶναι ἀπὸ μίαν παρτίδα
τοῦ Ἀλιέκιν ὅταν ἦτο ἀκόμη ἡλικίας 17

ἐτῶν! Ἦτο λοιπὸν στὴ θέση τῶν Λευκῶν
ἡ σειρά του να παίξῃ.

Οἱ περισσότεροι παῖκται θα ἐπαιζαν
ἐδῶ: 1) Ιε5 — ζ7+ κερδίζοντας ἐπὶ τῇ
«διαφορᾷ» (Qualité), χωρίς ὅμως να
ἐξασφαλίσουν ἀπολύτως, λόγω ἁπλοῦς
κέρδους διαφορᾶς, και τὴν νίκη.

Ὁ μεγάλος, ἡ μάλλον μικρὸς ἀπὸ
τότε, Ἀλιέκιν ἐπροτίμησε ἄλλον τρόπον
ἱκανοποιούντα ὅχι μόνον αἰσθητικῶς
ἀλλὰ και ἐξασφαλίζοντα ἀπολύτως τὴν
νίκη.

Και αὐτὸν τὸν τρόπον πρέπει... να
τὸν βρῇτε ἐσεῖς!

*Άσκησις ἀρ. 52. Ἀπὸ μίαν παρτίδα.
Λευκά (11): Ρθ1. Βη4. Πε3. ζ1. Αγ7.
Ιε5. Σα3. β4. γ3. δ4. θ2.

Μαύρα (12): Ρθ8. Βθ8. Πα8. Αγ7.
ε7. Ιη5. θ3. Σα6. β5. γ6. η7. θ7.

Και ἐδῶ πάλιν οἱ περισσότεροι παῖκται
δὲν θα εὑρίσκαν τὸν ασφαλέστερον και
συντομώτερον τρόπον νίκης.

Οἱ περισσότεροι θα ἐβλεπαν στὴ θέση
τῶν Λευκῶν — τῶν ὁποίων και εἶναι ἡ
σειρά να παίξουν — τὴν κίνησιν: 1) Πε3+
θ3 διότι ΙΧΠ ἀποκλείεται λόγω 2) Ιζ7+
Ἀλλὰ και αὕτῃ ἡ κίνησις δὲν σημαίνει
ταχεῖαν και ἀσφαλῆ νίκη. Ἡμεῖς, στὴ
θέση τῶν Λευκῶν, θα ἐλέγαμε στὸν ἀντί-
παλό μας: «Μὰτ σὲ πέντε κινήσεις
κατὰ τρόπον λοιπὸν ασφαλέστατον
ὅπως θα πεισθοῦν οἱ ἀναγνώσται
ποῦ θα μπορέσουν να βροῦν τὸ ματ».
Αὐτὸ τῶν πέντε κινήσεων, κάθε κίνησις
ἱκανοποιεῖ αἰσθητικῶς ἡ δὲ πρόωπη
μάλιστα ἐρχεται... σὰν κεραυνὸς διὰ
τὸν ἀντίπαλον.

*Άσκησις ἀρ. 53. Ἀπὸ μίαν παρτίδα.
Λευκά (8): Ρη4. Βζ6. Ιε5. Σα2. Πθ1.
ζ4. η3. θ6.

Μαύρα (10): Ρη8. Βζ2. Πθ1. Ιβ6.
Σα7. β6. δ7. ε6. η6. θ7.

Εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν εἶναι ἡ σειρά τῶν
Μαύρων να παίξουν.

Τὴν ἀπειλὴν τοῦ ματ τὴν ἐξουδε-
ρώνουν εύκολα με ΙΧ1+ και ἐν συνε-
πείᾳ ΠΧθ6. Ἐπὶ πλέον ἔχουν τὰ Μαύρα
ὀλόκληρον Πύργον ἐπὶ πλέον. γποτε-
100% κερδισμένη παρτίδα.
ὁμως τρόπος ποῦ ἱκανοποιεῖ αἰσθητικῶς
πολὺν περισσότερον και ποῦ τερματίζει
τὴν παρτίδα ἀμέσως.

Ποιὸς εἶναι ὁ τρόπος αὐτός;

ΤΟΥΡΝΟΥΑ ΝΕΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ
ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ

Στὸ τουρνουὰ διὰ νέους
ἐτῶν ποῦ ἔγινε στὸ Βουκουρεστί
μηνός, δὲν συμμετέσχον ἡ
Ἑλλάς, ἡ Τουρκία.

1) Γιουγκοσλαβία (βαθμοὶ 9 ἐπὶ 10)
2) Βουλγαρία (7 β.) 3) Ἀλβανία (6 β.)
(6 1/2 β.) 4) Ρουμανία (6 β.) 5) Ἑλβετία
(1 1/2 β.). Ἡ Ἑλλάς ἡττήθη
Βουλγαρίαν και Γιουγκοσλαβίαν με
ἀπὸ τὴν Ρουμανίαν 2 1/2 — 1/2
βανίαν 2-1.

Δέον να ἐξαρθῇ ἡ ἐπιτυχία
Ἀγγον ἐπὶ τοῦ πρωταθλήτου
Ἀλβανίας ὡς και ἡ νούλα του με
Ρουμάνον πρωταθλητὴν. Τὴν ἄλυσιν
τῶν ἀγώνων ἀπετέλεσεν ἡ
ἡττις ἐνίκησε τὴν Βουλγαρίαν με 3 1/2
νικήτριαν τῶν Ρώσων) με 3 1/2
τευχος.

(Λύσεις στὸ προσεχὲς τευχος)
(Λύσεις τοῦ προηγούμενου στὴ σ. 64)

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΤΟ ΑΠΟΔΟΤΙΚΩΤΕΡΟ ΜΕΣΟ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΣ

• Ανατρέχοντας

στις ΕΙΚΟΝΕΣ βρίσκετε

ὅ,τι σημαντικό

ἔχει γίνει στὸ χρόνο

ποῦ πέρασε.

• Ξεφυλλίζοντας

τὶς ΕΙΚΟΝΕΣ ἔχετε

τὴν θεὰ και τὴν

ἐποπτεία τῶν ἡμερῶν

ποῦ ἐκύλησαν.

• Καμμιὰ ἐγκυκλοπαιδεῖα

δὲν εἶναι τόσο ζωντανή,

τόσο ἀποκαλυπτική

ὅσο οἱ ΕΙΚΟΝΕΣ

“Ο ΚΥΚΛΟΣ,”

Σωτήρης

ΤΗΣ
ΕΚΛΟΓΗΣ

ΜΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑ
ΕΚΠΛΗΚΤΙΚΗ